Elena
Balamaci

Xena și umbrele ei

- poveste grea -

Editura Eminescu

Coperta colecției : Val Munteanu
Ilustrația copertei : Valentin Tănase

1981
București, Piața Scînteii 1

Elena
Balamaci

Xena şi umbrele ei

— poveste grea —

Editura Eminescu

Orice asemănare cu vreo situație, persoane, nume reale este cu totul întîmplătoare.

E.B.

NU LE GĂSISE. ÎNTÎI CĂUTASE ÎN dulapurile din sufragerie. Trăsese toate sertarele, apoi se aplecase vîrînd mîna pînă la fundul rafturilor. Repezi la început, gesturile deveneau mai precise, sistematice, pe măsură ce rămîneau fără rezultat. Deschisese în bucătărie, pe rînd, borcanele de faianță, cutiile de tablă, scotocise în fiecare pungă de hîrtie. Nu găsise semințele.

Reîntors în sufragerie, privi spre colivia atîrnată între cele două ferestre. Zglobiu, piuitul sticletelui și al canarului migălea timpul. Curînd, ciocurile vor lovi nerăbdătoare în zăbrelele subțiri. Nu se hotăra să le dea rămășița de miez de pîine, nu le pria. Ochii se înviorară. Trecu în hol, urcă iute scara. În odaia de baie, scoase din dulăpiorul alb săculețul cu semințe de in, turtit între sticluțe și tuburi cu doctorii. Mulțumit că își adusese aminte de el, începu să coboare scara. Cîteva trepte, și se întoarse sus, să deschidă una dintre ferestruicile de pe palier. De-a lungul storului de pînză vînătă, lumina zorilor de iunie țîșni într-o fîșie îngustă, ca o interjecție spre mîneca lui cenușie. Stinse becul electric și reîncepu să coboare. Cu ușa dinspre hol deschisă, păsărelele vor avea aer.

Pendula din sufragerie începu să sune cînd apucase să tragă de ușița coliviei. Văzuse încă din prag că era ora patru. Zbîrlite deodată și amuțite, cîntătoarele săgetară pieziș înăuntru, agățîndu-se de sîrmele cele mai depărtate. Mîna așteptă o clipă obișnuita îndrăzneală ciripitoare spre semințe. Sticletele își vîrîse ciocul în puful galben al canarului. Două ghemotoace înghesuite între gratii, tremurînd vargă. Dibace, mîna se strecură în cușcă, schimbă

apa, umplu cutiuţa cu seminţe. Nedumerit, plecă din odaie aproape tiptil.

Înspre grădina din spatele casei, uşa bucătăriei scînci prelung în balamale. Ca în toate zilele, la zgomotul ştiut, căţelandrul vărgat zbughise din coteţ spre scară, adulmecînd cu nări lacome. Oprit la doi paşi de prima treaptă, cu o labă dinainte ridicată, scheună o dată şi o porni înapoi, întorcînd capul doar cînd, dintr-un salt, intrase în adăpost. Încovrigat în fundul coteţului, nici îmbierea insistentă, nici izul de carne din strachină nu-l clintiră. Mîna încercă să-l tragă blînd afară. Spinarea cîinelui se încordă. Stăpînul se îndreptă din şale, aşteptă. Cu vîrful pantofului apropie vasul cu apă mai aproape de mîncare, şi se întoarse în casă, uitînd că voise să-şi stropească florile. Înainte să stingă lampa în sufragerie, din colţul ochilor privi repede înspre ferestre. Păsărelele ciuguleau. Din oficiu, prin geamul înalt, le ajungea lumina de afară.

Paşii sunară deodată prea apăsaţi în hol.

Se încuie în odaia lui de lucru. Aprinse lampadarul de lîngă birou. Mereu în picioare, îşi cercetă amănunţit buzunarele, despături fiecare hîrtiuţă, rupse şi aruncă în coşul de sub masă cîteva. Lăsă de o parte, în dreapta pe planşetă, carnetul de identitate.

Nu mai avea nimic de rînduit. Din spatele călimărilor, un ceasornic, împlîntat în măruntaiele unei bufniţe de bronz, ticăia, indiferent zgomot în casă. Ochii bufniţei se holbau ameninţător. Cu un echer, împinse dintr-o parte, pînă întoarse cadranul înspre perete. Se aşeză pe scaun, dintr-o mapă de pe birou scoase un plic. Scrise numele surorii sale, trase hîrtia dinăuntru şi aşternu repede cîteva rînduri. Evoluat, scrisul nu strîmbase şirul cuvintelor. Un imperceptibil zigzag într-o majusculă. Pe nesimţite, mişcările se încetiniseră. Se ridică iar. Dintre filele carnetului lăsat pe planşeta de desen luă două fotografii mici. Cu palmele sprijinite pe marginea mesei, se aplecă asupra lor. O şcolăriţă cu guler alb de broderie, privire aproape tristă, adîncă. Acelaşi chip în cadra alăturată surîdea vieţii cu dinţii, cu ochii, de sub borul unei pălării mari. În obrazul prea crud, expresia intensă de fericire avea ceva patetic. Paradoxal, gravitatea prematură a şcolăriţei

se potrivea mai bine trăsăturilor acestui copil-femeie. Netezi uşor fotografiile ; prea lung aţintiţi, ochii i se aburiseră. Le aplecă una peste cealaltă, înclinînd fruntea gravă a şcolăriţei spre figura rîzătoare. Tipărindu-le posesiv în palme, ca şi cum ar fi închis coperţile unei cărţi, le împături în scrisoarea pentru Catrina, şi lipi plicul. În odaie alunecă pustiul. Lumina deveni inutilă.

Răsuci cheia din broasca sertarului mare. Sertarul nu se urni. Smuci în dreapta şi stînga de mîner. Zadarnic. Sîngele îi năvăli în cap. Neîntemeiată, bănuiala că cineva ar fi putut forţa încuietoarea îl scosese din fire împotriva lui însuşi. De aseară, nu mai intrase nimeni în casă. Trase fotoliul mai în stînga, iritat de tremurul mîinilor. Răsuci încă o dată cheia, sertarul se întinse spre el. Servieta de piele aştepta deasupra. O ridică. Arma neagră luci ironic. Reflexul scăpără în ochii lui aprinşi deodată. Din acelaşi loc, tăcut ameninţătoare însă, nu-l ajutase în ajun. Mîna o acoperi întreagă, furişînd-o în despărţitura exterioară a servietei. Cu ea sub braţ, înfundă scrisoarea pentru Catrina în buzunar, descuie, păşi în hol către ieşire. În uşa deschisă, înainte să treacă pragul, se uită fără voie peste umăr. Deşirată lung din călcîie, umbra lui îl împingea, însoţindu-l din urmă ca într-un prohod.

Grădina sclipi. Verdele viu al frunzelor pîlpîia, pripit înspre adierea dimineţii. Pînă la poartă, pietrişul scrîşni sub tălpile lui, încremenindu-i gîndurile. De pe trotuar, vîrînd mîna între drugii de fier ca să împingă zăvorul pe dinăuntru, privi absent un trandafir roşu care se alinta de zidul casei. Căută să înţeleagă insistenţa unei sîcîieli nelămurite în creier. Îşi aduse aminte. Ars de soare, pămîntul florilor le va secătui seva. Ridică privirea. Nu se putea întoarce. O pală de vînt agita uşor storul din fereastra deschisă sus ; dinăuntru, curentul de aer îl umfla spre stradă, căzînd apoi ca o uriaşă pleoapă ostenită. Părăsită, casa îl respingea, vrînd să răsufle.

Nimeni pe stradă. Coti pe bulevard, înaintînd pînă la a treia intersecţie cu aleea în care era casa Catrinei. Vila mică era încă adormită. Cu grijă să nu lunece îndoit, dădu drumul plicului în cutia de scrisori a surorii lui.

Îşi urmă drumul hotărît şi fără grabă, în fiecare pas înfruntînd clipa, punte şubredă dinspre trecut, răspunzătoare înspre ce va să fie.

— Ce căldură, parcă am fi în iulie, nu la sfîrșit de septembrie. Îmi pare rău că nu m-ai lăsat să așez masa pe terasă, Catrina dragă.

— Ți-a cerut să mîncăm pe terasă ? În seara asta ? ! Ei, Viorico, se întoarse Traian spre sora lui, pasionant spectacol pentru ochii și urechile ciulite ale vecinilor, nu ? Ce deplasată sugestie !

— Nu din pricina vecinilor n-am vrut să fim pe terasă. În prima seară, o să ne fie mai ușor aici, în sufragerie, apăsă puțin Catrina, uitîndu-se în jurul mesei.

— Vezi ? Să ne mai preocupe vecinii, după săptămîna asta de coșmar, închiși ziua întreagă în sala ticsită de toți avizii de senzațional. Lasă, Traiane, ai priceput tu foarte bine substratul nostalgic în dorința Vioricăi, dar cum să nu fii mereu în contradictoriu cu sora ta, adevărată manie, nu te mai dezbară nimeni de ea. Noroc că nevastă-mea nu e și convențională ca tine, încercă să glumească Costache, simțind cum revine asupra lui aceeași privire dură, de neînțeles, care îi sfredelise pe rînd la sosire. În seara asta, însă, sînt de partea Catrinei și a ta, ne bucurăm mai în largul nostru în casă.

— Iar răspunzi tu în locul ei, asta e manie. Viorica, și substrat ! Nici ei nu-i vine să creadă, nu renunță Traian.

— Ai *tu* dreptate acum, recunosc, am vorbit și eu așa, dădu din umeri Viorica.

— O săptămînă de coșmar ? Patru luni, nu o săptămînă ! Din prima clipă, cînd mi-a telefonat Virgil vestea. Patru luni, împlinite aseară... O săptămînă ! se indignă Sabina. Nu te știam atît de...

— Stai, stai, nu repezi și tu calificative. Costache vorbea de coșmarul zilelor astea, concluzia de la capătul lor. O sperăm, dar pînă aseară nu puteam fi siguri. De ce ne întorci în urmă ? Mîna lui Matei îndepărtă intruziunea amintirii. Sabino dragă, măsoară-l cum vrei coșmarul. Am suferit toți. Cu *noi* ce s-a petrecut, dacă ar avea vreo importanță, asta ar fi esențialul. Acum, ne-am adunat, bucuroși că s-au terminat toate, preveni hotărît impulsivitatea femeilor.

Nici Matei nu-și lămurea de ce în adîncul ochilor mari țintiți asupra lor se aduna ceva rece, din ce în ce mai

rece. „Un sloi de gheață înspre fiecare din noi", își spuse intrigat.

— Parcă mie îmi vine acum să cred că aseară, exact pe vremea asta, aveam fălcile încleștate de frică ? E chiar ciudată bucuria. Șterge toată suferința dinaintea ei. Sînt atît de fericit la Catrina, cu el iar printre noi ! se avîntă expansiv Virgil în traiectoria privirii din capul mesei.

— De ce ciudată ? încercă iar Costache să rupă tăcerea. Cred, mai degrabă, că poartă în exaltarea ei elementul instinctului de conservare. Ne mai rod astăseară frămîntările din toată vara ? Să-i mai și despic firul în zece, se contrazise singur. Ce tot spui, Virgile, bucurie ciudată !

Uimiți de muțenia celui revenit între ei, stingheriți de ochii care le țintea fruntea în timp ce vorbeau, prietenii alunecau într-o atitudine silită, necutezînd să întrebe, temători să atingă adîncurile dureroase. Drama îi strînsese în același cerc de milă și oroare, de zbucium pentru consecințele ei. Nici unuia nu-i trecuse prin gînd să plece din București în cele patru luni cît fusese închis. Îl văzuseră în fiecare săptămînă, îl sprijiniseră frățește. Se arătase recunoscător și-l simțiseră întărit de prezența lor. Ce-l împietrise a doua seară după achitare, respingînd taciturn încercările lor de destindere ? Atmosfera era nefirească, falsă, vorbele se ciocneau zgomotos, se exasperau de gafele lor și stîngăcia îi învenina absurd unii împotriva altora.

În fața fratelui ei, la celălalt capăt al mesei, Catrina prinsese sensul acelei priviri care îi stînjenea. Pricepuse violența efortului de a le insufla puterea sincerității, singura de care tocmai el nu era încă în stare. Și Catrinei îi era frică de povîrnișul pe care îi rostogoleau curajul mărturisirii, pentru că nu-l înțelegeau. Diametral opusă dorinței secrete a fratelui ei, urzeala complicității dintre cele patru perechi încîlcea greșeală peste greșeală, mimînd o bucurie nelalocul ei și pe care niciunul nu o simțea. O singură cale, nimeni nu o vedea. Neputincioasă, privirea lui devenise ostilă. Catrina aștepta.

Broboane mici de sudoare îi umeziră fruntea. Galopul inimii pornise brusc. În dreapta fratelui ei, Elvira vorbea. Ceilalți, înciudați, se întrebaseră mereu cînd se va hotărî. Așteptau, ca un imbold, îndrăzneala ei obișnuită. De la începutul mesei, Catrina ghicise că toate speranțele se

înghesuiau înspre Elvira, iar fratele ei îşi încorda inima către ultimul liman : dragostea Elvirei pentru Xena. Expresia lui avu deodată ceva hămesit, un nesaţ, care îi fu insuportabil Catrinei. Îşi plecă pleoapele într-o silă de care nu-şi dădu seama. Învinsă, intransigenţa ei îngăduia chinuitului sărbătorit laşitatea care cerşea cu atîta disperare sprijin din afara conştiinţei lui. Nuanţa tăioasă din glasul Elvirei învioră vitalitatea musafirilor, vibră însă în Catrina un amestec ciudat de nelinişte şi încredere în forţa morală a fratelui ei. Îşi stăpîni muşchii obrazului, nu se uită la nimeni.

— Vă invidiez pentru facultatea voastră de a uita atît de uşor. Niciodată, sînt sigură, niciodată n-am să uit cum am înmărmurit, îngrozită, cînd am aflat. Incapabilă să cred atunci, rămîn incapabilă să înţeleg cum de nu am bănuit nimic înainte. Pînă la ultima suflare n-o să-mi iert că am crezut atît de orbeşte în ea. Îmi faceţi definiţia bucuriei, o descompuneţi în nu ştiu ce elemente. Care bucurie ? Vă este frică să spuneţi lucrurilor pe nume. Infamia ei l-a distrus pentru totdeauna. Cu tot epilogul achitării de aseară.

Imprevizibil, un scrupul îi clătină, îi îndepărtă lăuntric de brutalitatea Elvirei. O clipă numai. Uşuraţi de răspunderea începutului, fiecare redeveni solidar cu eforturile celorlalţi. Toţi, în afară de Catrina, pentru prima dată îl priviră în acelaşi timp. Li se păru că ochii lui, închişi pe neaşteptate, îi adînceau în suflet o alinare. Li se păru că mîinile, lăsate pe masă cu palmele în jos, aşteptau cu încredere, în sfîrşit, justificările lor de care avea nevoie, ca de o cîrje cioplită în desvinovăţire şi resemnare pentru viaţa lui de acum înainte. Li se păru că trecuseră de pragul greu, traşi de Elvira pe drumul adevărat. Li se păru...

Subţire, clinchetul tacîmurilor echilibră gîndurile, şi, aproape fără tranziţie, zîngăni agresiv. Ochii Catrinei cercetară. De o parte, de alta, trăsăturile bărbaţilor, ale femeilor mai cu seamă se destindeau, liberate de constrîngerea sfielilor. „Acum, nimic nu o să-i mai oprească." Se hotărî să-şi ajute fratele, şi se uită spre el. Simţi ceva coclit în cerul gurii. Fruntea, ochii închişi, mîinile lui pe masă pregăteau renunţarea la demnitate.

Matei îi atinse umărul, îşi lăsă braţul pe speteaza scaunului ei, răspunzînd Elvirei.

— Adevărul e că, pe deasupra stupoarei, groazei, cum zici, furia că faimoasa ta perspicacitate nu te-a avertizat la timp scormonește ca un adevărat vătrai cenușa sub care a mocnit nenorocirea. Ce sens mai au în seara asta orgoliul și susceptibilitatea ta ? Catrina ne-a adunat să fim împreună cu ei, tu, ca și Sabina insistați cu reacțiile voastre. Mai ieșiți din egocentrismul ăsta. Uite, eu, un agitat, cum îmi tot repeți, recunoscător, aseară am răsuflat odată adînc la sfîrșit, și de atunci mă las invadat de nevoia animalică să mănînc, să dorm, să dorm... Mariana, de ce te ridici, dacă tot ți-am văzut ochii ? Ia, ține batista mea — i-o întinse peste masă — și spune și tu o vorbă, frate dragă !

— Mai bine isprăviți voi să vă tot ciondăniți, se limpezi vocea Vioricăi. Nici nu ați băgat de seamă ce armonios efect dau florile farfuriilor pe fața asta de masă.

— Traian tace, tocmai cînd chiar deplasată ești, Viorico. Să-i facem complimente Catrinei, asta așteaptă ea acum ? Și tu, Matei, scutește-mă de sondajele tale psihologice, devii anost. Explică-mi, însă, despre ce recunoștință vorbești, *cui* erai aseară recunoscător ? Arunci uneori cîte o vorbă ! Recunoștință ! își fulgeră Elvira bărbatul.

— Fii atentă, sun să aducă Vilma friptura, întrerupse aproape răstit Catrina.

De la diapazonul iritat, glasurile curmară brusc forfoteala vorbelor.

— Iartă-ne, Catrina, șopti Costache. Destinderea noastră se exprimă fără tact, cu brutalitate de copii care nu cunosc greutatea cuvintelor. Ne cunoști, tu ne înțelegi... Se opri, bărbia Catrinei tremura mărunt.

În jurul mesei, gîlgîitul scurt al vinului turnat de Vilma în pahare concentră pe rînd, în fiecare, dorința intuirii argumentelor nimerite. Slujnica ieși din sufragerie.

— Abia săptămîna asta mi-am dat seama : să nu mă fi întrebat niciodată cum de și-a măritat Ana singura ei fată încă de pe băncile școlii ! Trebuie să se fi temut ei de ceva...

— Care *ei*, Elviro, întrebă Mariana.

— Dacă vorbesc de Ana ! Parcă faci înadins cîteodată ! Greu de priceput ! Ea și Tudor, cine altul, doar și el a făcut doi sau trei ani de medicină. Și-or fi dat seama, o senzualitate precoce nu m-ar mira deloc.

Termenul răni auzul bărbaților, ca o vulgaritate gratuită.

— A fost și eliminată din liceu, chiar în mijlocul anului, în clasa a patra. Curios, însă, tot acolo și-a dat examenele pînă la bacalaureat, deși era măritată. Tot acolo, și bacalaureatul, vorbi blajin Viorica.

— Oricine învață în particular poate să-și treacă examenele la liceul pe care și-l alege. Niciodată nu ești tu la curent cu cele mai elementare lucruri, o lămuri resemnat Traian pe sora lui.

— Voi știați, Catrina, de ce a fost dată afară ? Nici la asta nu mă gîndisem, înălță Elvira umărul.

— Nu a fost dată afară... Aflase o pedagogă că era logodită, consiliul profesoral ceruse Anei s-o retragă din liceu, dar să se prezinte la examene. Pe urmă... noi nu ne-am respectat făgăduiala că vom aștepta să-și termine măcar liceul. La insistențele noastre Ana a cedat și a consimțit la căsătorie, sigură că o vom lăsa să urmeze mai departe. Sînt și eu de vină, nici eu nu-mi iert, Elvira. Ți-am lămurit enigmele pe care nu le dezlegaseși pînă acum.

— Ei, astea mi le povestise și ea ! Îmi închipui însă că-mi dai dreptate să suspectez azi trecutul ei, nu ? se lăsă amăgită Elvira de laconismul Catrinei.

— Trecutul ei ! Ești pe o muchie primejdioasă, ce trecut, de la 11 ani ghicise Xena că era logodită, exclamă Virgil.

— Ar fi trebuit să-mi dea de gîndit felul ei de a înghiți parcă ceasurile, nu-i dădu răgaz Sabina să urmeze. Un soi de voracitate. Îmi cerea să ne ducem la un film ; cum ieșeam, se repezea la o întîlnire cu una dintre voi pentru alt cinema ; seara se duceau amîndoi la teatru, la restaurant... Mă miram cum mai avea timp să învețe. Excesivă în toate. Ați și răsfățat-o atîta !

— Greșit și sistemul ăsta să le spună pe nume și Anei și bunică-si ; Dadă vino, Dadă dă-mi... Dispare sentimentul de protecție al copilului, și iată-l instalat pe picior de egalitate cu părinții, în detrimentul dezvoltării respectului datorat, se uită în tavan Traian.

— Un dezechilibru era, sigur. Cheltuia tot ce avea. Mă ruga să mergem în magazine numai pentru că nu intra singură nicăieri, dar pe urmă nu-mi asculta nici un sfat. Cumpăra... cumpăra... Era chiar inestetic, nu

avea nici o proporție, rosti cu regret Viorica. Dar, s-ar putea să nu fie răspunzătoare. Fratele tatălui ei s-a ruinat risipind în neștire. La 35 de ani a plecat în Australia fără un ban, fără să spună nevestei lui, a lăsat doar o scrisoare pentru băiat. Acolo a și murit, foarte curînd, mi se pare. M-am jenat să cer amănunte Anei. Un visător incorigibil, n-ar fi trebuit să se însoare. Biata Santha, rămasă cu Tudor, atît de mic atunci ! Xena moștenește poate temperamentul lui ?

— Adică Tudor, care e băiatul lui, nu-i seamănă deloc ca fire, și Xena e copia leită a unchiului ? O iei razna, Viorico, cu imaginația ta, rîse Mariana.

— Explică-i, dragă, că unele caracteristici se imprimă cîteodată chiar generațiilor mai depărtate, interveni Elvira.

— Cu o savantă ca tine, ce nevoie să mai confirme un medic ? se apără plictisit Matei.

— Ce credeți că mi-a spus mai de mult ? nu se sinchisi Elvira de aerul lui absent. N-o să ghiciți, vă asigur. Își visa o avere imensă, să-și poată cumpăra cîteva case, neștiute de nimeni. Am întrebat-o de ce îi trebuiau mai multe. Avea nevoie de ele pentru gînduri ! „Știi, nu seamăn deloc ca înfățișare cu gîndurile mele", își maimuțări Elvira prietena. „Cînd o să am nevoie să fiu cu unele din ele, voi fi repede expulzată de altele. Și pînă să mă recunoască, va trebui să mă întîlnesc cu mine, adevărata, în altă casă, mereu în alta, să nu știe un gînd de altul. Foarte diferite, foarte." Am rîs atunci, nu avea încă 13 ani, dar acum văd ce spirit de aventură clocea în ea, ce necesitate de evadare din realitate. Maladie, o exaltată ? Dar ce dibace ! Pur și simplu m-a legat la ochi.

Glasul Elvirei era plin de gheare. În ochii tuturor stăruise un interes viu, mîinile vecinului din capul mesei zvîcniră, apoi se înnodară. Refuzînd să-și admită natura nemulțumirii care o năpădise, Elvira tăcu, amănunțind uimirea de pe fața lui Matei.

— În magazine cu voi, peste tot cu voi, cînd să mai fi avut timp — pentru că mai ales cu tine ieșea ea mai mult — cînd să mai fi avut timp să-ți pui întrebările care nu-ți dau pace acum, Elvira. Strînge tu paharele astea, păru Catrina că nu-i vede flacăra obrazului. Carafa cu vin alb e în spatele tău, pe bufet. Să nu o sun pe Vilma, rămîne iar cu ochii la noi.

— Nu, nu, protestară dezamăgiţi bărbaţii. De ce să-l schimbăm, ăsta e grozav.

Vilma ar fi fost o digresiune, s-ar fi schimbat ceva în vorbăria cu două tăişuri sau grija de aparenţe l-ar fi smuls pe fratele Catrinei din tăcerea nesuferită în care se împlîntase. Cuvintele parcă nu ajungeau pînă la el, un fel de matitate, ca un zid de cenuşă îl împresura, stingîndu-le rezonanţa în straturile ei.

— Lasă, torn eu. Virgil luă sticla din mîna Elvirei.

— Parcă ar fi două şiruri paralele de tulipe roşii, contemplă Viorica paharele pline.

— Dacă tulipele ar avea tija ţeapănă ca piciorul paharului, n-ar mai semăna cu nişte dansatoare. Totdeauna ai spus despre lalele că se îndoaie, într-o parte, în alta, ca balerinele, o îngînă Traian.

Nimeni nu îl luă în seamă. Întrebători, ochii celorlalţi se opriseră asupra Catrinei. O îngrijorare subită îi decolorase verdele irisului. Urmăriră alarmaţi semnele pe care i le făcea Sabinei. Numai Costache şi Matei înţeleseră. Virgil turna vin în paharul prietenului lor. Privirea lui fugărea, fascinată, şuvoiul subţire din gîtul sticlei, se aprinse îngrozită în cristalul înroşit din faţa lui, apoi rămase pironită în legănarea uşoară a vinului, răsfrîntă pe faţa de masă.

— Pentru prăjitură, prefer totuşi vinul alb. Costache se ridică, ocoli masa, luă carafa de pe bufet şi se opri în capul mesei, între Elvira şi vecinul ei. Tot trebuie sunată Vilma, să golească scrumierele. Voi nu mai aveţi loc pentru nici un muc de ţigară aici. Pot să dau la o parte perdeaua în spatele tău ? E negură de fum în odaie.

— Ce vrei ? Ce vrei ? zvîcni în fine fruntea încruntată.

— Să aerisim puţin...

— Lăsaţi-mă ! Lasă perdeaua !

Întorcîndu-se la locul lui, Costache apăsă butonul soneriei. Catrina îi clipi recunoscătoare.

— În fond, am fost copilăroşi să tremurăm toată săptămîna. În vară, frica asta nu am avut-o. Ce ne-a venit ? Nici o curte cu juri din lume nu ar fi putut da decît un verdict de achitare, începu Traian, pîndind uşa închisă în urma Vilmei.

— Nu puteam fi siguri de verdict decît după depoziţia Xenei, insistă Matei, întrebîndu-se ce înseamnă imputarea tristă din ochii Catrinei.

— Vrei să spui că am fi putut avea vreo surpriză din partea ei ? se îndoi Virgil. Ca soție, nu era obligată, *ea* a vrut să jure.

— Ei, asta-i ! Ce ar fi putut declara decît adevărul ? aproape strigă Elvira. Se dădu înapoi speriată. Răsucit cu tot trupul înspre ea, prietenul lor păru că vrea să o întrebe ceva. Catrina îl strigă, privindu-l cu intensitate. Ochii lui rătăciră pe buzele tuturor, lunecară pe lîngă ea, reveniră iscoditori asupra Elvirei. Fără o vorbă, își propti tremurul degetelor de piciorul înalt al paharului. Catrina înțelese că sperase iar fără temei.

— Ba da, ba da, are dreptate Matei, nu puteam fi siguri. Nu mi-am luat ochii de la juraţi. Erau așa de impresionați de cum au văzut-o, că mi se făcuse inima cît un purice. Cum a început însă să vorbească, mi-a fost rușine că mă temusem, mărturisi Viorica. Dar, juraţii sînt și ei oameni, nu ?

— Nici nu-ți dădeai seama ce tare mă strîngeai de braț, am simțit ce frică ți-era de înduioșarea lor, Viorico, ca și mie. Noroc că ai izbucnit tu în plîns, oftă Mariana spre cel din capul mesei.

„Cînd e emoționată, invariabil e nătîngă", își spuse Matei.

— Mi-a povestit Matei, cînd s-a întors azi-noapte. Spuneți voi drept dacă v-ați fi așteptat la gestul ei ? Cu spatele la boxă, cînd l-a auzit plîngînd, să împingă de scaun înainte... Mi-a părut bine că sala a murmurat. O merita destul, se bucură retrospectiv Elvira.

— Ca să nu o văd cînd o să intre, mă uitam numai la masa judecătorilor. Dar tăcerea a fost atît de bruscă ! Și curtea, și procurorul și avocaţii se uitau unii la alții. Nu m-am putut stăpîni, și m-am întors spre ușă. Tudor aducea de braț o copilă. Aproape nu am recunoscut-o în prima clipă. Și Sabina mi-a spus acasă, ce bizar să întinerească cineva într-o nenorocire așa de cumplită, se apără Virgil de emoția lui.

— Cum vreți să arate Xena nici la 21 de ani ? îl ajută Matei.

— Și afară de asta, e felul ei. Totdeauna o să pară mai tînără decît vîrsta adevărată. N-am rîs toți cînd am văzut-o mireasă ? tăie tardiv firul amintirii nepotrivite Costache. Dealtfel, așa se întîmplă și cu Ana. N-ai crede că are o fată de vîrsta Xenei.

— Bine, dar nu împlinise cincisprezece ani. Parcă eram nişte moşnegi în jurul ei.

„Ce talent are Traian s-o înfurie pe Elvira", se gîndi Sabina, văzînd-o cum i se subţiază buzele.

— Nu mai pari o fetiţă la 21 de ani, mai ales cînd eşti şi mamă.

— E vorba numai de aparenţa Xenei, nu de ceea ce implică titlul de a fi mamă. Şi de ce te aventurezi într-un sentiment pe care tu nu îl cunoşti ? nu se mai controlă Matei.

Perplexă, Elvira se uită la bărbatul ei, fără să-i mai răspundă.

„Parcă am fi duşmani deodată, ne tot împungem. Dar de ce se înverşunează încă împotriva Xenei. Se instalează într-un necaz şi nu mai are nici o nuanţă. Nu simte ce se petrece în Catrina ?"

Mihnit, Matei se uită la Catrina. Măcar lui să-i fi spus ce se întîmpla în seara asta. Îi lăsa neajutoraţi, îi asculta cum debitau banalităţi răutăcioase, faţa îi era cînd încordată, cînd amară, descurajată. Mai vîrstnică decît toţi, fusese totdeauna spontană, sinceră cu ei. Fratele Catrinei nu-l preocupa acum. Îl ştia sub şocul nu al achitării, cum îşi închipuiau ceilalţi, ci al apariţiei şi depoziţiei Xenei. Episodul de aseară îi era încă penibil. Îşi dădea seama că era nedrept, dar nu reuşise să scape de o iritaţie crescîndă. Încercase, privind intens ceafa celui din boxă, să-l sugestioneze să-şi ridice capul de pe braţele aşezate pe bară. Nu izbutise. Se uită pieziş la prietenul lui, silindu-se să pătrundă adevărul. Care adevăr... ? bîjbîi Matei. Apuca să închege un gînd, o imagine sau un cuvînt i-l spulbera îndată. Se oprea asupra unei certitudini reliefată de o anume expresie, şi o flagrantă contradicţie în reacţia imediat următoare îl smucea spre altă presupunere. O singură senzaţie persista îndărătnic. Se întîmplase *ceva* între cei doi fraţi, atît de legaţi pînă atunci. Un fel de animozitate din partea lui, o curioasă alternare de rugăminte, mustrare şi dispreţ în obrazul Catrinei. Matei strivi pe marginea farfuriei ţigara abia aprinsă. Cînd îşi dăduse seama că tactica lor avusese un efect contrariu celui pe care îl scontaseră, că primirea glacială de la început rămăsese neschimbată, cu tot puhoiul de păcate care o împovăraseră pe Xena, o bănuială nu-i mai dăduse pace. Hohotul de plîns din sală. Nu mai

credea în el. Patru luni, săptămînă de săptămînă controlase şi urmărise sănătatea prietenului închis. Nici o deficienţă fizică, nici o şovăire sau revenire în studierea şi stabilirea amănuntelor pentru pregătirea apărării. Lucid, ştiuse să-i explice, o singură dată, turbarea care îl răscolise, cînd, a doua zi după ce o dusese pe Xena la gară cu copiii, i se telefonase în zori că îl părăsise pentru totdeauna, cerîndu-i-se să divorţeze. Scrînciob de senzaţii, în Matei suspiciunea şi claritatea se învîrteau vertiginos, îşi amestecau culorile şi se desprindeau, tulburîndu-l şi umilindu-l rînd pe rînd în afecţiunea şi stima pentru tovarăşul din copilărie. Înfăţişarea şi depoziţia Xenei înmărmuriseră sala. Oportun, hohotul din boxă deviase însă compătimirea, spre zbuciumul acuzatului. Cînd o văzuse înaintînd pe culoarul dintre cele două rînduri de gloată înghesuită pe bănci, Matei îşi trecuse mîna peste ochi. Numai glasul ei îi dăduse apoi curajul s-o privească. Prima impresie stăruise, trupul părea dematerializat. Dar, ca şi timbrul vocii, Xena avea ceva inflexibil, împietrită într-o mîndrie care o detaşa în zone unde vulgaritatea calomniei nu putea să o atingă. Matei îşi amintise ce mărunt se simţise şi faţă de Ana, cînd o dusese la vie pe Catrina, patru ceasuri după dramă. Mama Xenei stăvilise orice intenţie de consolare, prin aceeaşi demnitate care emana din fata ei zvîrlită ieri în nesaţul comentariilor. În mintea lui Matei se perindară cele patru luni dinaintea procesului. Plecată în ajunul dramei spre via mamei ei, Xena aflase a doua zi vestea înainte de sosirea lui şi a Catrinei acolo. Nu o văzuseră. Se încuiase în odaie, fără să fi scos o vorbă. Ana înţelesese că singurătatea era scutul de care fata ei avea nevoie. În fiecare săptămînă, Catrina revenise, se întorcea deznădăjduită, Xena refuza s-o vadă. Ca şi înaintea crimei, rămînea tot atît de secretă, impenetrabilă în simţămintele ei. Neavînd nici un criteriu valabil, prietenii îşi făceau presupuneri peste presupuneri. Tremuraseră, gîndindu-se cît era de tînără, cît de primejdioase puteau fi traumatismul psihic şi efectele lui, speculate abil de către procuror şi partea civilă. Tremuraseră de eventualitatea vreunui amănunt din căsnicia lor, divulgat în timpul procesului, care ar fi aruncat o lumină nouă asupra crimei. Reabilitarea Xenei în faţa opiniei publice ar fi antrenat, logic, condamnarea celuilalt în faţa

juraţilor. Nici unul dintre prieteni nu dăduse glas celei mai chinuitoare dintre spaime : posibilitatea unei răzbunări din partea Xenei. Pe măsură însă ce zilele treceau fără să o vadă şi fără să ştie ce gîndeşte, realitatea dramei tinerei femei se estompa în inimile lor, reducînd totul numai la noţiunea vinovăţiei ei, care declanşase drama vieţii prietenului păzit în închisoare, pentru totdeauna închis în amintirea atroce a crimei lui. Pînă aseară, nimeni nu o mai văzuse.

Miezul de pîine frămîntat între degetele lui Matei zbură peste masă. Abia acum înţelese semnificaţia reproşului din privirea Catrinei. Ca şi ceilalţi, se gîndise numai să aline suferinţa celui achitat. În sufletul lor nu se îndoiseră nici o clipă de Xena, restul făcea parte din rolul lor în seara asta. Se uită la toţi. Fiecare părea că priveşte în el însuşi, renunţau să mai priceapă ceva, copleşiţi de propriile lor sentimente. Costache, Mariana, Virgil, de cealaltă parte a mesei. Şi Elvira, apoi... dar ea nu o văzuse pe Xena la proces... În rînd cu el, Viorica, Traian, Sabina. Ca într-o halucinaţie, i se păru că făptura plăpîndă de aseară trece prin faţa fiecăruia, ca o tardivă oglindire a întrebărilor din ei, care nu mai aşteptau răspuns. Neîndemînarea Vilmei care îl lovise trecînd Viorică tava cu maşina de spirt şi ibricul pentru cafea îl smulse din visare. Se uită la flacăra albastră care lingea alama aburită. Ce simplu recunoscuse Viorica ruşinea că se temuse de ce va spune Xena. Se aplecă peste apa care începea să clocotească, întinzîndu-i lui Traian o ţigară de foi. În loc să o persifleze ca de obicei pe sora lui, evocase grotescul înfăţişării lor în jurul miresei-copil, cu 22 de ani mai mică decît ei. Chiar Traian !

Vilma adunase fărîmiturile şi aştepta nehotărîtă lîngă Elvira. Nu ştia dacă trebuia să ia farfuriile cu mîncare rînduite în faţa prietenului lor. Elvira o îndepărtă cu braţul. Femeia ieşi domol din sufragerie.

— Se aşteptau să vadă un fel de vampă. Ziariştii nu reuşiseră să publice vreo fotografie de a ei, credeau că trebuie să fie tipul femeii fatale. În gazetele de azi, apare pentru prima dată. Aşa cum era aseară, o elevă pedepsită, tristă... tristă...

— Nu, nu este adevărat. N-am vrut azi să mă uit în jurnale. Greşeşti, Virgil. Xena nu părea nici pedepsită, nici tristă. Era ceva definitiv în expresia ei, nu ştiu ce...

Poate durerea, nu știu... nu știu... Dar atît de distantă, de în afară de viață, de tot... Eram la cîțiva pași de ea, și mi se părea că ne desparte o imensitate, un deșert... Am fost toată noaptea apăsat de senzația asta. Încercam degeaba să-mi fixez imaginea ei dinainte, vioaie, răsfățată, ca să pot adormi. Nu o mai am în gînd decît dramatică, cum era aseară. Nu am suportat s-o văd iar azi în ziare. Ce barbarie, să captezi în obiectiv suferința celui care nu se poate apăra !

Cît vorbise Costache, Matei nu-și luase ochii de la profilul Catrinei. Fraza din urmă îl lovi ca o învinuire. Vru să privească spre celălalt capăt, acolo nimic nu se schimbase. Ca și cum prietenul taciturn ar fi fost ascuns de o cortină, de cîteva minute toți erau întorși spre Catrina. „Redevenim adevărați."

— Curios să-ți fi părut dramatică, Costache. Nici o fibră din ființa Xenei nu reacționa aseară pentru ea. Ar fi putut să-și justifice aspirațiile pentru o schimbare a vieții, era dreptul ei. Catrina se opri o secundă. Aș fi învinuit-o că nu a ținut seamă de opinia mulțimii în privința ei, dacă nu aș fi simțit imediat că nu va lupta. Expresia ei avea demnitatea care înnobilează înfrîngerile tragice. Nu era dramatică, era tragică.

Elvira avu o pornire de ocrotire spre vecinul ei. Rămase cu gestul schițat în aer. Respingerea încercării ei de a-l distrage din ecoul spuselor Catrinei fusese de-a dreptul dușmănoasă.

— Cînd nu a vrut să se așeze, mi-a părut rău să-i văd mîinile pe speteaza scaunului. Să fi avut mănuși... Părea ostentativă lipsa verighetei...

— Pentru Dumnezeu, Traiane, mai avea drept să poarte verigheta ? se înfurie Elvira.

— Ce patimă, Elvira ! Am înțeles că o vei învinui, dar nu mă așteptam la atîta ură. Tu, prietena ei nedespărțită... Drama grozavă pregătește amintiri penibile pentru voi toți, te gîndești ce vor fi pentru Xena ?

— Pentru ea ? A uitat ce fericită fusese, va uita și prin ce trece azi. *Am fost* prietena ei nedespărțită, Catrina. Ți se pare că judec cu patimă, fiindcă indulgența ta este fără limite, își îngădui Elvira. Într-o prietenie, înțeleg să dăruiesc aceeași încredere care mi se arată. Nedespărțite, Xena a fost atît de abilă, ca să nu-mi trezească nici o bănuială. Așa cum afirmi și tu, era dreptul

ei să divorțeze. Dar să fugi, fără să spui cinstit ce vrei, fără să ai curajul hotărîrii tale, ca un hoț care vrea să se știe la adăpost după jaful lăsat în urma lui ! De ce nu recunoști josnicia ticluirilor ei ? Puterea ei de disimulare mă dezgustă, mă scutește să sufăr. Nu o urăsc, dar nu pot s-o plîng.

— Dacă ți-ar fi destăinuit, poate ți-ar fi cerut și sfat, ai fi înțeles, ai fi astăzi alături de ea ?

— Aș fi înțeles, dacă nu ar fi înșelat. Aș fi înțeles, fără s-o aprob, dar aș fi suferit azi pentru ea. Mă intimidezi astăseară, Catrina. Altceva vroiam să spun. Dacă s-ar fi destăinuit, drama oribilă ar fi fost evitată, el o iubea prea mult ca să nu-i ierte, și să-i redea libertatea. Dar așa, cu trăznetul telefonului, după plecarea ei...

— Extraordinar ! eram gata să spun ce trăznet o fi fost și pentru săraca Ana. De cînd a declarat Xena aseară că nici mama ei nu știuse nimic, numai cuvîntul ăsta îmi trece prin cap gîndindu-mă la Ana, o întrerupse volubil Mariana.

— Da, Ana nu a știut, aproape șopti Catrina.

— *Nici* Ana nu a știut, rectifică Elvira. Adevărat, Matei, nu sînt, și nici una dintre noi nu este mamă. Te-ai înfuriat adineaori, nu am înțeles de ce. Găsești și acum că e greu să-mi imaginez ce poate fi în sufletul Anei ? Văduvă la 32 de ani și atît de frumoasă, și-a închis tinerețea ca o sfîntă, sacrificîndu-se pentru Xena care își adorase tatăl.

— De ce ni s-ar părea Ana o sfîntă, dacă faptul că nu s-a recăsătorit ar fi însemnat un sacrificiu pentru ea ? Soarta i-a întunecat tinerețea, dar pînă la sfîrșit Ana va trăi în suflet prima, unica ei dragoste. Cînd s-a măritat, era cu doi ani mai mare decît este fata ei azi, privi în gol Catrina. Expresia îngerească care prinde inimile din prima clipă vine din lumina asta interioară. Xena este singura ei rațiune de a trăi, singura bucurie de viață. Dacă Ana ar fi auzit concepția ta despre tinerețea ei sacrificată fetei, ar fi surîs și te-ai fi simțit tot atît de îndepărtată, ca și Costache aseară, în fața Xenei. Îmi pare rău, Elvira, dar astăseară ai o bizară incoerență în logica ta.

Un început de surîs destinse fețele celorlalți.

— De cîte ori vorbesc, stîrnesc o reacție surprinzătoare, se înciudă Elvira punîndu-și șervetul mototolit lîngă

farfurie. Matei ori sare, ori mă priveşte de sus, pe tine te indispun, şi acum pentru toţi parcă aş fi prilej de ilaritate. Devin obtuză, nu mai pricep nimic. Prefer să nu mai scot *nici eu* o vorbă.

„Toţi avem nervii întinşi, dar Elvira exagerează, s-a urîţit de necaz", gîndi Matei.

— De ce numai tu nu ai vrut să vii aseară ? o întrebă foarte blînd Catrina.

— Nu vroiam s-o văd, nu mai suport gîndul că aş putea s-o văd.

„Şi care dintre voi ar mai primi să fie văzută alături de Xena", se întrebă cu tristeţe Catrina.

— Cînd a intrat, mi s-a părut că e mai înaltă, că a crescut de cînd nu am văzut-o. Mi-am dat seama însă că era doar o impresie. Din pricină că a slăbit atît de grozav... Mi-a trecut prin gînd că răsuflarea mulţimii din sală ar putea să o clatine... Într-un ziar de azi, articolul de fond vorbeşte numai despre ea : *În faţa noastră, o elevă de 15 ani...* Costache nu sfîrşi. *De ce, marea vinovată ?...* Literele negre de tipar crescură pom de amărăciune în sufletul lui. „Are dreptate Catrina, dacă Elvira ar fi fost şi ea în sală..."

Li se păru că pauza lungă marca în fine sfîrşitul tensiunii acestei seri. Li se păru. O mişcare deplasase aerul într-un punct al mesei. În faţa Catrinei, la celălalt capăt, fratele ei începea să mănînce.

•

Urca în el o poftă sălbatică să le strige să plece, nu mai avea nevoie de nimeni. De nerăbdare, înţepături scurte îl fulgerau în ceafă, în braţe, în picioare. Cînd începuse Catrina să vorbească, răsuflase uşurat. Îl exasperase felul cum îl ruga din ochi, îl îndemna ca pe un copil, ca o hipnoză de la distanţă. Nu-l crezuse aseară, căutase să-l convingă că era hipersensibilizat, cu imaginaţia exacerbată de singurătate între zidurile închisorii. Acum, trebuia să recunoască. Tot ce anticipase el în împotrivirea din ajun nu fusese închipuire, erau succesiuni viabile prevăzute de el, aşa cum putuse cîntări lucid elementele temperamentale ale evenimentelor. Din uşurinţa de a pătrunde în sensibilitatea altora i se ascuţise intuiţia şi,

iată, reacțiile musafirilor îi dăduseră dreptate. Catrina era incapabilă să-i judece altfel decît prin propria ei exaltare. Prin fumul dens de țigară le văzu chipurile. Atrași în orbita Catrinei, gîndurile lor se înnodau, sfîrșea unul, altul netezea firul amintirii din seara trecută, filtrînd prin ea doar tulburarea și emoția stîrnite de apariția Xenei. Ghiciseră, sau nu se mai sinchiseau de el, uitat în capul mesei ca o paiață dezarticulată de care se săturaseră, îi era tot una. În aceeași fracțiune de secundă în care se crezu nepăsător, un necaz viu îl străpunse. Își aduse aminte cum, în unele clipe, o privire, o moliciune într-o intonație îi retreziseră nădejdea atît de frenetic, încît lacrimi reținute îl usturaseră, apoi se simțea vlăguit ca după o trudă grea. Nici unul, măcar Matei, nici unul... Și dintr-odată se dezmeticise. Totul nu se petrecea aidoma spuselor lui ? Inconsecvent cu el însuși, risipise atîta energie, înfiorat ori de cîte ori începea unul să vorbească ! Nu, de nimeni nu mai avea nevoie. Confuz, ceva dibuia să prindă formă, oscila în marginea sufletului. Îl cutremura brusc dorința arzătoare să le spună. Aproape instantaneu, gîndurile se îmbulzeau într-o dezordine lăuntrică mistuitoare. Îi va cere lui Matei să-i prescrie o cură de sedative. Dar era sigur că numai enervarea din noaptea trecută îl adusese în halul ăsta. Greșise. După achitare, ajunși la Catrina, aflase uluit că nici Ana, nici ea nu știau încă adevărul ! Xena continuase să păstreze taina. „Nici Ana, nici Ana nu știe încă"... Inima ritmase întîi recunoștință numai acestei revelații. Scăpată de influența nefastă, Xena ascundea totul, purificată în căință. Îndată, simțămîntul de triumf spulberase orice precauție. Atunci, greșise. Știuse că greșește de la primul cuvînt care îi țîșnise destăinuind Catrinei adevărul. Dar impulsul fusese irepresibil, vorbele curgeau, flux neîntrerupt dintr-o dezlănțuire de bucurie aproape fioroasă. Numai lui nu-i fusese frică. O cunoștea. El îi plămădise sufletul. Scandase silabele scuturîndu-și sora de umeri, fără să vadă nici stupoarea, nici transfigurarea care se alungau pe fața ei devenită prea albă. Greșise. Dar trebuia să scape într-un fel și de obsesia glasului Xenei, a nervilor lui care îl trădaseră, hohotise ca un nevolnic în fața sălii. Îi venise să-i șoptească din boxă : E ultima pedeapsă, o să treacă, sînt aici, în spatele tău. Dar glasul ei răsunase rar, fără inflexiuni, ca al unei năluci oprită în dreptul

zăbrelelor lui... Își ascunsese fața în palme, să nu o mai vadă, îi sleia puterile. Glasul... Ceilalți se temeau de ce va declara Xena, el îi simțise ca o arsură dispreţul pentru scandalul în care, terfelit în adevăr, numai numele ei fusese. Xena îl scăpase... I se părea uneori că gîndul fiecăruia dintre cei opt prieteni din jurul mesei proiecta adevărul spre el, prindea relief, dăltuit într-o evidenţă fără replică. Xena îl scăpase... Ca un leit-motiv, vorbele începură să-i duduie surd în creier. Aseară, pînă tîrziu, Catrina tot nu pricepuse inutilitatea mărturisirii față de prieteni. Situația grotescă care s-ar fi creat pentru el o lăsa indiferentă, și riscul unei indiscreții involuntare din partea lor nu o clintise dintr-o sentimentalitate fără continuitate în idei : „Trebuia să se despovăreze în adevărul care nu îngăduia altă scadenţă decît prima zi după achitare, în mijlocul prietenilor din totdeauna". Aproape îi venise să rîdă, niciodată nu o bănuise pe Catrina atît de demodată. Potolit prin agitația de care ea fusese cuprinsă, îi analizase răbdător sensul adînc în tăcerea Xenei. Dar Catrina asculta, tot fără nuanță în gîndire, obsedată de *neprecupeţire* în dezvăluirea faptelor. Istovit, renunțase să mai discute. La capătul puterilor, tăcuse și ea. Ar fi vrut să iasă în noapte, să umble, să umble în neștire. O sfială îl împiedicase să se urnească. Mai mare decît el cu zece ani, Catrina îl crescuse de cînd rămăseseră orfani de amîndoi părinții, morți într-un accident de cale ferată. Era în clasa întîia de liceu, dar niciodată nu suportase să fie apăsat, el o dominase în tot ce îl privea. Toată vara asta fusese blîndă, și abia ieșit din închisoare se înfruntau. Se simțise singur, părăsit, amintirea mamei lor îl zgribulise în copilărie. La pîndă, neliniștea pendula abisuri în care apăreau și dispăreau viziuni de groază. Un violent resentiment împotriva Catrinei care îl lăsa suspendat în tăcerea iscoditoare îl împinsese ca un resort în picioare. Sora lui înălțase pleoapele, fără să se miște. Într-o clipă de remuşcare se azvîrlise lîngă ea pe canapea. Îmbătrînise, și el nu băgase de seamă. Îl luase de mînă și începuse să-i vorbească, înșiruind opac amănuntul zilelor viitoare. Nu pricepuse îndată ; molcom, glasul ei îi amorțea sufletul, cuvintele nu aveau însemnătate, vibra iar viața în jurul lui. „...de acum înainte, în odăile de la parter o să ai loc și pentru biroul tău de arhitectură. Costache și Traian i-au ajutat pe chiriași să plece. Sînt goale"... De

acum înainte, odăile de la parter... Îl înecase rîsul, gîlgîise de rîs, apoi îl apucase un sughiţ care nu mai sfîrşea, Catrina îl silea să înghită apă, îi era milă că o sperie şi nu izbutea să-i spună o vorbă. Pînă la urmă, o trăsese cu putere alături, îi făcuse semn să aştepte, trecuseră minute lungi. Ridicolul unei fraze smucite în sughiţ îl hotărîse să tacă pînă la liniştire. Apoi, îi paralizase Catrinei orice reflex de protestare, spunîndu-i brusc, fără prealabil, planul lui de la care nimeni nu-l va abate, îi descrisese minuţios purtarea prietenilor de cum vor intra în casă. Se vor repezi asupra Xenei ca lupii, iar singura consecinţă a mărturisirii ar fi pierderea ascendentului asupra lor, ruperea vechei armonii. De un singur scut avea nevoie Xena. De el.

Amintindu-şi fixitatea privirii surorii lui în timp ce-i vorbea noaptea trecută, simţi o pornire irezistibilă să-i cunoască gîndul acum. Dar, pentru a doua oară de la începutul mesei, batjocura din vorbele Elvirei îl exasperă. Nădejdea lui în afecţiunea ei pentru Xena fusese nădejdea înecatului agăţat de un pai. „Ce-ar fi putut declara decît adevărul ?“ Spaima îl făcu să-şi piardă cumpătul aproape, ochii sperioşi ai Elvirei, strigătul rugător al Catrinei îi readuseră stăpînirea de sine. Ca o apărare împotriva senzaţiei de umilinţă care îl ameninţa, izbucni în toată fiinţa lui un val de duşmănie pentru Catrina. Scormoni cu satisfacţie posibilitatea unei senilităţi incipiente axată asupra unei idei fixe : reabilitarea Xenei faţă de prieteni. Repede ruşinat, îşi mută gîndul în noaptea trecută.

Cînd sfîrşise de vorbit, Catrina nu-i răspunsese, se ridicase strivită parcă de tristeţe. Vroise să o ajute, şi ea îl oprise în loc, spunîndu-i să lase aprinsă lumina pe scară pînă se va întoarce de pe stradă. Îl pironise acolo fără să se mai uite la el, încremenit că îi ghicise neastîmpărul din ce în ce mai viu. Îşi revenise. Nimic nu îl mai atingea decît superficial, trecător, pentru că nimic nu i se părea valabil în afară de egotismul care îi închidea orizontul, limitîndu-l la frămîntările lui. Intrase în odaia pregătită pentru el, zorit întîi să vadă unde îi pusese Catrina cele două fotografii ale Xenei, pe care i le lăsase în păstrare. Din tavan, din cele două aplici, de pe măsuţa de lîngă divan lumina strălucea reconfortantă, despuind ungherele de taină. Recunoscător, se întrebase de ce fineţea pătrunzătoare a Catrinei era refractară unui singur adevăr :

Xena... de cînd o hotărîse a lui, nu mai era asimilabil vieții decît prin această certitudine. Fotografiile nu se vedeau nicăieri, i le va cere mîine. Luase un pumn de țigări din cutia de pe măsuță, înregistrîndu-și cu plăcere naturaleța fiecărei mișcări, elasticitatea pasului liberat de restrîngerea spațiului impus. Nu înțelesese de ce se oprise în fața ușii, neîndrăznind să atingă clanța, apăsat de un presentiment care îl făcuse să se tragă îndărăt. Nu mai simțise nevoie decît să fumeze, ghemuit în fotoliu.

Țișneau ideile, dar se topeau ca ceața, i se păruse că lipsa de concentrare îl lichefia, anihilîndu-i total voința. Se afunda că într-o hulă care îl trăgea din ce în ce mai în adînc, se zvîrcolise să scape, și deznădăjduit își amintise. Reîncepuse. Tortura reîncepuse, furișînd perfid anxietatea, nelăsîndu-l să o deslușească la început, prea tîrziu să se smulgă după ce îi simțise gheara. Trezită, asmuțită iar, mușcătura geloziei îl desfăcea din uitare. Doar cunoaștere, luptă între el și ea nu era cu putință.

Își apăsase brațele pe frunte, ferindu-și ochii de straja becurilor aprinse. Într-un vîrtej, trecuseră cuvintele, mînia, tumultul sîngelui în vine cu luni în urmă, incertitudinea... Incertitudinea, insuportabilă dacă nu ar fi fost atît de chinuitoare ! Ce știau Catrina și prietenii de iadul celor șase luni ? În aparentul lor antagonism, gelozia și orgoliul țineau cumpăna într-o alianță de reciprocă panică. Corosivă ca un acid pe placa de metal, gelozia canaliza un orgoliu convulsiv, isteric, deviindu-l din paroxismul care ar fi desființat-o. Cele două racile îl devorau și îl susțineau în același timp. Dar, cu ultimul glonț descărcat, chinul îl descătușase ca prin farmec, o liniștire deplină îl cuprinsese. În celulă, se pomenise uneori că se căznește să-și aducă aminte, să retrăiască o secundă suferința care îl rosese fără încetare. Prudent, pipăia amintirea, pînă cînd, insensibil și fericit să o descopere fără putere asupra lui, săpa în străfunduri spre rădăcinile care o crescuseră. Inima nu se strîngea, nu își întețea ritmul. În cele patru luni de închisoare, văpaia geloziei cumplite dinainte nu mai fusese decît simpla caracterizare a unei stări dispărute cu desăvîrșire.

Glasul... glasul monocord, automat, din care viața parcă dispăruse, glasul străin, mai crunt decît cea mai cruntă învinuire. Invadat de o frică indescriptibilă, își amintise vorbele lui în obrazul Catrinei : Numai el o cunoștea...

Inima fusese deodată un ghem chinuit în toate părţile de firul care îl deşira şi încîlcea alternativ într-o nemaipomenită revelaţie : nu, nimeni nu o cunoştea !

Răsfirase primul an, cînd dorul pentru mama ei schimbase vivacitatea Xenei într-o mică tiranie care nu cedase pînă nu o aduseseră pe Ana să stea la ei. Suferise, simţindu-se meschin, mizerabil că, în loc să-l înduioşeze, bucuria lor îl întuneca, suferise în orele lungi de lecţii care o ţineau pe Xena lîngă Catrina în perioada examenelor, deşi pocneau caietele închise de cum îi auzea paşii îndărătul uşii. Zbura de lîngă Catrina spre el, sfredelul din inima lui amorţea. Învăţătura se urnise greoi, şi numai asiduitatea Catrinei evitase vreo corijenţă. Apoi, izbucnise patima, graba să înghită materia, să fie mai repede studentă. Încîntată, Catrina o sprijinise şi cele două clase fuseseră absolvite într-un an. Retrăise cu acuitate aseară scăpărarea din ochii Xenei în ziua refuzului categoric de a-i îngădui urmarea cursurilor la facultate. „Atunci, ai minţit, ai minţit !" Îl lovise cu pumnii în piept şi scăpase din braţele lui ca un ţipar, palidă de furie. Nu-l înduplecase Catrina, uimirea distantă din vorbele Anei îl duruse, îşi multiplicase însă zăgazurile lăuntrice, pregătit să o convingă de inutilitatea unei diplome universitare pentru Xena, pe care nimic nu o împiedica să se cultive acasă. Dar Ana nu îi amintise făgăduiala că îi va lăsa fata să-şi termine studiile. Îl ţintise cîtva timp, apoi se sculase să plece fără să-i aştepte sfîrşitul frazei. Cu patru ani mai tînăr decît Ana, simţămîntul lui pentru ea era o adevărată veneraţie. Secretă, păstra în el convingerea că între puterea dragostei Anei pentru bărbatul ei mort, neumbrită de ani — pentru că în sufletul ei nu devenea amintire ci rămînea prezenţă — şi gelozia lui care îşi avea justificarea în absolutul instinctului posesiv — exista analogia aceleiaşi integrităţi imuabile în timp. Nimeni nu l-ar fi înţeles, Ana mai puţin decît alţii. A doua zi la prînz, privise neîncrezător părul negru retezat scurt în jurul capului, săltînd liber şi cadenţat cu mersul Xenei prin casă. După patru ani, noaptea trecută amintirea îl răscolise cu aceeaşi turbare de atunci, cu aceeaşi precizie în senzaţia că primejdiile încep să-l înconjoare. Se stăpînise. Din urma timpului, vorbele lor îi sunaseră în auz : „Îmi plăcea mai mult părul în coadele tale răsucite peste urechi". „Părul *meu, întîi mie,* trebuie să-mi placă !" Xena nu avea

17 ani. Nici o zi din iarna aceea lungă nu îi pierise din minte. Răbdase cu inima uşoară faţa închisă a Xenei, apatia la iniţiativele lui de distracţii, nesfîrşitele după-amieze în farmacia Catrinei. Răbdase, cu tot ghimpele de ciudă cînd o vedea ţinîndu-se ca un ied după sora lui, socotindu-i banii încasaţi cu melancolia unui copil precoce, pentru totdeauna frustrat de independenţă. Orice, răbdase, decît strălucirea jucăuşe din ochi şi animaţia care o însufleţise în ziua înscrierii la facultate. Pentru că îşi exagera partea ei de răspundere în nesocotirea cuvîntului dat Anei înainte de căsătorie, dar mai cu seamă pentru că îşi adora cumnata, Catrina se frămînta de schimbarea ei, morocănoasă, distrată ori pasivă, şi îl rugase să o ducă o lunădouă în străinătate. Rezistase, prea era lipsită de imaginaţie Catrina, Xena trebuia încă să rămînă în cadrul vechi.

„Casa gîndurilor ei"... De ce nu i le împărtăşise lui ? Tăcerile înălţau ziduri. Acolo, furtunile se destrămau în temelii.

Crezuse că descoperă, apoi, trăsătura primordială a caracterului nevestei-copil : o independenţă totală, indomptabilă, nu frînată, ci latentă încă sub pojghiţa de supunere ancestrală a femeilor din neamul lor. Înspăimîntat în adîncul fiinţei ca de un avertisment pentru fericirea lui, sondase din umbra unei necontenite angoase persistenţa atîtor hotărîri, fără să descopere nici în ce măsură era conştientă Xena de acest potenţial de libertate şi independenţă, nici puterea de rezistenţă faţă de voinţa altuia. De-a lungul celor şapte ani îşi închipuise însă că modelase abil, cu tenacitate, toate asperităţile unui temperament vijelios.

În ziua plecării definitive, ameninţarea şi spectrul unei nenorociri se izbiseră de hotărîrea ei ca de o stîncă. Nimeni nu o cunoştea.

Ca totdeauna cotropitoare dar metodică, gelozia îl întortochease iar în începuturile ei, nerătăcind nici un detaliu, nici o pricină, împingînd concentric etapele spre ultima capcană : glasul de aseară. Căutase sprijin în semnificaţia tăinuirii din partea Xenei, încercînd să exalte un optimism care recădea, atras mereu spre acelaşi pivot : glasul, glasul, glasul...

Într-o clipă de totală disperare, pierduse contactul cu realitatea. Se crezuse în faţa planşetei de desen, glasul devenea o linie şerpuitoare, se multiplica în fragmente

paralele fugind, fugind de sub vîrful creionului lui, apărea brusc într-un zigzag viclean şi trădător, străpungînd şi dărîmînd sistematic planurile lui perfecte, ca pe un castel întocmit copilăros din cărţi de joc.

„Sînt goale..." Ca un fapt de la sine înţeles, Catrina îi pregătise viitorul în casa ei, stîrnindu-i rîsul imbecil din seara trecută. Crezuse că îl priveşte ca pe un smintit, nevăzînd mila nesfîrşită din ochii ei. Bănuise ceva şi din supliciul anilor trecuţi ? Simţise că alte aripi decît cele pe care iluzia lui i le crescuse în euforia adolescenţei rotise Xena ? Adîncit în cunoştinţa precisă a nefericirii, pentru prima oară orgoliul nu-i schingiui sufletul. Tristeţea se cernea în el ca nisipul peste urmele paşilor în deşert. Timpul devenise inert. Perpetua contradicţie dintre dragoste şi trufie, dintre impulsivitate şi logică, dintre izbîndă şi nesiguranţă se dezlega. Se prăbuşeau puterile sufletului. Din perceperea deşertăciunii oricărei împotriviri, din răceala îngheţată care începuse să-i împresoare inima, ştiuse că amînarea ajunsese la capăt. Clipa înfiorătoare pe care cutezase s-o smulgă din timp îl aşteptase aşa. Izgonit din el, prin el însuşi. Implacabilă, acum era barda care îl despica de luptă, răsturnîndu-l în amintire, înfiptă în el, cu el pentru totdeauna. Îşi auzise geamătul înăbuşit. Şi într-un straniu amestec de stearpă mîndrie şi indiferenţă, îşi descoperise fruntea, lăsînd braţele să lunece în jos.

Printre dungile oblonului ziua pătrundea zăbrelită, şi lumina becurilor părînd că arde trist era roşietică, dînd încăperii o atmosferă de priveghi, în care gîndurile lui pluteau fantomatic.

— Dacă n-ai încercat să dormi, să fi venit la mine, rostise Catrina intrînd în odaie.

Privirea ei îi conturase încet chipul. Lăsînd-o să-i şteargă sudoarea rece şiroind de pe frunte, tăcuse, gîtuit de gratitudine. „Doar *Xena* îl scăpase", tot repetase aseară Catrina.

Speranţa sărise sprinten în prezentul liber, întins tuturor îndreptărilor.

Vag, numele Anei rostit în jurul mesei îl destrămă de gînduri, fără să-l rupă din ele.

Toată dimineaţa nu-i mai vorbise Catrina, îi deschisese uşile şi spre terasă, zgomotele străzii răzbiseră între ei. Aşteptase un timp şi pornise pe scară cu nostalgia puter-

nică a forfotei din stradă, a anonimatului în mijlocul ei. La jumătatea etajului se întorsese iute înapoi, închizînd hoțește ușa, cu răsuflarea tăiată pînă ajunsese în camera lui. „Goale... odăile de la parter...". Se revăzuse oprit cu mîna întinsă spre clanță noaptea trecută, renunțînd să mai iasă pe stradă. Și înțelesese brusc frica ciudată, nu senzația neplăcută a intelectualului frustrat de liberul arbitru, ci *frica*, frica superstițioasă a insului primitiv, îngrozit de efectul malefic al apropierii de încăperile sortite să-i aspire viața în vidul lor de acum înainte. Știuse îndată că același simțămînt îl împiedicase să ceară sorei lui fotografiile Xenei. Se scuturase tot ca de o invazie tîrîtoare de omizi, și deschisese ușile dulapului să le caute singur. Nemișcat între cele două oglinzi interioare, își privise spatele ca pe un străin oprit în răspîntia dintre adevărul încă ascuns de Xena și glasul ei din sală. Împinsese ușa dulapului încet, părîndu-i-se că se întregește pe măsură ce mișcarea dinapoi a brațului îi tăia vertical imobilitatea. „Lipsa de somn", își vorbise tare. Amărăciunea se spulberase odată cu ultima silabă. Năvodul ei nu mai avea puterea din timpul nopții.

Ca o iscoadă, un foșnet pe lîngă scaunul lui îl șovăi iar din concentrare. Vilma se urnea din coasta lui, măturată de brațul Elvirei. Se ironiză, aducîndu-și aminte cîtă nevoie avusese toată ziua de prezența lor. Se temea să mai rămînă singur, dar o suna pe Vilma ori de cîte ori auzea pasul Catrinei apropiindu-se. Slujnica se repezea, nesătulă să-l tot măsoare pe furiș din toate părțile. După-amiaza nu se mai sfîrșea, i se părea că nu are destul aer odaia. Catrina parcă voise să-l ascundă în colțul ăsta. Rostogolise pisoiul de pe divan, o ciudă rea îl tot sucise. Pregătirile pentru masa de seară îl scoteau din fire, în casa asta totul era provincial, tacticos, nu țineau seamă de nerăbdarea lui crescîndă. Stridența soneriei îl țintuise în mijlocul covorului. Deodată simțise un gust sărat în colțurile gurii. Întrebînd de el, Viorica îl reintegrase familiar în rutina lor cotidiană. Cu gîtul întins spre ușa închisă, așteptase sosirea celorlalți fără să se clintească din loc. Plesnit de atîtea luni în tăișurile soartei, avea nevoie de prietenii din copilărie ca rîul de matca lui după ce s-a zbătut în meandre istovitoare. O spaimă absurdă începuse să-l strîngă între umeri. Veneau pe rînd, dar ce se schimbase, ce se schimbase ? Nu aveau dreptul, nu aveau drep-

tul ! Despărțiseră numele Xenei de al lui ! Nu le va îngădui să-l diminueze. Își potrivise cravata, deschisese ușa, furios spre cutezanta inițiativelor.

O răbufnire de orgoliu îi înălță fără să știe privirea pe deasupra tuturor. Pentru sensibilitatea și inteligența lor, fapta lui nu fusese dezlegarea unei conjuncturi absurde, ci reacția nestăpînită a celui ultragiat, incapabil să-și mai controleze reflexele. În cotitura teribilă a destinului lui, raționamentul lor milog făcea confuzie între amănunt și nuanță. Poate că intervine destinul în nuanță, ce-i pasă însă de amănunt, pe care voința omului deosebit îl poate înlătura ? Pricepu abia acum că toată cazna plină de prețiozitate în vorbăria din jurul lui îi sunase a tinichea. Se întrebă cît va rezista Catrina să nu-i dezvăluie totul lui Matei, își închipui înmărmurirea pe fața Elvirei, și se opri din nou, gînditor, asupra Catrinei. De azi-dimineață, emana din ea ceva măsurat, ceva statornicit natural, fără preocuparea vreunor limite cu semn de întrebare, ceva inexorabil care îi înglobase definitiv pe amîndoi. O milă adîncă de el însuși, de singurătatea lui înecă zvîcnirea de revoltă care îl încerca. Din fără marginile sufletului său, Catrina îl îngrădise monstruos în nebunie ! Se stăpîni, era indispensabilă Catrina, pe ceilalți, ca un lest, îi desprinse de timpul lui. Fără greșeala de aseară și fără insistența Catrinei s-ar fi scutit de peregrinările în carnavalul preocupărilor lor mărunte. Se întrebă dacă din prima clipă, în urmă cu patru luni, se clătinaseră inconștient între repulsie și strădania de a nu-l părăsi. Dintr-o mișcare a pleoapelor îi strînse pe toți în aceeași undă penibilă de regret. Periplul sufletesc se schimba iarăși. Simțurile lui erau antene întinse spre fiecare din jurul mesei. Începu să-i asculte, începu liniștit să mănînce.

— Rănile sînt prea vii ca să ne gîndim acum la o vindecare, dar timpul netezește totul, murmura evaziv Costache.

— Sigur, timpul va fi vraciul lor vrăjitor, încuviință sentențios Traian, lovind cu mîna grasă în masă la fiecare vorbă.

Fratele Catrinei se crispă, punctuația asta îi lovea timpanul ca o tobă.

— Vrăjitor pentru Xena, n-avea grije, ea o să-și refacă repede viața, prooroci Elvira.

Şocul anestezie explozia dinţii a durerii.

— Refacă... Ce spui ? ! Repetă !... Atunci, eu de ce... de ce...

Buzele nu mai izbutiră să articuleze. Ieşiţi din orbite, ochii îşi repeziră demenţa spre faţa lividă a Elvirei. Mîinile apucară convulsiv faţa de masă. Paharele apropiate se răsturnară, vinul şiroi. Fulgerător, faţa congestionată deveni cadaverică. Spaima izbi inimile, săriră toţi în picioare. Sufocîndu-se într-un spasm de greaţă, nu-şi desprindea privirea din şerpuirea roşietică ce se lungea spre el.

— Închide ochii, repede, închide ochii, strigă Catrina.

— Dă-i ceva Matei, dă-i ceva !

Matei zvîrli şervetul peste vinul vărsat, privindu-şi consternat nevasta. Pînă să ajungă la el, nenorocitul îşi îngropase faţa în palme, zguduindu-se în plîns. În Matei, hohotul din sala procesului trase remuşcarea din toate cotloanele gîndului.

Dezorientaţi ca într-o luntre fără vîsle pe furtună, ceilalţi se uitară unii la alţii. Valul de milă îi arunca cînd spre un mal, cînd spre celălalt. Se înghesuiră departe de masă. Ajutată de Matei, Catrina îşi sprijini fratele gîrbovit pînă în odaia alăturată.

— I s-a părut că vinul...

— Şşşşşt...

— Trebuie să-i aduci mîine copiii, îl auziră pe Matei.

— Da, da, da, copiii ! sacadă neaşteptat glasul de dincolo, cu putere.

Repezite înspre vestibul, hohotele de plîns ale Elvirei îi zguduiră. Copiii ! Nimeni nu îndrăznise să vorbească de ei.

— Oh, doamne, se strînse Mariana ca de frig.

Din prag, Catrina îşi agăţă privirea în lacrimile ei, neştiindu-şi frica înghesuită pe faţă.

— Catrina, Catrina, să nu..., izbucni înăbuşit Viorica.

— Vai de sufletul ei, suspină Sabina atîrnîndu-se de braţul lui Virgil.

— Catrina, să nu-l laşi, asta să nu-l laşi. Xena... Costache înaintă hotărît. O să te ajutăm, asta nu trebuie !

— Închideţi voi uşa, spuse Catrina fără să se uite la nimeni.

— Rămîn aici, şi mîine *eu* te duc la vie. Unde e Elvira ? apăru Matei.

Umerii Catrinei se copleşiră.

În picioare, ascultară amîndoi convoiul lent al paşilor pe scară, înstrăinînd cuviincios dorinţa către viaţă de zvîrcolirea lăsată în urmă. Catrina făcu o mişcare spre odaia ei.

— Stai aici cu mine, nu vreau să te ştiu singură, o ţinu de braţ Matei. Pînă dimineaţă o să doarmă. Sper că ai tubul tău în buzunar, dă-mi-l, îţi scot eu o tabletă.

Maşinal, Catrina i-l întinse.

— Şi nu te înţepeni aşa, nu e nici un pericol. Somnul este acum remediul de care are nevoie.

Matei nu înţelese de ce se simte strîmtorat. Ce indescifrabilă rămînea în seara asta Catrina ! Îl privise scurt, cu un fel de milă prevestitoare. Prevestitoare de ce ? Toate eforturile de a pricepe ceva în timpul mesei se topiră acum într-o dorinţă de respingere a cunoaşterii, într-o aprehensiune în faţa inevitabilului. Obrajii dogorîră. Mută din loc un scaun, se întoarse spre canapea şi se aşeză. Cu mîinile ascunse în subţiori, Catrina străbătea odaia de la un perete la altul, atît de absorbită, încît părea nepăsătoare.

— De cum am venit m-am simţit — ca şi ceilalţi — stînjenit, puţin umilit, prosteşte furios cîte o secundă. Schimbarea asta neaşteptată faţă de noi ! N-am mai judecat răceala lui decît prin prisma egoismului nostru, fără să realizăm că reacţia era, într-un fel, identică cu neliniştea noastră. Scăpaţi de teroarea verdictului, crezi tu că m-am putut împiedica — la fel cu ceilalţi — să-l privesc ca pe un alt om ? Nu ţi-ai dat seama, chiar tu, mai ales *tu* ai fost ciudată cu el.

Catrina se opri în dreptul lui.

— Nu ! se ridică Matei iute în picioare. Acum două minute m-am aprins de ruşine, recad în aceeaşi laşitate. Nu ciudată ai fost... Expresia ta fusese revelaţia unei... unei primejdii ? şovăi întrebător. Mă căznisem toată seara să ghicesc ce se petrecuse între voi. În secunda în care mi s-a părut adineaori că îmi vei spune, am fost cuprins de o slăbiciune, un refuz hotărît de a şti. Mi-e ruşine... Catrina, e atît de grav ? Atît de grav, că-mi este frică ? Mie, spune-mi.

Fără să-şi ascundă emoţia, Matei îşi amintea adolescenţa lui în casa Catrinei, alături de fratele ei. În acelaşi accident în care îşi pierduseră ei părinţii, pierise şi mama lui. Trase fotoliul din spatele Catrinei, o aşeză fără împotrivire în faţa lui.

— Niciodată nu ţi-a spus tatăl tău ceva despre părinţii noştri ?

Înmărmurit, Matei îi scrută faţa.

— După ce ai devenit medic, înainte să plece în Suedia, nu ai aflat de la el nimic ?

— Ce să aflu ? Dar ce să aflu ? Tulburat peste măsură, nu-şi mai stăpînea nerăbdarea.

— Eram prea tînără, cînd grozăvia... Nu ştiu ce ereditate, ce tare moştenim, spuse repede Catrina. Azi-noapte... ştii cum mi-a vorbit despre crima lui, despre proces ? „Am cîntărit lucid elementele temperamentale ale evenimentelor !“ Evenimentele, repetă sugrumat Catrina, cu o lucire rătăcită în ochi.

Matei inspiră adînc. În seara asta, deformarea realităţii era contagioasă. Ca un capac enorm deasupra capetelor lor, aspectul conspirativ al lămpii din tavan îl distră, apoi se înduioşă. Altă povară pe sufletul Catrinei.

— L-am adus de acolo, frămîntată cum să-i amorţesc remuşcările. Pricepi ?... pentru evenimentele, evenimentele...

Matei îi apăsă mîna pe gură, pînă cînd lacrimile îi porniră. Aplecat, cu braţele rezemate pe genunchii ei, vorbi încet, cu blîndeţe.

— Remuşcări, nu cred, orgoliul lui nu le îngăduie, mai bine pentru el. Din prima zi, m-am gîndit că remuşcarea este un har. Poate mai greu de suportat uneori decît boală, dar totuşi un har. Ştii bine însă că el este impermeabil pentru remuşcări. Dragostea pentru Xena şi înşelăciunea ei sînt nucleul care a declanşat drama. Crima e nucleul din care ura pentru Xena va fi nesecată, niciodată nu-i va ierta, pentru că niciodată nu o să scape de oroarea că rămîne un asasin. Ai înţeles, aproape înaintea mea, de ce l-a îngrozit adineaori pata roşie pe masă, în dreptul lui. De ce trebuie, tocmai ţie, să-ţi demonstrez că închisoarea, tensiunea procesului, apariţia Xenei mai ales au fost carapacea protectoare împotriva amintirii clipei cînd a ucis ? Te-au rănit vorbele azi-noapte, „evenimente cîntărite lucid“. Erau încă o autoapărare, prelungită după verdict. Ce curios, pentru asta să te zgudui aşa, Catrina ! Cînd mi s-a părut că dezleg ţiţele, am fost sigur că suferi în dragostea ta pentru Xena. Toată cleveteala de la masă, insistenţa aproape duşmănoasă a Elvirei şi pe mine m-au amestecat. Este un osîndit pe viaţă *el,* şi sînt totuşi sfîşiat de milă pentru ea ! Moarte, disperare, ruşinea procesului, toate, ca un mal surpat în presimţirea unei fericiri... Prea la început de viaţă ! Matei oftă. Toată masa s-a vorbit

despre Xena la trecut, ai băgat de seamă ? Sigur, toți vroiam să-l convingem că l-am înțeles, și nu ne-am dat seama cît de fals suna tot ce aruncam în spatele Xenei... Matei se uită drept în ochii Catrinei. În adevăr sinceră nu a fost decît Elvira, m-a exasperat, ca și pe tine, tocmai pentru că știm cît a iubit-o. Nu poți nega, Catrina, că, dintre toate, ea de la început și-a alăturat-o, cu tot sufletul pentru mezina cercului nostru, nu ? Și spusele ei, și tonul frizau răutatea, dar cînd răutatea implică o anumită doză de curaj își mai are justificare. Altfel... Se opri, așteptînd un semn din partea Catrinei. Ochii lui înregistrară pulsația rapidă în tîmpla ei. Felul în care se uita la buzele lui era elocvent. Îl aștepta să se oprească. Nu-l ascultase. Totuși, Matei adăugă : Mai exigentă în prietenie, poate că Elvira nu-i iartă Xenei dispariția ei din cercul nostru ?

— Știi ce-mi scrisese în dimineața cînd... înainte să se ducă *acolo ? Ai grijă, cățelul și păsărelele au hrană doar pentru astăzi. Ascunde fotografiile Xenei...*

— Dragă, îți repet și eu comparația Elvirei. Un act pasional este iresponsabil, ca trăznetul. Cînd i s-a telefonat dimineața, a fost ca un automat în primele clipe. Nimic simptomatic, *tu* mă îngrijorezi cu obsesia că este un dezechilibrat mintal, izbucni Matei, încercînd să scape de neliniștea care foșnea din nou.

— Nu mă întrerupe, oricît de necrezut o să-ți pară. Și-i luă mîinile într-ale ei. Nu a existat nici un telefon, nici trăznet în plecarea definitivă a Xenei cu copiii. Înainte de Crăciun, ea îi ceruse să divorțeze, nu-i ascunsese nimic.

— Dar... atunci ? Privirea rămase imobilă o clipă și îndată goni neîncrezătoare de la un ochi la celălalt al Catrinei.

— A rugat-o să aștepte șase luni, să se gîndească bine, apoi va fi liberă să hotărască iar. Dar i-a cerut să nu spună nimănui, nici Anei, nici mie. I-a făgăduit. Poate că Ana nici acum nu știe adevărul. Mie, el aseară mi-a spus, urmă Catrina. Așteaptă, așteaptă. L-am implorat vouă să vă mărturisească că nu fugise Xena fără să-i spună ce vroia să facă. M-a amenințat că îl voi pierde pentru totdeauna dacă voi divulga ceva. „Numai de mine are nevoie Xena !" Taci ! Mîinile ei strînseră ca un clește. Pentru el, tăcerea Xenei este dovada unei rătăciri vremelnice, a căinței, a speranței că va fi iertată...

— Da, da, căută să se libereze Matei, ura împotriva Xenei jubilează acum, și...

— Pentru el, crima era necesară, el *lărgise viziunea, adunase argumentele îndepărtate atrăgîndu-le în punctul central, și totul se dezlegase în esențial,* repeta Catrina fraza din noaptea trecută, fără să se oprească. Mîine trebuie să mă duc la vie, nu ca să iau copiii, cum cerea adineaori, ci să-i spun Xenei să fie liniștită, în zece, cincisprezece zile plecăm peste munți, spre Cluj, spre...

Matei se pomeni în picioare, cu senzația că-și simte nervii aidoma unor păianjeni speriați. Îl străbătu gîndul unei plecări imediate în noapte, cu mașina spre Ana și Xena, gîndul unei fugi grăbite cu ele, departe de simțămîntul orb, sublim poate, dar monstruos ca un cataclism în calea lui distrugătoare. Își împleti degetele, zbuciumat între milă și elan neputincios, repulsie și adîncă tristețe, ca într-un amalgam din care nu avea nici o ieșire.

— N-am îndrăznit să-i spun că tocmai acceptarea Xenei de a mai rămîne șase luni lîngă el dovedea cît de nestrămutată îi era hotărîrea. Încă nu înțelege că nu a fost nici influențată, nici superficială în dorința ei de a se despărți. Ce o să se întîmple cînd o să mă întorc mîine seară ? N-am îndrăznit, Matei, nu de milă, înțelegi ? N-am îndrăznit, pentru că mi-e frică, frică ! *Xena e bunul meu, inalienabil,* urcară spre strigăt ultimele vorbe.

— Calmează-te. Mîine seară, peste simțul de proprietate asupra Xenei o să întoarcă cealaltă pagină a naturii lui. De mîine seară va fi un învins, dar nimeni nu-l va bănui cum sîngerează, nimic lamentabil nu o să iasă la suprafață, crima este paravanul lui. „Frică, acum ? pentru cine ? gîndi Matei. *Dezlegarea în esențial,* singura care l-ar fi potrivit postum în demnitate, acum patru luni !“ Se îndreptă încet către sufragerie. Răsărise în fața lui obrazul mic al Xenei, scotocind îmbujorată în tratatele lui de medicină, o lună după căsătorie. „Aștept pe Elvira... Te rog, Matei, să nu le spui, nici Anei, lor le este frică, te rog. Încă nu am copil, de ce ?“ Cînd o auzise rostind jurămîntul, se întrebase înfiorat dacă glasul fără viață răsfrîngea o hotărîre imuabilă sau era doar o apărare, lasitudine împotrivă prăbușirii față de mulțime. Și amintirea patimei ei pentru copii îi liniștise temerile chinuitoare.

— Mi-e frică, repeta Catrina în spatele lui.

— Niciodată nu te-am întrebat, ce ai simțit acum zece ani, cînd ți-a spus că este hotărît să aștepte să crească, să fie a lui Xena ? Și tu, și Ana, ce ați gîndit ? întrebă rar, fără să se întoarcă spre Catrina.

Soneria cu întreruperi a telefonului accentuă nuanța de sarcasm dureros în glasul lui Matei.

— Allo, București, da. Allo ? Doctorul Matei Deleanu.

În fața lui, Catrina se sprijinea de masă.

— Da, eu. Allo, mai spune o dată.

Obrazul Catrinei se înăspri. O clipă, Matei se uitase la ea aproape cu răutate, apoi ascultă impasibil.

— Bine, atunci, în patru ceasuri. Era Tudor, vorbi așezînd receptorul pe furcă. Ana transmite să nu pleci de aici decît în trei-patru zile. Îi telefonez lui Costache să vină la tine. Pînă mă întorc, să rămînă cu voi. Nu te speria: Xena e în afară de pericol. Și-a tăiat vinele la mîna stîngă. A suportat bine prima transfuzie. Plec îndată spre ele. Liniștește-te, îi atinse umărul, fără blîndețe în gest.

În fața lor, priveliștea mesei părea epava încleștării dintre orgoliu și zădărnicie.

•

Înalt, înalt, pătratul tavanului luneca spre stînga, cădea undeva, și renunța privirea să-l găsească... Săltase iar, se mlădia din laturi și ajungea în dreptul frunții, trăgîndu-i pleoapele umilitor, umilitor ca într-o pedeapsă... Genele se neclintesc de-o umbră... oprise cineva peretele în față... Patul leagănă o dată, amorțește... E Ana, e icoana ?... Se zbat adîncurile. Ochii se strîng. Bezna bolborosește, bezna e bulboană, cercuri mari, cercuri mici, rapide, vertiginos rapide se rotesc, se rotesc... Ochii se strîng. Bezna e densă, cenușie, e flacără ! Copiii ! ! ! Nu și-a ascuns de ea copiii ? ! În țipătul gîndului, Xena deschise ochii. Degetele Anei apără încheietura bandajată, privirea ei neclintită se adîncește, se adîncește în ochii îngroziți spre fața ei de mucenică, ochii neîncrezători, ostili în întrebarea mută. În supraomenesc efort, Ana își stăpînește clănțănitul dinților, izbutește.

— Pentru copii... nu dragostea e un stigmat...

Desprinsă de nefericirea ei, privirea Anei nu răsfrînge decît eroarea fetei, îi deslușește confuzia, o readuce la viață.

Brusc, Xena privește fără să vadă. O tristețe atentă urcă treptat în expresia distantă acum, pleoapele se apleacă. Toată ființa Anei e golită de substanță. Fața Xenei pare și mai trasă, severă, Ana își ține răsuflarea. Sub degetele ei, mîna bandajată zvîcnește slab, patul tresare cu ele amîndouă. *Ca atunci,* sîngerează inima Anei la amintirea fetiței de opt ani, încuiată în odaie să-și plîngă singură tatăl, cu același zbucium sfîșietor în răgete mici, ca acum, în odăița de spital. Ana își retrage ușor degetele, și le ascunde în buzunarul halatului alb. Pledul tremură încă, tremură subțire. Ana șovăie, așteaptă.

— De viața *ta* e nevoie... Dacă... dacă ar fi trebuit, aș fi... aș fi înțeles, Xena... Privirea ei nu mai îndrăznește, Ana iese repede pe coridorul spitalului.

•

Să nu latre cîinii... Să nu latre... Nu trebuie să alerg, îi stîrnesc... Mi-e frică... Ce lungă e curtea, pînă ajung la poartă, să nu latre...

În beznă, se izbi cu tot trupul în poartă. Amîndoi cîinii, de o parte și de alta, se opriră cu boturile împunse în fusta ei. Înțepeni, cu răsuflarea oprită, cu degetele strînse aprig în jurul cheilor. Cu grijă, o dată sus, deasupra capului, apoi în dreptul gleznelor, bîjbîind în întuneric, mîinile zvîcniră de nerăbdare. Așezînd lacătele grele lîngă ulucă, i se păru că o trăgeau în jos. Începu să tremure. Mai avea de tras zăvoarele. „Să nu latre... tocmai acum, să nu latre !" Îi asudaseră palmele. În loc să tragă în lături, apăsa pe zăvor. Agățată cu amîndouă mîinile de el, își rezemă obrazul de brațele ridicate. Cu ochii închiși, urmări înspăimîntată amețeala care o clătina. Vinele gîtului se zgîrciră. „Cîinii, amîndoi în stînga... Dacă nu mă stăpînesc, tremurul ăsta o să-i facă să latre... Tocmai acum... Ajută-mă !" Gîndul se lovi ca de o piatră. Cine s-o ajute ? Inexorabil, simțămîntul singurătății ei o inundă cu puterea unui val din care nu va mai scăpa. Gemu. Cîinii se înghesuiră între ea și poartă, lovindu-i genunchii. Nu se mișcă, îngrozită. Dar zăvorul alunecă. Descătușat, sîngele

alergă prin vine. Palmele deschise urmăriră febril în jos lemnul umed pînă dădură de fierul rece. Aplecată, repezi mîna stîngă pe clanţa grea, cu dreapta smuci de zăvor. Şi în aceeaşi mişcare de înălţare a trupului, Xena trase poarta. Un pas în unghiul deschis în noapte. Toate neliniştile pîndei în ceasurile din urmă dispărură într-un simţămînt amar de uriaşă putere. Fără să mişte capul, închise poarta în urma ei. Scurt, cîinii hămăiră în acelaşi timp. Nu se mai temea, nu-i auzi. Spirala unui fior însă o scutura. Încerca senzaţia ciudată a unei dedublări. Aici, sub bolta înaltă, singură dar neînduplecată, pornea să-şi înfrunte soarta. Va plesni cu adevărul inimii ei batjocura constrîngerii hidoase care se încerca asupră-i. Învălmăşite, clocotiră ca un foc nesăbuit mînia nestăpînită, mîndria, ca o pavăză. Dincolo de gardul înalt, în casa tristă, rămăsese Xena vuietului din suflet. Vuietul... vuietul din suflet. Cu dinţii strînşi, răsuflă atît de adînc, încît unul din cîini scheună neliniştit în spatele ei. Se răsuci spre deal. Casa albă... Nelămurite, zidurile purtau noaptea în cadenţă de jale. Vuietul, vuietul... Lipindu-se rapid de poartă, fruntea pecetlui durerea în tăcere, ca o aripă ocrotitoare în pragul vremelnicei despărţiri.

Începu să coboare poteca, stăpînindu-se să nu alerge. Nu lătrau cîinii, labele rîcîiau poarta. În dreptul fîntînei turceşti, clipocitul monoton al apei în jgheab îi zăbovi gîndul la aşteptarea nemişcată în pat dinainte de miezul nopţii, la puterea de încordare a nervilor exasperaţi de ţăcănitul neîntrerupt al ploii pînă în seară. Încetase abia cînd totul devenea incert în semiobscuritatea odăii. Apoi, pînă tîrziu, aproape în egale răstimpuri, din streaşină se mai precipitau picături pe tabla pervazului de sub fereastră, ca un semnal speriat de întîrziere. Îmbrăcată sub pled, cu urechea aţintită spre odaia de alături în care dormea Ana, îşi cerceta întruna cifrele fosforescente ale ceasului. Lăsase fereastra întredeschisă şi i se părea că fluturarea slabă a perdelei întîrzia noaptea care îi aştepta fuga. Hotărîse să se ridice din pat la ora patru, dar de la miezul nopţii se răsucise doar în jurul aceleiaşi griji : să nu latre cîinii, să nu se trezească Ana. Nu mai răbdase. Trei ceasuri după ora douăsprezece ieşise prin fereastră pe ceardac cu pantofii în mînă, sărise în grădină. I se alăturaseră îndată cîinii, tăcuţi. Îi auzise ieşind din cuşti în timp ce ieşea pe ceardac. Se încălţă. Încleştarea inimii nu mai era vechea frică,

absurdă, de ei, „doar să nu latre, să nu latre.“ Șoseaua, abia deslușită. Vîrful pantofului nimeri într-o piatră. Se opri. Se uită îndărăt. Fără s-o vadă, privirea lungi poteca știută pînă în deal. De acolo, întreruptă de casa singuratică, pînă aici, în umerii ei, gîndul o închipui asemenea unei cruci. Sări în lături, fugi de pe margine. Șovăi, apoi o luă hotărît la stînga, tăind drumul prin mijloc ca o foarfecă. La dreapta, într-un ceas, drumul ducea spre port. Vaporașul micșora mult distanța pînă la București. La stînga, șoseaua depăna patruzeci și cinci de kilometri pînă la capătul opus, unde putea la orice oră să treacă rîul cu bacul. Obsedată să ajungă neînsoțită, inconștient inconsecventă cu graba sufletului, pornea pe drumul lung, sigură că Anei nu i-ar fi trecut prin minte s-o caute în partea asta. Va fi convinsă că a plecat din port la șase dimineața, și a doua cursă a vaporașului era tîrziu după amiază. Scăpată de grija urmăririi, nu se întrebă cum și în cît timp va ajunge la malul apei.

Amețeala îi trecuse, umbla repede, siluetă firavă străpungînd întunericul greoi. De frică să nu asmută cîinii în ogrăzi, se silea să calce fără zgomot. Nu simțise vîntul. Îi zvînta fruntea, obrajii. Mîinile neteziră părul pe după urechile înfierbîntate. Se deprindeau ochii cu noaptea, scrutau cu intensitate șoseaua. Să iasă din sat înainte de a se lumina de ziuă. Satul în care toți o cunoșteau. O răscoli necazul că nu știa cît e de lung în partea asta a drumului. Ar fi vrut să alerge, să alerge fără să se oprească pînă va simți sfîrșitul șirului de case în dreapta ei. De cealaltă parte, viile. De acolo, primejdia oamenilor nu era. Se zbuciumă că nu plecase înainte de miezul nopții, i-ar fi fost mai ușor decît acum. I se părea uneori că noaptea o împinge din spate, ritmîndu-i pasul după bătaia inimii, rapidă, neobosită. Un pietroi, din cînd în cînd, îi sucea piciorul. Se poticnea graba, gîndurile se încăierau iar, încîlcite. O speria tirania impulsului de a se uita la casele pe care le lăsa în urmă. Poate că o iscodeau pe după geamuri ochii celor dinăuntru, se înghesuiau s-o vadă mai bine. Brațul drept se strînse de trup, se chirciră degetele în podul palmei.

...Mulțime, mulțime de ochi în sala ticsită. Rumoarea încetase atît de brusc, ca și cum ființa ei o aspirase cînd păși pragul. Ce greu, ce greu să străbată pîcla de tăcere, tăcere locuită. Nu știe cine încercase s-o ducă de braț.

Poate Tudor. Înaintase singură pînă la masa lungă. Singură. Coardă de oțel, mîndria vibrase, concentrînd-o asupra spaimei care îi zgîlțîia sufletul de patru luni : să nu se clatine, să nu-l vadă... Mai ales să nu se clatine, mai ales să nu-l vadă... Despicase gloata privind pe deasupra ei pînă la masa lungă. Singură. Nu-și plecase ochii pe crucea care îi sprijinea mîna...

Brusc argintat o clipă, drumul păru un pumnal îndreptat spre inimă. Apoi, nori se tîrîră nervoși, astupînd lumina neprietenă a lunii.

...De unde țîșnise o rază piezișe drept în ochii juratului din mijloc ? Pîlpîia ceva în ei, pîlpîia, și ea trebuia să-și înfigă privirea în ochii juratului din mijloc... Cît mai era nevoie să vorbească ? Plana ceva, ca o primejdie nouă, sala palpita în presentimentul unui deznodămînt neașteptat.... Simțea ea, simțea... Nesuferita sticlire din ochii juratului din mijloc... Și glasul ei sugrumase cuvîntul. Nu mai avea sprijin, juratul din mijloc sucise repede capul într-o parte, în alta, omul își trecuse mîna peste ochi, și ea nu mai avea sprijin. Auzise, auzise prefacerea liniștei din sală. Altfel de liniște. Înspăimîntătoarea liniște ! Sutele de oameni nu mai răsuflau ? Dacă și-ar aminti care cuvînt al ei... Cine plîngea dintr-odată ? Cine ? cine ? cine ? Și o flacără insuportabilă îi încinsese șira spinării. Atît de aproape în spatele ei ? ! Se repezise o robă neagră să-i dea un scaun. Un scaun ! Știe bine că nu se clătinase. Speriat, Tudor îi șoptea ceva despre buzele ei albe, rugînd-o să se așeze... Să se așeze ! Fără zvîcnire și fără să-și miște capul, trăsese de speteaza scaunului în fața ei, apoi îl împinsese, înaintînd cu un pas mai aproape de juraţi. Nu se clătinase. Doar mîinile, pe speteaza scaunului. Un fel de foșnet rostogolea spre ea, aproape palpabil, uimirea ostilă a mulțimii. Din fundul sălii, o voce de bărbat strigă ocara. De ce-i prinsese umărul Catrina ? Sala fusese deodată o Hydră monstruoasă, tîrîndu-și brațele s-o împresoare...

Viziunea fu atît de precisă, încît, gîfîind de oroare, începu să fugă în neștire. În liniștea nopții, răpăitul tălpilor pe șoseaua pietruită o dezmetici. Se opri din goană brusc, gata să-și piardă echilibrul. Închise ochii, bîntuită de amintire în inconștienta pendulare de bocet a trupului rămas în drum. Sub pleoapele strînse, retrăi, ca într-un

înec, cutremurul vieții ei, insondabilul abîs al durerii și efortul inuman în mocirla procesului în care fusese sperjură, sîngele țîșnind din mîna crestată fără șovăire după ce o adusese Ana la vie. În chipul tînăr, strîns între mîinile apăsate pe tîmple, ochii se deschiseră rătăciți în pragul dintre coșmarul lunilor trecute și realitatea amenințătoare. Statornicită în rădăcinile vieții, suferința întipărise în trăsături, în colțurile gurii, disperarea dură a celui încleștat pe margine de văgăună. Își trase batista din buzunar, fața, gîtul erau jilave de sudoare. Mișcările părură reculese într-un fel de cunoaștere a cumpătării în eforturile istovitoare.

Unul după altul, picioarele porniră din nou. Departe, se întindea o dungă palidă. Plină de fîșîituri imperceptibile, noaptea era mai transparentă, bolta cu stele mai puțin apăsătoare. Ceva mișcă într-un tufiș, șoaptă sau vietate. Xena nu se opri. Își birui dorința de a se uita la ceas, simțind că numai prin voință își va oțeli puterile. Drumul era lung. Noțiunea îl limpezi deodată că nu socotise cîte ceasuri va trebui să umble pînă la malul apei. Ca să reziste, cînd va scăpa de sat, va stăpîni și graba, potrivindu-și pașii ca în potecile de munte, rari și egali pînă la țintă. Buzele tremurară. Gîndul zvîcnise spre cele patru luni îndurate înainte de proces, în camera străbătută de la un capăt la altul, ceas după ceas, în noapte și ziuă, pînă la răpunerea trupului. Scuturâ repede capul. „Ca nebunul de pe strada noastră", o fulgeră amintirea gestului care încerca întruna să scape creierul de ceva. De ieri, nu îi mai era îngăduit decît să lupte. Un simțămînt de vină îi împînzea subit șufletul.

„Să lupte, să lupte", repetă un timp. Trist nedumerită, șoapta insistentă era însă o litanie străină de sensul cuvintelor. Tăcu *„De ce să lupte ?"* Îndată, o senzație de ireal o năpădi. „Ce căuta singură, unde era ? Cu frica ei nebună de întuneric, de vite, de cîini, de cînd era mică, unde era acum ? Aluneca din vis, rătăcea în neștiut, ce căuta ? ce căuta ? Găsise golul, golul unui dulap deschis, cu umerașii de lemn tremurînd, aliniați unii lîngă alții ca niște osîndiți. Ce căuta ? Plecase Catrina, luase copiii, ce mai căuta ? Doar pentru trei zile... Atunci, *ea ce mai căuta ?"*

— Ce cauți pe drumul mare, singură de cu noapte, domnișoară ?

O căruță se opri lîngă umărul ei. Calul se scutură în clinchet de clopoței. Ridică privirea asupra omului.

— Treci în spate și urcă, pînă la canton te duc.

Xena dădu din cap.

— Ee, bine, bine, se aplecă puțin mușul. Atunci întoarce, că biserica era deschisă.

Înmărmurită, urmări luminița spălăcită bălăbănindu-se în spatele căruței care se depărta. „Nimic nu era aievea, altfel cum răsărise căruța alături fără s-o audă înainte ?“ Încercă să se urnească. Tot sîngele îi năvăli în inimă, fu gata să urle. Zvîrli piciorul în lături, luneca ceva pe gleznă. Un cățel se feri, îi trecu în față cu botul înălțat spre ea, și fugi în goană după căruță. „Se face ziuă, i-am văzut ochii.“ O perdea se ridica de pe gînduri. Se uită la cer. Niciodată nu văzuse cum se șterge întunericul. Își închipuia noaptea aruncîndu-și moartea în lopeți încărcate de vise. De mult... Acum, lumina semăna cu amurgul. O apăsa ușor totdeauna, încremenit o clipă în cine știe ce reminiscențe... Cerul începu să alunece, înainta în fața ei ca o călăuză. Încet, cu ziua care creștea într-o ceață albărie, Xena se aduna din tumultul ei lăuntric.

Începea să fie cald, sub tălpi nu mai mustea umezeala ploii. Un soi de recunoștință îi dilată plămînii. Casele satului rămăseseră în urmă, trecuse de ele fără să știe cînd. Nu-i trecu prin minte să se uite înapoi. În reflexele ei, nu mai era decît exigența prezentului. Se uită la ceas. Aproape șase. Ar fi trebuit să o despartă de sat măcar zece kilometri după trei ore de la plecare, și încă era în apropierea lui. Se îngrijoră. Își aduse aminte că în direcția asta era singurul sat care înșira casele chiar în marginea șoselei. Pînă la fluviu, știa că celelalte se trăgeau mult îndărăt. Un uruit de roți, zgomotul se întețea, scandat în trap mărunt venind din față. Nu se tulbură. Sări peste pîrleaz în stînga, urcă cîțiva pași pe dîmb, pînă la un butuc pricăjit, cu arțar aplecat înainte. Smuci ușor, se întoarse cu un fel de ciomag în mînă, rîcîi pămîntul clisos de pe pantofi. Porni iar, trăgîndu-se pe marginea dreaptă, ținînd bățul de mijloc, fără să știe de ce îl luase, fără să bănuiască măcar că înfățișarea îi devenea și mai fragilă. Căruța se apropie, nu se opri în dreptul ei. Xena nu se uită la omul care mîna caii.

Aerul era nemișcat, ca iarba de pe marginea drumului. Se înșiruiau încă butuci de viță, din ce în ce mai depărtați în sus de șosea. Dinspre vii, un șuierat lenevos de paznic răzbi în apatia ei sufletească.

...Răzleţită pe deal, casa era acolo, cu ceardacurile în jurul ei... ceardacul în care răsunau paşi mărunţi ca de pui de căprioară, paşii veseli ai copiilor.

Mai stins, mai de departe, se încrucişară în ecou alte semnale de strajă. Imaginile se ciocniră, neaşteptate, ciudate, suprapuse. Cu luni de zile în urmă, pînă ieri, sirena vaporaşului din port o pironea din obsesia mersului în odaie, mereu în acelaşi loc, în dreptul ferestrelor care priveau departe spre apă. Ce mister potrivea în aceeaşi clipă, afară, fruntea plecată a Anei ivită din vie, în faţa zidului care o respingea din zbuciumul ei ? Un fir invizibil lega în amîndouă, simultan, premoniţia acestei dimineţi ? Vibraţia şuieratului din vii fixa coincidenţa tulburătoare de care nu fusese conştientă pînă acum. Şi faţa Anei, cînd îi va fi descoperit fuga, împunse ca o remuşcare, alungă o secundă răscolirea întrebărilor, o readuse în stupefacţia din faţa dulapurilor golite ale copiilor. Dădu drumul băţului din mînă. Catrina fusese la început oaza perplexităţilor ei tulburătoare. Apoi, fără slăbiciunea destăinuirilor, fără să înţeleagă, şi numai instinctiv, doar lîngă Catrina îşi hrănea cunoaşterea de sine, îşi ascundea nevoia de libertate, îşi izbucnea răzvrătirile. Greşelile ei, închipuite ori fără noimă, o diminuau în elanul afirmării tacite în faţa Catrinei ; grele şi persistente, păcatele gîndului îi cimentau încrederea în înţelegerea Catrinei. Tainiţile rămîneau neîmpărtăşite, dar prelungea în Catrina aceeaşi nevoie de adoraţie exclusivă care îi vijelise copilăria.

Înălţă capul. Ca o floare imensă, ca un lotus sfinţit, un nor îmbujorat de zori plutea spre soarele care apăruse. Suspină. „Din capătul cel mai de sus din boltă, şi cel străpuns prin magmă pentru noi, s-a strîns un nod din împreună, cu firele legate în amîndoi"... Dureră lacrimile, ca o tăiere în trup. În ritmul ei de incantaţie, certitudinea care îi sădise fericirea revenea în şoaptă prin suflet. *Şase luni... şase luni...*

Salcîmi, salcîmi, cîte un tufiş, salcîmi... Cărări strîmbe, stol scris pe cer, salcîmi. A doua oară înfloriţi, pe trunchiurile înalte, dintre frunze, florile păreau pene albe de struţ, atîrnate feeric în soare. Suavă, mireasma undui într-o pală de vînt, strălucind lumina. Pleoapele se aplecară. Aviditatea zilei era cruzime. Şerpeşte, şoseaua se lungea, din ce în ce mai albă şi prăfuind scurt sub picioare.

...Săptămîna odăii de spital... Mădularele și limba erau de vată, fîșiiau în jur mișcări și trupuri tulburi, ca ierburi în fund de iaz cînd trece vîsla peste-ele... istovitoare stare, în care totul se clătina neîncetat. Catrina... Tudor... Deschidea ochii, pluteau inform mîna Anei pe brațul ei stîng, Matei, la picioarele patului. I se părea că-i duce în somn, se rupea din el și-i regăsea pe amîndoi, ca într-un vis vechi, mereu din același punct reînceput... Se subțiase toropeala în limpezimea unei dimineți ciugulite de ciocul tăios al vrăbiilor. Lacrimile țîșniseră pe obraji ca boabe de apă. Aflase Ana ! Ca un mulaj, o uimire umilitoare îi împietrise trăsăturile feței. „Nu dragostea e un stigmat"... Neștiutoare atunci, în rechemarea la viață, vorbele Anei o mîntuiau de vină, dar fiecare din ele era o luare-aminte. Neștiutoare încă, și aproape în lamento, Ana încerca să înlăture ura, apărînd și disociind durerea fetei ei de tenebrele suferinței celuilalt. Dar, a doua zi, la spital, Matei, Catrina, *adevărul*. Fără să și-o cunoască, Ana își trăda singura ei trufie : de astă dată, judecase...

Încrucișîndu-și mîinile la spate, își scoase jacheta trăgînd de marginea mînecilor. Cîțiva pași o purtă de guler, apoi, repede, din mers, o îmbrăcă iar.

...Acasă, la vie, Matei păzise tăcerea. Ochii ei șiroiau la orice cuvînt rostit în odaie. Parcă repartizați în scene mute, rămîneau în preajmă-i, absorbiți aparent numai de grija sănătății ei. Apoi, întrematâ, o pornise din nou în curmeziș, de la un unghi la altul al pereților... Matei și Catrina se înapoiau la București. O stînjenire intensă o înțepenise în fața Catrinei, după îmbrățișarea lui Matei. Ana făcuse iute un pas spre ea. O dată, încă o dată, cu dosul, cu palma întoarsă, mîna teafără repezită într-un obraz, în celălalt al Catrinei. Ca și atunci, își văzu în gînd acum urmele degetelor pe fața plesnită, în același timp în care auzise vorbele nemaipomenite : „Mă așteaptă să-i spun cînd vrei să ne mutăm toți pentru doi-trei ani la Cluj. Sînt vinovată de neîncrederea ta" — începuse să verse, înainte de a amuți Catrina. „Iar ați lăsat candela să se stingă", intrase atunci Dada. Nu-și recunoscuse îndată bunica. Scîrba furioasă îi spulberase legăturile senzațiilor. Nu mai plecaseră. Clănțănise din dinți pînă noaptea tîrziu. Încerca să

întrebe, întoarsă spre Ana, deschidea gura, și iar începea să verse. Nu pricepeau. Proptindu-i fruntea cu mîna, Matei îi lămurea ce se petrecuse după proces între cei doi frați, fără să ghicească ce vroia ea să-i spună Anei. Știai ? izbutise în sfîrșit să îngăimeze către Ana. Șuvoiul de fiere se oprise brusc. Pe gît, pe față, pe frunte, Ana se pătă în stacojiu. Rostită, vina gîndului sunase puternic, devenise eternă ca o judecată. Își înfundase capul în poala Anei, aducîndu-i mîinile pe creștet, ca într-o spovedanie păcătoasă. Sub fruntea ei, genunchii Anei tremurau spasmodic, dar nu o împovărase cu tăcere de pasăre rănită. „Nimic, tot restul e nimic", o căuta în singura justificare a singurei ei suferinți. Încrederea... între Ana și ea, erau hotare în care tăcerea și discreția se impuneau, tocmai ca să rămînă *neștirbită încrederea*. Binefăcător, fierbinte, un impuls nou ca o vitejie purificatoare a vieții îi ușură gîndul. Va smulge cu grijă, fir cu fir, din rădăcină, ideea vinei pe care Ana și-o asumase. Nu în căsătoria timpurie sălășluise germenele tragediei ei...

„S-a posomorît lumina. O negură se potrivește peste mine", încreți fruntea spre zări, ferind să se uite în sus. Ridică ochii doar cînd simți norul în față. Pe drumul niciodată întors, se îndepărta, treptat destrămat, topit în arșiță.

...Imperceptibil, receptorul se distanțase de ureche, vibrațiile umpleau spațiul, exaltarea inumană a vorbelor avea rezonanță înfricoșătoare. Uimirea anihila reflexele, împotrivirea, certitudinea catastrofei. *Singur, să pornesc ! Să fug, și tu sfidezi amenințarea ! De ce amîni ? Te pietrifică orgoliul. Nu, fără tine, nu, cu șovăirea ta. Acum, e mai puternic decît moartea visul meu. E intangibil. Xena, nu, fără tine. Nu, cu șovăirea ta...*

De nemărturisire, grea ca un bolovan căzut în fundul unui puț, inima se zbătu. În gît, în degete, în tîmple, era toaca vestei de osîndă. Se clătină. Drumul ondula dintr-odată, aruncîndu-se spre ea. Clipa de păcat. Clipa fără îndurare a îndoielii. Clipa de teroare a setei de absolut. Clipa sublimă și atroce. Clipa inflexibilă. Se clătină. Clipa ei vinovată.

Deznădejdea o înfășură ca într-un văl de cucernicie. Cumplita desăvîrșire a dramei ei secrete transfigură suferința, detașînd-o de cealaltă dramă, a pierderii iremedia-

bile. Deznădejdea ei, fără resemnare, scut în vijeliile sufletului, în patima gîndurilor. Nesaţul de singurătate, de zidire în ea cotropi. Frunză bătută de vînt, trupul se roti nehotărît. O silă istovitoare, o intoleranţă pentru numele celor doi fraţi o înfioră. Le închegă imaginea, şi se îngrozi. Se închipui în faţa lor, şi se întoarse nestăpînit în loc. Ca într-un miraj, casa stingheră de pe deal ăpăru. Ana, Ana cu privirea ei dreaptă îi va întoarce copiii mîine. Ce nebunie o furişase de ea ? Încercă să limiteze orizontul, nu putu. Drumul pustiu era vorace, vrăjmaş ca soarta. Vru să pornească, era zălog pe ţărm secat. Zălog... Fraza nemaipomenită a Catrinei rînji gîndului, pîngărind ca o sudalmă. Zălogul ei, copiii ! Xena se întoarse cu faţa spre apa neagră a primejdiei.

Cu picioare de plumb, mult timp înaintă ca într-o mlaştină. Închidea din cînd în cînd ochii. Dur, soarele grăbea iar peisajul arid în privire, o spaimă oarbă pălea orice efort de redresare. Insidios, un abur de laşitate disloca echilibrul realităţii. Tăcea înstrăinată inima. Acum, propunerea incredibilă preciza doar anomalia unui ins care nu înţelegea că nu mai avea nici un drept asupra ei. Prea fugitiv, o satisfacţie invincibilă o agăţa de plesnitura pe obrajii Catrinei, dulapurile copiilor pustiite pe furiş deveneau surse imaginare de tîrg ameninţător. O secundă răzvrătită îi repezi însă sîngele în obraji. Căută gustul scîrbos al trădării cumnatei de odinioară. Şi înţelese deodată că pîrghia care o declanşase ca o torpilă în noapte nu fusese numai smulgerea vicleană a copiilor, ci şi revolta împotriva unei înşelăciuni care o tăia din logica vieţii ei de pînă atunci. Trădarea Catrinei secase setea ei de încredere în oameni. În jurul buzelor strînse rătăci amărăciunea. „Mi-am îngropat adevărul, şi roieşte din el minciuna." Undeva, uluitor, o cutremură ca într-un fulger îndoiala. Sala îngrozitoare dădea buzna. Braţul Catrinei pe umărul ei... Vreodată, o să ştie ? „Pentru mîna mea jurînd pe cruce ?" Neputincioasă să se aleagă întreagă dintr-o stare în alta, se impregna de senzaţia că toată fiinţa îi este informă. Ridică moale mîna stîngă. Lunecînd pe încheietură, brăţara ceasului suci cadranul. Şi ora, şi cicatricea erau însă înafara perceperii ei. Zbătîndu-se în laţul mereu al aceluiaşi caleidoscop, istovită, dispărea pe nesimţite într-un fel de anonimat sufletesc, cumplit o vreme, apoi, pas după pas abru-

tizant, liberînd-o din ea înseşi. Fără s-o ştie, umbla de nouă ceasuri.

Mecanic, trupul continuă să fie tras înainte, mersul devenise un perpetuum mobile de care nu mai era conştientă, purtată de extenuare ca o înecată. Tuşi. Gîtul uscat îi oprea răsuflarea. Îl întinse spre cer, aspiră, înghiţi praful fierbinte care i se ridica în faţă. Îi simţi greutatea pe gene, pe buze. Vru să-l scuipe, nu avea salivă. Ceafa se încovoie. „Se topeşte soarele în capul meu." Verbul înăspri setea. De-a lungul spinării, năclăindu-i bluza, se prelingea dîră de sudoare. Fără putere să-şi scoată jacheta, cîtva timp umblă ţinîndu-şi cu mîinile îmbrăcămintea departe de trup. Îşi simţi ceasul ca o povară, îl puse în buzunar. I se păru că scapă de un lest. Crezu că iuţeşte pasul. Drumul fierbea, se uită în jur, gol. „Ce putere de aspirare are golul, îţi soarbe creierul, capul începe să sune a tărtăcuţă arsă de soare. Ardea aşa pe munte, trebuie amiaza să se urnească." Şi-şi trase, dezmeticită, ceasul din buzunar. Se apropia de ora două ! Îl ghemui ascuns în palmă, răbdă, ochii flămînzi se încredinţară. Tremurînd, îşi prinse iar brăţara de mînă.

Nebănuind nici că în unsprezece ceasuri lăsase în urmă doar douăzeci de kilometri, nici că alţi douăzeci şi cinci o mai despărţeau de ţintă, se uimi cum nu băgase de seamă că ajungea la capătul drumului, şi nu cum izbutise să-l răpună. Arsă de nerăbdare, dar sigură că într-un ceas o s-o lunece bacul, începu să se înduioşeze pentru neliniştile Anei. Îşi revăzu rîndurile lăsate pentru ea, îndoindu-se deodată că Ana va pricepe de ce fugise fără să-i spună. *Singură, trebuie, Ana. Şi revolta şi dispreţul pentru mîrşăvia lor vor ţîşni din mine ca o şfichiuire de bici. Lasă-mă singură. Vor simţi, aşa, că nici o putere omenească nu va clinti ceva din mine. Vino seara, mă duc la Santha şi Tudor cu copiii.* Repetîndu-le, îşi aminti ceasul din ajun...

Întoarsă de la oraş după plecarea copiilor luaţi de Catrina, Ana o ascultase nemişcată. „Le-a pus Catrina schimburile în valiză, aşa am rămas eu mai mult cu ei, aici la tine. Am încuiat, pînă mîine nu vreau să intre Dada, şi Paşca nu are ce să deretice în odaia lor." „Te-ai gîndit bine", măsurase Ana din ochi uşa copiilor, şi începuse să desfacă pachetele. Pe masă, lîngă cumpărături, cheia rămînea neatinsă. Iritată că Ana nu avusese intuiţia unei teribile zdruncinări în cotidianul nefericirii lor, aceeaşi care o mag-

netizase pe ea înspre jaful de alături puțin după dispariția mașinii Catrinei, o ciudă nedreaptă o ținuse pe lîngă Ana, urmărindu-i armonia figurii, obișnuința gesturilor. „Armură i-a țesut tristețea", o judecase cu simțămînt curios de milă și imputare. Intermitența în similitudinea lor temperamentală lua — în răvășirea nouă — proporția unei descoperiri care le diferenția dureros una de alta. Nici în bubuitul de prăpăd al tunetelor dezlănțuite și în sforțarea supraomenească de stăpînire a nervilor, nu-și limpezise că așteptînd întoarcerea Anei își pregătise vorbele și intonația, expresia și cheia la îndemînă pe masă, tocmai ca să evite vreo bănuială care ar fi împiedicat-o să plece singură. Ca totdeauna, violența reacțiilor avea puterea adorației ei pentru Ana.

Privi în depărtare. Praful învăluia întinderea. Șoseaua era o curea lipită de pămîntul umflat ca o tobă uriașă pe care tremurau vibrațiile luminii arzătoare. Din cînd în cînd, un ciulin cu spinii albiți. Dogoreau tălpile, călca pe un călcîi, pe celălalt, încordînd glezna. Cu degetele pe rînd zgîrcite, arsura era mai puțin nesuferită. Din nou, deveni o unică mobilizare a mușchilor în mers. Izbuti să-și țină buzele lipite una de alta, se umplea puțin gura cu salivă. Senzația de foame n-o mai cunoștea de multe luni. Certitudinea că se apropie de mal disciplina setea în etape de răbdare pînă la autosugestionare. Simțea umezeala apei, se răcoreau nările, deglutiția îi exaspera mai rar timpanul. Dar, curînd, epuizarea psihică deveni independentă de voința trupului, în discrepanță crescîndă cu efortul inuman al puterilor. Agitația minții fu o învolburare. O azvîrlea pe toate cioburile amintirilor, sparte de simultaneitatea lor. Matei plecat din țară... Îi regretă absența, nu pentru sprijinul lui, ci ca o neîmplinire într-o nevoie rea de a-i cîntări stupefacția și suferința pentru cealaltă față nebănuită a Catrinei. Printr-o obscură tranziție, tremură de părere de rău că nici unul dintre cei doi frați, niciodată, nu-i ghiciseră gîndurile. Chipul i se ascuți dușmănos. O dorință frenetică, otravă de care nu mai putea scăpa, o zgîlțîi. „O să le spună, să le spună"... Împlîntat în el însuși, imagine de mult estompată, gîndul se preciza, obstinat ca într-o beție. „Să le spună... Nu se înfiripase, nu... Atunci, fusese dintr-odată, din bătaia inimii ei, nu insinuant ca sîngele, nu, nu necuprins, nuu, afirmat, precis, îi locuise creierul ca o cre-

dință infailibilă. N-ar fi putut altfel... Să le spună ! Fusese gata să se întîmple...". Smuci un braț. Cine șoptise ? Privi înnebunită în urmă. Se poticni. Picioarele o duceau pieziș. „Fusese gata... adînc în urmă... Uite, cutezanța gîndului o azvîrlise în altă soartă"... „Icoanele și Dada... Cine dijmuia cu sînge gîndul, și slobozea, răpitoare, fapta ? Cine, de ce schimba balanța, ce o învățau ? Precum și noi..." Hohoti uscat. Se îndîrji. „Plătise. Amin. Să-și ia acum, acum, numai ai ei copiii. Cît mai avea ?" Scutură neîncrezătoare ceasul. Se zăpăci. Minutarele, în același loc de cînd îl scosese din buzunar. Își veni în fire, ceasul se oprise. Nu știu să caute soarele. I se păru că se îmblînzea lumina. Orășelul era pe-aproape. Depănă pașii, neluîndu-și ochii de la picioare, cu simțămîntul ce rămînea pe loc. „Cu ochii la tavă, totdeauna săreau stropi din ceașcă..." Pironi ochii spre înainte. Întins, drumul era însă temnița ei, va umbla așa viața întreagă, singură, pînă la sfîrșit. Icneau picioarele ca într-un sughiț, se regăsea pe marginea stîngă, pe dreapta... Poruncă nevăzută în urechi : *Nu te opri, nu te opri...* Se îngrozi. „Începe așa leșinul ? Nu pot să plîng... dacă aș plînge, ar potoli lacrimile setea... *nu vreau* să plîng... nu sînt salcîmi... salcîmi, petale răcoroase... geamurile lingeau băsicile de ploaie, se mînjea sticla în șiruri *ude, ude*, întrerupte, contopite... nu vreau să plîng... le adăpa, și nu mai, *nu mai* contenea ploaia... Ana, dincolo... nu bănuia. Ce sete... n-ar frige... dacă tocmai ieri n-ar fi lipsit Ana ! tocmai... Catrina se grăbise, venea ploaia... *de ce* nu se mirase Ana ?... Pocnește cineva în piept ?... *De ce, de ce* lipsise Ana ?... *De ce*... Iartă-mă, iartă-mă ! Mi-e sete, Ana ! Ana... n-auzi ?... *Ana... n-auzi ?*" În golul strigătului, ecoul prelungi țăndări din altă ruină... „Mai crăpase inima odată... Cînd ?" Istovirea fizică confundă reflexele. Bîjbîind înspre trecut, Xena îl căută uitîndu-se la ceas în chiar clipa cînd își aminti iar că se oprise. Se înspăimîntă. Crezînd că umblă, era rămasă în loc, mișcînd picioarele pe rînd. Se roti năucită în jurul ei, *amintindu-și* dar nemaiștiind cînd *i se păruse* că e țintuită de pămînt, deși *vedea* că înaintează. Fără sprijinul timpului în cele două devieri contrarii, simți că se pierde. Închise, deschise, doar pleoapele schițară nevoia de apărare. Și o panică oribilă o invadă. Era cu fața la cîmp, și nu în lungul șoselei. Nu recunoștea încotro trebuia să umble. În stînga, în dreapta, infinitul halucinant al monotoniei. Avu senzația precisă a

haosului. Strigă : „Fără timp, sînt fără timp !, așa începe nebunia ! Sînt fără timp, dar *știu* că sînt, sînt răgușită, *mă aud, știu, știu* că sînt, trebuie să pot, să pot, să pot !“ Precipitînd vorbele, repetînd, încîlcind, se agață de glasul ei ca de o ființă. Într-o ultimă zvîcnire de voință se tîrî trei pași în diagonală, apucîndu-și coapsa dreaptă cu mîinile ca să-și poată urni un picior după altul. În afara perimetrului în care o străbătuse groaza de nebunie, vorbele sunară argăsite, roase parcă de absurditatea sinistră a realității, silabă de silabă, sunet după sunet, din ce în ce mai fără nuanță, amorțiră frica, precizară îngrijorarea. Frîntă, desființată de efortul inuman pe drumul ei de coșmar, pe punctul divagării psihice, voința dîrză să ajungă o scăpa în ultima clipă. Vorbind fără încetare, mereu întorcînd capul în cele două direcții, deshidratată, își asculta oboseala urcînd din tălpi ca un șuvoi compact în trup, împietrindu-l într-un bloc cu neputință de urnit, lupta împotriva nevoii de a se așeza pe jos, știind că nu s-ar mai fi ridicat. Insensibilă acum la sete, nevoia de propriul ei glas nu încetă, ca o fixație. „Sînt fără timp, fără, știu că sînt, mă aud. Ajută-mă, ajută-mă“, loveau vorbele în văzduh a revendicare.

Ca într-o febră mare, tăiat de un zăngănit ciudat, creștea un huruit în creier, amplificat de sunete întrerupte. Xena amuți. Colbul sclipi rotunjindu-se în soare, se irosea pe o parte, glezne sure, subțiri, înaintau cu semn de multiplicare, scurtau drumul spre ea; se ridicau din praf, cădeau, vrăjind întruna crucea de înmulțire a mișcării lor, trăgeau căruța. Fascinată, privea copitele în liniștita lor înaintare. *În care parte, o să știu.*

— Unde duci ? vorbi omul trăgînd de hățuri.

Xena dezlipi privirea din picioarele calului.

— Pînă la apă, care e drumul, te rog.

— Acolo apă, acolo apă, arătă cu biciul într-o parte și alta a șoselei, cînd fu în dreptul Xenei.

Nechezînd, calul porni brusc. Xena urmări uluită roțile înalte trecîndu-i pe dinainte.

— Stai calu, bre Mehmet, stai calu ! împunse cu bățul spatele bătrînului femeia de sub coviltir, și sări lîngă Xena în faldurile șalvarilor. Bolnav ? întrebă încet.

— Drumul pînă la apă, nu știu...

— Acolo apă, acolo apă, rîseră ochii de sidef, prea blînzi deodată.

— Drumul mai aproape, suflă repede.

— Cinci ceas acolo, cinci ceas acolo, lămuri răbdător femeia.

— Cinci ? ! Xena deschise gura, cu gîtul aplecat spre obrazul turcoaicei.

— Bolnav, bre, nu vezi, bolnav fata, şopti bătrîna, dînd la o parte omul coborît de pe capră. Dă apă, punem la frunte. Unde casa ta ? Gonit ? iscodi blajin, luînd-o de mînă.

— Unde vă duceţi, pe aici, reînvie glasul, şi Xena arătă din ochi oiştea căruţei.

— Fasole şi porumb trecem la bac.

— Cinci, pînă la bac, pe jos ? ieşi cu putere glasul în unghiuri.

— Căruţă, căruţă, nu jos, auzi turcul întors cu un ibric cu apă. Vrei ducem la căruţă ? Ma noi, trei cias ajungi la bac, cal bun. Vrei, ducem ?

Cu ochii la el, Xena începu să tremure. Femeia îi aplecă ceafa cu o mînă, îi trecu pe tot obrazul un pumn de apă. Ca o jucărie fără resort de răspundere, trupul se nărui. Femeia o cuprinse cu braţul după şale.

— Suim, speli faţă şi suim, îi strigă în ureche, crezînd că leşină.

— Întîi bei apă, bre, nu spală, murmură turcul, şi ridică cu marginea ibricului bărbia Xenei, opintindu-şi cotul în pieptul bătrînei.

Încleştă mîinile în jurul ibricului. Cu fiecare înghiţitură i se părea că îşi pipăie viaţa cu degetele.

— Iavaş, iavaş, opri turcoaica gîlgîitul, apăsîndu-i creştetul cu palma. Cafe bun dau la căruţă.

Lacrimile se prelinseră pe lîngă nas, usturară buzele jupuite. Pasivă în mîinile bătrînilor care o potriveau pe sacul cu boabe, plînse, neputincioasă să se oprească, în isonul milos al turcoaicei : *ghiuzel kîz, ghiuzel kîz...*

În hurducătura roţilor rostogolite pe pietriş înălţă pleoapele. Ţinîndu-i picioarele în poala ei, bătrîna îi ştergea pantofii cu o petică de sac. O undă de ruşine îi dezlipi spatele de coviltir. Se înclină să-şi tragă în jos picioarele. Pe lîngă coada ochiului îl zări, furişîndu-se sub praf, drumul alerga în goană după ea, o lua înainte pe sub roţi şi o aştepta desfăşurat din orizont de iad, ca s-o perinde în vieţile-i trecute.

— *Amân,* Mehmet, răcni femeia înhățînd umerii Xenei care încerca să alunece în jos.

— Pe jos, gîfîi, cu mîinile pe față. Pe jos, nu mă aleargă, nu-l văd din urmă drumul că vine după mine !

Turcul o scrută uluit.

— Ce stai, bre ? Peste umăr, femeia îi vorbi iute în limba lor. Apoi rar, către Xena : Lasă pune Mehmet înainte, calu fuge, vezi apă, vezi bac, scăpăm drum, o pricepu bătrîna.

Cu fața spre cal, proptită în spate de umerii și spinarea turcoaicei, Xena tăcu întruna, insensibilă la hopuri, la umbra întăritoare a coviltirului.

— Negru afară, gol înăuntru biserica vostră, supărat poate fuge duminică, mormăi femeia trăgînd din țigară. Tăcu și ea.

Treceau ceasurile, aduceau dealul, se întrista lumina. Firul de argint al apei luci departe. Un iz de iarbă umedă alungă uscăciunea din nări. Spre stînga apoi, fluviul sclipi albastru, lățindu-și cu putere brațele, tolănind insule mici, întunecate. Cruci pitici răsăreau ca sparanghelul în grădină, trecu cimitirul. Casele cățărate pe deal, cu pereți sinilii, albi sau roșcovani păreau agățate unele de altele. În mijloc, turnul geamiei amenința ca o suliță lumina, întinsă încă la apus, fîșie de mătase. În trapul calului, cerul senin, molatec, dădea peisajului un aspect hibrid. Din țigara turcoaicei, fumul subțire plutea în volute sub coviltir, peste umerii ei și ai Xenei, pînă în ceafa turcului liniștit de pe capră, ca un legămînt episodic al providenței. Apropiau malul.

Xena întoarse brațul drept spre spate, atinse genunchiul ridicat al bătrînei. Își lăsă mîna. Palma aspră o acoperi ; rămase așa o vreme, apoi o împinse binișor înapoi.

— Greu, obosit așa... ma eu știe, știe.

Calul o luă în galop pe lîngă grădina publică, străbătu orășelul în goană, ca și cum ar fi simțit apropierea odihnei, ca și cum ar fi vrut să scape mai repede de muzica militară, fanfaroană, prea zgomotoasă.

Turcul o înălță din subțiori, trăgînd-o pe lîngă capră ca s-o dea jos din căruță.

— Spus ajungi iute, bun cal.

— M-ați scăpat, mulțumesc, ghemotoci banii în mîna stîngă, speriată de ce gîndise să facă. Pentru amintire, o sili pe bătrînă să-i primească ceasul de aur.

— Dumnezeu a tău adus noi, luăm căruță, El scăpat. Poți merge picioare ? Mult slabă ești, mergi grijă. Treci vreme, necaz uită, netezi iar turcoaica creștetul Xenei. Eeh, greu trece, ma uită... Păcat uită, oftă pentru ea bătrîna.

Cu stînjenire, repede, Xena îi apucă mîna, o duse la frunte, la buze. Și-i așteptă să-și tragă calul și căruța pe bac.

Sări ușoară pe podul plutitor, căută din ochi un loc depărtat de puținii oameni îngrămădiți într-un singur punct. Rămase în picioare, rezemată de scîndura băncii. Își pironi privirea în bolta cerului, de cum simți că pornesc. În fiecare clipocit al apei tăiată de înaintarea bacului, piereau oboseala și amintirea drumului de groază, se îndepărta de întrebări, se întărea de apropiere.

...*Repede copii, ne apucă ploaia,* striga Catrina. De pe treapta mașinii, cel mare zbughise înapoi pe ceardac. Trăgînd-o de rochie să-i aplece capul spre el, șoptise sperios în ureche : *Cu tine vreau, cu tine,* și auzind pașii celei mici în urmă, vorbise tare, lovind-o cu pumniceii în brațe : *Nimeni nu te iubește ca mine, să știi ! Pînă la cer, să știi, te iubesc pînă la cer ! Eu, și înapoi...,* se înghesuise liniștit între ei, cea mică.

Un surîs mic rotunji stîngaci chipul ridicat spre cer. Trăgînd o stea în urma ei, luna se înălța în leagăn de lumină.

•

Opri taxiul într-o stradă lăturalnică, aproape de începutul bulevardului. Cu spatele țeapăn și genunchii strînși, suportase din ce în ce mai crispată lungimea drumului. Ca și controlorul în tren, șoferul o privise prea apăsat cînd îl întrebase dacă e liber. În mașină, mișcarea cefei puternice în fața ei avea ceva protector inadmisibil, mîinile nepăsătoare pe volan erau o zeflemea deghizată. Numai gîndul că întîrziind va găsi copiii adormiți învinsese impulsul de a porni din nou pe jos.

În tren, singură pe coridor, cu brațele rezemate pe geamul lăsat în jos pînă în dreptul pieptului, își continuase

reveria de pe bac. Total absorbită, cu puterea de autosugestie specifică învinșilor niciodată înfrînți, urzise cu migală viața copiilor numai cu ea și Ana, undeva departe, zăbovind tenace, pedantă, în detalii țîșnite din inconștienta aspirație către refugiul imaginației. Nostalgic, figura lui Matei se insinuase, dar izbutise să scape de el, ca de o slăbiciune neîngăduită. În inima lui, se știa indubitabil alăturată de Catrina. Vraja se risipise în gară. Peronul înțesat i se păruse plin de șiretlicuri și capcane ale mulțimii indiscrete încercînd să o întîrzie, apoi prezența șoferului concretizase realitatea. Numai după ce coborî din mașină se destinse.

Strada era pustie, se prefăcu a suna la poarta unei case, pînă dispăru taxiul. Se simți îndată ușoară, aidoma clipei cînd bacul începuse să alunece pe apă. Bulevardul mișuna. O luă pe sub copacii de pe margine. Cu fruntea plecată, umbrele clătinate ale frunzișului pe asfalt îi ezitară vag verticalitatea, o ușoară greață o devie spre mijlocul trotuarului, între perechile de tineret ale duminicilor, seara. Înțelese că înghesuiala o ascundea. Rîsete scurte, afectate, șușotelile îi încordau auzul și o făceau să tresară, dar panica de oameni dispăru în chiar gestul pueril al palmelor apăsate pe urechi. Apoi, își dădu seama că înainta nestingherită și firesc, izolîndu-se treptat de zumzetul vocilor în jurul ei, domolindu-și neliniștile în vorbele Anei. *Acum, numai de tine au copiii nevoie.* Siguranța sclipi în ochi aproape amenințătoare. Deodată, își percepu însă chinuitoarea nevoie a răscolirilor, înfiltrată de cum ajunsese în bulevard. Și, sărăcită de piedici, fără proptire în aprehensiune și mînie, rămînea singură, nemaiascunzîndu-se de ea înseși.

Pe lîngă ea și atingînd-o, un somn de frunze foșni în iureș scurt de vînticel, trezit cu iz subit de toamnă. Totul apăru simplu și crud, implacabil ca luciul unei oglinzi necruțătoare. Umblă încet, în fiecare pas desfășurînd cu inima invers șuvița timpului pe aceeași cale. Aceeași cale, în urmă cu cinci luni, străbătută răzvrătit spre libertate, după atîta așteptare impusă. Așteptare îndurată numai pentru afirmarea liberei ei alegeri. Spre libertate. Dar, în fața amenințării armei pregătite, plecarea din țară hotărîtă tainic pentru aceeași seară ar fi fost echivalentă cu fuga. Respingînd alternativa renunțare sau moarte, sfidase primejdia într-o zvîcnire de nebun, nestăpînit

orgoliu. Își luase copiii, părăsindu-și hotărîtă casa. Aceeași cale, străbătută răzvrătit, străbătută înfricoșat. Dar se oprise la vie. La Ana. Și din secunda înghețată în trufie năpustiseră dezastrele, ca patimile rele din cutia Pandorei. Năruise în juru-i. Se pecetluise copiilor un trecut de care nimeni, niciodată nu-i va scăpa. Ferindu-se de indecența justificărilor, precizia vinovăției ei o răstignea în zădărnicia remușcărilor. Rîul de foc... Mistuit în exigența ei cerebrală martirizînd-o în supliciul tentației de a cunoaște fără limitele unei dăruiri... *Nu, cu șovăirea ta...* Spulberarea unui vis, din puterile și inerția ei, poarta închisă a unei vieți. Aproape animalică, frica respiră prin toți porii, aerul deveni dens ca în nopțile de stafii ale copilăriei. Pluti înspăimîntată și umilită între gînduri. Senzația de groază creștea suferință nouă, veștejind ca o nelegiuire amintirea scurtei și teribilei fericiri care îi va urmări întreaga ei vreme. Încercă disperată să se rupă de scrutarea dureroasă. Și brusc, neverosimil ca în vis, o neînchipuită undă de blîndețe o împresură, ca o prezență.

Din față, ținîndu-se de mîini, două fetișcane gureșe tăcură în dreptul ei, se despărțiră, lăsînd-o să treacă înainte între ele.

Valenciaa !
Ești o fată mi-nu-na-tă...

slobozi țanțoș un glas adolescent de pe mijlocul bulevardului. Alt tărîm. Alergă. Din colț, strada casei ei apăru întreagă, pașnică pînă departe, în celălalt capăt. Atît de neașteptat își simți oboseala, încît i se păru că o așteptase acolo. Aproape de liman, și din toate fibrele întinsă înspre copii, fuga, drumul și tortura lui reveniră, sfîrșeau și reîncepeau în minte ca o poveste de pedeapsă. Un dor rugător de prezența Anei îi lîncezi și mai mult puterile.

Valenciaa !...

Alergă. Mai avea un prag. Ana sosise poate la Santha. O trepidație interioară grăbi hotărîri incoerente dar precise, vitalizînd instinctul ei de redresare.

...*Cînd vor fi mari...* Scăpă de arsura unui gînd. *Vor fi prieteni... tîrziu... peste ani... o să le spună... și numai partea ei.* Alergă. *Și jurămîntul sîrîmb ca să-i tragă de sub alt nor și mai năpraznic. Și sala... și mulțimea !* Alergă.

Nu se vor şterge niciodată ! niciodată ! Tîrziu... cînd vor pricepe... Alergă — alergă. *Vor pricepe că nu putea — e a — ea nu putea să fugă !* Înghiţi lacrimile, îşi trase sufletul. Răzleţind timpul, înălţase fruntea. Săriseră stelele în ochi, înţesate, şovăind albastrul intens al serii. Descuie, intră repede în curte. Înalt deasupra casei, distant, cerul nu o recunoscuse.

Mai urcă o treaptă şi se opri. A patra. O înhăţase bezna din hol de cum închisese uşa, şi pornise pe scară fără să-i treacă prin minte să facă lumină. Era prea cald, fugise în aproape toată strada. Un nasture se rupse de stofă, îl auzi ţăcănind o dată, încă o dată. Îl uită, lunecă mîna pe rampa rotundă. Simţi lemnul uşor prăfos, îşi şterse repede palma de fustă. *„N-au ridicat storurile nici sus, pe palier."* Îşi dete seama că văzuse de afară toate ferestrele întunecate. O să-i aştepte în odaia lor. Cu braţul drept urmărind peretele, dibui cu piciorul partea lată a treptei. *„Covorul. Scara, fără covor."* Ridică din genunchi un picior ţeapăn, aşeză talpa fără să mişte glezna pe treapta următoare. Îl readuse la loc. Acelaşi fîlfîit de gîză în inimă. Acelaşi, abia perceptibil, o secătuise de viaţă o singură clipă şi dispăruse. La fel ca în dimineaţa neagră, înainte ca să afle. O singură dată, şi acum. Scuturâ capul. Începu iar, pantoful răsună sec. Bocăni înadins, urcînd zgomotos. *Teroarea de întuneric, ce altceva ? Oboseala o zăpăcise. Nu se gîndise că la Catrina trebuiau să fie, acolo o să se ducă acum îndată, repede.* Şi continua ilogic să urce, atrasă irezistibil spre uşa copiilor. *Covorul. Singurul lucru din casa ei, care nu fusese ales de Ana. Scăpase scara de el.* O mulţumire tremurînd de răutate întîrzie încă spaima care aştepta să o gîtuie.

Apăsă clanţa încet şi aprinse lumina numai după ce închise cu spatele uşa.

Era acolo, albă, fără plic, şi o gumă roşie deasupra. Îndoită în două, albă şi sinistră pe pupitrul şcolăresc. Mergînd de-a-ndaratelea, atinse butonul şi cufundă odaia în întuneric, înaintă şi cu o singură mînă trase hîrtia şi guma. Le strecură în buzunar, se întoarse spre uşă şi linişti odaia curăţită, în lumină. Netezi cu palmele capacul pupitrului, se aşeză în bancă. Draperia acoperea fereastra, cutele grele atingeau parchetul. Se îndoi de mij-

loc, își apăsă pumnii în pîntece, cu obrazul drept culcat pe pupitru. Se îndreptă, ieși din bancă, ocoli și se lipi de tăbliile paturilor, cu ochii ațintiți asupra dulapurilor albe din stînga lor. Se gîndi că i se zbîrlise pielea, nu simți nimic, aici toate erau neclintite, nu mustrau ca umerașii din casa de pe deal. Ieși pe palier fără să-și fi auzit pașii, fără să fi stins lampa. Trase ușa.

Despături foaia în buzunar și fîșîitul se insinuă ca o reptilă în creier. O apropie de ochi. Se concentră, se minună singură. Tot nu făcuse lumină pe scară. Aprinse. *De la vie, Catrina mi-i aduce direct la gară. Ne ștergem pentru totdeauna urma, niciodată nu vei putea să ne găsești. Ai învățat* acum că *hotărîrile mele nu-ți permit să-ți faci iluzii inutile. Ți-ai ratat sinuciderea. Le scap* eu *viața și le-o curăț de prezența și exemplul tău. La vîrsta lor, amintirile nu au durată. Regret că îți rămîne această consolare.* Se căzni să-i tipărească exact colțurile unul peste altul. Nu izbuti, și o apăsă cu muchia palmei în buzunar. Își privi curioasă mîinile. La amîndouă, degetul mare și arătătorul înțepeniseră întinse, rigide, celelalte trei — ușor încovrigate. Nu putu să le miște, dădu din umeri, propti antebrațul drept de rampă.

„Era cinstită scara așa, cu lemnul ei lucios și gol. Hidos, covorul verde, cu el pe trepte nu ar fi înțeles. Șapte ani de zile nu îndrăznise să-l schimbe. Cînd urca, chenarele leșioase parcă îi strîngeau viața între chingi. De sus, era un șarpe care se tot lungea din cute late pînă în hol. Îi tăia prin mijloc scara ei frumoasă, umilindu-i mlădierea cu dungile lui grotești. De cîte ori i se oprea privirea în culoarea lor, se îngrețoșa. Invariabil, gîndul o întorcea în copilărie, cu sila de neînvins cînd vedea la Moși borcanul mare de sticlă plin cu bragă. O undă de voioșie o străbătu, Catrina își luase darul îndărăt. *Două, trei... Mi-e somn... iar am uitat să număr.* Cu soț, dacă au rămas, e bine. Ce-ar fi să adorm deodată... Cobor scara ca la teatru... Sînt pedepsită, am făcut o nelegiuire, da, da, pe drum. Ca nebunul de pe strada *noastră* ? Cum a noastră ? strada *mea,* mi-aduc aminte, am scuturat capul ca adineaori, da, da, nelegiuire... Mi-e frig, cotește scara, parcă face plecăciune. Jură ! o încolțea Tudor. Ai dat și cerceii pe la școală. Să nu juri strîmb, spune zău că i-ai pierdut ? Bu... repezea gîndul, zău — suna albită

vocea. Scăpa teafără ! Bu-zău, Bu-zău, învăţ, învaţă... Am sărit, învăţ, înveţi... *acum* ? E ceva rău cu *acum*... Mi-e frig... Uite nasturele !"

Ajunsă la penultima treaptă, se aplecă să-l ia. Întinse un picior pe cea din urmă, şi nu crezu. *Se oprise, se oprise scara !* Îi uneltise, tot holul o aştepta să-i cadă în cursă. Tot holul, drum gol — întins — şi sterp, unde era apa ? Apa ? Aplecată din mijloc, se agăţă cu amîndouă braţele de rampă, fugărind cu ochii îngroziţi parchetul tot. Trebuie să tacă, să tacă, să n-o prindă de veste. N-au ghicit încă, e ocrotită nevăzut. Au scos preşul mincinos, dar inima i-a spus... a aşteptat-o nasturele, să vadă că şi scara o vînduse. Scara, îmi trebuie ! *Acum*, ce vrea iar drumul cu mine... e ceva rău cu *acum, acum*... pe unde s-o apuc ? Scara urcă — nici la dreapta — nici la stînga — drept urcă — sus — sus... Suci violent capul în urmă. „Sigur... erau, treptele aşteptau acolo. Totul atîrnă de picioare. Nu vor ochii să plece de sus... de pantofi vreau să mă rog... i-a şters turcoaica, sînt curaţi... ce ruşine... *curăţ eu, eu... curăţ* ? sună crunt şi ordinar — sună rău ! Ba sună crunt... crunt ca... De pantofi vreau să mă rog, de n-au luat-o înainte... sînt aici?" Roti din umeri.

Din oglinda cuierului din hol, cu ochi nebuni în faţă urgisită, pîndea încovoiată o arătare. Căscase gura, şi înălţa braţele să-i sară înainte.

— Mamă ! ? suflară buzele, şi încremeni oglinda.

•

...„Telegramă ! Telegramă ! Am telegrama, Ana ! Ana, n-auzi ?" Din stradă încă, glasul fetiţei, răguşit de emoţie, străbătea aerul îngheţat al amiezei de martie. Gluga albastră alunecase pe spate şi vîrful ţuguiat sălta pe ghiozdanul zgîlţîit de graba copilei de a ajunge mai repede în casă. „Telegramăă ! De la tata, Ana, n-auzi ?"

...„Mamă !" se aruncase peste ea fetiţa în seara aceleiaşi zile, luptînd să o ridice de pe jos şi nelăsînd pe nimeni să se apropie. „Goneşte-i ! nu-i crede, goneşte-i !"

Spre înainte, apoi înapoi, smolită în conturul îngînat, umbra se imobiliză o clipă, aplecată în peretele din

dreapta. Ana se privi în grotesca ei lăţire, se îndreptă, se rezemă cu spatele de scaun.

„Telegramă ! Ana, n-auzi ?“ „Mamă ! nu-i crede, goneşte-i ! nu-i crede !“

Iar înapoi, spre înainte, rînd pe rînd, prosternînd prezentul în aducerea aminte, înălţîndu-i înnodaţi în aceeaşi tragică oglindire... Robit în vaierul mut, necontenit al umbrei, ca într-un hăţiş fără ieşire, şlefuind tăcere în spaimele de mîine, de aproape treizeci de ceasuri creierul o hărţuia într-o unică răscolire. Destinul ei, cutreierat în cel al fetei. „Telegramă, Ana, n-auzi ?“ Pentru prima oară în nouă ani de căsnicie despărţit de ele, numit în străinătate din ianuarie, Grigore le chema, fericit să le aştepte în casa pregătită în fine. La amiază, telegrama... Seara, trei trimişi ai ministerului secerau dezmăţul lor de bucurie cu vestea morţii lui subite îndată după expedierea telegramei. Blestemata potrivire. Pentru amîndouă, de-a lungul unei singure zile.

Ana îşi strînse şi mai tare braţele încrucişate, apăsate în piept, izbuti să întoarcă ochii din înverşunarea umbrei. „Ce somn nepăsător de viaţă, se cutremură altfel dintr-odată. Doamne ! cum pot Santha şi cu Tudor să aştepte dincolo, ne uită aici. Trezeşte-te ! nu mai putu să îndure. Oricum, trezeşte-te, să ştiu“, dori nebuneşte, ca cel atras hipnotic în puterea înfricoşătoare a vidului.

— Ană, şuşoti din spate cumnata ei, apărută de după covorul care acoperea uşa. Vino să te dezmorţeşti niţel, rămîne Tudor lîngă fată.

— Te rog, Mamana, te rog să vrei un ceai, o luă de gît Tudor.

Ana clătină din cap.

— Răsuflă liniştit acum. Nu se deşteaptă pînă în zori, ţi-a spus şi doctorul. Ridică-te, cît să te mişti pînă dincolo, chiar dacă nu vrei să înghiţi ceva.

— Nu pot, Santhă, şi am apă aici.

— De rezistenţa şi echilibrul tău... Nu te uita aşa la mine, suflete, n-ar fi întrerupt doctorul injecţiile cu somnifer dacă ar fi ştiut primejdie. Nici de ser nu mai e nevoie. Mi s-a uşurat inima ca de o greutate, că n-a mai aşteptat s-o adoarmă iarăşi. Santha se aşează pe jos, lîngă scaunul Anei. Cum o fi ajuns pînă la bac, numai de la ea o să aflăm. De nu ţi-ar fi spus în tren omul tău cu rogojinile că a văzut-o pe şosea, nici n-am fi ştiut că

nu plecase cu vaporul. Cap gros, nu tot prin dreptul viei a trecut el după-masă spre port ? Să se fi oprit atunci la tine, să-ţi spună. Ori, măcar înainte să pornească vaporul, să te fi văzut, tot mai repede o ajungeai întorcînd drumul cu o maşină. Toate, parcă înadins... şi duminică, poate nici maşină n-ai fi găsit... Cum o fi umblat pînă pe la prînz, cînd a văzut-o în halul ei de slăbiciune, nemîncată, pîrjolită de soare. Ca o pană, cînd am ridicat-o alaltăieri de acolo... La şapte se întoarce doctorul, mai sînt patru ceasuri. Nu-i venea să creadă, şi toate pînă la urmă le pune pe seama tensiunii nervoase. Nu ceai, nu cafea, cînd s-o trezi. Lapte, limonadă, supă, ce-o vrea.

Şi Ana nu mai ieşea din muţenie. Santha se hotărî.

— Cît şi-o învăţa paşii în pîrtia asta vitregă, şi pe mine o să mă urască, răspică încet, uitîndu-se drept înainte.

Ana îi apucă mîna. Santha întoarse capul, rămase cu privirea în freamătul din obrazul Anei.

— Nu, nu, Ană. E vînjoasă mintea, Xena e lăstar dinspre spiţa ta. De cinci luni bate urgia..., oftă. Ţine ea piept, şi-l scapă de ocnă, îşi...

— Lasă, mamă, lasă-le acum, întrerupse Tudor din spatele lor.

— Să deschidă ochii întîi asupra mea, şi aşteaptă tu cu Tudor pînă te chem. Mai bine aşa.

— Nu, tăie nervos Ana, nerăbdătoare de tăcere în odaie. Trebuie să fiu singură lîngă ea.

— Ajută-mă să mă scol, Tudore. Santha trecu prin faţa Anei, se uită lung la trupul nemişcat, abia luminat, întors puţin spre stînga. O să vrea să răscolească pămîntul, să vînture văzduhul. Nici sfat, nici chibzuială să nu încerci. Oriunde o cere, într-acolo o ducem, secate de nădejde să nu ne simtă. Vinde-i casa de nenoroc, vînd şi eu partea mea de vie. Îţi trebuie bani mulţi la îndemînă. Am grijă eu de Dada şi de casa din deal. Tudor o să-şi pună înlocuitor la catedră, vine cu voi. Ţine-mă lîngă inima ta, Ană, se depărtă de pat. Şi alungă gîndul rău, nu-i da putere, nu se opri Santha.

— Nu-i aşa ?... Mamana, de atunci, cînd tata Grigore... Numai atunci, ţi-aduci aminte, te striga „mamă"... Pînă alaltăieri, niciodată nu ţi-a mai spus decît pe nume. Cum se zbătea cînd s-a trezit din leşin ! Tudor se dădu înapoi.

În picioare, Ana îl trase în fața ei, aproape șuierînd printre dinții strînși.

— Așa e, așa, ți-aduci încă aminte și tu. Du-te, o să beau, o să mănînc cît vreți pe urmă, dar du-te odată, nu știi că eu trebuie să am putere ! De ce își ascundea fața de maică-ta și de tine ? „Mamă, mamă", dar ne recunoștea ? Du-te, du-te și tu, plînse Ana pe marginea crizei nervoase, cu gesturi dislocate de voința ei. Sfîșiat de milă, Tudor o așeză tăcut pe scaun și ieși din odaie.

Repede, de cîteva ori, Ana își lovi în neștire dinții cu degetele. Scăpată de șoapte, singurătatea se înțesase de zgomote ricoșînd din toate părțile spre ea. Se înclină asupra creștetului Xenei, și se ridică alarmată de vuietul sîngelui în urechi. Merse spre fereastră, părîndu-i-se că își îndepărtează tulburarea de odihna fetei. Înlătură perdeaua. Plopii cătrăneau noaptea pe turla bisericii din față. Își rezemă fruntea încinsă de geam, luptă să-și recapete cumpătul. Ce însemna cuminția din spusele Santhei, cînd nimic nu mai avea acum putere asupra ei decît gîndul înfiorător : mintea rătăcită a Xenei. Pînza subțire se destinse. Între Ana și fereastră, transparența ei ădînci simțămîntul de inutilitate al anticipărilor. În pași de osîndită, Ana își reluă locul la căpătîiul fetei.

O cută în cearceaful alb intră în umbră altfel decît retina ei o înregistrase. *Grigore !* se aruncă inima Anei, neștiind cine, de unde, striga departe clipa sîngelui din mîna înroșită a fetei în casa de pe deal.

— Să nu vorbești...

Ana închise ochii, stăpînind lumina izbucnită în suflet. Timpul reîncepea să trăiască.

— Am auzit... Să nu vorbești... sînt teafără. Nimic... Nimic, n-am capăt să încerc... l-am învățat. Din urmă o să încep, să-ți spun... i-am mai gîndit odată... cînd așteptam fetița... să nu vorbești...

Șubred, sincopat, vorbele cernură dezastrul și forța lucidității, mărturisirea și atotputernicia certitudinii într-o justiție imanentă.

...Îmi trebuiau copiii numai ai mei să fie... și l-am dorit să piară... Dar, frica, uneori, îmi despărțea puterea de voință... nu totdeauna... se prăbușise schela, știi... pe targă, la spital... Lipsea, atunci, din concentrare ura... să nu vorbești... *La vîrsta lor...* ? se strivi glasul. Cu răzbunarea lui... în ea îmi stă acum puterea. Lacrimile nu cîntăresc

greu... Din răzbunare, nu din grijă a fugit. Şi frică... şi el ca mine o să aştepte... dar ros, slăbit şi măcinat de frică... Cît poate o inimă să bată în amintiri ca ale lui ?... Du-mă la vie, o să aştept... n-am capăt să încerc... prin unde ? O să aştept... Să vrei cu mine... — — — Ana... acuma ştiu... şi nu pot... încă nu pot să sufăr pentru tine...

Din candelă, un licăr aurit sclipi în ultimă suflare, şi fumul mic cădelniţă prăpăstii.

•

A treia zi la prînz ajungeau toţi patru la vie. Numai după ce ştiu somnul Xenei adînc, Ana intră în odaia mamei ei, fără să înţeleagă nimic din semnele mutești ale Paşcăi, nemişcată de lîngă uşa bătrînei. Dada o privise din ce în ce mai încruntată, apoi, fără un cuvînt, scoase din sîn o scrisoare..

— Un ceas înainte să veniţi voi am primit-o. N-am vrut s-o vadă fata, înainte să ştim ce e în ea. E pentru tine. S-o citeşti tare, aici, să auzim şi eu şi Santha ce scrie. Cheam-o să vie acuma.

Paşca dispăru.

— Nu te cruţă Dumnezeu pe tine de nici o durere, vibrară violent revolta şi grija în glasul Dadei. Eşti ca o părere. Intră, Santha, ce mai aştepti ? Închide uşa.

Un suspin în două caturi păru că iese din punctul roşu de sub icoana de argint. Crepusculul se răspîndea în odaie ca praful, estompînd îngrijorarea în trăsături. Numai oglinda mare încerca să lucească, pătată de rochiile mohorîte ale celor trei femei din faţa ei. Dar glasul Anei sună egal, fără să apese nici un cuvînt, pînă la sfîrşit.

...Ce curaj şi ce rost să am explicînd infernul meu pentru că trebuia să mă ascund de voi, şi în ce eram şi silită şi hotărîtă să fac, cînd ştiu şi trăiesc starea voastră din momentul despărţirii de copii ? Ana, scumpa mea, deşi simt bine că nici înţelepciunea ta nu-mi iartă, şi numai ziua cînd voi reda copiii va lămuri totul, nu îndrăznesc decît ţie să-ţi scriu.

Îndată ce i-am adus răspunsul Xenei atunci, şi-a luat toate măsurile pentru plecare, avertizîndu-mă cu răceală că voi fi răspunzătoare de o catastrofă inerentă dacă voi divulga ceva. Mă mai puteam îndoi de nebunia care îl

stăpînea ? Nu mi-a cerut să-i însoțesc. M-am chinuit să chibzuiesc dacă ar fi fost mai bine să rămîn lîngă voi, să încercăm, după fugă, să-l urmărim ? Cum ? Ce urmă i-am fi luat ? Și cum puteam lăsa copiii singuri lîngă turbarea atît de ascunsă și primejdioasă ? Mi-am vîndut casa, banii sînt depuși la bancă pe numele Xenei, ai toate hîrtiile aici. Îngrijește-te de pașapoarte, cînd voi scrie unde sîntem rămași să puteți pleca imediat. Veți lua copiii cu voi. După ce veți primi vestea mea, adică scrisoarea asta, hotărîți încotro vă veți duce, dar poate voi fi în stare și să sugerez și eu și să pregătesc dinainte ceva. Nu știu și nu bănuiesc acum ce țară o să aleagă. Creierul lui clădește în surescitare secretă, dar cu toate detaliile pentru siguranța ascunderii de voi. Vize peste vize, Americi. Australia, Anglia, prin Europa. Ca să mă întortochieze, deși știe că mi-e frică să-l divulg, se ferește încă. Nici nu-mi dă pașaportul să-l am la mine. M-am temut să-ți las scrisoarea în casa Xenei, știam că trecea pe acolo. Tremur la fiecare pas. Le spun copiilor, pe ascuns, că ne urmați în curînd amîndouă. Să-mi ierte Xena, cel mare s-a uitat în ochii mei : „Știu că trebuie să mint, dacă mă întreabă, ce să răspund ?“ *Ce să-i răspundă ? Este vesel și vorbăreț cu ei, înfrigurat să le dăruiască întruna cîte ceva.. O să-ți scriu numai la vie, cred că și tu vei vinde casa din București. Ce frică să-ți mărturisesc mai întîi ? Să nu vă îndoiți de mine, Ana, dar nu trebuie să primești vestea asta decît după fuga noastră. Altfel, altă grozăvie să se întîmple ? Mai multă putere nu am acum, decît să mă rog pentru puterile Xenei, ale tale. Dacă măcar ar fi fost Matei lîngă voi ! I-am pierdut adresa din Suedia și nu îndrăznesc să i-o cer lui, ar bănui îndată ceva, e tot timpul cu toate simțurile la pîndă. Ce ușurată m-aș fi simțit să vă știu ajutate de Matei în tot ce veți avea de făcut ! Ceilalți... nu știu ce să fac, mai bine să rămînă totul numai între noi. Nu poate Cerul să îngăduie atîta suferință la infinit.*

Vă îmbrățișez pe amîndouă din toată
disperarea mea.
Catrina

— Nemernica, mormăi Dada. Ne fură puișorii și lasă banii la bancă. Minte, nu-i mai spuneți fetei, că nu știm cum ar mai ieși și din focul înșelăciunii ăsteia. Degeaba-ți

tremură gura, Santhă, nu te bucura. Furați, așa rămîn copiii. Uită-te la ochii Anei, stinși au rămas, ea simte ca mine. Dă-mi-o, s-o arunc peste jarul din sobă.

Dar Ana feri scrisoarea de mîna bătrînei.

— Să ne fi spus ce punea el la cale, n-aveam noi cum să ne ferim ? Ce alt prăpăd ? Un deget n-ar mai fi mișcat el aici, că toate i-ar fi ieșit la iveală. Adică nu știa soră-sa că nici de-un fir de păr al Xenei nu s-ar fi atins ? Ați văzut voi vreodată că nu are atîta judecată Catrina ? N-ai decît să faci ce-ți scrie, pașapoartele cine te împiedică să le pregătești ? Dar nu-i spuneți fetei, așteptați întîi vestea de unde-or fi. Minte, vă spun eu, și o să-mi iasă dreptatea.

— Atunci, de ce ne-a mai scris ? rosti Santha.

— Să ne țină fata cu nădejdea și să tot aștepte...

Altfel de nădejde, gîndi amărîtă Ana, fără să-și dea gîndurile pe față. Nici un cuvînt din scrisoarea Catrinei nu luase pentru Ana proporția unei înscenări. Înțelegea că era îngrozită și sigură că tot ce se întîmplase era sindromul unei demențe. Pe lîngă argumentele din logica Dadei, cu același răsunet și în mintea ei, Ana știa că niciodată nu va ierta Catrinei furtul copiilor. Numai prin tradiție strînsă în prejudecăți și închistată în trecut, din clipa trezirii lucide a copilului ei, Ana nu mai admitea mentalitatea unui fatalism în viitorul Xenei, prăbușită într-o existență hrănită de otrava urii. Afundată și ea în damnațiunea aspirării către dispariția unei ființe... Niciodată, nimic, chiar regăsirea copiilor nu îi va reda puritatea sufletească. Mai apăsată în negură după citirea scrisorii, imaginînd iar și iar smulgerea copiilor, febrilitatea căutării unei ascunzători sigure printre străini nu depășeau numai limitele oricărei cruzimi, aveau ceva haotic, ca un delir de jivină încolțită. Dar sîmburele era numai neadmiterea pierderii Xenei, nu nebunia.

— Explicațiile Catrinei, așteptase Ana a doua zi un răgaz în grija ei pentru sănătatea trupului nemișcat în pat, și așezase plicul desfăcut lîngă mîna Xenei. Obrazul ars de soare împietri. Lent, atît de lent, încît Ana își stăpîni greu nevoia s-o ajute, Xena se ridică, învălmășind cuvertura în picioare, cu ochii la scrisoarea Catrinei. Peste minuta de care se temuse, fără să-i poată întîlni privirea, Ana înțelese și o lăsă singură.

Din aceeaşi seară, galvanizată, casa trăi o lună de freamăt susţinut pînă în cea din urmă zi a lui noiembrie. În trei săptămîni, semnînd procură lui Tudor, casa din Bucureşti fusese vîndută, dificultatea paşapoartelor rezolvată, o singură zi Xena fusese dusă în capitală, să-şi ia paşaportul. Santha se mutase definitiv la vie, înstrăinîndu-şi şi ea proprietatea. Xena rămăsese inflexibilă în hotărîrea de a nu fi însoţită decît de Tudor. Aproape nevenindu-i să creadă că-i rămîne fata acasă, lîngă ea, Dada trecuse abil de partea Xenei, susţinînd-o în recunoştinţa faţă de Catrina, aprobînd refuzul categoric de a nu se atinge de banii Catrinei depuşi pentru Xena. Uluite, Santha şi Paşca nu-i crezură făgăduiala că-i va dărui aurul din cufărul de zestre, decît în ziua paşapoartelor aduse la vie. Apropiindu-se de lampa aprinsă, Dada se uitase la fotografii, apoi îi împinsese pe toţi peste prag şi îşi încuiase uşa.

— Şi ai voştri, dar, pe lîngă Dumnezeu, puterea mare ăsta o să-ţi fie, se întorsese în sufragerie cu săculeţ de catifea neagră bucşit cu aur pînă în creţurile strînse în şireturi. Netezind spatele Xenei aruncată pe pieptul ei, bătrîna se uitase la ceilalţi cu un fel de poruncă tăcută pentru fiecare. Pentru întîia oară în viaţă, Ana fu răscolită amar împotriva mamei ei. Niciodată în cele patru luni de chin ale Xenei înainte de proces, nu-şi îngăduise să judece tot oprobriul din atitudinea Dadei. Şi al Santhei, dar era străină de sînge cumnata ei. Cersise cu inima, de multe ori, o înduplecare în judecata lor lipsită de orice urmă de compasiune pentru suferinţa fetei. Toată grija îi era numai ei dăruită, toată afecţiunea pentru numai ce se petrecea în sufletul ei. De la dispariţia copiilor, numai instinctul lor matern le întorsese spre dezastrul pe care îl înţelegeau, îl simţeau pînă în viscerele lor. Oh, şi, mai ales, o femeie, semena lor, fusese în stare de o astfel de nelegiuire, înţelegea prea bine Ana revolta împotriva Catrinei. Pentru întîia oară, Ana nu încercă să se domine. Ieşi. Plecă în vie.

Oftînd, lăcrămoasă întruna, Paşca pîndea şi ghicea fiecare dorinţă, şi Xena îşi ocolea sistematic dădaca, acumulîndu-se numai pe lîngă Dada. În toate începuturile de zi

înainte de ora cinci, bătrîna o vedea intrîndu-i în odaie cu papucii în mînă ca să n-o trezească pe Ana. Subțire și dreaptă, Dada închidea repede fereastra asupra întunecimii umede, mai netezea o dată velința galbenă de-a lungul patului, și proptea în covorul turcesc de pe perete pernele de lînă colorată. „Vezi să nu lovești candela, își arăta fără greș nemulțumirea că numai sub icoane își făcea loc Xena, și îi acoperea picioarele cu șalul gros încă o dată vînturat în mînă. Dichisită, austeră, odaia era totdeauna rînduită, cu inexplicabilă atmosferă vioaie în curățenia ei, în gesturile măsurate ale Dadei. Scrinul masiv cu oglinda mare deasupra, dulapul și cufărul de piele vișinie încins în curele negre cu încuietori de alamă stăpîneau pereții ca zăpada. Nimic nu întreba Dada ; îi trecea rîșnița grea și se așeza pe scăunel în fața sobei. Trăgînd din spuză mai în margine de coada ibricului de aramă, privea piezi să vadă de nu-i strica rostul celor două pisici încolăcite la picioarele patului, pe velință. Ritualul era inamovibil, bunica și nepoata se înțelegeau din gesturi, cea dintîi mulțumită că liniștea din odaia Xenei prelungea somnul Anei. La șase, Pașca le găsea cu ceștile aburind a doua oară din căușul palmelor. Pisicile lungeau spinările întinzîndu-se și săreau, frecîndu-se de coșul cu lemne adus de Pașca.

— Stai locului și bea pînă le așez, nu te foi atîta că le stîrnești foamea mai rău. Ce te încarci tu, și nu vine Gana, că pocnește de voinică, protesta ipocrit Dada, cu privirea zbîrlită a prăpăd că ar putea Pașca să lase slujnica să-i intre în odaie cu lemne nescuturate și nealese bucată cu bucată. Ați aerisit și încălzit la baie, ori mă duc eu să văd înainte să intre Ana ? și se oprea în dreptul mesei lîngă Pașca. M-am spălat ca într-o ghețărie. Nu uita, Pașcă, dă tu brînci ferestrei, dacă se duce întîi Santha, pe tine mă bizui eu, că altfel... Da stai dreaptă, frate, abia începe treaba, ce te cocîrjești așa, femeie, la vîrsta ta ? îi trăgea umerii spre spate. Vrei o bucățică de rahat ?

Pînă la ceasul poștei, Xena nu se mișca de lîngă Dada. Apoi, simțind freamătul nestăpînit al celor din jur, se închidea în camera ei, măsurînd iarăși și iarăși spațiul dintre ușă și fereastră. După-amiaza se pregătea de noapte, contururile începeau să se aburească în grădina cheală, pomii ososi tremurau în zgîrcenia lui noiembrie. În stînga

casei, pămîntul dungat de arătură se zbîrcea sub șiroaiele nepotolite. Totul era sălciu, morocănos, orele împietrite pe inima ferecată în singurul ei țel. Privirea amorțea, și iar patul, biroul, dulapul cu oglindă, și pleoapele se aplecau speriate în dreptul ei. Săptămîna nu avea zile, duminica uneori striga legănat din clopotul bisericii din sat. Veșnicie din altă eră, în care ea plutea ca o scînteie aprinsă, pălindă, aprinsă, vrînd să-și uite și numele, vrînd să fie o singură putere... așteptarea unei știri, împlinirea unei așteptări. Noaptea urca vertiginos, cobora cerul plumburiu, încă o zi devenea trecut. În imobilitatea așteptării, doar timpul curgea întruna, volum necîntărit.

Odată cu lumina lămpii aprinse de Paşca, copleşea şi somnul, aspirîndu-i brusc gîndul şi puterea, dezlegînd-o în arsura dorului păzit în vise. Din odaia alăturată, cu uşa deschisă, Ana se chircea ascultînd plînsul uneori înăbuşit, scorţos, de fiară rănită de moarte, alteori în ţipăt slab de fluture atins de sticla încinsă a lămpii. Noapte de noapte, tîrziu, de neîndurat, însă, era scîncetul chinuit, repetat în somnul Xenei.

Crăciunul şi ziua de naştere a fetiţei trecură prin casa împovărată de tristeţe în aducerile aminte, fără o vorbă îndrăznită nici de Dada. Rotită străveziu din ceaţă, zăpada ameţea nesăbuită printre copaci, clădea pe garduri strajă de pustiu, februarie stinse speranţa în suflul îngheţat al gerului. Xena nu mai trecu pragul înspre ceilalţi din casă, nici prînzul, nici cina nu o clintiră dintre pereţii ei. Tăcută, fără o mişcare neutilă, Ana aşeza tavă cuprinzătoare pe masă, să nu tulbure nevoia de singurătate a fetei decît intrînd o singură dată în încăpere. Zile întregi, uneori, în afară de ceştile cu licoarea neagră a cafelei, Xena nu se atingea de altă hrană. Ana nu încerca o presiune. Alteori, adevărate crize de bulimie nelinişteau pe Dada şi Santha, neştiind ce să creadă.

Începea soarele să joace hore peste tot, viţa se pornea să plîngă, mugurii speriaţi pe ramuri îşi zvoneau de veste rea. De-a lungul gardului, şirul de smochini întindea crăci dezordonate, puternice, cu frunza lăţită ca o mînă gesticulînd violent. Verdele întunecat al arbuştilor părea expresia hotărîtă a unei revendicări. În aleea pietruită izbucniseră văpăile pitice de portulacă, clătinate a dojană în urma ghemotoacelor aurii rostogolite printre

ele, pluind de-a valma spre cloncănitul din spatele parapetului de sîrmă. Departe, pămîntul se întindea gălbui, încăpăţînat în mutismul lui fecund. Pe orizont, apărea dîra verde, vînătă, iute ştearsă ; năvala de sevă nouă în procesiunea vegetală se învelea de înnoptat în ţîrîit de greieri şi zburdat de licurici. Tîrziu, lama argintie a fluviului stăpînea peisajul.

Apoi zilele se lungiră, molatece, somnolînd în fierbinţeala verii, accentuînd certitudinea odioasă a neputinţei de a împinge vremea, tresărind doar cînd zornăia tăios cîte o căruţă. Dar exuberanţa în natură era injustă pentru sufletul ei — uscat copac lipsit de ramuri, strîns în ideea lui fixă care îi hrănea violenţa deznădejdei. De cum începea puterea primăverii curgînd ca o apă, storul punea stavilă între ele, dînd umbră odăii pînă la ceasul nopţii.

Un an se lega de altul în casa stingheră dintre vii, din ce în ce mai tăcută asupra tristeţei nemişcate în fiinţele din jurul Xenei. Încerca Dada uneori să-şi potolească îngrijorările văzînd-o pe Ana subţiindu-se de puteri, şi intra hotărîtă să înduplece nepăsarea nepoatei pentru sănătate. Nimic nu zdruncina apatia pentru grijile celorlalţi. Pe la mijlocul celui de-al doilea an, dinăuntrul odăii cheia se răsucea, respingînd orice întrerupere nedorită a celor patru femei, zbuciumate fiecare altfel pentru fiecare.

De la uşă la fereastră, de la fereastră la uşă, numai ceasornicul mare de pe masă mişca uneori gîndurile oprite îndelung asupra vreunei presupuneri. Xena îl înghesui sub perne, încordîndu-şi voinţa să nu-l cerceteze. Îngrozită apoi într-o zi de imagini ivite în faţă în necontenitul mers prin cameră, de glasuri fără trup vorbindu-i în jur, avu aceeaşi viziune haotică din drumul săpat în creier. Şi aceeaşi neînfrîntă voinţă de scăpare izbucni prin nevoia de propriul ei glas. Ştiind prezenţa Anei în preajma pereţilor între care se ferecase, găsi uşor singura soluţie. Întinsă pe divan cu un dicţionar în mîini, ochii înregistrau semnele pe rînd, toate, literă, virgulă, cuvînt, literă, punct, şi vocea rostea sunetele tare, egal, fără percepercea nici unui sens, cu atenţia amorfă pentru tot ce nu însemna timpul scurs pînă la sfîrşitul unei litere. Atunci numai, trăgea ceasornicul din ascunzătoare. Între spaţiul unei litere întregi explicate şi începutul celei următoare, neîndurarea orelor era atenuată. *A, virgulă, prima literă...*, auzi Ana ghemuită alături. Din acea clipă,

zi după zi, de-a lungul celor încă nesfîrşiţi trei ani, tremurul continuu pentru mintea Xenei dispăru. Din aceeaşi zi, însă, Ana citi în ochii fetei neiertătoarea învinuire: „Cît şi-o învăţa paşii în pîrtia asta vitregă, şi pe mine o să mă urască...“ De ce Santha ştiuse înaintea ei ? În seara aceea, Ana privi îndelung luceafărul. Alături, lumina rămînea aprinsă. La capătul nopţii, numai tăceri stinghere. Între cele două chinuite, nici un ecou. Dar sufletul Anei se înclinase în altă cuminecare. În durerea fetei, altceva îşi făcuse loc, nu mai era singură.

Cu două luni înainte de împlinirea celor cinci ani, Tudor sosi într-o duminică la vie. După răpirea copiilor fusese numit la un liceu din provincie ; în fiece săptămînă însă petrecea o zi în casa dintre vii. De astă dată, aducea vestea logodnei cu o tînără colegă.

— Putem să ne mutăm repede în Bucureşti ? Trebuie să divorţez, Ana. De ce nu te-ai gîndit pînă acum ?

— Scoate pisicile afară, se răsti Dada la Paşca, nu vezi că nu mai rabdă ?

DUPĂ CINCI ANI

— UITE-O ! ÎN CINCI ZILE, E A treia oară cînd vine şi nu am apucat să-i văd mişcarea cînd deschide uşa şi intră, exclamă sculptoriţa Varvara Mirovici, punctînd caietul cu vîrful creionului. Dacă nu aş şti că nu ne poate descoperi de afară în colţul ăsta, aş crede că face înadins. Ce zici de prostia acestei presupuneri, urmă, fără să întoarcă ochii spre bărbatul masiv, care părea prăvălit pe bancă alături de dînsa.

— Că nu chiar prostie ar fi... Nu intră, decît după ce se adună mai mulţi în sală. A rămas în librărie, vis-à-vis, a ieşit şi s-a oprit la vitrină, dus-întors pînă la colţ, să vadă cîţi sînt pe aici, şi a traversat spre expoziţie. Exact ca alaltăieri. Habar nu are cine eşti, altfel n-ar mai fi intrat iar. Nu ţi-ai dat seama că nu vede oamenii decît în bloc ? Evită sistematic să treacă sau să se oprească în săli pe lîngă unul sau numai doi inşi. Dacă nu o să ne urnim din locul

ăsta, nici azi nu o să treacă pe aici, să vadă marina din spatele nostru.

— Cum nu vede nimic nici dintre piesele pe care le privește... Nu asta mă interesează. Dar, știi, nu ai nici un haz în postură de observator solitar, deși nu te dezlipești de lîngă mine. De ce nu m-ai prevenit cînd ai văzut că o să intre ? În definitiv, Iphigenia asta modernă este descoperirea mea, eu ți-am arătat-o în prima zi.

— *Primo,* nu mi-ai pomenit despre acest deziderat. *Secundo,* ochii matale urmăresc toată fauna omenească care intră aici, de-aia ți-ai ales banca asta. Ochii, însă, în zece puncte deodată. *Terțio,* ei, *terțio,* persist în opinia mea De astă dată dai greș și mă îngrijorezi. Umeri de Iphigenie sînt ăștia ?

— *Ça y est !* Maţele ! Ce umeri, ce ochi. Maţele mi-au descoperit-o, s-a oprit iar în fața lor ! Ce-or fi atrăgînd-o să rămînă atîta să le contemple... ghemul ăla hidos de șerpi, cu piciorul de om care iese dintre ei cu glezna sfîrtecată ! Ce raport să fie între creația unui creier detracat și expresia acestei minore ? Asta mi-a descoperit-o, dar tu nu veniseși încă. Pălăria lui Raoul își făcuse loc deasupra ei și bastonul întins acuzator spre oroarea pietrei cu șerpi, ca maţele, a făcut-o să-și întoarcă fața spre el. Grozav aș fi vrut să știu ce-i spune, nu se auzea de aici. Dar fata a rîs, puțin, ce fel de rîs, n-am să-l regăsesc niciodată. Dinții rîdeau și în același timp fruntea avea o împotrivire, ceva sever, nu, mai mult, ceva ca o sfîșiere, ca un fel de revelație nepermisă. De rîs vorbesc... nu pot să ți-l descriu să înțelegi. O să încerc să schițez. S-a depărtat și a ieșit cu tînărul care o însoțea. Instantaneu, Raoul și începuse să o creioneze. Cred că ea nici nu bănuise ce celebritate îi vorbise. Ai pomenit tu să vie Raoul de două ori în aceeași sală ! ? A doua zi era aici, dar fata nu a mai apărut decît alaltăieri. Pentru că nu ai văzut rîsul, te îngrijorezi că greșesc. Nu mă înșel, este o Iphigenie.

— Greș, greș. Din spate, din profil, și gîtul... Ochii au cîte un fulger, ca la tigri. Asta, în fața portretului matale, bronzul, am văzut. Ce Iphigenie ! Dacă e s-o plimbăm pe la greci, resemnează-te cu Electra.

— Nu am prins fulgerul, nu ai văzut rîsul. Intuiția mea nu mă înșală. Iphigenia este realitatea ei. Electra poate fi o suprapunere — pură circumstanță de o clipă — surprinsă de tine.

— Am stat mai departe, în spatele ei, cînd visa în fața marinei mici, preferata noastră. Nu știusem pînă atunci că poate exista un creștet cu o solicitare tactilă atît de obsedantă. Dacă umerii n-ar fi atît de îndărătnici, gata, gata să-i ating părul.

— Te-ai și erijat în protector, David. Cum se potrivește tigrul cu acest creștet ? Prea paradoxal pentru mine. Ai sucombat ?

— Nu, dar am tot așteptat să-mi faci remarca asta.

— Sper că impertinența e premeditată, ca să ți-o iert. De ce nu ai adus azi un scăunel, să mă urci ca să-i văd și eu creștetul ? Ce matahală imposibilă ești iarăși ! Vezi că-mi răstorni banca cu burta ta care rîde. Așteaptă aici, mă duc să-i vorbesc. Nu o mai las să-mi scape, o invit să-mi pozeze.

— Eroare, eroare ! Poftește-o să-i arăți atelierul, dacă îi pomenești de pozat se volatilizează, îi pierzi urma de-a binelea. Cînd spun că azi dai greș... Cum simte că e privită, fata are ticuri, adevărate grimase care o sluțesc. O plimbăm pe la greci, și sărăcuța o fi nevropată sadea.

— Sfîrșește, parcă toți nu sîntem oarecum nevropați ! Deplorabilă contradicție între sensibilitatea ta artistică și limbaj uneori. Nu te zgîrie. lîngă nevropată, *sadea* ?

— Toate antagonismele au loc în carcasa pe care o tolerezi lîngă finețea staturii matale. În definitiv, Varvara, imaginația are facultatea de a ne adapta tuturor realităților, nu ? Să-ți spun drept, prefer sălbatică *sadea* decît *nevropată*, ca rezonanță sugestivă, evident, nu de altceva e vorba.

— Bine, bine, stai locului, o aduc să-i arăt marina din peretele ăsta, și te prezint.

— De ce rămîi, duduie, în fața unui coșmar ?, întrebă din senin sculptorița. Te interesează mai mult decît bustul ăstă din bronz ?

— Nu-mi place bronzul. Răutatea și cinismul expresiei descurajează, rosti cu ostilă mirare în glas cea interpelată. Aici, nu pricep simbolul, nici cazna pentru ceva atît de respingător, continuă intimidată brusc.

— A ? ! Brava, să mi-o arunci așa în față, nemaipomenit la vîrsta asta. Vino să-ți arăt o pînză pe care nu ai văzut-o, o luă de mînă autoritar sculptorița, întorcînd-o pe loc.

— Sînteți dumneavoastră... ? Scuzați-mă, numai de o săptămînă sînt în București.

— David, David, strigă tare artista spre ușa care se închidea în urma prietenului.

Xena privi spatele bărbatului trecînd prin țopăiala veselă a băsicilor de ploaie pe stradă.

— Să vii în atelierul meu, îți arăt multe. Caută-mi adresa în cartea de telefon. De la zece dimineața la unu, în fiecare zi, fără să telefonezi. Negreșit, te aștept. La revedere, îi dădu drumul din mînă, tot atît de neașteptat cum o interpelase, uitîndu-se în altă parte.

Rezistînd impresiei penibile că toate privirile sînt ațintite asupra ei, Xena se îndreptă spre altă sală a expoziției.

Se apropiau alții. Gălăgioși și negrăbiți, ajungeau la ușă și ea își compuse expresia de nerăbdare a celui care așteaptă pe cineva, se răsuci pe un călcîi privindu-i drept în ochi. Trei băieți, trei fete trecură pragul și unul dintre studenți sări pe trotuar fără să atingă cele cinci trepte. O fată își exageră rîsul, și de pe stradă toți fluturară mîinile spre ea, fără să se oprească din mers. Cei din urmă. Îi veni să sară după ei. Se abținu, se întoarse și reintră în coridorul larg al universității. Atinse un perete cu mîna, trecu la celălalt patinînd pasul. După cinci ani, cea dintîi atingere de oameni, *aici* fusese ușoară. Pînă la sfîrșitul solemnității de deschidere a cursurilor, nu simțise priviri înspre ea. În puhoiul revărsat spre ieșire, se țesuse înadins între șirurile lor, afară rămăsese pe prima treaptă, îi petrecuse îndrăzneț din ochi pe toți, nimic nu se întîmplase. Porni spre casă. Dintr-odată, i se păru că mai trăise cîndva această clipă, dar impersonalizată. Văzînd-o nemișcată, un tînăr o întrebă :

— Sînteți din provincie, domnișoară ? Pot să vă lămuresc în privința tramvaielor...

— Mulțumesc. Din București sînt.

Tînărul se îndepărtă.

Dimineața pensula cu aur casele înalte. Pe cer încremenise un cîrd de nori mici, rotunzi și albi. Jos, tramvaiele brăzdau cu roșu mijlocul bulevardului. Xena depăși stația de tramvai, coti imediat la dreapta. Într-o vitrină cu manechine înfrigurate în blănuri își zări profilul siluetei și încetini, urmărind mișcarea suplă a fustei ei plisate. Ieșind din magazin, o femeie elegantă o privi nemulțumită, și

Xena traversă chiar prin fața ei, accentuînd desfășurarea ca o armonică a rochiei. Copilărește, aruncă o privire înapoi. Rămasă în loc, străina se uită instantaneu la balconul ultimului etaj de pe trotuarul celălalt.

— Ediție specială ! o înghionti un țigănuș cu maldăr de foi sub braț, strecurîndu-se apoi ca o șopîrlă printre trecători.

Ocolind o trăsură ca să ajungă în dreptul unui etalaj de fructe, fără cumpărători în fața lui, Xena simți brusc ceva insolit, străin, ca o disonanță în propria ei ființă, ca o subtilă violentare sufletească. Atît de evident, încît, involuntar, își plecă ochii de-a lungul trupului. Din vîrful degetelor, exuberant, mîna stîngă vîntura alandala servieta ei nouă de studentă ! Trecu înainte înțepenindu-și trupul, fără să mai cumpere ceva pentru acasă. Numai la bifurcarea în trei sensuri a străzii, se liberă de o sîcîitoare stare de nehotărîre. Porni spre șosea. Cel dintîi, adevărat elan pentru mulțumirea Anei era frînt. Un simțămînt de jenă intensă, aproape de pudoare o îndepărta iarăși de ea. Vinovat ca un intrus, gestul mîinii rămînea o concluzie, deși știa că pentru Ana — ca și pentru ea — în dimineața deschiderii cursurilor, din plăcerea contemplării înfățișării ei, gestul marca doar timpul în care, de acum înainte, o parte a zilelor va avea o noimă. Dar lumina din ochii Anei îi va fi iarăși insuportabilă. Unică, nefericirea lor nu mai era, de mult, pe același tipar sudată. Și reintră din nou în făgașul animozității ei obsesive. Departe de Ana, însă, resentimentul o clătina, fără contur, între exasperare și vinovăție. Singura putere asupra neîntreruptei disecări interioare — adevărată corupție a plasării răspunsurilor fireștî — era realitatea Anei, acel bun unic pe care își sprijinea rațiunea de a trăi : Xena.

„Lungesc tot drum pustiu", gîndi privind băncile încălzite de soare pe cealaltă alee. „Pustiu..., de parcă ne-am cunoaște", răscoli cu pantoful frunzișul foșnind ars, a dezolare.

În fața soneriei de la ușa sculptoriței, minutul amețitor de libertate nesupravegheată, necondiționată, precisă, iritant, nedelicatețea față de Ana.

— Poftim, vorbi femeia fără s-o întrebe ceva, deschide mata ușa ceea, doamna e în atelier, și dispăru din hol după ce îi arătă cu mîna ușița din față.

Xena păşi surprinsă prin încăperea mare, neîndrăznind să se uite în jurul ei. Apăsă pe clanţă şi se pomeni în pragul unei scări de piatră coborînd într-o sală imensă, cu doi pereţi aproape în întregime de sticlă, prin care lumina curgea ca o apă peste tot. Oprită pe treapta dintîi, uitînd să spună bună ziua, privi înmărmurită. Mese, multe, mari, mici, piedestale, de-a lungul pereţilor etajere pe care se înşirau busturi, capete de marmură, de ipsos, de bronz, portrete feminine atît de felurite în expresii, unele desăvîrşite, altele în lucru, de marmură, de lut acoperite în parte cu pînze umede, imprimau atelierului un ritm de impetuoasă activitate. În mărime naturală, statuia de lemn a unui călugăr gînditor, cu figură de ascet, domina panopticumul magic în care viaţa, liberată de trup, pulsa numai în cap. Ca într-un coşmar, crezu că-i aude vorbind.

Cu spatele întors spre uşă, sculptoriţa atingea cu o paletă mică de lemn lucios un cap de femeie aşezat pe o masă înaltă. Mîinile mici, robuste, dădeau lutului vibraţia electrică a inteligenţei. În repetarea gesturilor cu delicateţă de pasă hipnotică, se subţia un obraz, lîngă gură se mlădia ceva, şi apărea din inerţia concretă intenţia unui surîs. Sculptoriţa se dădea doi paşi îndărăt, mîinile amîndouă mîngîiau, cîntăreau suprafeţele, se opreau asupra unui relief minuscul. Înmiunată, Xena gîndi că asista la o naştere spirituală. Varvara Mirovici aruncă înapoi o privire cu transparenţă glacială.

— Coboară şi aşează-te. Mai am nitel, şi aruncă pe jos firimituri de pămînt ud. Să-mi spui care îţi place mai mult, glăsui vesel artista, fără să se întoarcă.

— Numai dacă aş fi singură aş simţi cum să aleg... adică aş şti, nu, aş îndrăzni să ştiu... Bună ziua, se fîstîci Xena.

— Ai venit ? rîse ţîşnit scurt sculptoriţa, ştergîndu-şi mîinile şi întorcîndu-şi faţa o privi cu intensitate. Ce-ai să spui cînd te vei vedea pe etajeră lîngă ei ? Dă-te jos, vino să priveşti.

— Ştiu însă că mi-ar fi frică să rămîn noaptea aici. Sînt prea vii. Cum ? Pe etajeră lîngă ei ? se trezi neînţelegînd Xena, şi coborî bănuitoare în atelier.

— Dacă vreodată ai avea poftă să pozezi. Frumoasă stofă, o abătu grăbit sculptoriţa. Originală nu, dar descompunerea bleumarinului din tiv pînă la paloarea din talie

este aproape o inspirație. Ca un nor urîcios, care treptat se răzgîndește. Te rotești nițel să văd efectul ?

— Dar nu merg rotindu-mă, și cutele în mers firesc deschid și închid culoarea. Îmi pare *efemer* ca un nor, însă vînătul din tiv nu-l cred urîcios, își simți urechile arzînd.

— Cîți ani ai ?

— Optsprezece, se avîntă abrupt mistificarea.

— Lasă geanta ceea. Avem budincă de clătite, specialitate fainâ la noi. După-masă, cobori singură aici, și data viitoare o să-mi spui care dintre dumnealor te-au atras mai mult.

— Mulțumesc, dar mama mă așteatpă. Și toate chipurile reci o strînseră între ele.

— Ai maștеră ?

„Gonit ? unde casa ta ?" Reverberația conflictelor interioare cu Ana o lăsă fără apărare, umilind-o ca o grosolană indiscreție a propriului ei subconștient.

— Ai mamă vitregă ?

— De ce șoptiți ? Am înțeles, dar mama este a mea. Ar trebui să plec.

— Mai stai, trase Varvara un taburet de sub masa înaltă. Abia te-am văzut. Cum te cheamă ?

— Ana, Ana Damaschin.

— Dumneata, sau mama, sau amîndouă aveți nostalgia infinitului ? A patra oară te văd, și tot în albastru ești îmbrăcată. Dă-te mai în dreapta, să aibă libertate bustul ăsta în lucru. De ce porți o servietă prea mare pentru rochia asta ? Sculptorița mișcă puțin taburetul.

— Vin de la facultate, au început cursurile azi. O sută de rochii albastre dacă aș avea, o nouă nuanță de albastru pentru mine este ca un magnet. N-am știut că simbolizează infinitul ?

— Permanența, infinitul permanent, absolut al cerului. Albastrul este culoarea bucuriei, aspirația către puritatea bucuriei, rosti indiferentă sculptorița, privindu-și concentrat opera. Nu te-ai uitat la nimic — în ce semeni cu mama, duduie Ana, nu mi-ai spus spre ce climat cromatic are vocație dînsa ? Știe că ești aici ?

Cuvintele se rostogoleau, iuțeala gîndului o lua înainte.

— Cum o cheamă ?

— Ana... tot Ana, se mlădie sufletul. Adresa dumneavoastră mama mi-a căutat-o, chiar din ziua cînd mi-ați vorbit în expoziție. Deloc, deloc nu-i semăn. Mama are

geniul blîndeței, doamnă, al bunătății. Fizic, este desăvîrșită, dar mai extraordinar este ce emană din perfecția ei. Nu pot să exprim, dumneavoastră o să pricepeți... Văd întruna aureolă în jurul capului ei. Nefericirile mele copilărești se topeau cînd mă uitam la mama. Acum, această supraomenească blîndețe mă instalează într-o stare de vinovăție incomodă. Nu totdeauna, bineînțeles. De ce ați crezut că îmi este vitregă ?

— Cîți ani ai ? se animă Varvara Mirovici.

— Optsprezece, schimbă nervos servieta în mîna dreaptă.

— Cînd te-am poftit să prînzești cu mine, dispărusem toți de-aici, priveai nemulțumită în dumneata. *Starea de vinovăție* pentru că zăboviseși prea mult. Foarte simplu, nu crezi ? se plictisi deodată sculptorița. O să învelesc bustul și urcăm. De ce intrai în expoziție din moment ce nu vezi decît dacă ești singură ? Întîia oară erai cu un tînăr.

— Vărul meu. În mulțime mă izolez, sînt anonimă. Și tot după un oarecare timp. Afară de muzee, nu am fost niciodată într-o expoziție. Pentru prima dată văd un atelier de sculptură. Grație dumneavoastră. Vă mulțumesc, dar nu-mi înțeleg încă acest neașteptat noroc, o privi drept în ochi Xena.

— De ce, de fiecare dată, în expoziție te opreai îndelung în fața ghemului ăla ? Pentru o ființă atît de tînără e revoltător să-și hrănească spiritul cu descifrarea urîțeniei. Te-am chemat aici, să-ți prind ce expresie ai în mijlocul adevăratei arte. Ce ți-ai dori să încerc, un pastel ori sculptură ? Ce-ți spunea Raoul în fața operei faimoase. Știai cine e el ?

— Am recunoscut pălăria, după fotografii în cataloage. Am fost oribil de intimidată. Mi-a spus să fac bine să plec acasă, decît să mă uit la așa ceva. Dar rîzînd. Mă gîndeam, privind, că tot ce este urît în viață este mai puternic, te urmărește mai obsedant decît ceea ce este frumos... te izbește, nu te poți apăra. Ce nevoie a avut autorul să creeze așa ceva, îmi spuneam că este poate un nenorocit sau un îngîmfat sfidător. Xena tăcu. Ce bănuiau ochii albaștri ?

— Nu răspunzi la tot ce te întreb. Nici despre mama, nici despre pastel sau...

— Să pozez ? Eu ? O, niciodată ! De ce să pozez ?

Varvara o privi încordat. Se izbea iar de opreliști, ca de un zid tăinuind ceva. Pălise prea tare fata, nu era un simulacru.

— Cum, de ce ? La fotograf nu te duci ? Cînd o să ai copii, or să te vadă cum arătai înainte de ei. Sculptura s-au pastelul te-ar imortaliza. Împinge-mi, te rog, găleata cu apă de sub masă. Nu fii prostuță, cu sila n-am să te modelez, se ridică sculptorița să se apropie de masă. De ce te uiți așa la mine, nu sînt gogoriță. Vezi să nu-ți stropesc frumusețea de nor efemer, rîse deodată, storcînd viguros apa din ștergar. Urcăm îndată și-ți dau drumul.

— Par necuviincioasă, se auzi Xena. Sînt doar sălbatică, simt că înțelegeți. Nu mă fotografiez fără necesitate, de mulți ani. Am oroare de ridicol, și nimic nu mi se pare mai rizibil decît fixarea voită a unei anumite expresii în figură. Sînt pentru prima dată într-un atelier celebru. La ce aș putea gîndi știindu-mă înconjurată de operele dumneavoastră atît de vii ? Să mă căznesc să exprim ce-mi place mai mult în ființa mea... aș izbuti desigur cea mai falsă expresie.

— Sigur că te-ai căzni să-mi arăți ce crezi că este mai valabil în dumneata... sigur că sălbatică ești — altfel nu mi-ai fi debitat — să nu-i zic prostie — naivitatea asta. Adică nu ai priceput că un artist extrage sinteza unui caracter fără ajutorul modelului. Toți cei de aici ți se par nobili, îngerești, ori plesnind de inteligență ? Dacă te-ai fi uitat la ei... În expoziție mi-ai spus că cinismul și răutatea bronzului meu descurajează. Crezi că modelul vroia să se grozăvească așa ? o măsură ironic Varvara. Dacă acum ai înțeles, și tot îndărătnică rămîi, cine știe ce zace în dumneata ! Tot atît de retractilă e și mama ? iar ai uitat de culoarea ei. Se zvîntă șervetul, trebuie udat iar.

„Ce ușor simplifică minciuna totul", se liniști Xena într-un fel de triumf interior al naivității simulate.

— Mama e în doliu, pentru tata.

— De cînd ? Tatăl dumitale ? speră sculptorița, îndreptîndu-se repede din șale în fața Xenei

— Tata... de mult, aveam opt ani.

— Și doliul continuă încă ! ?

— Nu vi se pare că, pentru o durată dinainte limitată, doliul nu este decît o exhibiție a durerii, convențională deci ? Poate fi durerea convențională ?

— Vrei să spui că mama nu-l va întrerupe ?

„Nenoroc, nenoroc mi-ai fi purtat dacă pentru nunta mea l-ai fi întrerupt"... „De ce ţi-a fost frică ? Începi tu, Xena, o viaţă nouă. Rămînem împreună pentru tata"...

— Nu, pînă la sfîrşit.

— Ana, cît ai purtat dumneata doliu ?

— Eu, nici o clipă. M-am împotrivit să fiu îmbrăcată în negru.

Varvara scrută gravitatea ermetică a privirii aţintite asupra ei.

— De ce ?

— Îmi venea totdeauna să plîng cînd vedeam un copil în doliu.

Sculptoriţa despături şervetul, începu să-l aşeze pe bustul femeii de pe masa înaltă.

— Ai fraţi, surori ?

— Nu am nimic.

În jurul gîtului de lut, pînza umedă încetini un fald.

— Sînteţi foarte legate amîndouă ?

— Sîntem legate.

— Îţi place să citeşti ?

A, virgulă, prima literă din albafet... Cinci ani...

— Nu te întreb ce preferi, numai dacă lectura te interesează.

— Mult, citesc cu patimă.

— Trebuie să te dezbari de *starea de vinovăţie*, rîse blînd deodată Varvara, zvîntîndu-şi mîinile. Cînd se apropie întunericul dracilor, copiii îşi caută îngerul păzitor, indulgenţa, receptacolul ingratitudinii, al remuşcărilor, mai ştiu eu ce păcate... Ziua toţi uită, asta e probabil legea înţeleaptă a Naturii, copiii să uite. Haidem, o luă înainte pe trepte Varvara, mi se face foame, dar o să-ţi dau un album cu reproduceri din operele de artă greceşti, să-l duci acasă. Ai descoperit basorelieful ? crezu în tăcerea Xenei.

— Chiar toţi ?... Scuzaţi-mă, mă gîndeam încă la ce aţi spus, rîse constrîns Xena din urmă.

Sculptoriţa îşi răsuci repede capul. Din chipul înălţat spre ea, se ştergea lent masca de tragedie antică. Fiorul de milă exaltă intuiţia artistică.

— Eşti prea slăbuţă, fetiţo... ori aşa ţi-e felul ?

Jos, lîngă scară, o frunte vastă de piatră răcori degetele rătăcite ale Xenei.

— Acela este un prieten bun, fidel, al meu. Cel mai bun om pe care îl cunosc. Ar lupta pentru toți năpăstuiții pămîntului. Era în expoziție, îl cheamă David Karibian.

— Spatele era încăpățînat, rosti în neștire Xena, începînd să urce.

•

— *Amparo ! Amparo ? ești singură cu mine ?*

— *Nu vezi ? sîntem doar amîndoi.*

— *M-am făcut bine ? Vreau să mă scol...*

— *O să întrebăm doctorul, cînd vine. Ce vrei, mai bun, să-i cer pentru tine ?*

— *Înghețată, suspină copilul, dar știu că nu-mi dai voie.*

— *Tot doctorul... dar, poate mîine. Nu vrei să privești marea ? se dădu deoparte femeia înaltă. Se tolănește în rochie de mătase lină și verzuie, abia, abia i-o încrețește briza.*

— *De ce verzuie ? Îmi place albastră, îmi trebuie albastră, se răsfăță plăpînd copilul, fără putere să-și miște capul.*

— *E palidă că i-a fost dor de tine, la prînz o îmbracă soarele în bucurie, și pînă în seară așteaptă în albastru, să-i cînți ca înainte. Ți-aduci aminte ?*

— *Tot eu cîntam, dar pițigoi nu mie îmi spunea. Mi-aduc aminte, visară ochii mari deschiși.*

— *Să punem termometrul ? se îngrijoră mîna pe fruntea încălzită.*

— *Amparo, închide ușa la terasă, închide, o să-ți spun ceva.*

— *E cald, și aerul te întremează, de ce să închid ?*

— *Închide, vapoarele trădează, nici unul n-a ținut cu mine, era mai bine cu moșul de zăpadă. Închide, e un secret misterios, ți-l spun doar ție. Deschizi pe urmă.*

— *Secret misterios, atunci închid, rîse nesigur femeia brună.*

— *N-a murit Xena, odată o să vie. Nu e poveste, e secret, spunea în tren Catrina. Cum ne-am dat jos, ea s-a îmbolnăvit...*

— *Știu, și numai voi trei ați luat vaporul pînă aici.*

— *Ea, nu mai este... dar Xena de ce nu vine ?*

— *Cine e Xena ?*

— *Poate așteaptă vestea, nu știe de Catrina...*

— *Cine e Xena ?*

— *Altfel ne chema înainte, și Xena nici numele de acum poate nu-l știe.*

— *Cine e Xena ?*

— *Nu pot să-i scriu, că nu țin minte cum ne chema în România. Tot Xena, odată, o să ne știe.*

— *Cine e Xena ?*

— *Apleacă-te puțin. Nu are voie Xena să stea în fotografii. Numai Catrina, că e moartă.*

— *Cine e Xena ?*

— *Apleacă-te mai tare. Xena e mama.*

— *Cine ți-a spus că nu a murit ? Eu așa știu.*

— *Catrina, numai pițigoiului și mie.*

— *Ce pițigoi ?*

— *Așa-i spunea Xena, e sora mea. Întoarce-mă cu fața la perete. Mai repede, i-am auzit mașina ! Nimica să nu-i spui !*

— *Cum o să spun ? Nu e secret ?*

— *Mai am și altul, dar e prea greu.*

— *Ce-ai spus ?*

— *Vorbesc cu mine, românește... Amparo, ești aici ?*

— *Nu simți că sînt cu tine ?*

— *Eu și sora mea, să știi,* nu *vrem să te iubim mai mult. L-am auzit, a deschis poarta ! Să-i spui că dorm, mă doare capul. Somnoroase pă-să-re-... Era cu rochie albastră...*

•

Nu se mai gîndea la nimic. Lutul încă umed, dezvelit în fața ei, era mărturia împlinirii clipei de viață, timpul oprit în tăcerea suspendată între realitate și neființă. Ochii albaștri, sfredelitori, erau acum indiferenți ca cerul. Sculptorița era purtată spre o indistinctă visare. Formele deveneau nebuloase. Dar o pată de lumină intensă se întinse la picioarele ei, ca o vietate familiară. Sculptorița îi surîse. Ceasul din hol, sus, aruncă tacticos douăsprezece bătăi sonore. Vibrația alungă nemișcarea din atelier.

— Slobozește-l, Babușcă, mă bîrfești altădată. Am nevoie de el, strigă către în sus Varvara, și se ridică înviorată de pe fotoliu.

Pieziș, cu umerii încovoiați ca să treacă de cadrul ușiței, David Karibian înclină capul.

— Sărut mîna, Varvara, tocmai ne gîndeam să terminăm.

Instantaneu, ca de fiecare dată cînd apărea astfel în atelier, Varvara aștepta fulgerul unui aparat fotografic fixînd imaginea insolită. De sus, cu nelipsita floare în mînă, statura prea înaltă dislocînd spațiul înspre garda ei protectoare. Gîndul artistei șovăia între humor și aburită tristețe. Ce intuiție o împrietenise în urmă cu cinci ani cu bărbatul închegat parcă din fragmente ale unor ființe diferite ? Forma capului amintea opere grecești, chip de adolescent de nobilă spiță. Nepotrivite cu vîrsta matură, trăsăturile figurii aveau ceva molatec, și numai ochii negri scăpărau ori se plictiseau cu autoritate. Mîinile aveau gesturi frumoase, învăluitoare, contrastînd izbitor cu puterea activă care emana din tot acest ansamblu care atrăgea privirile. Urmărindu-i mișcarea coborîrii pe trepte, Varvara se minuna de tălpile minuscule susținînd cu ușurință toată grămada proptită pe ele. David apărea enorm chiar în imensitatea atelierului ei. Varvara își surîse gîndului. Îi devenise indispensabil ? Natural cu ea, variat în dispoziție, rareori vesel fără ascuțișuri, adesea scîrbit de ceea ce numea „cele patru copite ale omului", Karibian rămînea o enigmă apărată de zalele unui scepticism ironic. Foarte repede, sculptorița străpunsese acest scepticism, descoperind o bunătate în care tandrețea părea a fi un element de rară calitate — rezerva sau refugiul disperat al unui om jignit de viață și zăvorît în el însuși. Intimitatea lor se stabilise prin frecvența apariției lui în timpul lucrului. Observații de rafinată inteligență îi deschideau viziuni noi, și interesul pentru semeni îi anima deopotrivă în pauzele de destindere.

— Dalie învoaltă, floare fără parfum, se potrivește unui studiu neterminat. Cerberul mi-a dat sticla cu apă pentru ea, de-aia am întîrziat. Fac kilometri pe jos ca să-ți aud rîsul și...

— Pune sticla cu dalie acolo, înlătură sculptorița ofranda de pe masa înaltă.

— E vacant fotoliul pentru mata mahmură, ori pentru mastodontul osteni? ? Am simțit că nu ți-ai topit compensațiile sufletești și că te împiedici în ele. Nu rîzi, și mă obosești. Ce se întîmplă, Varvara ?

— Așează-te în fața mea. Sînt ca într-un laț. Nu pot să mă hotărăsc. Ba vorbește prea mult, deci nu spune nimic, ba parcă doarme înadins. Cum de ai venit mai devreme ?

— Dacă îți pare bine, ce importanță are asta ? Ce vrăjitoare ești, Varvara. Mata, cu modelul, ai geniul pe care îl exercită moartea, îl revelezi lui însuși. N-ai declanșat violențe uneori ? Nu mi-ai povestit, se afundă greoi în fotoliu. Perfect cade lumina pe distanța asta, privi bustul femeii din fața lui. Ce îndoială ai ? întrebă serios, și o apucă de mînă, oprind-o lîngă el. Te-ai uitat atent vreodată la un mort ? Ai remarcat că chipul lui reprezintă sinteza caracterului vieții lui ? Nu mai înșală, nu mai ascunde, e dezgolit, este semnătura veridică, ca o pecete a vieții lui trecute, vorbi foarte rar Karibian. Obrazul operei matale e fără apărare, doarme ; respiră adevărul, cu infima — poate — participare a misterului viselor, cu imprimarea pe scoarța cerebrală, în fine, dar, totuși, fără mistificare conștientă. Dacă-ți vorbește prea mult... Varvara, știi ce te jenează ? Îți iubești modelul și simți că o să sufere.

— Mi-e milă de ea, se umbri obrazul sculptoriței.

— Ei, milă...

— Milă, urmă lent Varvara. Perfecția asta fizică are nefericirea să mai fie și atît de bogată, încît trece prin viață fără să o preocupe nimic, importanța ideilor nu există decît în măsura oglindirii lor în ea. Nu simte permanența, se împotmolește în detalii, numai ce o atinge direct i se pare demn de reținut. Pe de altă parte, e generoasă, risipește în dreapta și stînga.

— Păi, sîntem de acord, nu ? Slănină în carne grasă... lasă-mă, Varvara, dăruiește acolo unde știe că se va face caz de asta. Toți, în jurul ei, știți cui și cît dăruiește.

— Bine, bine, trecu prin fața lui Varvara, nu te înfuria. Nu o poți suferi, și ești subiectiv. Ar fi trebuit să mă aștept la asta, iată-te clevetitor, sună cam batjocoritor glasul Varvarei.

— Analizez opera, nu mă interesează deloc persoana asta care-și zice „prietena maestrei", răspunse sec, sculîndu-se în picioare. *Asta* te jenează — întinse arătătorul în dreptul pomeților de lut. Colțul stîng al gurii — imperceptibil aproape — dar a imprimat totuși în umărul obrazului adevărul că *se știe* și frumoasă. Adică *exact* ce nu vrea

să apară decît în plan secund ori deloc. Opera e perfectă, o simți, o știi. Nu te hotărăști, fiindcă ți-e milă de „prietenă". David întoarse spatele bustului. Dalia o ducem Babușcăi.

— Ba te poftesc s-o lași, mi-ai adus-o, apăsă Varvara sticla cu floare pe masă. Rămînem aici pînă ne cheamă la masă, răsuci fotoliul cu rotițe spre fereastră. Ce i-ai adus de ziua ta ? încercă să-și ascundă sîcîiala. Niciodată reflecțiile lui David nu exprimau vreo șovăială. Adevărate verdicte, uneori aveau darul să o indispună.

— Răsaduri de magheran și tîrlici călduroși pentru la iarnă. Ce eveniment, să-ți aduci aminte și mata, spuse în treacăt, fără bucurie, David.

— E nesuferit să fii atît de susceptibil, sfîrșește acum cu glasul ăsta din pămînt. De Anul Nou, de aniversări și de sfinți cu nume de prin casă, Babușca cere icre negre pentru blinii. Așa că... Stau eu în fotoliu, tu strînge-te pe banchetă. Hai, îl lovi pe genunchi, să trăiești David, sănătate veselă ! Ochii albaștri se înveseliră afectuoși.

— Nu glumești ? Mi-ai luat chiar icre negre ? Destule ? Să știe Roza, își suci lavaliera și o potrivi mai mică. M-a gonit, să nu o încurc prin casă ; așteaptă-te la un morman de șnițele, Varvara, sînt sigur că le sfîrîie pentru diseară. Vrei o țigară ? ai ochii palizi, te-ai necăjit.

— A, sper să ni le dea reci, ocoli altă ciocnire Varvara. Anul trecut se întrecea tigaia ei cu preludiul de Bach. Cum îți venea să pui discul cu ușa bucătăriei deschisă ! Mă bodogănește ea, Babușca, dar are alte antene.

— N-am ce face, am bucătăreasă melomană. Pentru diseară, însă, i-am luat bilet la teatru. Nu, nu mă supără fumul, dar e mai cald afară decît aici, preveni gestul sculptoriței. Nu o stinge, deschid numai partea din spatele meu. De ce te ridici, tot n-ajungi mata pînă aici.

— Tot îmi stăvilești *mata* lumina, în picioare lîngă geam, apăsă Varvara țigareta de pervazul ferestrei. Ce sprinten octombrie, David, anul trecut șiroia întruna.

— Mă uit la frunze, cum cad de încet, parcă nu gravitația le-ar atrage. Ba unele, mînate de vînt, se întind orizontal. Fiecare are felul ei de a ajunge la pămînt... ca și noi...

— Dar cîți ani împlinești tu astăzi, de ești atît de funebru ? se strîmbă Varvara.

— În casa asta, numai Babușca le ține șirul. Te mai miri că îi aduc daruri de ziua mea ! Patru, de patru ori cîte zece, răspică tare David, scuturînd cîrligul ferestrei în cadența silabelor. Hai să ne așezăm iar. Adevărat că pe jos am venit, sînt frînt.

— Mahalagioaicele de vrăbii, le vezi ? Cad din crengi ca gloanțele și toate deodată, în dreptul bucătăriei. Le-a zvîrlit pîine, insistă șiret sculptorița, gîndindu-se că replicile lor — mereu variate — îi apropiau și-i despărțeau, ca într-un fel de balet sentimental.

— Ai noroc să locuiești în cartierul ăsta binecuvîntat. Numai case frumoase, cu alei curate, mai ai și lacul aproape...

— Lac ! ce lac ? un iaz de culoarea peștelui, strîns între maluri. Dîrdîie din cînd în cînd, că-l supără tusea din motorul vaporașului. Cînd mă apropiu de apă, dîrele lăsate de el se încurcă și strică liniștea acestei oglinzi de proastă calitate, luciră enervați ochii albaștri.

— Nu admiți limita în opera Naturii, rîse David. Doar n-ai vrea să avem aici lacul Baïkal ?

— Prefer să mă duc cu tramvaiul pînă la terminus. Acolo găsesc cîmpia întinsă, sinceră și puternică în orice anotimp. Chiar iarna, cînd respinge omul, cu expresia ei de veșnicie.

— Ce autoritară ești... Dar mata deformezi și ne reformezi opinia, ne torni pe toți în același tipar. Îmi plăcea iazul — cum îi spui — mărginit de sălciile pletoase, mătăsoase cînd le privești oglindite în apă. Cu privirea asta disprețuitoare mi-ai stricat o bucurie. Nu-mi rămîne decît să te duc înspre lacurile din Italia. Parfumul florilor, acolo, îți va amorți judecata.

— Ia vezi ! Ce te faci dacă aș primi, ținti Varvara nervozitatea degetelor în nodul lavalierei. Ei ?... De ieri...

— Da ?... De ce nu o suferă Babușca ? Colțul ochilor se încreți copilăros.

— Aștepți, aștepți.. ca un catîr... Asta e partea ta orientală. În loc să mă întrebi îndată, că Babușca nu s-a lăsat... N-o suferă, fiindcă i s-a dezumflat budinca de întîrziere. Acum abia avem timp, pînă ce o să bocăne în tavan să ne cheme la masă. 18 ani. O cheamă Ana Damaschin, începe facultatea. Iacă, n-am întrebat-o ce și-a ales. N-a vrut să rămînă la prînz. Am bănuit că are mașteră, am dat greș. O divinizează. Adevărată loghorce în detalii cu

Ana — așa o cheamă și pe mamă. Nici un mister. Pedanterie de fetișcană, mai bine zis aproape o prețiozitate. Sînteți foarte legate ? o întreb. „Sîntem legate."

— Hm...

— Am dreptate. O țesătură frumoasă, am vrut s-o fac să se întoarcă cu spatele, să văd cum se mișcă. N-a fost chip. Două momente de oarecare personalitate : un doliu pe care mama îl va purta pînă la moarte după soț. Aș vrea să o cunosc pe vestala asta a iubirii, plimbă sculptorița privirea absentă subit.

— Al doilea moment ? mormăi bărbatul.

— „Totdeauna îmi venea să plîng cînd vedeam un copil în doliu."

David se aplecă înainte.

— Stai, că nu-mi aduc toate aminte. Am vrut s-o zăpăcesc, o încurcam cu multe întrebări deodată, dar...

— Pe rînd, Varvara. Ce-i cu plînsul, nu am înțeles nimic.

— Ceva cu exhibiția convențională, în fine, banala poveste cu doliul limitat. Avea opt ani cînd i-a murit taicăsău. N-a vrut să fie îmbrăcată în negru, și mi-a răspuns cum ți-am citat. Fraza era a ei. Nu înțelegi ? Ce posesivă în nefericire, aproape orgoliu pentru un țînc ! Deși — acum mă gîndesc — mai degrabă o fi respingerea milei din partea cuiva ?

— Hm... A văzut-o ? arătă cu bărbia Karibian înspre bustul de pe masa înaltă.

— Lucram, sigur că a văzut-o. Nu știe să judece valoarea gesturilor. Cum să știe ? Niciodată nu a vizitat o expoziție. Ce să vadă ? Nu reușește *să vadă*, decît fără cunoscuți pe lîngă dînsa. De ce mă întrerupi ? Pe rînd... Ți-am spus că încercam s-o încurc. Ageră, evident. Mi-a răspuns tot timpul începînd de la ultima mea întrebare, dar de fiecare dată fără să uite nici una. În ordine inversă, însă, pricepi ?

— Ghicesc. Întîi era vorba de cel mai dificil răspuns. Își lăsa timp, să-l caute pe cel care *vroia* să ți-l dea. Dacă — cum sper — e ageră. Mai spune.

— Eh, crezi că chiar toate le mai știu ? Nici mult nu a stat, dealtfel.

— Glasul ?

— N-am luat seama, deci nu m-a supărat vreo piţigăială de mironosiţă. S-ar putea să aibă glasul orbitei ei. Cînd te priveşte, simţi cum se îndepărtează. Interesant pentru mine solitudinea asta, dacă o voi convinge să pozeze. Deocamdată e categorică. „Eu, să pozez ? De ce ? Niciodată !“

— În concluzie, nici Iphigenie, nici Electră...

— Ba, prinsoarea noastră rămîne încă deschisă. Fiindcă la plecare i-am prins iar, fugar, expresia ceea. Da, tulburător pentru contrastul... Ha, ha, rîsul Varvarei păru să arunce pietricele înspre prietenul indignat. Uitam tocmai poanta grozavă. Eram pe scară, m-am întors spre rîsul tragic, da, asta e sigur, fruntea rîsului ei tragic... Dacă îl vezi, nu dacă îl auzi...

— Hai, te rog, Varvara, încerci să mă perpeleşti ?

— Da de unde ! Mîna ei, pe fruntea ta genială. David Karibian, prietenul meu, om foarte bun, te prezentam „Spatele era încăpăţînat.“ Ce zici ?

— Dar despre ce era vorba ? Poţi să-ţi aminteşti ? Cînd cu rîsul...

— Ceva cu uitare. Cu copii, în orice caz. Altceva nu sînt în stare să-ţi spun, se ridică sculptoriţa. N-auzi cum bate în tavan ? Aşa s-a supărat Babuşca pe Ana Damaschin, i-a ratat budinca aşteptînd-o să plece. Poate după ce-oi mînca ceva, să-mi mai aduc aminte. Văd eu ce-ţi stă scris pe buze: „Varvara, afurisită îmi eşti mata, cu poanta asta ar fi trebuit să începi !“

— Greşeşti, acest crescendo mi-a convenit mai bine, se urni întîi bărbatul pe scară. Varvara, o fi avînd copil din flori ?

— Brava ! asta o fi ! Atunci, o adoptăm ? Amîndoi ?

— Amîndoi sîntem ca doi copii care citesc aceeaşi carte de poveşti, îşi smulg filele, care ajunge mai repede să-i cunoască sfîrşitul. Hai s-o adoptăm, se înveseli glasul, şi David se opri s-o aştepte în faţa uşiţei. Dar creştetul, întrebă afectuos, lăsîndu-şi uşor palma în părul subţire alb, al sculptoriţei. Fata asta trebuie protejată, o să vezi.

— Chestia cu solicitarea tactilă ? Chiar de-a binelea am uitat, aveam prilejul s-o observ, că eram sus, ca tine acum. Dar asta e de resortul tău. Rîsul, pe mine rîsul... Sigur că am enervat-o, am întrebat-o a doua oară cîţi ani are. Nu-mi aduc aminte ce mă mirase, dar era înainte de spatele tău... Cine ştie dacă o mai veni ? se atîrnă de

brațul lui Varvara. Ți-am găsit un disc nou cu Fischer, numai diseară, la tine, ți-l dau. Poate, totuși, să-i placă bustul, David, poate nu bagă de seamă...

— Da, nu, ce te mai preocupă ! Inteligența ei, antipatica ei inteligență o să accepte. Eșecul este al ei, nu a mai fost *sur ses gardes*, a pățit-o. Dar ce aromă sofisticată din laboratorul Babușcăi, strînse nările Karibian, lăsînd-o pe Varvara să treacă întîi în sufragerie. Știi la ce mă gîndeam venind pe jos ? Ai remarcat, oare, mata pentru mine, eu pentru mata, fiecare din noi este un element catalizator, pe rînd, cînd demonstrația logică se construiește în mata, în mine. Nu ?

•

— *Nu mai șoptiți, nu știe că sînteți la mine.*

— *Zîna zînelor era Mamana.*

— *De cîte ori să-ți spun și tot nu-ți intră în cap ? Zîna zînelor era Xena. Amparo, de ce-i dai voie iar să fie încăpățînată ?*

— *Amparo, putea să fie Xena mai mare decît mama ei?*

— *Prost, sînt un prost să-mi bat cu tine capul.*

— *De ce te enervezi, te contrazice cineva ? Zîna zînelor era Mamana, zîna florilor era Xena. Dada era zmeu cînd săream pe patul ei.*

— *Cine-i Dada ?*

— *Mamare doi, eu am poreclit-o așa.*

— *EU, era mică ea, nu știa încă de Dada, mama Mamanei.*

— *Nu vă certați, fiecare, cum își aduce aminte.*

— *Zmeul zmeilor a fost Xena cînd m-a prins că-mi dădeam cu ruj de buze la Catrina.*

— *Aa, va să zică putea Xena să fie mai mare decît mama Mamanei ?*

— *Bravo, bine-mi pare că te-a prins Amparo, singură te-ai contrazis.*

— *Eu o apăram de greieri.*

— *Pe cine ?*

— *A schimbat vorba, a văzut că a uitat. Recunoști ? Seara, la vie, săreau greierii prin casă, și-o înveleam pe Xena cu cearceaful peste cap.*

— Eu dormeam cu ea la vie, și-o păzeam ca să nu-i cadă. Tu veneai de pe divan ca să-i numeri, nu credeai că-i era frică.

— Știi ce s-a întîmplat odată ?

— Da, da, da, să vezi, Amparo...

— Eram la masă, și ne-am pomenit cu King în casă...

— Cine-i King, pînă acuma nu-l cunosc ?

— Cîinele cu ochiul alb, păunița i-l scosese... Cînd să-l vadă, Xena a sărit cu piciorul în castronul de pe masăă... Ha, ha, ha !

— Încetișor, parcă aud o ușă sus... Așteptați-mă nițel.

— ?

— Bagă de seamă, ieri tot timpul o sărutai.

— Parcă tu... cînd cu albumul cu copilul... o țineai de gît mereu.

— Mi-a fost milă, se uita la el atît de lung...

— Și eu, ieri, m-am gîndit că-i tristă. Știe ea și unchiul Pedro că atîta vrem, și nu mai mult...

— Ce-ai tăcut ?

— Mă gîndesc că nici ei n-ar trebui...

— Lasă-i...

— Da, lasă-i, doi bătrîni...

— Doi singuri...

•

Mîinile ! Își îndreptă gluga pelerinei să nu-i acopere fruntea, și nimeri într-o băltoacă lățită pe mijlocul trotuarului. Venea vijelia din față și stropii loveau, furie lichidă zăticnită de vînt. Mîinile Anei...

Cum începuseră crengile să se zbată între ele, se ridicase de la masă și se grăbise, urmărită de ochii îngrijorați ai Pașcăi oprită în pragul sufrageriei cu cestile de cafea. „Pînă înainte de înserat nu mă întorc", spusese în treacăt către Ana. „N-o lăsa, Pașcă, să bea cafea și în locul meu", adăugase din ușă, instantaneu nemulțumită să ghicească uimirea din spatele ei. „Unde mi-ai pus pantofii negri ?" o hărțuise din vestibul, bruscînd vagi reminiscențe de aceeași tardivă pricepere în diluarea unei bucurii spontane pentru Ana. Și ieșise în vîrtejurile înalte de praf, împunse din toate părțile de frunzele smulse zăpăcit din copaci. O vreme ca asta îi lăsa gîndurile în voie, o libera de pînda ei pe stradă. Trecătorii iuțeau cu frunțile plecate

și ținîndu-și pălăriile cu mîna, ori hainele strînse pe lîngă trup. *Mîinile Anei...*

Întîrziase la prînz. Nu era mare distanța de la sculptoriță pînă acasă. Dar străbătuse străzi paralele, lungind drumul înadins.

După cinci ani ! Anii fără cuvinte. Ani rupți cu revenirea în București. Revăzîndu-se în soarele aceleiași dimineți, repetîndu-și fiecare clipă, uluită de neșovăirea prin chiar vizita în atelierul Varvarei Mirovici ; răscolită volubilitate neliniștitoare în bănuitoarea ei prudență, înțelesese că, într-un fel, anii rupți se înnodau, paradoxal, prin chiar vizita în atelierul Varvarei Mirovici ; răscolită mai ales de privirea pătrunzătoare a artistei, se întrebase, în drum spre casă, dacă izbutise să pară de vîrsta mărturisită. O constrîngere o chinuise cîtva timp, devenise un fel de dîrzenie. Sensul acestei dimineți nu era un nou peisaj al vieții ei, nici o evadare din climatul ei sufletesc. Nu curiozitatea o îndreptase spre Varvara Mirovici. În totala ei despărțire de oameni, avusese intuiția nevoii șocului inerent la atingerea trecătoare de ei, șocul care rămînea exterior, fără ecou în nemișcarea adîncurilor. Ca o imagine întrezărită, citită, nu simțită. Dar, după cinci ani, o străină îi ceruse să vorbească. O străină o reîntregise pe Ana. Ajunsă acasă, știuse însă că nu va lămuri pricina întîrzierii. Tocmai azi, de ce ar întreba Ana ? Nu trebuia să întrebe Ana. Răsucind cheia în broască, își reluase expresia ermetică obișnuită. Din vestibul, bătaia disciplinată a spatei în războiul de țesut o liniștise. Intrase în sufragerie. Ana nu va întreba, absorbită în lucru. Simțise ca o înfruntare. Mîna *Paștcăi* purta suveica fără oprire. La fereastră, profilul nemișcat al Anei, străin de împrejurul ei.

Xena împinse capul spre spate, scăpă de glugă. *„De cînd ?“* Ploaia șirui în ceafă, se despărți părul în șuvițe docile. Din cînd în cînd împroșcată pînă la umeri de goana vreunei mașini prin necontenita revărsare de sus, înainta ferindu-se totuși de ziduri sau de garduri. Atît de pustii la ora patru, în acel perpetuu vertical al ploii, străzile din raza cartierului lor o integrau în aspectul mohorît al caselor ca într-o permanență. De trei ceasuri, aceeași tensiune de autoapărare o încorda. De cînd ? Descompunea un impuls în precizia incipientă a unei stări nebănuite, o convingere inebranlabilă într-o impresie iluzorie. De cînd nu mai aștepta Ana ? *„Gonește gîndul rău, îi dai*

putere"... Deasupra vechilor genuni pluti glasul Santhei. O succesiune de remuşcări, fiecare o redută împotriva teribilei, singurei întrebări de temut : *de ce* nu mai aştepta Ana ? Îşi agăţă privirea de nori, istoviţi încet unul de altul. „Deprinşi cu mine, s-ar mira să-mi piardă urma, chiar odată." Pentru întîia oară, cele două contrarii ale sufletului ei. disperarea şi lupta ameninţau particula de energie care le înnoda într-o singură forţă. De partea timpului de mult plecat, gîndul se încumetă în trepte, încercuind, desfăşurîndu-se în amintiri să-i anihileze frica. Coti brusc. Spre centru. Spre ritmul de viaţă al celorlalţi. De departe, informă încă, mişunarea de pe Calea Victoriei o atrăgea puternic. Regretă încetarea ploii, pricepu că nu va îndrăzni să ajungă acolo. Se întoarse spre casă. În disecarea renunţării Anei, îşi recunoscu vina de a nu fi simţit nimic, de a fi nesocotit orice răspundere.

— Ţi-am găsit rodii, Ana. Şterge-mi tu ploaia din cap, intră cu picioarele goale în sufragerie. Ţi-aduci aminte ? Cînd v-aţi întors din Grecia, tata se supăra că nu deschideam gura. Credeam că-mi dă mărgele să mănînc. Ai strivit tu boabele în dinţi, şi am început să rîd. Credeai că am uitat, fiindcă abia împlineam patru ani ? îşi împlîntă privirea în ochii lărgiţi ai Anei. Să-ţi povestesc, şi tu usucă-mi părul, îndoi gîtul, Anei să-i fie mai uşor. Azi, după facultate, m-am dus la Varvara Mirovici.

•

Somnul deveni transparent. Strivitor, mereu acelaşi, din inconştient urca simţămîntul amar al inutilităţii din fiecare trezire. Ca o sfîşietoare durere fizică, dorul avea s-o zvîrnească din pat înainte ca pleoapele să se ridice. O ciudată senzaţie de ocrotire atinse cea mai cumplită clipă a zilelor ei. La vie, ajutorul fusese Dada. Rîşniţa, cafeaua, ritualul mut al celui dintîi minut tihnit din odaia rînduită. În primele şase luni de aşteptare doar. Apoi... Încleştă dinţii. Peretele de lîngă somn tăcu. Răsucindu-se, Xena sări în picioare la marginea divanului. Uşoară şi caldă, o plapumă alunecă după ea, moleşindu-se pe covor. Nu simţise, în noapte, cînd o învelise Ana. Întinzînd-o peste pled, moliciunea catifelă podul palmelor, accentuînd înfrigurarea trupului. Odaia era mai luminoasă ca de obicei la ora asta. În fereastră, soarele sclipea argintiu. Deschise încet uşa

spre balcon. Decembrie la început, și iarna ridea, jucîndu-se în pomii cusuți cu fir gros de zăpadă. Jos, tufișurile păreau tupilate sub năstrușnice glugi albe. O tăcere clară acoperea curtea, casele vecine. Încă o dimineață de trăit, încă un lanț de viață răsucit în jurul trupului. Dădu răgaz gerului între pereți, și trecu prin odaia Anei spre baie. De două luni, ropotul apei în cadă îi usca buzele și cerul gurii în efortul de a birui nevoia de cafea. Intoxicată era încă, după cinci ani în care, zilnic, cafeaua era singura cerință a trupului. Niciodată, la vie, nu arătase Ana cîtă îngrijorare aduna pentru ceștile repetate de zece, patruspreze ori pînă seara. În București, peregrinările de ore întregi deviaseră obsesia spre necesitatea libertății de mișcare în aer liber, pe orice vreme, fără s-o atingă gîndul pentru Ana, nesocotind prînzul sau masa de seară. Reveni în odaia Anei. Pe scrinul de lîngă pat era pregătită chiseaua cu dulceață. Birui iarăși nevoia de cafea pe nemîncate. Scotoci cu linguriță și sfîrtecă o caisă s-o stoarcă bine de sirop. „Nu înțelegi, fată, că-ți prăpădești măruntaiele ?“, intrase Dada într-o dimineață din a doua săptămînă a surghiunului între pereții odăiei ei. „Nu poți nimic să începi, nu poți s-o duci la capăt, fără sănătate. M-ai văzut să-mi umplu eu ceașca, fără să fi luat din cutia de rahat ? Fă-mi tu mie un hatîr“. Gata fusese să întindă mîna. Ca să scape repede, crezuse. Dar unda de răutate care o străbătuse, întîi o uimise. Abia atunci știuse semnificația privirii ei ursuze înspre Ana de cîte ori o vedea. „O să-ți pară ție rău, ține minte ce-ți spun azi“, plecase Dada urmată de Ana, fără să încerce altă insistență. Înghițise în sec, gura îi rămăsese plină de salivă. Cînd nu putea să le rostească, simțămintele mai adînci ale Anei i se exprimau în pleoape.

Se repezi să închidă ușa balconului și se împletici în cearceaful lung de baie. Sub brațul întins, jumătatea trupului dezvelită simți frigul ca o năvălire de ace înghețate. Încețoșarea leacului de somn se risipi. Se îmbrăcă, încetinind fiecare mișcare, prelungind cu un soi de plăcere crisparea care îi încrețea pielea, dîndu-și bine seama cît de ipocrită era voința de a rezista grabei către ibricul de cafea. Își așeză în gînd gesturile următoare. De două luni, trecerea prin casă era reglată ca un automat înregistrînd și reacționînd în fațetele vieții, convinsă că insuflă Anei

răbdare plină de vitalitate în așteptare. Se înfioră retrospectiv. Aripi frînte, părăsite în neștire pe genunchi, mîinile Anei erau întruchiparea resemnării în nefericire. Atunci, smucitura spaimei o trezise și schimbase din acea clipă starea ei sufletească. În două luni, înțepenirea interioară dintre ea și Ana dispăruse aproape dintr-odată, uluirea Paștii întrerupînd uneori fluiditatea atmosferei noi din casă. „Vrei tu să faci halva turcească", ghicise într-o zi rost și pentru dădaca buimăcită între ele.

„N-a băgat de seamă că ar fi trebuit să-mi mai scurteze părul", se privi fugitiv în oglinda înrămată în argint, zorită cu tava spre bucătărie. Împinse cu piciorul ușa întredeschisă a sufrageriei, surîzînd singură, știind dinainte umbra genelor tremurate pe obrajii Anei. „Da", „nu", „bine", „plec", „am venit"... Se pedepsea mereu cu odioasa ei purtare de pînă atunci.

Rămase în loc. Foarte mare, încăperea îi păru o grădină înflorită miniatural în mijloc. O deschizătură într-o parte a ferestrei purta soarele printre mușcate roșii, cyclamene albe, violete și roz îngrămădite pe pătratul masiv al mesei. În locul războiului de țesut mic, împins la întîmplare în fața dulapului cu argintărie, se tolănise canapeaua dintre cele două ferestre. De-a lungul lor și cît ținea peretele, etajere de lemn brun, totul sublinia schimbarea sobrietății de pînă azi a sufrageriei, în care doar războiul de țesut dădea o notă de vioiciune. Xena se gîndi că mobila acum părea și mai greoaie, ofensată parcă de aspectul sprințar al culorilor de pe masă. Pe un colț liber lăsă tava. Pînă azi, nu știuse că florile trăiseră de jur împrejurul terasei, vizibile și din sufragerie și din stradă. Descoperea întîmplător că trecuse ca o somnambulă în concretul zilelor. Un amalgam de concluzii confuze și contradictorii o tulbură. Se întoarse în camera ei. Nici o liniștire nu o ajuta să se oprească întîi asupra mulțumirii că puterea de concentrare o detașase complet de ceea ce nu ar fi însemnat izbîndă sigură. Stăruiau impresia înstrăinării de ființa ei veche, în același timp cu îndoiala că vreodată abnegația fusese adevărata ei natură, chiar mascată de exuberanța adolescentină, de autoritatea dorințelor...

— Îmi șifonezi pelerina, nu vezi ? se înciudase către Tudor, grăbit să-și facă loc pe băncuță, în fața Anei și a ei. Ce comoară păzești învelită în jurnalul ăla ud ?

Nu-i păsa că nu-i răspunde Tudor. Ana îi ținea mîna dreaptă strînsă într-a ei. Tudor îi repezi o încruntare de sprîncene, s-o facă să tacă. Totdeauna credea că el are întîi grijă de toate. Nu-i păsa acum. Între Dada, Pașca și Santha amuțise dimineața întreagă, stăpînind hohotele în nodul din gît.

— De zestrea ta de internat ne ardea nouă, ți s-a năzărit și gata, o judeca Santha pregătind cearșafurile și perna pe sulul saltelei. Las' să vezi tu cum o să-ți fie. Sună ceasul dimineața, nu e Pașca, scutură, întinde, potrivește patul fără crețuri, că-l desfaci și iar începi... Cine știe, dar nu-mi vine să cred eu că te dai pe brazdă... Măcar du-te afară, să mă strigi cînd vine omul să ducă bagajul la școală.

— Las-o, că-mi ajută, parcă ghicea Pașca ceva. Ține cutele, să nu pierzi dunga, plimba fierul de călcat peste șorțul negru de cașmir. Catîr, asta ești, catîr de cînd erai mică. Ce-o fi în capul tău ? O să te rîdă fetele în spate, șapte luni de cînd a închis ochii domnul Grigore, și tu... lăcrămă îndată Pașca, și tu, cu uniformă în pătrățele roșii. Să fi luat rochia asta de pe tine, tot e mai aproape de cernire, ori una cenușie, treacă-meargă... Nouă ani aproape, și nu vezi că ne faci de ocară... Catîr, asta ești.. Săraca maică-ta... Văd singură, ce-mi tot arăți cu degetul, n-am ajuns pînă la tiv, îi împingea mîna de pe scîndura de călcat.

— Că-i pasă ei de fata mea, apăsa brutală Dada vorbele. Șapte luni, tot prin curte, numai lîngă Ana să nu stea. Te înecă pe tine jalea, dumneaei fulgeră din ochi și-ți face semn unde să treci cu fierul. Una și jumătate ajunge ea, ți-am mai spus-o. De la cinci ani zbiera dacă mai treceai vreo albitură prost călcată. Om trăi, să vezi că degeaba-ți bați tu gura, una jumătate-ți spun. Dă-i oglindă, a ei e lumea. Pe la toate geamurile își trage cu ochiul să se vadă.

— Dumitale îți seamănă în asta, scăpă un năduf vechi Pașca. Cu ceasurile pînă te găteai, da ce cucoană era mai scoasă din cutie la biserică ?

— Are minte, urmă cu lehamite Dada, inima-i lipsă. Cînd e nevoie mai mult pentru Ana să-i fie copilul aproape, tartorul Xena vrea la internat ! Ia nu mai tipări atîta șorțul ăla Pașcă, grăbea Dada limba rea, îndîrjită că nici ochii nu-i înalță Xena. Ce nouă ani aproape ? Trec încă cinci luni și merge pe zece. Eram pețită eu la nouă ani. Da ce crezi, Pașcă, n-a înțeles ca că tace mamă-sa din plîns cum o simte prin odăi ? Isprăvește odată, n-ai auzit ? Ori te-apuci să crezi că e de jale dacă i-l închei peste alb-roșul ăla, parcă e de mărțișor. Du-te, vezi ce face Ana, nici una nu vă gîndiți ce-o fi pe sufletul ei că iese azi din casă...

Rămînea între cele trei, asmuțite că nu le înfrunta, i se părea că în rochiile lor negre sînt ca niște ursitoare rele, pline de venin, toate trei îndurerate pentru Ana. Fiecare îi lovea altfel inima chircită de copil nefericit și îngrozit să nu-și piardă curajul. Se trezise în mijlocul nopții agățată cu mîinile de brațul Anei, aplecată asupra ei ca o arătare. Nu știa din ce vis, nu întrebase cum venise Ana lîngă ea... „Dormi. Trebuie să dormi, să știi și în vis ce bine e să dormi acasă", murmurase Ana, dispărînd apoi în întunericul odăii de alături.

Numai Dada, Dada dacă ar fi altfel, Dada dacă ar duioși-o măcar azi și pe ea. ar fi putut să-i spună : știe, a ghicit Ana de ce s-a hotărît să intre internă în liceu ? O frică mare o înspăimîntase. Ar fi putut Ana să și-o închipuie cum o zugrăvise acum Dada ? Își simți pulpele dureroase deodată, încordate să nu miște din loc. Rămîneau cinci ceasuri pînă la plecare. Îi venise să fugă la Ana, să-i spună, să simtă Ana ce îngrozită e să se rupă mereu cîte șase, șase zile, șase nopți de lîngă ea... De cînd nu mai era tata, însă, ceva împiedica orice efuziune, tandrețe, nici rugăminte, n-o mai atîrnau de gîtul Anei, ca înainte. Nu se dezlipi de pe lada Dadei, uitîndu-se pînă la urmă una la alta, dușmănoase, neclintite.

Ploaia ronțăia ca o mulțime de șoareci năpustiți pe coșul trăsurii. Căută cu ochii panglicile late azurii, care o minunau de obicei pe catifeaua albastră în cute dese, dar spatele cît un dulap al muscalului de pe capră era adăpostit sub manta groasă neagră. Pălăria ei de catifea, pălăria școlii, de ce neagră ca trăsura, neagră, neagră banda mînecii lui Tudor... Tudor arunca pe drum ghemotoace de jurnal ud, șiruri negre tipărite. Mai era

mult ? din umăr o furnica tot brațul pînă în degetele strînse de mănușa Anei neagră. Pregăti ghiont spre genunchiul lui Tudor să-i smulgă vorbe. I se păru că ochii stau să-i sară din cap ! Un lăcăt cît pumnul mișca greoi între belciuge negre, închizînd un capac verde, verde ca broasca, broasca scîrboasă de pe perna ei albă la țară, într-o dimineață. Nu-i mai tremura inima în piept. Era jar, era gheață. Simți ochii lui Tudor, și-l privi holbată Brațele lui desfășurară priveliștea lădiței, trecură sub ea săltînd-o puțin, bucuros să i-o arate, s-o îmbuneze în plecarea ei de acasă. Cazonă. Recruții care-și purtau lada, lămurea Pașca ținînd-o de mînă anul trecut cînd treceau strada. Nici una nu era sticloasă în verdele gros, ca opera lui Tudor. Pieptene, săpunul, peria de dinți, de unghii... Lădoiul ca broasca, Tudor, ca Santha... rochia de băbușcă pe care i-o îmbrăcase cînd tata și Ana călătoreau în Grecia. Gustul lor... Ce vină avea azi Tudor ? Jar, gheață... Vroia să moară cînd era mică și o pedepsea Ana. Din tavan, să vadă sufletul dacă-i pare Anei rău, ca să vină iar în viață, doar să plîngă după ea... Fetele în dormitor . „verde, verde ca broasca, uite, chiar și lacătul e verde !"

— Se întunecă... ți-e frig ? încercă mănușa neagră să-i apuce iar mîna.

— Am ajuns, a oprit birjarul caii, se mișcă Tudor de pe bancă.

— N-am să intru ! Eu, cu grozăvia asta ? N-am să intru, n-am să intru !

— Nu aici ? îndoia muscalul biciul de coșul trăsurii.

— Întoarce, te rog, birjar. Am uitat ceva acasă. Dă-mi-o Tudor, la mine n-o ajunge ploaia. E prea mare pentru Xena...

O disperare fără seamăn se întindea sub coșul ridicat al trăsurii.

Coti la dreapta și peretele de sticlă al atelierului luci puternic de după cîteva grădini împrejmuite de grilaje groase.

— Nu ne-a văzut. Hai s-o lăsăm întîi să sune, reținu mai strîns David Karibian brațul sculptoriței pregătit să gesticuleze înspre Xena.

— Poate e mioapă. Lasă-mă să-mi scot batista, se opri Varvara, încrețindu-și nasul înroșit de frig. Umblă

ca orbii, observi ? Prima zăpadă, şi nu are o privire pentru belşugul ăsta imaculat. Mă întreb ce o atrage înspre atelier, a doua oară ? Prea categoric refuzul de a-mi poza. Deci, vanitatea este exclusă. Atunci ?

— Atunci, de ce, cînd am venit să te iau la plimbare, erai sigură că o să vie azi ? întrebă Karibian, trăgînd-o pe terenul viran din stînga lor.

— Intuiţie. Generată probabil de obsesie artistică. Adeverită, după cum vezi. De neînţeles, însă, în-gri-jo-ră-tor chiar, silabisi Varvara, interesul tău pentru fata asta insensibilă.

— Tocmai pentru că e insensibilă... dar... M-aş fi prins şi eu că la mata vroia să vină.

— Traversează, ce-o apucă ? întrerupse intrigată sculptoriţa. Te pomeneşti că stă pe-aproape. Şi se apleacă neaşteptat cu mîinile în zăpadă.

— Nu ! încercă inutil Karibian să-i ia bulgărele din mîini.

Cu spatele la el, Varvara rotunjea mingea albă, fără să se mişte.

— Adevărat, ce-o apucă ? rîse încetişor David.

Pe celălalt trotuar, Xena umbla mai repede, întorcînd capul spre stînga, părînd să urmărească pe rînd casele un timp, traversînd brusc din nou, cincizeci de metri înainte de peretele de sticlă al atelierului.

— Ei bine ! în loc să le ajute, a fugit de fetiţele alea două care se căznesc cu omul lor de zăpadă..., se înciudă Varvara. De-asta a trecut vis-à-vis.

— I-a fost frică să nu-i bombardeze ce-ţi aduce în desagă. Mă prind că tot la mata vroia...

— Dă-mi pace, să ajungem odată cu ea la uşă, îl apucă voinicește de braţ. N-am răbdare azi să-ţi petrec spatele din ochi, ca la expoziţie. *Încăpăţînatul* tău spate, rîse tăios Varvara.

— Bună ziua, domnişoară Damaschin, strigă David. Aşteaptă-ne şi pe noi.

— Nu la mine veneai ? de ce ai traversat, turti sculptoriţa bulgărele de zăpadă în pieptul Xenei.

— Bună ziua, la dumneavoastră veneam, doamnă. Am crezut că e mai puţin înzăpezit trotuarul acolo, îşi aşteptă sîngele în obraji Xena.

— Şi abia te-ai împotmolit mai rău prin mijloc. Director de bancă, colecţionar de artă cînd poate, numele

i-l știi, înșiră Varvara, lovind mănușile groase între ele. Fetițo, nici gerul... ba da, iaca, te împodobește. Te-ai înfiripat niței ? Uite-o, David.

— Domnul Karibian...

— Seamănă cu noi, Varvara, rîse repede Karibian, cu ochii în obrazul Xenei. Nu s-a gîndit, și nu-i pasă. Ți-am auzit perfect dezamăgirea în glasul dumitale fără vibrație. Ești o mare forță, domnișoară Damaschin...

— Sînt impulsivă, și nu cinică, străluciră ochii înspre Varvara. V-am adus o floare într-un vas grecesc, de aramă, urmă, regretînd uimit că bărbatul îi devenea antipatic.

— ...o mare forță, pentru că ai știut că nu e nevoie să te aperi. Ne-ai ghicit dintr-odată pe amîndoi, încercă să-i ia pachetul din mînă.

— De ce să mă apăr, se feri Xena, așezînd în brațele sculptoriței vasul împachetat. Pentru masa scundă de pe kelimul din fața canapelei. Am greșit, nepoliticoasă s-ar fi cuvenit să spun. Și cinică, a fost o prostie...

— Obișnuiește-te cu noi. O să-ți mulțumesc în casă, întîi să-l văd. O slăbiciune veche, kelimul meu. Te pomenești că-l împlinesc arama cu floarea dumitale, ce crezi David ?

— Că degerăm curînd, aici la poartă. Domnișoarei Damaschin începe să i se învinețească nasul. Rămîne azi să mănînce cu noi ?

Omul prea înalt, cu fața fină, o privea serios, cu o blîndețe atît de perspicace în ochii negri !

— Ba da, am *fost* dezamăgită, întinse spontan mîna Xena, adăugînd iute : totdeauna sînt stingherită cînd încerc să fac o plăcere...

— Ana, așa îți spun de azi înainte, o cercetă altfel atentă sculptorița. Haidem, o lovi ușurel pe obraz, nu te mai gîndi la nas.

— Păzitori și dascăli în ale frumosului, le luă pe amîndouă de braț Karibian. Sun, sau deschizi, Varvara ?

Xena rămase tăcută în fața lor.

— La mine veneai, protestă Varvara, nu-ți dau drumul, mai ales azi, n-ai înțeles ?

— Prieteni adevărați, domnișoară Ana, rosti grav Karibian. *Trebuie* să crezi.

— Știu... O mare răspundere, se întăriră cuvintele. Trebuie să plec, o cunoștință mă așteaptă la masă. Telefon

nu are. Repede mă întorc, stă aproape, veneam doar să aduc floarea, mă scuz și mă întorc.

— Repede, cum ai sporovăit acuma, glumi sculptorița, ridicîndu-i cu mîna liberă gluga alunecată pe spate. Într-un ceas ?

— Sigur. Și... Babușca ?

— Ce ?

— Și Babușca, domnișoară Ana, o să vezi, se lipește, așa e casa asta, mormăi David fără să se mai uite la ea. Te așteptăm.

— Cît timp, o să ne simtă că o privim o să aibă spatele așa țeapăn, trînti zgomotos poarta Karibian. O mare răspundere... Dar pentru mata ? De două ori a înghițit în sec ca să poată vorbi. Ce decepție a suferit fata asta, ca să fie atît de răscolită de învestitura prieteniei matale ? Am simțit în clipa aceea un fel de farmec, de vrajă, dar atît de fragil, că mi-a fost frică s-o mai privesc, să nu rostesc ceva care s-o rănească, s-o sălbăticească iar. Să ai grijă. Nu te mai uita, hai înăuntru.

— E la casa din colț, a dispărut. Uite, o rază invizibilă retează forma acoperișului și a coșurilor de pe blocul de alături. Tot ger e, potrivi cheia în broască Varvara. Cînd ai spus *„prietenie adevărată"*, în vîrful genelor ce infinită tristețe. Ca umbra unui amurg pe unda neclintită a lacului. Dar te uitai la înghițitură, n-ai prins dulceața acelei tristeți. Mi-a mers la inimă, m-a cîștigat definitiv. Ce hazard bizar ! Într-o expoziție, și... Și prinsoarea noastră ?

— Nu mai știu. Poate că mata ai văzut adevărat.

— Te-a văzut David din atelier, o așteptă în ușă Varvara, ai venit din sens invers ?

— M-am întors, scuturâ Xena zăpada de pe pantofi.

— Nu-mi plac nici mie șoșonii, sînt caraghioși. Frumoși bocăncei ai, se uită atent Varvara. Aha, brava, parchet cruțat, Babușca-i gata cîștigată, urmări gesturile Xenei care își scotea de sub pelerină un săculeț cu pantofi subțiri. Acolo ce mai ai ? n-ai isprăvit ? rîse curioasă.

— Ana spunea că nu se cade, și tot i-am adus. Împletiți de Pașca, dădaca mea. Credeți că se supără Babușca ? se îmbujoră Xena, cu trei perechi de ciorapi în mîini.

— Cenușii, gălbui, ca ai tăi, ăștia-s mai frumoși. Și bleumarin... chiar și Pașca ? rîse afectuos Varvara, pi-

păind ciorapii. N-a mai avut Babuşca, aşa uşurel şi calzi.

— Vă rog, după ce o să plec să-i daţi.

— Te-ai dus pînă acasă să-i iei ? răsări Karibian în faţa lor. Atît de aproape locuieşti ?

— Am plecat *aşa* de acasă. Numai pentru aici pornisem, se uită în ochii sculptoriţei, la dumneavoastră.

— Ai inventat o cunoştinţă, nu te aştepta nimeni, înghesui Varvara ciorapii în buzunarul paltonului et din cuier. Ţi-am părut prea grăbiţi...

— Am inventat. Îmi trebuia... asimilare, în acest neaşteptat... acest teribil, neaşteptat...

— Ai vrut să păşeşti egală într-o adevărată prietenie, întrerupse Karibian, văzînd-o atît de încurcată. Bun început, domnişoară Ana, nu ai vrut să intri în casă fără adevărul acestei zile, dar... orgoliul te-a aşezat...

— Dar nu vreau decît leală să fiu, acum, nu orgoliul... V-am întrerupt iarăşi, se întunecară ochii către Karibian.

— ...dar ţuica fiartă e bună fierbinte, vroiam să spun, urmă bărbatul imperturbabil.

— Dar eu vreau să-ţi mulţumesc lîngă darul pe care mi l-ai adus, ca să isprăvim cu dar, dar... o trase nerăbdătoare de mînă în sufragerie. Nici nu pot să-mi închipui că a lipsit vreodată de aici. Să-mi spui îndată cînd ai gîndit că-i trebuie masa şi kelimul meu, o sili să stea pe canapea. Spune, cînd ai văzut colţul ăsta, că nu te uitai la nimic atunci ? Să-mi spui şi unde aţi găsit voi arama asta şi zveltă şi severă ? Cum se cheamă florile astea ? Puţin mai răsucit spre lumină, aşa, David.

— Nici mama nu le ştie numele, îşi netezi Xena fusta, ridicîndu-se. Mi s-au părut cele mai frumoase, profilate pe zăpada din fereastra ei. Din Grecia avem vase de aramă, le-au adus părinţii mei de mult. Avea dreptate mama, îi trebuia neapărat tipsia lui ciocănită. M-am sfiit s-o aduc, dar îmi pare bine să-i spun că trebuia s-o ascult.

— N-ai ascultat-o nici pentru ciorapii Babuşcăi.

— O, m-a urmărit privirea dinamită a Babuşcăi, cînd am întîrziat atunci...

— Varvara, nu ţi-a răspuns cînd l-a văzut, tipări Karibian cu vîrful ghetei kelimul. Asta, pentru mata, îi întinse ceaşca verde ; dumitale, una albastră, domnişoară. Ana.

— Mulţumesc, nu pot să beau ţuică, niciodată. Numai ajungînd atunci acasă, m-am gîndit. Nu anume. Deloc

anume, repetă, prinsă ca într-o capcană de ciudata melancolie a ochilor mari negri opriți asupra ei. Dintr-un adevărat vis, intram în cotidianul odăilor noastre și, probabil... desigur, covoarele, foarte asemănătoare, covoarele noastre...

— Și vice-versa, al meu, imprimate pe scoarța cerebrală etc. etc. am înțeles. Mi-ați făcut o mare plăcere, o să scriu mamei să-i mulțumesc. Acum, așteptați voi puțin, să mă reped pe la bucătărie. Ana, o avertiză din ușă, nu te lăsa pradă, dumnealui are mania fișelor de identitate sufletească. Sub motiv că face muncă socială... îți spun eu la masă, dispăru din sufragerie.

— Sper să nu-ți închipui că pot fi indiscret, rosti serios bărbatul. Nu-ți strînge brațele așa pe lîngă trup. Putem amîndoi să așteptăm tăcînd, să-mi dai voie însă să mă așez. Mîinile vrăjite ale prietenei noastre modelează chifteluțe nemaipomenite, dar o să întîrzie, că o sîcîie Babușca. Vrei să rămînem așa, ori stingi dumneata lampa de pe birou ? Cum ți se pare vasul pe albitura asta de pe măsuță ?

— Nu, nu se potrivește. Dar umbra florilor îmi place. Mai mult decît florile.

— Atunci, nu stinge. De ce mai mult decît florile ?

Ușor, fără atingere, Xena urmări cu degetele o singură tije pînă în vîrf. Tăcu.

— Liberează-te din dumneata. Spune. Ori, vrei Varvarei ?

— Nu. Te rog. N-aș îndrăzni, își auzi Xena glasul scăzut. Ce... ce ciudat, urmă, conturînd floarea pe fața de masă.

Karibian își aplecă bustul spre vas.

— De ce ciudat ? De ce ți-ai tras mîna ?

— Am curaj dumitale să-ți spun, *asta* este ciudat. Îmi place mai mult umbra florilor, decît florile. Devin cerebrale. Abstracție făcînd, desigur, de culoare, umbra lor e mai frumoasă, vorbi într-un suflet și înălță pleoapele.

Bărbatul se ridică imens, cu ușurință uimitoare. Întinse brațul peste birou și stinse lumina. Acum ?

— Sînt flori, frumoase...

— Vino în sufragerie, se îndreptă spre fereastră şi o aşteptă din urmă. Uită-te în curte. Nu-ţi place zăpada, azi-dimineaţă parcă nici nu exista pentru dumneata ?

— Văzusem, se exasperă imperceptibil glasul. Goneşte culorile, umflă copacii, schimbă forma caselor. Inventivă e pe garduri, nuferi proaspeţi de zăpadă...

— Asta e adevărat, îi privi creştetul Karibian. Mai la dreapta, ce zici de craca aia groasă, cît dumneata aproape, născută orizontal din pom. Păcat să n-o poţi vedea fără stratul de zăpadă. Dar tot poţi să-ţi faci o idee.

— O cramponare patetică, disperată, stratul de zăpadă...

— Patetică, de ce patetică, se miră copilăros Karibian.

— Sînt în vacanţă încă, domnule Karibian. Se aud paşii doamnei, îl lăsă la fereastră Xena.

— Deschideţi, care e mai aproape, strigă Varvara, trecu cu tava pe lîngă Xena şi-i făcu semn din ochi.

Babuşca urma, ţinînd coşuleţ cu pîine într-o mînă, sifon şi sticlă, acrobatic, în cealaltă.

— Pot să ajut puţin ? bună ziua, îi ţinu Xena uşa în loc

Bătrîna dădu din cap, dar îi întinse pîinea, şi aproape escamotă sifonul sub şorţ.

— Vezi de clătite Babuşcă. Aşezaţi-vă, încă sfîrîie, nu vezi, David ? Aici, Ana, în stînga mea. N-am voie să-i schimb locul dumnealui, nici pentru un paşă, se aşeză în capul mesei sculptoriţa, cu Karibian în dreapta. Ai încercat un interviu ? îl întrebă, privindu-le bănuitor tăcerea.

— Da de unde ! N-a vrut, e în vacanţă. Dar să nu uiţi că sînt încăpăţînat, vorbi cu veselie către Xena. Îmi datorezi răspunsul la reînceperea cursurilor. Ai fost imprudentă să-ţi justifici refuzul. Întoarce capul, uită-te la dînsa, Varvara, îmi torn sifon, îl scoase de sub masă. Domnişoară Ana, marea prietenă îl socoteşte vulgar, şi trebuie să-l ascund. Bei vinul fără, ori vrei şi dumneata ?

— Vreau, cum să fac ? ţinu nehotărît paharul. Era să uit, trebuie stropită floarea numai de două ori pe săptămînă. Mi-a strigat Ana de pe terasă, adică mama.

— Adică singură nu ştiai, se încruntă puţin sculptoriţa.

— Nu... Simţi ca o povară participarea Anei în episodul ăsta ciudat al vieţii ei, se gîndi scurt ce repede l-ar şterge, dacă singură l-ar fi trăit.

— Îi spui pe nume mamei dumitale, întinse Karibian o felie de măr sculptoriței.

— M-au lăsat așa de cînd eram mică.

— Și bunicii ? Trebuie să te fi răsfățat, ca singură nepoată ?

— Dada, numai pe mama Anei.

— Tot pe nume, nici mamă-mare, nici bunico... Așa o cheamă ?

— Așa îi spune mama, așa mi-o fi fost ușor pînă la patru-cinci ani. N-am mai putut altfel, cînd am înțeles, îi privi pe rînd Xena. Bunică, bunicuță, nu-i dădeam voie nici vărului meu s-o cheme. Nici bună, mai ales nici blîndă nu este Dada. Mai ales blîndă. Nici nu cred că ar fi încuviințat să i se spună altfel. *Dada,* pentru casa noastră, este echivalent cu tartor, explică serios Xena. Dar o cheamă Versavia.

— Ana și mama, și tu, numele voastre nu învălmășeau înțelesurile între cei din jurul vostru ? se miră sculptorița.

— ...Poftim ?

— Povestește-ne ce vrei, domnișoară Ana. E mai ușor fără s-o întrebăm, Varvara.

— Ană — ceilalți pentru mama... și se opri.

— Se înțelege, rosti blajin omul masiv, și atinse încet mîna Varvarei ca o rugăminte. Să nu o zgîlțîim dintr-o stare afectivă propice unor amintiri nevesele... dacă așa îți este ușor, domnișoară Ana.

— Are dreptate David. Cineva spunea odată că s-au văzut părinți să nu-și iubească odraslele, dar nu s-au pomenit bunici să nu-și răsfețe, chiar neghiob, nepoții. Ai fost un copil persecutat, Ana.

— *Idolatrizat* copil am fost. Tiranizată de gelozie că Ana nu era numai a mea, că tata exista și pentru ea, că amîndoi puteau să nu moară cînd erau departe de mine. Cînd au plecat în Grecia... Dar specificul copilăriei mele a fost războiul dintre mine și Dada.

— Erai prea turbulentă ? Nu pot să sufăr copiii rîzgîiați, suflă Varvara un rotocol de fum din țigară. Nu te iubește Dada.

— Lăuntric turbulentă, în gesturi rareori. Cu Dada ne războiam din priviri. Știu de la Ana că necazurile mele mă zăvorau în tăceri cîte o zi întreagă. Ana este unica afecțiune a Dadei. Despotică. Nu exist pentru Dada

decît prin ceea ce reprezint pentru mama. Îi semăn Dadei, răspunse privirii adînci din faţa ei. Îi moştenesc şi trăsăturile, doamnă, nu sînt însă atît de înaltă ca dînsa, se adresă fără tulburare Varvarei. „Acelaşi instinct, asemănător cu refugiul Anei în grija pentru flori, nevoia mea de expansiune între aceşti abia cunoscuţi ?“

— Interesant personaj, pivotul casei voastre este Dada, după cum se vede.

— O, nu ! Viaţa gravita numai în jurul mamei. Nobleţea ei sufletească inspiră dorinţa de a-i fi aproape, iar blîndeţea surîsului, a privirii... Poate spun o prostie...

— Ei bine, spune-o, îi imobiliză sculptoriţa degetele neliniştite.

— ...Îi luminează perfecţia trăsăturilor, îndulcindu-le astfel. Acum, aici m-am gîndit aşa, se înroşi violent Xena.

— Emanaţia artistică a Varvarei... pentru inşi receptivi, ieşi din mutism Karibian.

— M-am uitat la pastelul din spatele dumitale, e clasic şi atît de blînd, încît am avut curaj să am o părere...

— Explică-mi, Ana, suportă totdeauna mama autoritatea Dadei ?

— Este inflexibilă în necesar, Ana. Fără nici o aparenţă de apăsare. Inflexibilă, însă. Un paradox, dar este aşa. În grija pentru mama, Dada este relaxată numai cînd ne ştie departe una de alta. O singură dată a fost împotriva despărţirii noastre. Nu mi-a iertat Dada, ani întregi, Cînd n-a mai fost tata, am vrut să fiu internă în liceu. Îmi este mai uşor cînd mă întrebaţi. Aşa, îmi par excesivă în ceea ce nu are sens decît pentru mine. Şi abuzez de timpul dumneavoastră, doamnă.

— Vezi, David, îmi simt mai adevărat eu prietena, se ultă Varvara numai la Xena. Neapărat trebuie să lămureşti, şi pe larg, dorinţa asta de despărţire tocmai cînd aveaţi nevoie mai mult una de alta. Mi-ai spus că numai opt ani aveai, se înteţi albastrul ochilor.

— Nu plîngea, Ana. Numai cînd nu mă ştia prin casă. Trebuia s-o las singură în durere. Trebuia fără mine să-şi aibă lacrimile. Eu, îi *rămîneam* pentru viaţă. Înţelesesem de ce mă ademenea Dada în camera ei, apropiată de a mamei. Ca s-o împiedice să plîngă. Singura dată cînd mă vroia lîngă mama. Cînd am convins-o să mă înscrie internă, Dada nu înceta să-mi spună că sînt fără inimă. Îngrozită să plec între străine, mă înţepeneam totuşi să

tac. A crezut Ana că nu era bine pentru mine să rămîn mereu în jalea de acasă ? Nu știu nici azi. Și nu îndrăznesc măcar s-o întreb. Pentru că de mult mă îndoiesc dacă nu Dada avea dreptate. Egotismul, impulsivitatea, deseori îmi răsturnau hotărîrile, rezultatul era un dezastru... Aproape a dispărut stratul alb de pe craca neagră, domnule Karibian. N-am crezut că unui copac atît de înalt poate să-i crească perfect orizontal o cracă de grosimea asta. Și atît de aproape de rădăcină. Ca o încercare de evadare din el însuși... Patetică era zăpada, efemeră.

— Ce ți-ai ales să faci cu viața, domnișoară Ana ?

— Las-o, David, ce să știe ? Are timp. Dă-mi carnetul cu stiloul tău. Deocamdată are obsesia efemerului, zîmbi de plăcerea amintirii sculptoriță.

— „Viața să mă știe"...

— Știe *să vrea*, scoase Karibian carnetul din buzunarul de la piept. Nu știe *ce vrea*, e o particulă vagabondă de viață.

— Bine, bine, răspunde-i Ana, dumnealui rar admite să nu aibă dreptate. Mi-o imaginez pe Dada acum, să vedem.

— Urmez literele.

— Profesoară ?

— În nici un caz. N-aș fi potrivită.

— Atunci, de ce litere, ce să faci cu ele, dacă nu ești în stare să le folosești și altora ? acuzară colțurile gurii lăsate în jos.

— Medic aș fi vrut, dintotdeauna. Așa, în adevăr aș fi putut ajuta. Nu am timp. Trebuie să isprăvesc repede.

— La revedere, domnișoară Ana, spuse Karibian, și plecă în vestibul.

— S-a supărat ? De ce „la revedere" numai mie ? Părea întristat, am fost nepoliticoasă.

— E foarte susceptibil. Apreciază oamenii direcți, dar ai răspuns tîrziu. A ieșit Dada ca un jandarm, smulse fila din carnet, și o rupse bucățele. Din ce mi-ai spus despre dînsa. David are o teorie a lui. Cei cu afinități sufletești nu sînt niciodată despărțiți. Nu-mi spune la revedere, formule convenționale, le socotește de prisos. Intră în casă ca și cum ar veni dintr-o altă odaie. Cît e de colosal, pasul îi este atît de ușor, nici nu-ți dai seama dacă lipsise, rămase puțin pe gînduri sculptoriță. Mama românică, tatăl armean. Acum aproape șase ani, într-un muzeu în Londra, m-am pomenit că mă salută, mă știa. Imediat am fost

prieteni. De cînd a murit soţul meu, mi-a fost un nelipsit sprijin. Dar este pentru oricine ştie că are nevoie de el. Un om bizar, cu suflet măreţ. O să-ţi dai seama singură. Ascultă, Ana. Decît să-i scriu mamei, grozav aş vrea să viu să-i mulţumesc acasă.

— Nu... la noi nimeni nu vine... şi Ana nicăieri nu se duce. Încă nu.

— Încă nu ? Ce e la voi, fetiţo ? privi din frunte în linia gîtului, şi netezi fără să vrea părul negru.

— Nimic nu e la noi. Vă spun singură cînd să veniţi.

— Niciodată, cu mine şi cu David, să nu-ţi fie greu să taci ce nu vrei să răspunzi. Cînd îmi hotărăsc un prieten, nu mi-ar place să-mi spună că fusese tîlhar, deşi asta îl priveşte. Prezentul are valoare în prietenie, Ana. Trecutul îţi aparţine numai ţie. Îl porţi, e lipit de tine, trăieşte după tine doar în cei care te-au cunoscut. Uite ce curs ţi-am ţinut ! Văd ce vrei să întrebi. Sigur că adevărata prietenie trebuie să fie mereu în pas cu timpul. Păi, nu succesiunea de clipe prezente este viitorul ? Dacă ne-am da seama că secunda prezentului ne făureşte şi trecutul, am avea mai multă grijă de ea. Dacă, dacă... Ce, sînt ofiţer de stare civilă să-mi răspunzi ca la primărie ? Dar secunda *este* boala primejdioasă a prezentului. Nu te îngîndura, că nu se poate. Prea am fi puternici dacă voinţa ar ţine mereu piept clipei. Ştiau ei cu : ce ţi-e scris... Haide, Ana, de *azi* sîntem prietene, pătrunse privirea albastră în suflet.

— De ce vreţi să mă desenaţi, doamnă Varvara ?

— Uite. Ridică-te, se sculă sculptoriţa înaintea Xenei. Nu semeni, zici, cu mama, s-o lăsăm. Dinspre bărbie la tîmple, conturînd pometii, degetele agile subţiară nasul, spre gură fluturară şi tipăriră fruntea. Închipuie-ţi că eşti la un masaj de frumuseţe, zîmbi blajin. Ai o fotografie a Dadei ? Să mi-o aduci. Ce zici, s-ar potrivi David lîngă Dada ? Sculptoriţa lunecă uşor palma pe tot obrazul aplecat. Sclipise ironic, fugitiv, tăişul dinţilor. Mi-a venit şi mie să rîd, urmă calm. Acum, să nu te sperii de cuvinte, Ana. Însemnătate — mai precis justificare — este pentru sculptor... Expresia, în osatura asta tînără, este pentru mine o poveste grea. Poate că monotonia în atmosfera casei voastre ţi-a plămădit-o, vorbi repede, îi liberă chipul şi se îndreptă spre birou.

— Bine. Cînd vreţi să începeţi ?

Amestecate, dezordonînd imaginile obișnuinței apărătoare, senzațiile nu aveau formă, grăbeau pulsațiile inimii, susțineau un fel de refren care scăpa în frînturi, de cînd ieșise pe poarta sculptoriței. Apoteoza asfințitului rumeni urme izolate de zăpadă pe unele clădiri, dispăru pe nesimțite. Cerul coborî, susținînd ferm orizontul. „Am cutezat... am cutezat să întreb un vis, cum poate în el să mă dezlege...“ Venea viața spre ea în valuri repetate și-i zguduia inerția ? „m-am întîlnit din început doar eu cu sufletul meu vechi...“ Se lumina simțămîntul expansiunii, din care își extrăgea propria afirmare, de a exprima ceea ce știa că este ? Cinci ani... „Cu ochii închiși, ca într-un ocean, nu știu să înot, mi-aduc aminte că sînt trează, încerc... Să nu mă știe. Pînă *atunci*, prin mine să mă afle. Merg eu spre viață... alung pasivitatea ?“ Cinci ani... „Un semn“, spusese Ana dimineața... Poate noroc ? gîndi cu glas Xena, simțindu-se singură în stradă. Cinci ani...

În băltoace, din cînd în cînd, la mari distanțe, faruri de mașini proiectau pete de lumină tremurîndă, repede înghițite de întuneric. „Să mă deseneze... mi-e rușine să știe Ana... poate la sfîrșit...“

„Nici Anei nu i-ar fi spus David la revedere“, privi înspre fereastra de sus, încă neluminată, a casei lor.

•

— Ai venit iar ? M-am afundat în schițele astea, cît e ceasul ? începu să adune caietele sculptorița.

Karibian se așează cu hotărîre lîngă ea.

— Șapte. Am așteptat să plece, ca să mă întorc. Nu pot să mă duc mîine la bancă fără stilou și carnet.

Varvara îl scrută.

— David. ești absurd. Ce, ai stat la pîndă ca un licean ? Fii mai prudent cu tine. Nu cumva fata asta îți va tulbura echilibrul, să nu aluneci pe o cale greșită.

Karibian își privi curios prietena.

— Am stat, la pîndă, acasă. Am vrut să vă las singure, era evident sîcîită de prezența mea. N-avea grijă, sînt apărat de romantism, se bătu pe piept. Nu e trupul meu

o lamentabilă ironie a Naturii ? Tocmai mata, rîse cu bruscheţă.

Veselia izbucni în ochii palizi.

— Cît un zid. În şase ani nu am reuşit să te hotărăsc să topeşti din osînză. Ţi-am adus bustul acasă, mi l-ai întors. Avîndu-l întruna sub ochi la tine, ai fi sfîrşit prin a înţelege că-i eşti dator, *da-tor*, deveni tăios glasul, să-i armonizezi zidul ăsta. „Ce frumos cap", interesant, am reuşit o capodoperă cu tine. Cortegii de bănuieli, rămîn aburi în urma lor, care ascund lumina interioară, şi grăsimea se tot stratifică. Ai plecat cam ostentativ, te-a bănuit supărat. Te-a plictisit ? Indiferentă în faţa naturii... Expoziţia, atelierul meu o atrag, noutăţi... Răscolită că o adopt, minte ca să-şi aşeze treptat surpriza, ori bucuria ; se întoarce, mărturiseşte şi intră liberată la mine. Exaltare, da, dar mi-a plăcut, încerc o senzaţie de prospeţime. Ce-ai fi zis, David, îşi rezemă spatele de perna canapelei ! Să mă fi auzit ce avertismente subtile în definiţia raporturilor într-o prietenie... Mi-era frică la un moment dat să nu devină brusc o senzitivă, fiindcă...

— Cam ce i-ai spus ?

— Ne-aduce ceaiul, o aud. Cînd ţi-a deschis, mi-a făcut semne că ţi-a păstrat chiftele. Din amîndouă felurile nu te-ai servit decît o dată. O să-ţi povestesc, dacă vii, mîine. N-am uitat nimic de data asta, dar vreau să mă culc devreme. M-a obosit. Ce are fata asta ? Stabileşte o intimitate, ne leagă de enigma ei, făcînd totuşi tot posibilul să ne ţie la distanţă. Tot enigmă rămîne. „Încă nu, vă spun singură cînd". Cînd o să cunoaştem acest „trio" ? nu-l lăsă s-o întrerupă. În fine, ca să pleci niţel edificat în privinţa puterii oculte a dorinţii mele... Singură s-a oferit să-mi pozeze ! A suspinat, rugîndu-mă să nu o vadă nimeni. De ce ? De ce să n-o vadă, mă întreb ? Sfială, să nu afle vreo rudă, Dada ori mama ? Mă oboseşti şi tu. Fac un efort să-ţi hrănesc curiozitatea ori nerăbdarea, şi te mulezi în Sfinx. De ce nici o reflecţie ?

— Sînt foarte atent, Varvara, şi persist în convingerea mea. Are nevoie de ajutor. Poate nici nu ştie că are nevoie.

— M-am simţit cam mizerabilă, David, se îmblînzi sculptoriţa. I-am sugerat cum ai părea tu în postură de nepot al faimoasei Dada. Cam idiot, recunosc, ca s-o fac să zîmbească măcar. Ai văzut că nici o veselie tot timpul mesei...

— Rîsul... l-ai regăsit ?

— Surîsul... La fel. Deşi l-am provocat, mi-a fost atît de neîndemînă, încît exact ce nu trebuia am spus, lovi enervată în braţul canapelei. „Este..." N-o să crezi... „Este pentru mine o poveste grea !". Statuie, impasibilă, ca tine adineaori. O secundă, şi pe urmă : „Este posibil să-l cumpăr pentru Ana înainte de a-l vedea cineva ? Cînd vreţi să începeţi ? Îi spuneţi domnului Karibian ?" „Îi spun, dar nu-l va vedea dacă nu vrei". „Bine". Nu cu resemnare, un fel de... luare în posesie a ceea ce vroia să ştie. „Poate să-l vadă domnul Karibian". Mi-a fost o milă... De-aia sînt obosită. Am fost brutală.

— O să repari. Cînd vine ?

— Joia viitoare, e liberă dimineaţa, o să rămînă la dejun. Dar nu vreau să asişti, vino la masă.

— Poate nu viu. Ai remarcat acel trecut cînd i-ai vorbeai de pivotul Dada ? „O, nu, viaţa *gravita* numai în jurul mamei"...

— Nu. Remarc însă că sub pretextul enigmei, de azi te interesează personajul în sine. Mie îmi place să mă uit la dînsa, mă odihneşte de insecuritatea expresiei moderne a tinereţei din jurul nostru, ştie să tacă, nu e solemnă, nu etalează pretenţii sau ifose... E destul de inteligentă, şi nu cred că-şi ignorează forma capului, liniile clasice ale obrazului. Mi-ar părea rău, iaca, să fie maimuţăreală de încrezută.

— Eşti nehotărîtă, de ce ? Îţi dai seama de atmosfera în care a crescut de la nouă ani între cele două figuri de granit cum le-a povestit ? Numai adoraţia pentru mama ei, în faţa noastră, o transfigurează. De aici, explicaţia acestei repetări în descrierea frumuseţii mamei. O impune, ne-o impune, să pricepem că nu poate fi decît exclusivă. Dar ce solitudine, Varvara, ca să izbucnească aşa, ce nevoie de căldură... Să bagi de seamă. Vîrsta asta e ca un pămînt de grădinărie. Crezi că nu a prins sămînţa zvîrlită într-o doară, şi te pomeneşti — ca la tropice — cu un pom crescut cît n-ai prins de veste. Să ai grijă, Varvara, vorbi foarte serios bărbatul, împingînd masa pe rotile în faţa canapelei.

•

— *Cîntă ! nu înţelegi ? cîntă odată, îi încleştă fetiţa umărul. Se dă jos din maşină.*

— *Ce să cînt ? șopti cel mare, cu ochii la fereastră.*

— *„Au clair de la lune", răsună în falset copilăresc glasul fetiței.*

— *Ha, ha ! halal de lună, rîse tare cel mare, trăgîndu-se furios din mîna autoritară. Spune repede și la ureche... „Au clair de la lune..."*

— *Cînd ești cu mine, mă întreabă pe urmă ce-mi tot povestești...*

— *„Mon ami Pierrot..." I-ai spus, se înălțară amenințător sprîncenele. Iar pronunți alandala, grea mai ești de cap, zbieră spre tavan.*

— *Dacă nu mai graseiez... Mă zăpăcesc în atîtea limbi. Nu te grozăvi, că nu sînt proastă. Ce, crezi că n-am ghicit acum ? Tu m-ai dezvățat, spuneai că e urît și-or să rîdă fetele la școală. Ți-era necaz că vorbesc altfel decît tine... Gata, a trecut de ușa mea, e în birou, se roti în vîrful picioarelor, înfoindu-și rochia. Nu te mai căzni. Tot baletistă și doctoriță o să mă fac. Să nu îndrăznești să mă faci lașă, se uită în ochii celui mare. Sînt sora ta. Secretul e al nostru, nu ? De la mine niciodată n-o să afle că vorbim de...*

— *Șsst. De ce mereu numai pe tine te întreabă ?*

— *Crede c-am uitat, sau nu e sigur, fiindcă sînt mai mică. Și dacă tac, mă ține ceasuri în birou ca să-mi aduc aminte la ce puteam să mă gîndesc. Hai să vedem ce-avea în pachet.*

— *Ce rochie îți plăcea ?*

— *Galbena și levănțica, cu maci roșii pe buzunare, rîseră gropițele în obraji.*

— *Albastru închis, rămîne a mea.*

•

Trase iute ibricul din spuză, turnă dintr-odată și își duse ceașca pe masă. Șovăi, nu se așeză, clăti la robinet și puse ibricul plin cu apă rece pe plită. Ana nu se întorsese de la biserică, nu știa dincotro avea să răsară Paștea. „O să mă înving poate, să nu beau decît una." Un nor încremeni puțin, alunecă din oglindă. Xena se împinse cu scaunul înspre dreapta, cu fața la sobă. Se limpezi singură fereastra în apa oglinzii. „Nimeni, cît Ana, nu avea simțul inutilului. Cum suporta..." nu-și găsi îndată descărcarea în nemulțumire și sorbi lung... „caraghiozlîcul unei oglinzi în bucătărie ?" „Paștea trăiește prin noi și pentru noi. O ființă fără

alte resurse sufleteşti. E bine să-şi vadă zilnic obrazul, fără voie... Nu a vrut oglindă în odăiţa ei, i se pare ofensă pentru icoane şi candelă. Prin casă, nu are vreme. Nu vreau s-o tulbure şocul celor care îşi văd chipul îmbătrînit fără ştire". „Răstorn paharul, încă mă doare cotul din lovitura în uşă adineaori, mi-a scăpat chiseaua, ce episodică sînt azi", îşi dogorî degetele deasupra plitei şi îşi purtă atent cafeaua pînă în faţa oglinzii de pe scrinul Anei. Vru să se privească, şi simţi, precis simţi că numai în oglinda ei va şti. Trecu pragul, închise uşa. „Nu episodică, instinctuală sînt azi", încercă să se detaşeze obiectiv, în faţa oglinzii, de propria ei impresie. „Să nu te sperii"... „De ce ? Îmi aparţine. Ce risc ? Mai rău : nici măcar primejdie nu e, ca să-mi adun puterile de apărare."

Ce să descopere ? Şi fetele, o pedagogă, chiar cele mari din capul mesei... din prima lună în internat, ştia. Întoarse spatele. În gînd, vocea blajină a sculptoriţei asprise în oglindă fruntea Dadei, „Poveste grea"... şi ochii ei avură expresia panterei ghemuită în fund de cuşcă. Tot ritmul în răspăr al dimineţii se descifră. Starea premergătoare a emoţiei avea anxietatea celor care privesc cum se umflă apele ameninţînd să inunde, stare între neputinţă şi hotărîre. Reveni în bucătărie. Sosise Ana.

— Mă duc mai devreme, Ana. M-am hotărît. Încep azi să-i pozez, prînzesc acolo, luă discul rotund de aramă pentru Varvara Mirovici. O căldură bună îi încălzi mîinile şi obrajii. Plecă.

Urmărea mişcările rapide, cu atenţia pisicilor în faţa zborului unui fluture. Mîinile mici ale sculptoriţei atingeau lutul de mai multe ori, bustul se trăgea puţin înapoi, cercetau ochii cu intensitate. Xena avea impresia că-i aspiră vibraţia tremurului lăuntric pe care încerca să-l stăpînească.

— Nu te înţepeni, fii naturală. Gîndeşte-te la ce vrei, dar poţi să şi vorbeşti, rupse tăcerea Varvara. Cînd o să am nevoie, îţi spun eu să taci.

Xena răsuflă, cu senzaţia că îşi recapătă obrazul. Atît de autoritar palpabil erau ochii albaştri. Artista sărea de la un gînd la altul, fără să modifice ritmul rapid al mîinilor, sigure ca un acrobat pe trapez.

— Dacă ești obosită, să facem o pauză, ridică trei degete mînjite gălbui.

— Nu sînt obosită, își întoarse privirea în afară, nebănuind cît de expresivă devenea în mîndria ei indiferentă. Vine cineva !... Mi-ați făgăduit...

— Nu vine nimeni. Nici David, știe că azi nu are voie, modelă iute arcada ursuză ca a Dadei. Aștia sînt pașii Babușcăi. Acum, cinci minute să nu vorbești. Ce faci ? !

— Amorțeam, nu mi-am dat seama, se îndreptă iritată, incapabilă să admită subita indulgență în glasul Varvarei.

— Să mi-o lași pînă data viitoare, fotografia Dadei. E mai impresionată decît o povesteai. Cum ți se pare prietenul meu, Ana, ce impresie îți face ?

— Cînd se ridică de pe scaun e ca un zeu al furtunii, degajă o putere aproape înfricoșătoare. Mă gîndesc că este poate un om violent, care își învăluie clocotul într-o neliniștitoare răbdare. Surîde foarte blînd, atunci pare tînăr, tînăr. O să-i spuneți. Dar la fel aș răspunde, dacă m-ar întreba. Se opri, atentă la imobilitatea privirii asupra ei. Decît în fața dumneavoastră, m-am simțit mai autentică sub inchiziția domnului Karibian, surîse puțin, văzîndu-se din nou citită. Adică, mai îndrăzneață, deși mă intimidează. Poate tocmai fiindcă mă fîstîcesc? Domnul Karibian este un erudit...

— Nu știi că asta e caracteristica timizilor ? Nu cred că ești timidă din complexe de inferioritate. Orgoliul te sapă. Descuamează-te de el, nu e sănătos, nici potrivit cu tine. Ce vrei, Babușcă ? se răsti sculptoriță în susul scării.

— Mai lăsați-o, i s-o fi uscat gîtlejul...

— Dar cît mai e pînă la masă ? Îi aduci dulceață înainte ? Închide ușa și nu mă deranja ! Bucățele de lut loviră în pardoseala atelierului.

Întrebător, gîndurile Xenei zăboviră în asprimea de gheață a ochilor încruntați din fața ei, puțin tresăriră. Suspină după tava dispărută sus, și se instală în expresie de plictisită resemnare.

— Ciorapii tăi, uite ce-ai făcut, se uită la ceasul Xenei, Varvara. Fără s-o strig, nu-mi intră niciodată în atelier. Dulce, înainte de masă ? Îți aducea șerbet.

— E foarte bun pentru nervi, mi se pare și pentru ficat, vorbi din vîrful buzelor modelul.

— Așaa ! ? Destul, pentru astăzi. Nu mai ești bună de nimic.

— Ce zici de minunea asta ? o îndrepta spre marmura neagră.

Xena tăcu. Le văzuse, o atrăseseră dimineața, înainte s-o așeze sculptorița în fața ei. Karibian îi scrută figura.

— Îmi plac pisicile, totdeauna sînt ispitită să mă uit lung în ochii lor. Și mi-e frică, sînt sigură că vor să-mi sară în obraz. Independența lor are ceva feroce, disprețuitor. Și prea mă înfioară privirea lor. Acestea sînt atît de vii...

— Încă ceva vrei să spui.

Vorbeau amîndoi fără să se privească.

— Te rog să rîzi de mine, mă ajuți, dacă spun enormități. Am luat în serios făgăduiala „dascăli în ale frumosului". E primul atelier în care intru. Nu mă pricep la nimic. Mi-ar fi imposibil să exprim ceva doamnei Varvara. Taie ca briciul ironia ochilor, întoarse Xena limpezimea obrazului spre Karibian.

— Ai dreptate. Înțeleg să-ți fie imposibil. Dar eu sînt aici, bucuros să crezi în ce făgăduiesc. Continuă.

— Cu toată oprirea în elanul saltului, aceste pisici vor rămîne mereu în... mereu în salt, și după dispariția noastră... pe cînd noi...

— Dar dumneata în sculptură nu vei rămîne în veci ?

— Nu. Pentru că o singură atitudine a gîndului va fi fixată în ea.

— Pastelul... păși spre tablou bărbatul...

— Osatura figurii este turtită, nu are spațiu expresia.

— Este totuși un pastel foarte frumos.

— Dar nu sînt eu.

— Varvara nu este mulțumită de el, îl întoarse cu fața la perete Karibian, sensibil la nuanța subtilă de triumf în glasul Xenei.

— Ce te-a mai interesat din toate ?

— Toate tinerele astea au pozat ? Și asta ? aici a pozat ? arătă un bust gol pînă în josul mijlocului.

— Dar ce liniște emană tocmai din goliciunea ei, *asta* ar trebui să simți, o ținu în loc.

— Altceva spune surîsul, așteptă liniștită să se miște Karibian. De ce se miră sprîncenele dumitale ?

— Vezi ce sterilă poate să fie frumusețea uneori ? o purtă mai departe. Și ce animatoare de viață este imperfecția de atîtea ori ! Asta este secretul ori explicația unor

stranii succese feminine. Ființa lipsită de egocentrism și generos atentă pentru cei din jur răspîndește căldura care nu lasă pe nimeni indiferent. Dimpotrivă, într-o figură perfectă, siguranța și orgoliul topesc căldura, și elementul indispensabil al farmecului nu există. Rămîi însingurat ca frunza de toamnă. Cum îl găsești ? rămaseră în dreptul figurii lui.

— Cel mai interesant dintre toate, tăie scurt fraza Xena.

— „O singură atitudine a gîndului" ?

— Ți-e frică dumitale de ceva, de cineva, întrebă după o tăcere, privindu-l în ochi.

— De nimic, de nimeni, în afara clipei de neatenție în care aș pricinui vreun rău cuiva, răspunse simplu, puțin amar. Pentru mine, sînt singur pe lume. Și sînt bine, domnișoară Ana.

— Domnule Karibian, spune-mi Ana. Te rog. Mă simt mai adevărată. Vrei să-mi dezvălui de ce a vrut doamna să-i pozez ?

— În ficcare zi, aici, în atelier, Varvara scrutează ce a fost, verifică ceea ce este, și știe, ca *știe* ce va fi, are acest privilegiu. Prin ceea ce este își poartă viitorul. Arta autentică își plivește singură drumul. Dă-ți seama că tot ce exprimă viață o atrage.

— Chiar urîțenia, ticălosul din om ?

— Urîțenia... broasca e hidoasă, dar raporturile dintre linii au o logică.

— Ce fel de logică ?

— A vieții. Ticăloșia, tot o formă de viață este.

— În ce categorie sînt eu ?

— Contradicția dintre vîrstă și expresie.

— Nu reiese din pastel. Dar ce fel de expresie ?

— Pastelul este limitat. Ai reușit să te tîrtești, cum spuneai adineaori, se aplecă puțin spre umărul ei. Sculptura va fi liberă în spațiu. Și Varvara este o vrăjitoare...

— O singură atitudine a gîndului...

Karibian o privi pătrunzător.

— Certitudinea asta ți-a dat îndrăzneala să te propui singură să pozezi ?

— Am făgăduiala că nimeni nu-l va privi înainte să-l duc acasă, răspunse cu aceeași privire Xena.

Chipul bărbatului se posomorî.

— Domnule Karibian, nu ai prieteni dumneata, pe cînd doamna...

— Sînt prietenul celor care au nevoie de prieten. Varvara are supleţe în comprehensiune, şi în acelaşi timp este atît de autoritară în sinceritate, încît poţi să-ţi imaginezi cîte oboseli în cîte dezamăgiri. Este singura fiinţă pe care o cunosc din care inutilul este eliminat. Ana, scutură de pe dumneata mantia asta de singurătate. Este aproape un joc sinistru cu tinereţea dumitale. Haidem sus. O să mai avem noi o sedinţă aici, în atelier.

•

— *Şi ce poznă a mai făcut ?*

— *Toată strada a aflat, sughiţa de rîs poştaşul, uite-o cum s-a înroşit.*

— *Îmi stă bine ? Acum, mai frumoasă decît tine sînt.*

— *Iar în geam se oglindeşte... Vezi că nu îndrăzneşti să spui ?*

— *E de haz, nu de ruşine. Uite, Amparo, am scris unui proprietar de Ford, să-mi trimită din America un împrumut, ca să cumpăr pentru Xena de Crăciun, doi cai şi un landou...*

— *Cum cereai de împrumut, dacă n-aveai să dai înapoi ?*

— *Îi scrisesem să m-aştepte pînă o să cîştig şi eu. Nu înţelegi că eram prea mică ?*

— *Stai, stai, că nu e tot. Cerea scuze că nu cumpără un Ford, îi plăcea doar în landou sau în cupeu.*

— *Cum ştii tu, Piţigoiul ce scrisese ?*

— Eu *să-ţi spun, niciodată n-o să-l iert. El a închis scrisoarea în plic. În recreaţie, la şcoală, în cutia de la poartă, fără mărci mi l-a trimis. Rîde, uite-l, de ruşine m-a făcut tocmai pînă la New York.*

— *De unde ştii ?*

— *Am primit pentru Crăciun o păpuşă cît un deget, ţeapănă într-un landou alb şi cai negri... Şi-un dolar pentru bomboane, dar scria că-i sînt datoare mărcile lipsă pe plic. E de rîs, aici, ce-i pasă, dar acolo, eu iscăleam. I-am trîntit landoul în cap, eu cu păpuşi nu mă jucam.*

— *Să văd dacă e gata masa, staţi aşa pînă vă chem.*

— *...Vrei chiar toate să le spui !*

— *Cînd iubeşti, şi ne iubeşte... ai uitat ?*

— Tu *uiţi că nu trebuie cît Xena.*

— Pînă nu spui o prostie ! n-am păstrat ascuns ceva şi pentru mine ? Nu e tot, ca pentru Xena.

— Şi eu ? Dar eu ce am pentru mine ! Mă laşi singură ? Spune, spune repede, să iert, altfel...

— Iar ameninţi ! Juri ? erai prea mică... Juri să ştim doar amîndoi ?

— Jur !

— Juri pe ce, ca să te cred ?

— Jur pe Xena ! Jur pe tine !

— Te-ai îngălbenit...

— Şi tu... e de frică ?

— E păcatul cel mai greu, trebuie murit cu el, ai jurat. Tata a împuşcat un om, *am citit într-un jurnal, Xena era în fotografie acolo.*

— Un om !... Era Xena vie... ori... şi pe ea... nu l-ai întrebat, nu ? era vie Xena, vie acolo, ori... Laşule ! Mă duc să ştiu, mă duc să-mi spună, nu mă ţine, ce şoptești, mie nu-mi pasă !

— Ai jurat !... dacă-i vie, vrei să... moară, ai jurat pe viaţa ei... pe mine... Amparo ! Amparo ! i se face rău... !

•

„De parcă s-ar feri să n-o presimtă nici fiorul, atît de încet urcă seara". Şi tresări. Se întoarse iar spre marginea lacului. Moţăiau sălciile, din somn înseilat le smucea o adiere, pîndeau rotund. Fremătau genele apei, se ţesu lung amurgul. Şi tresări. „Suflet zăpăcit, pe unde o să cutreieri ? Nu te gîndi numai la tine, eşti îmbătată de succes şi fără echilibru interior. Du-te acasă. Pe jos, dar du-te acasă. Ne vedem poimîine". *„Ghiuzel kîz"*, răsunase în creier înainte ca mîna fină să-i atingă creştetul. Peste lac, înalt deasupra pomilor, languros o dungă îndrăznea trandafiriu. „Dinaintea zorilor, cerul uneori la vie"...

Cinci ani. Clipa cînd storul albastru o despărţea pînă seara tîrziu de exuberanţa primăverii, de excesul floral, sentimental al verii. Cinci ani. I se păru că ieşea în lumină după o lungă noapte de ani. Scăpă din pădurice. Pîcla din trup se risipise. „Îmbătată de succes" ! Sfîrşitul anului universitar. Plecînd de acasă, ştiuse că greutatea care o apăsa de cînd se trezise tot spre Varvara Mirovici o va îndrepta Deschiderea cursurilor, încheierea lor. Alte simţăminte.

spre acelaşi refugiu. Setea de muncă intelectuală o primenise de pasivitate. În sălile de curs redevenea tînără studentă între studenţi ; străină, covîrşită în ostilitatea timpului de cum ieşea din facultate. Din acea clipă, în loc să resimtă viaţa, era în afara ei. Ceasurile petrecute în casa sculptoriţei o plasau în aceeaşi zonă net detaşată de trecutul pe care îl ascundea. Violenta personalitate a sculptoriţei o stimula aproape ameţitor. Totdeauna obiectiv, adînc ca o pădure, din Karibian iradia bunătatea, prin puterea înţelegerii. Alarmată uneori de tăcerile lui, devenea involuntar mai volubilă între cei doi, urmărită pătrunzător de privirea neagră a bărbatului. Simţise repede apoi că nu mai era doar un motiv de curiozitate, interesul afectiv devenise evident. Aşteptase totuşi un timp înainte de a primi să prînzească săptămînal la sculptoriţă. Insistenţele celor doi prieteni o tulburaseră, pricepu apoi că îi încălzeau sufletul, liberînd-o dintre cătuşele inerţiei ei sentimentale, adîncind-o încetul cu încetul în valul senzaţiilor. Deseori, dezechilibrul între ceea ce primea şi restricţia impusă de cutezanţa dedublării îi pricinuia un simţămînt penibil de umilinţă. „Prietenia este un continuu şi reciproc transfer de sensibilitate", spusese Ana. „Calitatea şi volumul acestui schimb între prieteni — aproape niciodată egal — numai Timpul le va cîntări. Cu ce balanţă ? Nu e bine prin alţii să te afle". „Să fiu întreagă. Nici ţie — dacă în depărtare de mine ai fi — nu ţi-aş putea, pînă *atunci,* spune. Dar nu pot să afle, lipseau din ţară, şi nici lumea lor nu avea contingenţe cu împrejurul nostru". Ana nu răspunsese. În tăcerea ei, Xena îi ghicise amărăciunea profundă a înţelegerii. Era incapabilă ea să fie ştiută victimă. În ipostaza de vinovăţie, umilitatea nu avea ce căuta. Dar ochii Anei nu izbuteau să se desprindă din privirea ei. „Tu ! Tu să nu ştii că *eu* şi nu Timpul va cîntări, dacă prin alţii ar afla. Dezamăgirile îmi pot fi surprize, în nici un caz surse de tristeţe. Nu ai de ce să tremuri". „Elvira", tresărise gîndul Anei, şi un fel de oboseală aţipea sufletul. Ştia că, săptămînal, sculptoriţa controla greutatea Xenei înainte de masă, îngrijată de subţirimea ei. Karibian îi umfla servieta cu pachete de ciocolată şi totdeauna cu o carte nouă deasupra. Nu-i plăcea Xenei să primească. Bucuria de a dărui întruna şi oricui îi fusese o necesitate incoruptibilă ca un viciu. Ana se căznise să nu mai stăruie.

„Îmbătată de succes". David o întristase. Atît de ruşinată între tineretul din primul an încheiat se simţise, încît toate bilele ei albe i se părură o adevărată tîlhărie. Pînă să iasă în stradă, nu scăpase de impresia că toţi îi citeau vîrsta pe frunte. La masă, Varvara îi ascunsese sub şervet albumul „Veneţia", David turnase în pahare şampanie. Un borcănel cu şerbet de căpşuni al Babuşcăi fusese strecurat în servietă...„O hoaţă, sînt o hoaţă de inimi". Apoi băuse şampanie ştiind că printre cei de 19—20 de ani nu se va mai duce în toamnă.

Nu-şi dăduse seama că ajungea în bulevard. Trotuarele începeau să fie mai animate, o moleşeală plutea dulceagă dinspre teii rămaşi în urmă. Îşi simţi picioarele grele, şi o dorinţă grăbită să se ştie acasă îi îndreptă altfel gîndurile. Urmări melancolic tramvaiele. Din fugă, expresia pasagerilor aşezaţi părea absentă, îi închipui porniţi în lungă călătorie. Se opri puţin în dreptul unei staţii aglomerate. Reverberele se aprinseră, o clipă siluetele avură ceva fantomatic, apoi lumina preciză figurile. Doi bărbaţi bătrîni întoarseră capul după ea. În unsprezece luni, ploaie, ger ori viscol nu o hotărîseră să se urce într-un tramvai. Numai Tudor i-ar putea spune. Dar data viitoare. De trei luni, la fiecare sosire a lui Tudor din provincie se pregătea să-l întrebe, la fiecare încercare a lui să rămînă singuri, îl trăgea *ea* spre Ana şi nevasta lui.

„Dacă aş putea să ştiu cum mă vedeau atunci... ?" Şi soarta se scutură. Crispată pînă la teroare să nu fie recunoscută, se hotărî brusc. Fugi, absurd, să prindă tramvaiul în direcţia opusă cartierului lor. În gîndul clănţănind de panică, un necontrolat impuls de laşitate crezu în perspectiva mai puţin primejdioasă. Ultimul dăngănit de semnal o prinse cu un picior pe treaptă.

— *Dream !* izbucni de pe platformă. De sprijin, peste capete se întindea o mînă.

— Xena ! Xena ! între umeri, strigătul străpunse din departe.

— Dă-te jos, dacă nu te urci, lasă-ne pe noi, o trase pe asfalt un vlăjgan cu şapcă.

— *Dream !* mai auzi din uruitul vagonului, privind chipul consternat, aplecat în afară. Dar pe treaptă, înghesuiţii erau zid.

Într-un acelaşi minut, buimăcită şi lucidă *Adu-ţi aminte, rîdeai prea mult...* Începutul trecutului mort se

lega de capătul lui. Strînsă între amîndoi. Într-un acelaşi minut, furia lupta cu nădejdea numelui din spate. Într-un acelaşi minut, ştiù să fie neghicită între cei amestecaţi în stradă. Se simţi puternică, se trase deoparte şi aşteptă.

— Xena !...

Matei tăcu. „În vuietul anonim al străzii, strigat, numele ei are rezonanţă de catastrofă". Domoli puţin goana. Fericit, sugrumat de tulburare, înţelese cît îi era de frică să-i vadă privirea.

— V-aţi întors ! Cum e Ana ? O ţinu strîns în braţe, ascunzîndu-i la piept privirea fără expresie.

— Ne-am întors. Se desfăcu, şi-l ţinu cu putere desprins de lîngă ea.

Un neînţeles simţămînt de vină îl copleşi. Imenşi, ochii negri îl ţintuiau străin.

— De unsprezece luni, nu-l îngădui să întrebe. Şi-l părăsi din mîini.

— Unsprezece luni !

Dezarmat într-o amărăciune fără seamăn, Matei rosti fără să întrebe :

— Ce-mi fac, mă uită finişorii... Înţeleg golul făcut în jurul tău... Înţeleg mai bine de ce *tu* m-ai ţinut departe. Dar Ana... dar Catrina !

Se sperie.

— Nu aici, îl trase ca o săgeată de încheietura mîinii, depărtîndu-se de staţie.

Sub lumina crudă a lampadarului, ochii negri luciră, luciră...

— Xena...

Clătină iute din cap.

— Aşteaptă. Trase adînc aer în plămîni. De cînd n-ai văzut-o pe Catrina ? De cînd eşti în Bucureşti ? Îi apucă cealaltă mînă. Bagă de seamă ! răguşi.

— Unde s-o văd pe Catrina ? Sîntem de doi ani în Bucureşti.

— Aa ! Cinci ani la vie, nici o veste ! neprieten ! laş, laş ! Cel dintîi ţie, n-ai uitat... laş, laş, şi eşti doctor, îl trase dezlănţuită în dreapta şi stînga de braţe. gîfiind roşie. Nu încerca... cît mine n-o să poţi... Înghiţi repede. De partea monştrilor ! Iudă ! îl zvîrli din aproape, neslăbindu-l din ochi, văzîndu-l că priveşte în gol. Suportă tăcerea. În suferinţa ei, gîndul de el zăcuse ca altă durere. Îl duş-

mâni. Palid, şi încărunţit, îndurerat... Tremură. Vorbele lui toate... „Ce-mi fac"... Pleacă !

Tăcut, ştiind paroxismul atins, Matei aşteptă, din ce în ce mai palid, răscolit pînă la disperare de încîlcirea bănuielilor.

— Te căieşti ! Prea tîrziu ! Dar m-ai oprit. Nu întrebări. Spune-mi, şi pleacă. Trădător, se înecă în furia că o pierduse, în valul de bucurie că-l păstrează.

— Nu e cu voi Catrina ? De unde v-aţi întors ?

— De la vie, răspunse fără voie.

O mare uşurare odihni împotrivirile. Îşi apăsă tîmplele. „Ce-mi fac"...

Braţul lui Matei îi învălui umerii, îndreptînd-o mai spre umbră.

— De ce n-ai scris, îl opri în loc.

— Întîi eu, de la început pînă astă seară, o lăsă să se sprijine de zidul unei clădiri. O lună după ce te-ai întremat la vie, am plecat în Suedia. A patra zi, acolo, am primit o scrisoare de la el... uluitoare. Nu tremura. Aproape şase ani au trecut de atunci. Ana, Catrina, Dada, copiii... cu tine, el, porniţi cu toţii peste graniţă. Fără ţintă precisă. Îndată ce veţi avea adresă stabilă, îmi veţi scrie. Expediată din Lugano la 28 octombrie. Virgil, Costache, Traian, aceeaşi veste, la aceeaşi dată. Nici ei, nici noi n-am mai ştiut nimic. Am telefonat din Stockholm lui Costache, după o lună, după două, am scris. Nimănui, nimic... Tata a avut o lungă agonie, şapte luni. După formalităţile de succesiune, partajul cu fratele meu vitreg, ne-am înapoiat în Bucureşti. Am lăsat bagajele acasă şi ne-am dus la Catrina. Casa, vîndută. La tine, casa vîndută. Am înţeles că voise să rupă orice legătură cu trecutul. Era firesc, pentru ceilalţi. Au filozofia lor. „Singurul aranjament posibil" ! Îi luă chipul între mîini. Tu ai avut dreptul, oricît, oricum, să fii nedreaptă. M-a durut să mă înstrăinaţi. Nici Tudor cu Santha nu erau de găsit. Şi ei, cu voi ? Xena, o privi adînc în ochi, nici o interdicţie nu te-ar fi — *pe tine* — apăsă trist, hotărît... îşi desfăcu cravata, o vîrî în buzunar. Din ziua cînd v-am cunoscut, din ziua aceea, insistă grav, am fost recunoscător vieţii pentru Ana, fericit s-o ştiu liniştită, apoi, că îţi sînt un sprijin. Uite, se rezemă şi el de zid, lăsîndu-i răgaz Xenei să-l reapropie de inima ei, într-un minut, altă putere decît a lui ne-a legat iarăşi... Trăiţi. Mă liniştesc. Întortocheliile o să le dezlegăm acuma,

îndată, mai căută timp să nu se lase îngrijat de ciudățenia imobilității ei. Vru să se întoarcă spre ea, mai aștepta. O ploaie subțire, morocănoasă, începuse. Nevindecata părere de rău îl copleșea iarăși. Izbucnită în el la primirea vestei în Suedia, aprigă pînă sosise în București, îl chinuise, fărîmițîndu-i liniștea ca în fața unei maladii eronat diagnosticată. Anii trecuseră, inexplicabila smulgere dintr-o afecțiune adîncă, fără umbre, adîncise simțămîntul penibil. Pe imaginea tulbure a singurei justificări, suferise în imaginea purtată în el. Informă, pentru că nu totdeauna același punct al sesibilității îi era atins, îndoiala îl purta între obrajii pălmuiți ai Catrinei și reîntoarcerea Xenei lîngă omul pe care îl părăsise. „Pentru ce să i-o mai spun" ? renunță. Dar gîndul fugea în jurul punctului negru, fugea împuns de ochii prea arzători, prea adînciți în orbite.

— Te așteaptă cineva. Greșește, pentru că nu-ți dau drumul.

Matei se înfioră ușor. În dîrzenia sensului, o lasitudine impregnase glasului o glacială indiferență.

— Cineva... ! Ca și mine, te-a iubit din prima clipă, ești ca un copil al nostru. Este o pasionată, suferă... Tu nu poți să ierți ?

— Resentimentul e mai ușor de suportat, Matei, decît o nobilă iertare. S-ar crea o diferențiere, care i-ar indispune amorul propriu. Nu mi-ar ierta, s-o iert. Și eu deloc nu sînt în stare să fiu nobilă... O instabilitate de opinii în ce mă privește... M-ai gonit tu, atunci, din inima ta ?

— Am alergat, ca să te prind, ocoli răspunsul Matei. Elvira m-a ajuns, nu mă așteaptă, știe.

— Era cea mai inteligentă, continuă, cu privirea vagă spre celălalt trotuar. Spune-mi gîndurile tale cînd ai citit... Nu te pregăti, adăugă în același glas.

— După atîta vreme... *Tu* lămurește-mă acum. Am înțeles doar despărțirea de Catrina, aproape atît de dureros cît...

— Cît ? se întoarse puțin spre el.

— Du-mă acasă, deslușiți-mi anii de la vie, cinci ani ce ați făcut cu școala copiilor ? Nu pricepi că nu trebuie să mă frămînți încă ? E ceva drăcesc, spune ! Tu n-ai vrut să-mi scrii. Dar ce intrigă mi-a depărtat-o pe Ana ? Toată ploaia asta te pătrunde, încercă s-o adăpostească sub haina lui, îngrijorat la culme de slăbiciunea trupului.

— Lasă... îi dădu mîna la o parte, și trecu în fața lui. Să nu răspunzi pînă nu mă opresc eu. Scrisoarea abracadabrantă. Toți, plecați. Dar m-ai lăsat la urmă, ezitînd pînă să rostești *cu tine*. „Despărțirea de Catrina, *aproape* atît de dureros cît...“ și te-ai răzgîndit. Orice aș fi, orice aș face, în inima ta *rămîn*, dar gîndul mă respinge. Nu-ți este limpede bucuria de acum. M-ai luat în brațe, și am simțit. Ce anume în aparența mea te-a convins, ca și pe Catrina atunci... se opri. De la medic, la mine, Matei, îl privi hotărît, dar cu blîndețe. Ți-e frică de o anomalie pe care izbutisem s-o ascund ? îi atinse reverul hainei, își îndreptă umerii.

— Catrina transmitea mesajul lui doar, nu uita... Să ne mișcăm de aici, vorbim pe drum. Unde stați ? o luă de mînă, încercînd să-i fie alături.

— *Așa* stai, în lumină, trebuie. Ne dezlegăm întîi, apoi te duc. Un rîs ușurel, atît de lucid în nesemnificația lui. Deci, încă o dată, tu nu știi de Catrina...

Matei își simți gîtul înclești, o privi deasupra sprîncenelor.

— Uiți, erai o copilandră. Primul tău bal ; costumată, floarea-soarelui. Îți străluceau ochii cît toate candelabrele, după masca de catifea neagră. Ai dispărut cu Elvira, și te-am văzut intrînd iară într-o rochie roșie lungă. Cu părul tău rotunjit pe urechi, păreai un mac printre dansatori. Iradia din privirea ta o intensitate de bucurie cînd m-ai găsit, neomenească. „Numai ție, Matei, mîine Anei. Să nu-i spui“. În rochia ta de văpaie ardea fericirea certitudinii că-ți vei avea curînd copilul. Pînă în seara rochiei de flacără ai ținut ascuns. *„Dream“*, tot numai ție, șopteai sprințară cum te împodobise dansatorul tău tînăr și nu-ți dădea drumul... Ai simțit tot... Atunci, ce să-ți ascund ?

„Adu-ți aminte, rîdeai prea mult. Ce-ți spunea ?“. „Acum zboară cu avionul“, cîntase bufnița din ceas în gîndul ei, scăpat șiret abia în zori de atîtea ascunzișuri.

„Xena“ ! *Dream !* Doisprezece ani în cinci minute. „Roman foileton, literatură proastă“ ar izbucni Varvara, străfulgeră în minte.

— În aparența ta ? Uite, te țin de mînă, necunoscuți trec, și nu se miră. Un frate, aș fi prea bătrîn. Sînt tatăl poate, prea îngrijorat să te măsoare atît de slabă. Tăcu. Da. Frică mi-a fost, toți anii cîți ne-au despărțit. Acum, deodată sînt spălat. Mă odihnesc de răul ăsta. Dar celălalt...

O undă de suferință trecu în obraji. stăpini glasul. Aerul ăsta, înfățișarea ta adolescentină... Emană o putere indomptabilă din tine... Atunci ? Palmele în obrajii Catrinei, crezi tu că le-am uitat vreodată ? Toată bila expulzată în scîrba ta, în ziua accea... Atunci ? Cu ce rimează docilitatea asta ? Ascultă, se întărîtă subit; și păliră buzele. Aș fi vrut să știu unde vă aflați. Ana și copiii îmi lipseau. n-am încetat să sper într-o scrisoare de la Ana. Mi-era milă de tine, asta, da. Dar îmi era la îndemînă *tu* să fii departe. E adevărat, gîndul meu te respingea...

— Îți căutai dreptul de a-ți fi milă pentru ceea ce *aș fi vrut* să fac !

— Nu mi-l căutam, îl am. Ana mi te-a dat în grijă de cînd aveai nouă ani. Docilitatea... reîntoarcerea ! După tot ceea ce... nimic nu semăna cu tine, înghesui repede, repede fraza, văzînd împietrindu-se obrazul din fața lui. Mi-ai cerut, își reveni Matei. Repet, mi-a fost frică. Un rău de care n-ai fi fost responsabilă. Imaginează-te în locul meu, se rugă. Te îndepărtau distanța și anii, tăcerea... Te regăsesc, aceeași, aceeași voință de oțel ca atunci... nu... ca dintotdeauna, reluă visător. Uneori era atît de insuportabil, încît încercam să te absolv, știind ce însemnau copiii pentru tine. Ai greșit, îți spuneam nenorocit în gînd, de ce să fi crezut că te-ar fi despărțit de ei ? Încercam... pentru ei n-ai fugit, pentru ei, la proces... pentru ei. mîna... „Și ești medic", gîndi amar, Xena devenise lividă. Pentru ei, tu ești în stare de tot...

— *Tot*... dar pînă la scîrba de mine, se sălbăticiră ochii.

Între amîndoi, tăcerea lovi cuvintele, îi afundă greoi în trecut.

— Ești doar cu Ana și copiii ! ? Xena, te rog, se aplecă privindu-i buzele.

— Să mergem spre umbră.

Se lăsă dus. nemaiputînd suporta brusca schimonosire a gurii ei. „În ce prăpastie i s-a întors privirea", se înspăimîntă.

— E aproape pînă la noi, un sfert de ceas. Luam tramvaiul doar ca să încerc. Nici n-aveam bani. Nu mă gîndisem, și traversă vorbind monoton, fără să se oprească, fără să întrebe. Am trecut azi în anul doi la litere. Pînă în seara asta nu m-am urcat nici în tramvai, nici în autobuz... Erai pedant cu amigdalele mele. Ana ascundea

mașina de înghețată, dar în colțul meu, la Nestor, nici o zi nu eram lipsă. Și-ți spuneam... Nu am îndrăznit încă, aproape un an, să intru acolo.

Matei se stăpînește. Îi simți antebrațul ca o bară, încleștat cu putere de al lui. „Ce haos", i se strînse inima. După colț, întunericul îi aspiră într-o fundătură fără felinare. Treptat, brațul se moleși.

— Ai avut tu nevoie, în lumină să mă cercetezi ! Trădător... pentru voi ! Nu-ți cer măcar să crezi. Infernul tău îți dă dreptul la orice. Dar trebuie să-ți dai seama că mă afunzi în enigme care mă năucesc. Ți-am lămurit tăcerea de care mă învinuiai. Ai văzut, că gîndul meu te respingea era doar o imaginație... mai bine zis *lipsă* de imaginație. Cînd ți-am văzut profilul în timp ce încercai să urci în tramvai, mă înăbușeam de bucurie. Fericit, oh, ce fericit, că nu te-ai reîntors... Dar, singure, fără mine, fără Catrina ! Spune-mi, cum a reușit și asta ? „Se răzbună, umilind-o în afecțiunile ei cele mai adînci"...

În cadența pașilor, glasul lui scăzut sună prudent deodată, palpînd în respirația ei anticiparea sumbră a unei revelații.

— Nu trebuie să ajung în fața Anei împresurat așa de frică. Nu e bine pentru ea.

— Sînt fără realitate, Matei... Te rog. Nu te opri. Mi i-a furat Catrina.

„Să nu le spui. Lor le este frică. Încă nu am copil, Matei. De ce ?"

— Prin înșelăciune. Ana o să-ți spună. Nu știm unde sînt. Nimic. Nu știm. Așteptăm.

Înghețat, în linie neîntreruptă, glasul înșira, scăpa de un cuvînt, altul zdrențuia sufletul.

„Orice, orice elan, orice încercare i-ar prăvăli stînca asta de rezistență. Aș distruge-o". Și continua să umble alături, incredul și trăznit de evidență, apăsat — în simțămintele de milă dureroasă și revoltă — de același gînd de vinovăție din clipa cînd o regăsise.

— Intrăm în strada noastră. Știu cum te doare fuga mișelnică a Catrinei. Întîi scîrbit, aș fi vrut să fii...

Matei tresări puternic. Catrina ! Numele fusese azvîrlit. Ca un avertisment. „Nu mai îndură să mă știe în dezastrul ei. Mă smulge spre ceilalți, se apără în violență. Altfel se prăbușește".

— Era terorizată, convinsă de altă nenorocire dacă i-ar fi rezistat. Catrina te adora, eşti aspră.

— Sînt aşa. Îi lăsă braţul, umblă mai repede. Specificul adoraţiei lor, să mă distrugă. Ce fel de altă nenorocire, spune ? întoarse capul şi rîse scurt în obrazul lui. Spune ? V-a scris, să mă cred părăsită. Ce soluţie pentru mine, decît altă hotărîre să dispar ? Frică, nu pricepi ? Vie, rămîn primejdia. Îl cunosc. Încă nu mă cunoaşte. Aştept.

— Şi Ana ? Crede, despre Catrina...

— Ana nu crede. *Ştie* că ar fi trebuit cu noi să fugă. Şi nu iartă !

Matei tăcu. Se revăzu zvîcnind de oroare în noaptea adevărului destăinuit de Catrina, cu gîndul nebun să fugă spre ele la vie, să le ducă departe, şi copiii, să le ascundă. Nebun... Ce logic fusese impulsul, se răvăşi în regret. Ce teroare făcuse din Catrina uncalta unei monstruozităţi ? Şase ani... „Nimic. Aşteptăm". O deznădejde cumplită îl năpădi. Cum aşteptau ?

— Catrina era bolnavă, cardiacă. Ştiam numai eu... Xena ! totuşi ! fapta este, şi nu, de înţeles, din partea ei. Pentru starea în care se afla Catrina, i-ar fi fost fatal mai puţin decît îndurase pînă la proces. Xena ! repetă, izbit în inimă de strălucirea privirii ei intense.

— Da ? se trezi. Dispariţia ei, pentru ce mi-ar folosi ? Poarta de fier, acolo stăm. La mezanin, etajul este nelocuit acum, demisolul pentru Tudor, cînd vine în Bucureşti. Era un rău în familie ?

Nu răspunse. „Aşteptăm"... Aşteptau.

— Aici...

Matei se rezemă cu spatele de clanţa porţii.

— Numai tu, tu poţi s-o scapi de vina pe care şi-o închipuie. O macină şi asta. Spune-i... Numai lipsa mea de curaj a germinat totul. După doi ani, nu am avut energia să-i divulg Anei nevoia unui divorţ. Curaj ? Tot încerc, şi acum, să maschez adevărata mea vină. Trufia, ea mă împiedica să admit eroarea, confuzia dintre imaginaţie şi realitate... Atunci, nu mai visam decît să mă reîntorc la Ana. Nimic nu s-ar fi putut întîmpla..., se înroşi pînă la ochi. O să te las singur cu Ana, Matei. Numai atunci să-i spui. Pentru că *de atunci* noi nu vorbim despre... despre tot.

Scuturat de hohote înăbuşite, Matei o strîngea în braţe, rostind întruna :

— Sînt cu voi, acuma cu voi, să nu te mai închizi în tine, nu te gîndi numai la tine, îi ţinea capul lipit de pieptul lui, îi netezea părul. Nu te gîndi numai la tine...

„Nu te gîndi numai la tine"... Odată, David îi ceruse aşa... acum cîteva ceasuri... În gînd, în ochi, în toată fiinţa ei imaginea fu vie, îşi simţi obrajii ca para focului. Atingîndu-i creştetul, mîna lui David reînviase duioşia turcoaicei din drumul ei de groază. Înclinase gîtul ca să scape de amintire, degetele lui atinseseră ceafa. Din creştet pînă în tălpi, focul rapid o încinsese ca un curent electric, înfricoşînd-o de ea însăşi. Fugise aproape, rătăcind în pădurice pînă scăpase de pîcla din trup. Îşi mlădie uşor capul, aşteptă încordat, clipa trecu, alunecă alta. Cu urechile arzînd de ruşine îşi ascultă sîngele. „Acum, să-mi amintesc ! Sînt o detracată", îşi descleştă dinţii, conştient exasperată. „Nu sînt o detracată", apucă mîna lui Matei, şi-o lipi de obraz. Frica de autoanaliză în presentimentul tulbure o apăsă ca o nouă povară. Se irită împotriva lui Matei, aspirînd la obişnuinţa singurătăţii, nezdruncinată de sterila lor întîlnire. Căută, şi precipită ca să nu renunţe.

— În situaţia inextricabilă dintre casele noastre, e rezonabil mîine să vii la Ana. Întoarce-te la tine acum. Mai uşor ar fi fost să nu ne regăsim.

— Ţi-au fost anii cei mai greu de îndurat. Spune-ţi că, de la o zi la alta, se poate...

Pentru că numai de ea era absorbit, Matei nu pricepuse sensul cuvintelor ei, continua s-o ţină strîns, vorbindu-i. Liberată din învălmăşeala lăuntrică, regăsi deodată acel nou colorit pe care îl capătă întîmplările trăite şi împărtăşite. Îi apăsă mîna lipită de obrazul ei, totdeauna stîngace şi stingherită în exprimarea tandreţei. O oarecare artificialitate în gesturile ei îl intrigă pe Matei, ajutîndu-l să se domine.

— Spune-mi, Xena. M-a bănuit şi Ana ?

— Nici eu, nici Ana. Noi nu pricepeam. De multe ori mă amorţeam, sperînd că nu mai exişti. Înţelege. Nu pentru că aş fi vrut... Dar nu trebuia să te alunec înspre ce sînt ei. Dacă ai fi scris la vie... Pe urmă, n-am mai vorbit. Am aşteptat.

Matei avu o mişcare de nerăbdare şi de neputinţă. Se rezemă şi ea de poartă, ţinîndu-i mîna într-a ei.

— Cum ar fi, să-ţi spun acum că din tramvai cineva mă striga *Dream,* în aceeaşi secundă în care tu, din stradă,

în urmă, mă chemai ? Cum s-a potrivit apoi, să-mi readuci tu după cinci minute imaginea voalurilor roșii în balul de acum doisprezece ani ?

Ștergîndu-și fruntea, Matei așteptă puțin. „O îmblînzește, ori i-am redeschis rana cu amintirea ?"

— Și amintirile, și gîndurile ne sînt stăpîne. Ni se pare că noi le căutăm, și... Ți-am readus imaginea de atunci, te-ai integrat în ea...

— Nu m-am integrat. S-a întîmplat așa. Neverosimil ca într-o literatură de senzație. Revine dansatorul de acum doisprezece ani. Fără să știi, acum, mi-l povestești și tu. Trebuie să sun, mi-am uitat și cheia. Vino. Se opri iar. Să mă știi, Matei. Înălță fruntea. La vie, cinci ani, mi-a fost Ana o pedeapsă.

— Pedeapsă, Ana ! O stridență în privire, infimă, dar stridență, îl lămuri. „O expiere"...

— Pedeapsă. Oglinda schilodirii mele. Aici, m-am trezit. Cinci ani de vină. Ana n-o să-ți spună...

„Și asta !" Dar, ceea ce omenește era de înțeles, pentru Ana era inadmisibil. Își șterse fruntea. Profund atins, intui adevărul. Tragedia ruperii de copii era continentul ei de durere, în care Ana nu avea dreptul să pătrundă. „Noi nu vorbim...".

— Dă-mi o batistă, Matei. „Mi-am uitat servieta. Azi, la Varvara... de azi la prînz... Sînt anormală ?" Sun la bucătărie, aici s-ar speria Ana, nu știe că mi-am uitat și cheia. Vino, prin curte, îl luă de mînă.

Ocoli fațada casei, cu mîna strînsă convulsiv în mîna lui Matei.

— Matei, de ce, de mine îngrozește bucuria ?...

Șoapta era un fulg, necuprins, necuprinzător...

— Domnu doctor, domnu doctor, țipă Paşca în bucătărie, fără să se miște din loc.

Dînd-o deoparte, Matei intră în sufragerie, pătrunse în odaie, neînțelegînd cum ajunsese Xena înaintea lui.

— Nu ! nu ! nu !, o auzise, și o văzu pe jos, aplecată asupra Anei căzută în nesimțire pe parchet.

— Un leșin, nu te speria. Ajută-mă s-o întindem pe divan. O cafea, Paşcă. Ai strigat, acuma vino-ți în fire. Ține-i umerii, Xena, o ducem amîndoi. Șocul emoțional, vorbi liniștit, repede, ușurat în adîncul sufletului. „Pedeapsă Ana... Asta nu i-au atins durerile ei. I-au secat

bucuria vieții,-i-au uscat sufletul pentru tot ce o înconjură. Idolatria pentru Ana arde aceeași, în toată ființa ei îngrozită în clipa asta". Trage-i perna de sub cap, caută pulsul Anei. Le ridici pe urmă, adu-mi apă rece, Xena. Ce ai ? șopti. „E ca o moartă", se ridică de pe divan.

— Basmul, bîlbîi, întinzînd mîna, și chipul înțepenise în stupoare.

De sub pernă, cărticica de poveşti desfăcuse dintre file, pe covor, copiii într-o cadră mică, și o foaie de ziar îndoită pe măsura fotografiei. X E N A citi înmărmurit Matei majuscule de tipar, scrise copilărește cu un creion albastru, deasupra și în josul chipului Xenei la proces. „Dumnezeule, ea nu știa !" Nu îndrăzni s-o mai privească, nu îndrăzni s-o atingă, fascinat de privirea fixă pe obrazul nemișcat al Anei. Și fu incapabil s-o roage pentru Ana. Către nimeni rămînea întinsă mîna Xenei. „Către inima ei numai", gîndi Matei. Își simți ochii umezi, se uită în sus. Suspendată între ireparabil și sfîntă înțelegere, secunda fu intolerabilă. Gestul fusese simplu, direct, adînc ca într-o tragedie. Xena strecurase sub pernă, aproape de creștetul Anei, în locul tăinuit, atîția ani, basmele cu foaia de ziar împăturind fotografia înrămată. Se stăpîni să nu-i sărute mîna. Știa cu ce efort făcuse Xena gestul, și ce va însemna pentru ea că îl făcuse.

— Dincolo e baia, vorbi, arătîndu-i din ochi ușa.

Pe marginea divanului, departe de căpătîi, își ascunse mîinile sub brațele strîns încrucișate. Îl privi adînc o clipă. Cu umerii aplecați înainte, părea încovoiată de urgie.

Tîrziu după miezul nopții Matei închise poarta încet, și în liniștea parfumată de regina-nopții ieși în stradă. Vîntul cald îi împinse o șuviță de păr pe ochi. O dădu la o parte. Cuminte, noaptea orînduise stelele, luceau blînd. Aprinse o țigară, aspiră cu sete fumul. Minute lungi, Ana nu putuse vorbi. Întinsă, îl ținuse strîns de mînă și deschisese ochii asupra lui numai după ce își biruise tresărirea spasmodică a pieptului. Se ridicase singură. Abia atunci realizase bizara impresie de necunoscut întîi, de rece înțepenit apoi, în atmosfera odăilor. Cenușie ! În rochie cenușie ! De ce nu-l pregătise Xena ? Era Ana, și nu mai era Ana. Rochia neagră fusese prezența lui Grigore impusă

celor din jur, întregirea parcă a Anei, în lipsa lui din viață. Îmbrăcată în cenușiu, era stinsă Ana, străină de ea. Silueta gracilă, trăsăturile, mișcările, toate erau întipărite în tristețe greoaie, amară. Neblîndă. Și totuși... În adîncul poetic al ochilor îngerești, clipirea genelor ascundea ceva cucernic. Matei înțelesese. Îl dusese de mînă, arătînd din ochi camera copiilor încuiată de Xena, odaia ei și sufrageria. „Mi-a fost frică, nu puteam cumpăra alte tablouri, nu puteam risca să avem aici ceva care i-ar fi reamintit. Numai covoarele din cuferele de la vie, mobila. Tot, de dincolo, am vîndut odată cu casa. Cu asta nu te obișnuiești tu", apucase cu două degete țesătura cenușie. „Mă simt schiloadă". Uimit, se gîndise cît de deosebite în același absolut erau amîndouă. „Oglinda schilodirii mele", spusese Xena. „Acum, nu trebuie s-o mai port, dacă aproape șase ani nu a văzut-o. Nici adineaori, am simțit, deși îmi netezea brațul, nu mi-a văzut rochia asta. Nici nu trebuie să știe de ea. Crezusem, mai ales în perioadele superstițioase în care se instalase, s-o feresc de asociația culorilor negre ale rochiilor noastre cu prevestiri mai rele. Am greșit. Inconsecvența totdeauna este vinovată... Acum, i-ar face rău să afle".

Îl lăsase singur cîteva minute. Se întorsese, și i se păruse înviată în doliul ei, cu toată îngrijorarea adîncă din amărăciunea vorbelor... Citise scrisoarea Catrinei, îl întrebase : „Tu, cum ai fi procedat în locul ei ?" „Amîndouă se înțeleg prin respirație parcă", își regăsise Matei un gînd din anul cînd le cunoscuse, uimit de sobrietatea exprimării afecțiunii dintre mamă și fetiță.

Tăcuse, ascultînd viața Xenei în casa de pe deal. Fantastică, incredibilă dacă oricine, în afară de Ana, i-ar fi vorbit. Fără soare, fără trecerea pragului spre aer liber, un șir de ani, în răsturnarea totală a principiilor de nutriție, energia, ori tensiunea nervoasă întreținea un astfel de tonus vital, fără nici o alterare a sănătății. Pînă cînd ? se întreba îngrijorat. Încredințată dintru început că nu vor mai revedea copiii, Ana tremura necontenit. Încercase să-i insufle și ei o speranță, hotărît să scrie îndată fratelui său în Suedia, să publice sistematic în ziare din diferite metropole, un anunț adresat copiilor, cu adresa lui din București. Fără știrea Xenei. Copiii erau ageri și precoci în inteligență. Tudor vroise să facă și el același lucru de la început, dar Xena interzisese vehement orice încercare.

Prea mărunți în vîrstă, cum le-ar fi ajuns în mînă ziare de care desigur erau feriți ? Matei protestase. Acum, între colegi, în școală sau plimbări, orice întîmplare le-ar fi putut aduce sub ochi numele lor care începeau anunțul. Se uitase Ana la el, și îl lăsase, pentru a doua oară, singur. Bănuise de ce și avusese răgaz să-și ascundă mîhnirea celui dintîi ascunziș față de Ana. „Nu au fost cruțați copiii", îi lămurise cum găsise foaia de ziar ascunsă de cel mare în carte. Rămași la vie doar cu Dada și Pașca în ziua apariției Xenei la proces, copilul luase de la factor ziarul. Numai după fuga Catrinei cu ei, fără să știe de ce, Ana răsfoise cărțile din ghiozdanul lui. „Nu au fost cruțați copiii", repetase, dar Xena, asta nu trebuie s-o știe. Este singurul neadevăr între noi. Copilul aproape două luni a tăinuit. Conștient de ce face. „Matei doctor, sărea cea mică într-un picior, unde s-a dus Xena, că-mi vine să spun o minciună ?" „N-o spune", se speria cel mare, „pînă vine Xena, așteaptă. Ea o să-ți dea voie". Și părîndu-i-se că visează, o auzise pe Ana, încet, atît de încet : „Ai uitat... cea mică, suspinînd aproape zilnic : „Xena, dă-mi voie, iar îmi vine să spun o minciună"... „Xena trebuie să aștepte, Matei. Altfel... Vis-à-vis, în a patra casă mai spre stînga, sînt trei copilași pe care îi plimbă o guvernantă. Xena nu iese, decît după ce se asigură de la fereastră că trotuarul este liber de acești copii. Nu te amăgi că poate nimic nu a înțeles cel mare, îi oprise Ana vorbele pe buze. „Cu tine vreau, eu cu tine vreau, să știi !", îi povestise. Nimic nu vom afla. O astfel de faptă își ia toate măsurile pentru urmări nedorite". Tăcuse. În douăzeci de ani, niciodată, în nici o împrejurare nu descoperise în Ana îndîrjirea, reținută, dar îndîrjire în priviri, în sensul cuvintelor. Deși cu minciuna Catrinei începuse, cu scrisoarea ei continuase și sfîrșise în concluzia de neiertat pentru Catrina. Ana nu-i pronunțase niciodată numele. I se păruse că-i *vede* sufletul și gîndurile care șterseseră pentru totdeauna acel nume, atît de contopit altădată în mamă și fiică. În liniștea nopții de vară, își auzi pașii ritmînd parcă un verdict inexorabil. Atît de nefericit se simți deodată, atît de apăsat, încît se opri din mers ca să respire.

Întinsă, ținîndu-l strîns de mînă înainte de a deschide ochii, primele cuvinte ale Anei fuseseră : „Sînteți sănătoși ?" Dar în toate ceasurile, numai acest plural o înglobase și pe Elvira în grija Anei pentru el. Își simți capul

aprins de mînie împotriva Elvirei. Nefericită în adînc de cînd aflase adevărul, știa inutilitatea oricărei încercări de autoînvinovățire. Pe alt plan fiecare, și Catrina și Elvira, ca și cum nu existaseră vreodată pentru Xena și Ana. „În ce să cred ? Răsturnarea nedreptății ? Imprevizibilul ? Nimic nu va cicatriza, niciodată, rana despărțirii de copii. Nu suportă să-i vadă în fotografii, îi are în ființa ei întreagă, repeta Ana, convinsă și ea de moartea Catrinei. Nu, copiii nu fuseseră cruțați. Știau. Dar, *ce* știau ? *Cum* știau ? Dar Xena *trebuie* să aștepte, altfel...", se opreau înspăimîntați ochii asupra lui. „Nu am nădejde, și trebuie să cred, și nu pot să cred. Au trecut șase ani... Îmi trăiește".

O ascultase, aproape fără s-o întrerupă. Niciodată Ana nu-i arătase gîndurile așa. În adevăr, își închipuia că este vinovată. Neatingîndu-se de celălalt, reliefase caracterul independent, personalitatea puternică a fetiței, logodită, fără știrea ei, la vîrsta ieșirii din copilărie, tocmai pentru a evidenția eroarea căsătoriei, dorința anormală de maternitate, cu toată ignoranța în materie a Xenei, ascunderea sarcinei, împărtășirea voinței de despărțire, în al doilea an de căsătorie. „Le știi, deși nu le-am vorbit împreună amîndoi".

Nefericită că nu-și va mai revedea nepoții. Ana își trăia propriul copil în trecut. „Deși singuratică în fond, pripită în generozitate, totdeauna Xena a răspîndit și cerut dăruire sufletească celor din jur. Această sete de căldură anima prieteniile din preajmă. Dar instinctul ei sigur simțea că tensiunea arzătoare de care avea nevoie era a clipei și nu a permanenței. Ești cel mai în măsură s-o știi", vorbise amar și fără ocol. „Prietenele s-au dat deoparte, nu au înconjurat-o, pentru că nu erau adevărate. Nici rudele. Dar ele s-au simțit atinse de scandal. Tu, și Tudor. Ceilalți, mai ales femeile, de cealaltă parte. Scandal ? Xena era prima femeie care hotăra desfacerea căsătoriei ! Nimeni nu s-a oprit asupra faptului că nu fugise, ci la mine veniseră Xena și copiii. Numai Viorica i-a scris mereu. Dar ea e limpede, un cristal. Nici nu mă așteptam altfel. Fiecare avem o fereastră zăbrelită în noi, de care ne este frică să ne atingem. Am înțeles asta. Dar ofensa de a-mi scrie mie compătimitor a fost surpriza mare din partea celorlalte. În școală, în internat, acolo a fost iubită, îi făceau patul, îi împleteau părul ca s-o ajute. Își fura rochiile noi de acasă, să le dăruiască celor

lipsite, împărțea tot ce i se trimitea de acasă. Dar cînd era pedepsită, toate, bloc în jurul ei s-o apere. Sîntem singure, vrem așa să rămînem, fără nimeni".

Îi ceruse să-l lase să doarmă în sufragerie pe canapea. Nu-l îngăduise. Intrase singur în camera Xenei, să încerce să-i vorbească. Îmbrăcată, cu pantofii în picioare, Xena părea azvîrlită pe divan, chircită pe o parte, dar cu brațele strînse încrucișat peste piept, așa cum plecase de lîngă Ana. Somnul adînc îi dădea o imobilitate nenaturală. Nu crezuse că doarme. Lumina aprinsă inunda crud din tavan. O mișcase ușor, îi scosese pantofii, îi întinsese picioarele. O acoperise întorcînd mătasea de pe marginea divanului peste ea. Nu simțise, rămînea adormită, obrazul păstra expresia torturată. Îi stinsese becurile, deschisese ușa spre balcon. Ana intrase, rămînea pe celălalt prag. „Și mîine poate să doarmă. La vie, și aici, de ziua copiilor, cădea în acest fel de somn, cîte o zi sau două". În întunericul odăii, lumina lunii ștersese conturul trupului culcat, transformîndu-l într-un fel de fantomă. Ieșise după Ana cu inima strînsă, vrînd să alunge imaginea din urmă. „Aproape *in utero,* subconștientul refugiu în somnul salvator", vroise să se liniștească, și adăugase pentru Ana : „efectul zguduirii reîntîlnirii noastre". „Nu, răspunsese ea, deznădejdea lipsei de veşti prin tine"...

„Desigur, situație inextricabilă, dar nimic, nimeni, nici ele nu mă vor împiedica, zilnic, să le fiu alături cîteva ceasuri", își aprinse altă țigară Matei.

În dragostea pentru amîndouă, gîndurile lui porniră pe alt făgaș. Prea scurt respira uneori Ana, alternativ pălind și colorîndu-se ușor obrazul. Investigări complexe în privința Xenei erau excluse. Consultarea unui specialist, inutil de încercat. Posibilitatea unei anamneze era irealizabilă. Xena ar fi dejucat orice întrebare cu abilitate. Pentru lămurirea stărilor ciudate ale Xenei din acești șase ani, nu va avea altă soluție decît propriile lui constatări. „Zilnice", își repetă hotărît.

„Fusese o natură înclinată spre introspecție, se înecase în lacrimi Ana, în pragul ușii, dar cu entuziasm pentru cei din jurul ei".

O stea căzătoare tivi aurit un clin de cer. Se îndepărta luceafărul, bolta pălise.

„Matei, de ce, de mine îngrozește fericirea ?"... Ce necuprins, în acest necuprinzător...

A doua zi, direct de la spital, se dusese la ele. Exact cum o lăsase de cu seară, Xena continua să doarmă. După contravizită, revenise, cinase împreună cu Ana. Singur apoi, aşteptase în fotoliu lîngă Xena, fără să încerce nimic. Braţele întinse pe lîngă trup, o întoarcere spre dreapta a capului erau semne ale descleştării apropiate din somn.

— Dă-mi caietul, David. Nu mă clintesc de aici pînă nu văd sfîrşitul, strigă Varvara de la fereastra sufrageriei. Ce netoată apare cîteodată Babuşca ! „N-avem decît toz", o îngînă furioasă.

— Aşa e în casa asta, importantă e doar clipa, mormăi Karibian. Linişteşte-te şi deschide mata fereastra pînă îmi scotocesc buzunarul.

— Nu cumva...

— Nu ies din casă fără bucăţele... N-o fi auzit lăptarul meu de un Pegas, dar pe-al lui îl cheamă Fulgeraş, amărîta de mîrţoagă. Vrei să trec pe lîngă el ori pe lîngă altul ca o brută ? Astăzi am plecat devreme. Ia, Varvara, patru am. Strigi mata, ori îl chem eu ?

— Vino, vino, iar începe, dădu brînci geamului sculptoriţa. Nemaipomenit ! Niciodată n-am văzut aşa ceva ! Vorbeşte, pur şi simplu... Aşteaptă, pînă se opreşte. Nu am dreptate ?

De un sfert de oră, în faţa porţii, un cal roşcovan, înhămat la o căruţă pe jumătate încărcată cu scînduri, nu vroia să se mai urnească. Trecători se opriseră curioşi, unii îl ajutaseră pe ţăranul coborît de pe capră, împingeau cu el căruţa, un bărbat chipeş mîngîia calul pe gît şi sub fălci, trăgea de el. Nu era chip. Venea ţăranul, îl lua de gît. Se smucea deodată calul. Şi atunci începea să-şi mişte capul înspre stăpîn, întocmai cu gestul unui om care explică cum totul e degeaba. Cum isprăvea, întorcea capul spre stînga, ignorîndu-l cu desăvîrşire. Se îndepărta domol ţăranul cu mîinile în buzunare, aştepta, iar pleca şi-l lua de gît. Scena se repeta numai la încercarea omului, dar atît de expresiv, încît nimeni nu se gîndea să plece, în aşteptarea altei protestări. Pe rînd, încercaseră la fel privitorii. Impasibil, calul nu reacţiona decît cu o întoarcere dispreţuitoare a capului.

— Intră pe poarta asta, omule ! strigă Varvara. O fi prea grea căruța, și nu mai poate ? Dă-i zahărul ăsta.

— Păi, de unde grea ? N-ați văzut că o împing și singur, plecă omul și puse sub botul calului palma întinsă. Rontăi, așteptă stăpînul cinci minute, încercă iar. Circul reîncepu aidoma, spre încîntarea spectatorilor și mai cu seamă a Varvarei.

— Nu vă supărați, coniță. Aveți cumva telefon ? veni omul la fereastră.

— Am. Vrei ceva ?

— Fiți dumneavoastră bună și sunați la 3-90-15. Să vie Glafira.

— Mai spune odată numărul, vorbi Karibian din spatele sculptoriței, întinzînd capul pe deasupra ei.

— Să vie Glafira, mai glăsui tacticos omul, rezemîndu-se fatalist apoi de poartă.

— Dar mai încearcă o dată, strigă Varvara, pînă vorbește domnul la telefon.

— Îl mai las, întoarse puțin capul țăranul.

— Mi-a răspuns o fetiță, reveni David. Se ducea să-i spună. Da de unde vine Glafira ?

— De departe, da vine. Mulțumesc.

— Laconic, nu glumă, se agită Varvara. N-ai întrebat cine e Glafira ?

— Fetița m-a întrebat de stradă, isteață, dar grozav de neliniștită în glas. Și a întrerupt brusc.

— Omule, în cît timp sosește Glafira ? se aplecă Varvara în afară. Nu vrei să mai încerci ?

— Iaca, să încerc. Jumate, poate aproape un ceas, ajunge ea.

De pe trotuarul celălalt, trași mai sub streșini la umbră, privitorii veniră mai în față. Din partea lor, calul purta un șnur roșu atîrnînd de-a lungul capului. Începu șnurul în sus, în jos, capătul se mai supără în lături, oamenii aplaudară deodată. Roșcovanul îi privi de sus.

— Să știi că e de la vreun circ, rîse cu lacrimi David. Exact ca un om, adevărat vorbește.

— De la circ îl ai ? Vino aici să ne spui.

— Da nu mi-e mie a șagă, cucoană, mișcă doar umărul omul, și trecu în lături sub platan.

— Avem timp să mîncăm. Să vezi că Glafira vine călare pe alt cal, să-l schimbe pe ăsta. Repede, Babușcă, strigă

Varvara. Nu închide, David. Lasă fereastra așa. N-au decît să intre muștele, trebuie să aud...

— De ce să nu așteptăm cortina ? O lăsăm pe Ana să mănînce singură ? întrebă serios, cu ușoară protestare în ton David.

— Nu am avut timp să-ți spun. Nu vine. A fost aici pe la unsprezece să-și ia servieta. Alaltăieri plecase fără ea.

— De ce nu vine ? Babușca i-a pus tacîm.

— Așează-te, își despături nervos șervetul sculptorița. Am uitat să-i spun Babușcăi, era la piață. Vroiam să-ți vorbesc la cafea. Poți să aștepți ?

— După Glafira. Pînă la ea, o să fii imposibilă. Aștept.

— Pe căldura asta am pus bere la rece, de unde să ghicesc eu că nu vine ? dădu să ia tacîmul și paharul bătrîna.

— Lasă-le, și cafeaua aici să ne-o dai, se împotrivi Varvara. Ce faci, David, îi opri mîna. Mai taie una, serioasă, ce să înțeleagă omul cu felia aia subțire ?

— Pentru mine e cea dintîi. Îi pun friptura pe o felie de pîine și i-o duc. Pînă mă întorc, poate nu mai zbîrnîie sufrageria așa.

— Răcorește-l cu o bere. Cald mai e, agită Varvara caietul de schițe. Poate îți spune cam de unde vine.

Karibian ieși cu tava fără să răspundă.

Cu ochii la ceas. Varvara păru brusc îndepărtată. Dădu deoparte tot din fața ei, răsfoi caietul, se adînci asupra unei file.

— Dincolo de Pantelimon, intrase pe nesimțite David. Nu l-am întrebat altceva. Nu era să-i cer plată pentru ospăț.

— Sigur că nu. Mă prind că Glafira e o fostă acrobată ori dansatoare de circ.

— Astea trei, admirabile, o împiedică bărbatul să întoarcă foile. Te rog, Varvara, dă-mi voie să le văd de la început. Poți să-mi ceri încă o cafea ? Ha, ha, primul nu-l văzusem. Sigur o să le modelezi. Ridică privirea.

La fereastră, Varvara scutura brațul drept înapoi, spre el, fără să-și întoarcă fața. Nici o rumoare nu se auzea din stradă. Neștiind că se așteaptă o Glafiră, nesperînd în altă secvență, curioșii plecaseră pe rînd. David crezu într-o nouă încercare a țăranului, și se apropie de Varvara. Sprintenă, o femeie între două vîrste, vînjoasă, legată țărănește cu o basma, sărea chiar în acea clipă de pe o bicicletă, în spatele căruței. Propti bicicleta de poarta Varvarei. Fără o vorbă,

bărbatul se urcă pe capră. Calul, n-aude, n-avede. Domol, țăranca trecu de-a lungul căruței, la coama calului se trase mai de-o parte. Și-i netezi brusc capul de la ochi la gît. Porni roșcovanul în trap.

— Ce-i spui, spune-mi ce i-ai spus ? strigă tare Varvara.

Neștiind de unde venea glasul, țăranca încăleca bicicleta uitîndu-se în sus. Dădu din cap înspre fereastră, întoarse ghidonul bicicletei spre direcția de unde sosise.

— Cine ești ? Ce i-ai spus, Glafira ești ?

— Păi, femeia omului, cine să fiu, se înveseli țăranca pedalînd zorit în direcția opusă căruței.

— Ești vesel ? îmi ascunzi ceva, se exasperă Varvara, lăsîndu-se să cadă pe scaun.

— Ai pierdut prinsoarea. Să închid ? Prăjește soarele, își lărgi nodul lavalierei. Ce să ascund, Varvara ? Sînt vesel de toată panorama. Ce s-ar face omul, dacă i s-ar năzări năzdrăvanului ăla s-o ceară pe Glafira pe o noapte viforoasă ori ploioasă ? Varvara, juri că nu abdici, și-ți torn un șpriț rece ? veni în dreptul mesei.

Ochii albaștri fulgerară.

— Măcar să fi spus un pahar cu sifon rece. Dă-mi cafeaua aia. Dacă ai fi în stare să te urnești pînă la oficiu, ai aduce o sticlă cu apă din frigider.

Karibian plecă și se întoarse cu un pahar mare, aburit, plin cu apă. Unul în fața altuia, tăcură, sculptorița gînditoare, distantă, bărbatul țintind-o răbdător.

— Semeni cu Buddha, dar și cu un școlar anxios în așteptarea notelor.

— Față de eternitate sînt încă și mai mic.

— Alt neam, altă cultură, fiecare. Eu, amestec hibrid de rase. Tu, cu atavism oriental, și cu pecetea grea a filozofiei germane asupra modului tău de a gîndi..

— Et caetera, nu-ți stă bine, Varvara, ce pecete grea ? *Mintea* mea ne privea pe amîndoi, cum stăm de necăjiți pentru că a dispărut fata...

— Cum „dispărut" ?

— I s-a urît săptămînal cu noi. E tînără, e natural să-și dorească tineri în jurul ei.

Varvara îl întrerupse cu o mișcare piezișă a brațului.

— De Ana, vreau *eu* să-ți vorbesc. Ești cinic să-mi afișezi ipocrizia asta. Cînd știi că a primit să mănînce cu noi numai pentru că am asigurat-o de stricta noastră companie ! Din tot tineretul perindat la mine, este singura

care nu și-a măsluit vreo întîlnire *întîmplătoare* pe aici. Pînă acum. Să trecem în bibliotecă, e mai răcoare. Și nu uita că vine de aproape opt luni. Străbătu sufrageria lent, dar înciudat.

Surîsul de copil trist flutură pe chipul prietenului, dispăru. Cu spatele adîncit în pernele canapelei, Varvara îl observa.

— Ipocrit sigur că sînt, meschin chiar. M-am răzbunat cum am putut. Cinic... Reflectează puțin, Varvara. Știi pertinamente mata că nu-mi reneg o hotărîre. Pe Ana am adoptat-o, amîndoi, nu ? Pot eu să am un resentiment că întîmplarea din stradă ți-a stăpînit atenția, gîndurile, reacțiile un ceas și jumătate ? Nu. Dar sînt un muritor de rînd, și dacă politețea își face datoria, nu ai dreptul să-mi condamni nervii de sub pojghița ei. În loc să mă avertizezi că-mi vei vorbi despre Ana, ar fi trebuit imediat să începi. Nu ți-ai dat seama cu ce ton ai spus... Am clocotit un ceas jumătate. Acum, povestește-mi, dar... lasă-mă să termin, deveni ursuz. Recunoști că, *cinic,* pentru mine era cel puțin deplasat ? Dar glasul lui sfîrși învăluitor.

— Recunosc. Dar rău nu-mi pare... de Glafira ! În patru ceasuri, două surprinzătoare aspecte de viață, unul sentimental — celălalt pe plan artistic. Ascultă, David, urmă sculptorița privind pe sus în jurul rafturilor ticsite. În mai puțin de 48 de ore, sosește Ana, subțiată cu încă vreo trei kilograme. Pricepi că pe fața ei nu mai găseam decît ochii ? Lasă-mă și tu să isprăvesc. „Mi-am uitat servieta. Nu sînt bolnavă. Ne-a sosit un prieten crezut dispărut din viață. De șase ani. Alaltăieri seară, plecînd de la dumneavoastră". „Știi cît ai slăbit ?" „Nu. Am fost tulburată". „Ți s-a mai întîmplat ?" Mi s-a părut că închidea asupra ei o poartă de fier. M-am repezit : „Ana, dar mama ?" „A leșinat. Da, Ana a leșinat. De emoție. Nu a fost grav. M-am speriat, dar prietenul este doctor. Nu voi putea veni la prînz. Iertați-mă că nu am telefonat de ieri. Nu am ieșit deloc din casă. Să mă scuze David. Pentru plimbarea cu mașina pe care o proiectase împreună cu dumneavoastră și cu mine". Nu am îndrăznit s-o întreb amănunte. Ai remarcat felul ei de a pune punct unor spuse. Puteam să-ți povestesc în fugă ? Ce-o fi în alcătuirea acestei fete, o senzitivă desigur. Dar ce exagerare ! Nu sînt în stare să-ți descriu, nu, imposibil, se ridică în picioare.

Dumnezeule, cum aș vrea să aflu ce este cu ființele astea... Nici nu știm unde stau.

— Nu era încurcată cînd întrebai ?

— Deloc. Felul ei special de a vorbi. Niciodată un cuvînt de prisos. Nici o frază neterminată, cum fac mai toate fetele. Numai cînd am fost imprudentă : dacă i s-a mai întîmplat... Ușor, ușor de tot, au pălit buzele. Obrazul nu avea cum să fie mai alb. Dă-mi o țigară, David. Sînt îngrijorată. Să-mi dai un sfat, îți spun îndată ce aș avea.

— *Noi* nu am întrebat-o niciodată de adresa lor. Altfel, ne-ar fi spus. Unele tăceri ale ei sînt dinamice ca un motor sub presiune. Emană din ea, atunci, ceva straniu, misterios pentru noi, și care ne intimidează aproape. În fine, nu chiar intimidare, dar un fel de intuiție a ceva ce nu se cade să-i răscolim. Să nu te indignezi, Varvara, deseori revin la ce ți-am spus la început : o teribilă dezamăgire. Tot singură o să ne dezlege enigma. S-a atașat de noi. Riscă, dacă nu e lăsată în voia ei, să explodeze catastrofal. Repet, de aceea avem răspundere față de ființa asta.

— Doar vezi cît mă abțin să nu întreb. Cum apare, îmi aerisește gîndul de amintirea relațiilor mele, chiar prieteniile mele feminine. Naturaleţea tuturor atitudinilor ei are calitatea spontaneității autentice, îmi place s-o privesc, m-am obișnuit cu ea. Nu vreau s-o inhib și să dispară pe neașteptate. Cîrma ei este orgoliul. Dacă i s-ar zdrobi, ar pieri și dînsa...

— Cîrma ei este mîndria. *Sprijinul* ei este orgoliul. Un exemplar uman complicat. Cine știe ce încercare a celulelor cerebrale antagoniste de a se amalgama... Anei îi lipsește o activitate care să valorifice un spirit de organizație. Multe din gesturile ei mi-au dat impresia unor concluzii. Mi se pare că încep să divaghez, anticipez imprudent, desigur. Să vedem ce va alege în viață cînd își va isprăvi studiile. Ce vroiai să te sfătuiesc, Varvara ?

— Sînt urmărită de starea asta de slăbiciune. Mă gîndesc, poate sînt lipsite de mijloace, n-o fi destul de bine hrănită. Pe de altă parte, fata este totdeauna îmbrăcată variat, tot ce poartă este de bună calitate. Niciodată nu vine fără să-mi facă o surpriză. Ca să nu mai pomenesc ce a însemnat covorul ăsta de rugăciune trimis de mama ei, cînd nu am vrut să primesc bani pentru pastel și bustul ei în bronz. Varvara își plimbă palma pe fondul albastru al covorului de pe perete, deasupra canapelei. Nu, nici vorbă să

ducă lipsă, mai au și via. Ai văzut ce elegantă era bunica în fotografie ?

— Prieten doctor, spuneai...

— Mereu mă întrerupi, am băgat de seamă schimbarea asta la tine, de cîte ori vorbim de Ana. S-ar cuveni să-i scriu mamei ca să mi-o încredințeze vara asta la munte ? Crezi că ar primi ? Nu i-ar face plăcere Anei ? Dar ce fel de gesturi concludente i-ai văzut tu, fără să le fi observat eu mai înainte ?

— M-am exprimat prost, nu gesturi concludente. Gesturi, pur și simplu, nu ți-aș putea vorbi de ceva precis. Dar știu că nu erai mata aici, te așteptam din atelier... fiindcă se tot mișca prin casă, venind din bucătărie, mi-am zis că fiecare mișcare era o concluzie, și...

— Sîntem cam ridicoli, David, nu cumva îmbătrînești ? îl bătu pe umăr Varvara, privindu-l șiret. Mai bine răspunde la ce te-am întrebat.

— Desigur, doamnei Damaschin i-ar face plăcere. Mă îndoiesc că Ana ar primi. N-ai simțit, mata, că tocmai de plăceri, distracții se ferește ?

— Doar dacă nu-ți închipui că ar regreta absența ta din vilegiatură... De plăcerea Anei noastre te întrebam, rise puțin, și răsfiră trandafirii din vasul de aramă. Parcă n-ar îndrăzni să fie roz... Cum a găsit astăzi Ana nuanța asta rară ?

— În schimb, ea nu știe să primească. Simți că ar vrea să-ți pună în brațe cărțile și bomboanele noastre înapoi. Scrie-i doamnei Damaschin. De ce să nu încerci ?

— Acuma pleacă, David. Mă odihnesc puțin și cobor să lucrez.

Din ușa vestibulului, Karibian strigă :

— Varvara, mergem într-o zi la Plumbuita. Am luat adresa omului.

/ •

Plecarea fusese chibzuită pentru o duminică. Scăpată și de Paşca pînă seara, cînd o va readuce Matei în București, Xena vibra în noutatea unor zile total stăpînite, în casă, în oraș. Plecarea și a sculptoriței din București crea o coincidență care îi exalta neastîmpărul, împiedicînd-o să simtă și acea perspicacitate fără greș din sensibilitatea Anei, și să întrevadă ineditul suportării unei singurătăți aproape absolute.

Uimit că Ana primea fără împotrivire să plece singură la vie pînă la 1 septembrie, Matei își spusese că, desigur, prezența lui în București o liniștea. Nu-i trecuse prin minte că ar mai fi putut Xena vreodată să revadă casa de pe deal. O lună de zile în alt aer decît al capitalei i-ar fi liniștit însă grija pentru sănătatea amîndorura. „Aici rămîn, cu Pașca. Cu Tudor și soția lui în toate duminicile. Trebuie Ana să se oxigeneze, aproape nu se mișcă din casă, în București. Și rabdă și Dada de mult. Eu, zilnic sînt în aer liber". Fără să se fi înțeles în prealabil, nici una nu-i vorbise lui Matei despre ciudata împrietenire cu Varvara Mirovici și David Karibian. Același simțămînt delicat pentru el le hotărîse să-i ceară să-și distanțeze sosirile în casa lor, dar Ana îl rugase să le instaleze telefon înainte de a pleca ea la vie. Din gesturi, atitudini ori tăceri, Ana simțise nerăbdarea Xenei, gîndindu-se și cît era de necesar pentru ea asumarea unor oarecari responsabilități în fața vieții, dar mai ales că singurătatea o va trezi din falsa postură față de noii ei prieteni. Pleca neliniștită și nemulțumită Ana. Propunerea sculptoriței fusese cel mai propice prilej pentru destăinuirea care n-ar fi schimbat astfel cu nimic sentimentele ei. Surpriza sau sălbăticia timidității în extraordinara întîmplare cu sculptorița putea fi un argument justificativ în prima zi. După atîtea luni, persistența în semianonimat friza înșelăciunea, necinstea. Totul era nesigur, diminuant, sentimentul de jenă nou pentru limpiditatea Anei. Izolarea în casa de la vie oțelise voința Xenei. În București, privelîștea oamenilor, a copiilor mai cu seamă zdruncinau echilibrul. Un suport era învățătura, dar întoarcerile acasă cu spaima din priviri, cu mișcările automate în expresia de animal bolnav o speriau pe Ana, cutremurîndu-i sufletul. Casa sculptoriței, integrarea Xenei în mediul acesteia, inaccesibil pînă atunci pentru ea, încolțiseră o nădejde vie.

Matei o auzi suspinînd și nu întoarse capul spre ea. Simțise că nu-și dăduse seama și continua să tacă în frămîntările ei. Cu Pașca în spatele lor, de cînd porniseră din București, nici Ana, nici el nu încercau să rupă tăcerea. De trei săptămîni se străduia să nu întrebe ce însemna tensiunea dintre amîndouă. Aparent, nimic nu părea schimbat. Se gîndise că despărțirea poate le închidea așa în unele zile.

Cum ieşiseră însă din oraş, fusese sigur de bănuiala lui. Tăcerile Anei erau totdeauna elocvente.

O clipă privi spre stînga, mîinile se crispară uşor pe volan. Zăpuşeala se înteţea ; pînă la bac nu mai era mult, dar setea de o ţigară devenea aprigă. Prea absentă, Ana ar fi fost confuză să înţeleagă brusc că tot drumul fusese total detaşată de el. Nevrînd s-o tulbure, se concentră asupra drumului. Sentimentul de teamă nedefinită pentru Xena îl înspăimînta iarăşi. „Taci. N-ai înţeles. Nu avem nevoie, Ana şi cu mine, să vorbim. Aşteptăm". Pînă cînd ? se izbea întruna în aceeaşi întrebare. Pentru ce se îngrijora de trei săptămîni Ana ? Un singur gînd închisese Xena. Şi el convins că pierduţi erau copiii pentru ea, se întrebă cît va mai rezista Ana în susţinerea speranţei pentru aşteptare ? „Torpoarea asta nesănătoasă a tinereţei... O veste... Orice veste ! se îndîrji sufletul lui Matei. Dar o certitudine !"

Ana se sperie. Înnebunise drumul o clipă.

— Ţi-ai dat seama că Varvara îşi face griji pentru tine ? şi înţelegi că nu de ajutor se preocupă, nu este aşa ?

Tonul era tăios, colţurile gurii trase înspre bărbie.

— De solicitudine materială dacă s-ar... Nu mi-ar fi propus doamna Varvara, îşi ascuţiră incisivii sclipirea. Nu ştiu de ce... adică *am ştiut* că la fel mă simţi şi dumneata, David ?

— Bine. Mi-am închipuit că eşti un ins generos, apăsă colosul din faţa ei. Nu pleci cu mama la vie, dînsa ţi-a dat voie... Atît de greu ar fi sacrificiul unei luni de zile pentru o plăcere a Varvarei ?

Xena se trase repede în lături.

— Decît s-o atingă bănuiala unui sacrificiu, prefer să-i apar egoistă, ingrată ! *Eu* am nevoie să-i fiu în aproape. Îmi pare rău, atît de rău îmi pare, se indignă şi tăcu. Sînt necăjită, mă sfiesc şi nu ştiu cum să-i vorbesc. Cu dumneata, de la început mi-a fost uşor, reluă cu nedumerire în privire.

— Uşor, fiindcă poţi cu mine să-ţi ascuţi gheruţele, tigrişorule, se lumină copilăreşte surîsul. Am văzut îmbrăţişarea ta spontană. Am vrut doar să te asmut. Ascultă, Ana, şi nu din curiozitate te întreb, o scrută sever. De ce te

lasă mama în cuptorul ăsta ? Ai un motiv serios, ori numai o toană de răsfăţ... Karibian se opri, intens atent înspre obrazul închis, înălţat uşor.

— Ai vrut mai ales să ştii de ce nu plec. Sînt o închisoare de răspunsuri, David, vorbi după un timp, cu privirea împlîntată în ochii lui. Şi n-am să ies decît cu toate deodată. Doamna Varvara trebuie să aibă odihna veselă, vrem amîndoi asta, îl ţinu sub aceeaşi vrajă a privirii. Să ştii, nu mi se potrivesc diminutivele. Deloc. Niciodată. Nici cînd eram mică, îl prinse de braţ, evitînd gestul mîinii spre pletele ei.

— O să ţin minte. Dar, taci, în glasul ăsta, se răsti încet. Varvara coboară, vino în sufragerie.

Alese din pungă o caisă nemoleşită, o şterse cu batista. Gustul acidulat o răcori, muşcă încă o dată şi dădu cu ochii de ceasul înalt din faţa pieţei. Aproape opt ! Se grăbi. Plecase înainte de şase dimineaţa, răscolise hoinărelile obişnuite şi se îndreptase spre piaţă, hotărîtă să învingă fobia din anul întreg. Încercase acasă ochelari de soare, ar fi fost mai greu de recunoscut aşa. Dar cum ieşise în curte şi-i scosese repede, picioarele o purtau în sus de sol, o impresie de nestabilitate o împiedica să înainteze. Ora, căldura şi piaţa mai ales, în luna asta, erau o oarecare garanţie, şi se pomenise apoi în piaţă. Încurcîndu-se între tarabe, asurzită de tocmeala bucătăreselor cu ţăranii, zăbovise pînă să găsească o ieşire din înghesuială. O precupeaţă aprigă nu o lăsase să aleagă caise mai necoapte, se apropia de un colţ şi zvîrli sîmburele departe. Mişcarea îi apăsă braţul stîng de rochie. Se scutură de un fior. Stîlcise fructele, gîndul le văzu lipicioase între ele. O fetiţă întindea un mănunchi de crini roşietici. Xena îi puse în braţe punga de hîrtie, cu doi lei deasupra, şi răsuflă, uşurată, pe asfaltul încins. Aşezate pe vine în faţa coşurilor, cu fustele încreţite pleoştite de căldură, florăresele cerneau cu mîna stropi de apă din căni, deasupra buchetelor multicolore. Dar soarele ţîşnea din cer, din trotuar, chiar din umbră, şi femeile păreau mute, instalate într-o pasivitate indiferentă la dezastrul unei concurenţe.

— Hai, domnişorică, uite ăştia, că ţi-au rîs ochişorii în ei, zvîcni deodată un braţ ca să-i ţie drumul.

Xena dădu din cap, țiganca fizionomistă amuți tot atît de brusc cum strigase. „Bine, bine, daca vrei să te pirjolești aici. Ai și început să semeni a țigancă".

Fără cuvinte, pornirea de a-i săruta obrajii, neștiind că-i strîngea mîinile în același timp, o mișcase pe Varvara. O emoție mulțumită îi îndulcise toată făptura, și Xena se liniștise. Sculptorița simțise că dorința de a nu se clinti din București însemna altceva decît un refuz politicos pentru plictiseala unei tovărășii de treizeci de zile, nepotrivite cu vîrsta ei...

De ieri, rămăsese singură în București, numai cu Paşca. Trecu peste șinele de tramvai, străbătu de-a lungul Dîmboviței, traversă spre Calea Victoriei. In partea de umbră, magazinele erau înțesate. Apărîndu-se de caniculă, femeile mai ales se grăbeau, își surîdeau solidar în stradă și din cuptorul ei scăpau, înghesuindu-se prin prăvălii. Un tînăr ieși din librăria de pe trotuarul în plin soare, o depăși, și aproape alergă spre cofetăria din colț. Nimeni nu era în librărie, îi veni să intre să-și cumpere cărți, se temu pentru cofetăria în care își propusese să intre, și acceleră și ea pasul. Poate prea devreme pentru popasuri într-o cofetărie, va izbuti și aici ca la piață. Gîndul se furișă repede de Ana, șters în simțămîntul de adevărată libertate. Intră. Văzuse, prin vitrină, pe tînărul afundat în răsfoirea unui volum, la o masă. La alta, două siluete greoaie, provinciale desigur. Își auzea inima bătînd nebună, dar mersul era repede și sigur, ochii căutau aparent liniștiți și nimic nu vedeau, afară de singura masă de lîngă vitrină spre care se îndreptă. Așa, dintotdeauna, cînd pătrundea singură într-o sală. Nimic nu era nou. Își trecu batista răcoroasă pe frunte, pe obraji, o înfundă mototolită în geantă, ferind-o de cea mînjită de caisă. Îi păru rău după punga dăruită fetiței din piață, nu avea măcar un ziar sau revistă să-și așeze mîinile, se mulțumi cu gîndul că fusese de ajuns o singură zi fără Ana în București ca să izbutească. Trebuia să nu mai dea atenție ciocanului din piept, apăsă talpa sandalelor pe bara dintre picioarele mesei ; fata se apropiase.

— Café glacé, te rog.

Alături, lîngă perete și ferite de bătaia soarelui, cele două vecine se uitară cu dezaprobare la rochia ei captînd razele prin vitrină. Șoptiră făcîndu-și vînt cu evantaie demodate, și o părăsiră în colțul ei, ca într-o insulă pestiferată. Nimic nu se schimbase. Totdeauna, într-un fel sau

altul, fusese comentată îmbrăcămintea ei. Și repetarea scenariului întindea parcă un fel de văl, flotînd nesigur între ea și restul sălii.

— Aveți noroc, este bine înghețată, pentru că sînteți prima clientă pentru café glacé.

— Domnișoară, știu sigur că o să mai vreau una. Poți să mi-o aduci îndată, dar vreau acum să-ți plătesc, își slăbi puterile fără să știe, în alintul adolescentin din viața ei netrăită.

— Ce mai grozavă căldură e azi, să știți că și cea de fructe este foarte bună. Nu ? Atunci, v-o aduc imediat, încasă voioasă prețul înmulțit al porțiilor.

Lingurița atinse capușonul de frișcă, în crema înghețată se afundă puțin. De pe piciorul înalt al cupei argintate, degetele se desprinseră. Nimic nu era nou. Sfîrșise de împlinit gesturile toate. Și totul se schimbase... Fără sens, libertatea avea gustul pustietății.

Xena dispăru din cofetărie în clipa uimirii indescriptibile a fetei cu șorț și bonetă albe.

Intrînd pe scara de serviciu, auzi zgomotul mașinii de înghețată, mînuită de Pașca. „Mi-a spus Dada să iau mașina la București, să-ți fac înghețată acasă. M-a luat deoparte maică-ta, că n-are rost să mă obosesc cu gheața și mașina, doar pentru noi două. Dar Dada are dreptate. De ce să cheltuiești, dacă ai cîtă vrei, și de care vrei, acasă ? Vii încălzită, te răcorești. Din cofetărie pînă acasă, iar te încinzi, te faci lac de apă, și ai prăpădit banii degeaba". Pînă în aproape de inexplicabil pătrundea Ana ! Îngîndurată, se opri pe treaptă. În aproape... Acolo, rămînea de strajă Ana... Pînă la sfîrșit, o va ghici în toate tainițele ei. Libertatea interioară...

— Nu te dezbrăca. Pe la opt a trecut poștașul cu o recomandată. N-a vrut să iscălesc eu. I-am dat cinci lei, ca să mai vie o dată, altfel trebuia să te duci tu s-o iei de la poștă.

Bucățele de gheață săriră pe mozaicul bucătăriei. Pașca își feri ochii, adunîndu-le una cîte una.

— Zece ar fi trebuit să-i dai. De unde era scrisoarea ? Dacă nu mai trece, Pașcă ?

— Parcă a vrut să mi-o arate ? Lasă, fată dragă, se opri femeia din învîrtit mînerul. Stai aici cu mine, trase dintr-o parte un scăunel, pînă o suna. Şi dacă n-o veni, merg cu tine. Cine să ne ştie la poşta asta, o privi îngrijorată...

— Pentru Ana, eşti tu sigură că era ? se aşeză pe scăunel.

— De Ana Damaschin m-a întrebat.

„David ori Varvara, se linişti, cine să ne ştie adresa aici ? Numai de patru zile avem telefon"...

— Şi lasă, că-mi dai tu actul tău şi scrii că nu poţi să ieşi din casă. Ţi-o aduc eu, nu te mai întuneca. Ori chiar domnu doctor, dacă n-or vrea şi n-or vrea. Tare îmi mai place mie rochia asta ! Minune, cum ţi le potriveşte maică-ta, fără să-i fi arătat careva vreodată. Eu tot cred că bine am face să începem amîndouă... cîte puţin, ba ici, ba colo... pînă te obişnuieşti, presără un pumn de sare groasă peste gheaţă, fără să ridice ochii. El e ! tresări puternic Paşca, albindu-se la faţă. Să viu jos ?

— El e ! A sunat, şopti Xena. Te duci ?... Stai acolo, strigă din uşă, şi o trînti în urma ei.

— Întăreşte-o, Maică Precistă, se cruci Paşca şi hohoti înfundat sub şorţul aruncat peste faţă.

— Ana Damaschin este cucoana pentru care am adus eu atîtea scrisori. *Dream,* dumneata eşti, aice stai ? Uite, întîi ilustrata şi scrisoarea, de sîmbătă seara, da ieri am sunat aici degeaba. Asta, tot din Canada, acuş, la cursa a doua am luat-o. Două recomandate deodată, veste de bine, iscăleşte aici, şi aici. Să trăieşti, zîmbi poştaşul pe sub mustaţă, vîrînd banii în buzunar.

Trebui să deschidă iar. Îşi prinsese marginea tivului în uşă. Se uită în sus. Cu neputinţă să suporte apariţia Paşcăi. Ochii şi întrebarea. Dădu capul pe spate, strigă înspre bucătărie :

— De la doamna sculptoriţă, Paşcă. N-avea cine să-mi scrie aici.

Nervozitatea pieri ca prin farmec. Ieşi în curte, intră în casă pe uşa principală. Urcă cele zece trepte tiptil şi în fugă. Pînă ajunse în baie, Paşca nu o simţise că intrase în casă. Încuie. Brusc, picioarele fură de gelatină. Ca o baricadă, în dreptul uşii împinse scaunul. Rîsul o scutură înainte să cadă pe el. Un rîs bolnav, nu încercă o stăpînire. Se izgoni din marginea lacrimilor. Zvîcni de pe scaun, dădu

drumul apei în cadă, văzu că încă mai ţinea în mîna stîngă plicurile îndoite peste ilustrata de la Varvara. Le vîrî în buzunarul halatului de baie agăţat lîngă oglindă. *„Ana Damaschin (pentru Dream) — Montreal — Canada". Pe verso : Ing. Andrei Străjescu — 872 Av. Laval, H9E7x9.*

— Lasă-ţi rochia în sufragerie, să ţi-o calc mai tîrziu, strigă Paşca din coridor. Pune şi telefonul în priză tot acolo, să nu-l auzi. Dacă întreabă domnu doctor, îi spun că toată noaptea n-ai închis ochii. Cînd mănînci ? se auzi mai aproape. Nici nu m-ai întrebat de care ţi-am făcut.

— Fac un duş şi mă culc. Să nu vie azi domnu doctor. Să nu mă trezeşti. Mănînc cînd mă scol. Nu-mi spune, să ghicesc atunci.

Cu ochii în gol, începu să-şi scoată rochia. Atît de molatecă în mişcări, încît întîrzie estomparea zgomotului apei curgînd din robinet, cînd umerii şi tot capul fură ascunşi de rochia menţinută în braţele ridicate. A doua prăbuşire în decepţie, după epilogul acelei seri, cu cele două strigări concomitente. Odaia se umpluse de aburi. Îşi dete seama că apa fierbinte umplea cada, deschise fereastra, liberă scurgerea apei din cadă. N-ar mai fi avut putere să mînuiască duşul, se afundă în apă după ce-o potrivise ; o mare sfîrşeală în tot trupul. Oceanul... De unsprezece ani nu mai văzuse marea. O singură dată, într-un noiembrie friguros, fusese dusă la Constanţa să asiste la plecarea unui vapor. Vînt, mugeau valurile furioase, toată noaptea le ascultase din camera hotelului de pe malul mării. „Nici nu ştia să înoate... de ce să privească atîtea trupuri aproape goale ?..." Singura dată. Niciodată nu mai avusese voie să vadă marea. Ieşi din apă. Se înfăşură în halat, scoase telefonul din sufragerie, tîrîndu-i firul lung înspre odaia ei. Şaisprezece ani avea în acel urîcios noiembrie... Aşeză receptorul pe furcă, înainte de sfîrşitul primului apel. Pentru ce ? Nu de glasurile lor avea nevoie. Exprimarea unui gînd, nesperiat în spontaneitatea lui de consecinţa disecării istovitoare... Varvara şi David. Generoasa înţelegere a Varvarei. Orice i-aş spune... Privirea adîncă, întristată, dar înecată în bunătate a lui David. Sînt o închisoare de răspunsuri, David... Din adevărul naturii ei, retezarea aspiraţiilor o ferecase pe vremuri în ipocrizia unei existenţe aproape haotice, de pîndă, de autoritară suspiciune... Varvara şi David...

în toată năpăstuirea soartei asupra ei, răsărise luminos acest noroc...

„Dacă te răzgîndești, Ana, telefonează-mi seara la hotel. Aerul se ceartă cu oboseala, munții sînt falnici, am urcat pînă la Schiel cu o familie de greci. De pe Caraiman, crucea îmi face semn în fiecare zi, dar nu am curaj pe brîul care și prin tinerețe îmi dădea amețeală. Nu te-am întrebat dacă te-ai cățărat pe potecile în spirală din munți. David mă cheamă cam la două zile. Nu cred să rămînă toată luna în București. Nu-l refuza să te duci într-o plimbare cu mașina în afară de oraș. Și dacă ții morțiș să rivalizezi cu tulpina de nalbă din curtea mea, măcar îndoapă-te cu fructe. Dă-mi vești și despre mama la vie. Poți să traduci în vîlvătaia Bucureștiului ? Nu exagera.

Varvara".

Plimbare cu David ! În ziua plecării Varvarei, dîndu-i cartea pentru traducere, îi spusese : „Ai vreo grabă cu mine, dacă nu sînt acasă, nu insista la telefon. Inserează la ziar : „Unde ești ? Ana. Ana."... Nu semăna cu David să rîdă de ea. Frica de oameni de n-ar fi reținut-o, ar fi vrut să încerce. Prea semăna a roman polițist...

Plicúrile alunecară de pe genunchi. Le ridică, alese pe cel dintîi sosit, îi sfîșie marginea, întoarse prima pagină. Nu semnătura. Nu ultimul rînd. Cele două litere P. S. spulberară impresia de învăluire în ireal. Nu citi. Reveni la început. Fără să-și fi dat seama, prelungea o stare nu de curiozitate, ci de nou. Ca într-o lectură de care îi părea rău să se desprindă.

În ce destin îmi apari dumneata a doua oară, la distanță de doisprezece ani, cînd — ca și atunci — peste cîteva ore eu trebuie să părăsesc țara ? Am stat treizeci de zile aici. La cinci dimineața, mîine, mă reîntorc în Canada, unde sînt stabilit de cînd am plecat, după seara balului în care te-am cunoscut. În primăvara aceasta, m-a bîntuit dorul să revăd, să cutreier Carpații. Am simțit primejdia neliniștei, dacă inexplicabil aș fi rezistat. Mi-am revăzut aici casa, am intrat în cimitirul bunicilor, fără să le mai știu mormintele. Poate de aceea îi simt mai vii decît mine, stranie senzație, ca o mustrare... Am urcat, m-am întipărit de priveliști, am retrăit noaptea majoratului meu petrecută în fiorul din Cheile Tătarului. Douăzeci de zile și nopți, pe

munți am rămas, singur. Nu am nici cunoștințe aici, nici o legătură cu țara... Am colindat străzi, străzi, poate de multe ori aceleași, nu știam de ce, crezînd că totuși te voi regăsi. Am fost la Cercul Militar, am izbutit să intru în sălile lui, în sala balului. Rămăseseși doar Dream... *nu vroiai să reapari... Plec, fără bucuria reîntoarcerii în casa din patria mea de acum. Și fără tristețe că pornesc. Din amurg, a încolțit în mine ciudățenia unui simțămînt fără formă. Un fel de gol spiritual în care plutesc, dezlegat de rădăcini. De neînțeles, pentru că de mult nimeni nu-mi mai trăiește din familie. Și ai crescut dumneata din mulțime. Nu te-am putut ajuta, nu am izbutit să cobor îndată. Ce luminos mi s-a părut totul deodată ! Am sărit în stradă la stația următoare. Mi-au bătut nebunește sîngele și inima. Erai firul de care trebuia să mă prind, ca să concretizez clipa de miracol, să-ți simt mîna, glasul să mă asigure, ca în poveștile cu apariții. Ce stranii par unele conjuncturi, și ce fireși pot fi în realitate... Crezi dumneata în simbol ? Această regăsire nu este simbol deformat ca să încapă în realitate. Este realitate simbolică. Nu știu cum te numești, nu ai vrut să-mi spui numele atunci, pe al meu desigur l-ai uitat. Ai reînviat în* Dream, *de ce, însă, altă rezonanță cer obrazului din astă seară ? De ce, mai ales, îmi revine în gînd un singur vers. Cunoști dumneata acel emoționant :* Pauvre âme, c'est cela !, *de Verlaine ? Te rog, am nevoie, trimite-mi numele, doar numele, dacă nu este cu putință altfel...*

Același, din Balul aviației,
Andrei Străjescu

P. S. Scrise în stradă, după ce ai dispărut în casă, aceste rînduri vor zbura cu mine peste ocean. Să le scriu, *am vrut, în apropierea ferestrelor casei în care locuiești, și nu să le strecor în cutia de scrisori de la ușă. Am surprins fără voie adînca tulburare pe fața dumitale, a bărbatului care te însoțea. Neîndrăznind să mă apropii, să-ți vorbesc, mă gîndesc acum că aceste rînduri vor părea poate indiscrete, vor fi expuse unor aprecieri nedrepte sau, în cel mai probabil caz, unei încercări grosolane de amuzament. Plicul se închide peste aceste ultime cuvinte, apoi la aterizare, din Canada vor porni spre dumneata.*

A. S.

...„Rîdeai prea mult...".

Așează, departe de ilustrata din Sinaia, plicul cu scrisoarea deschisă deasupra lui. Rupse plicul următor.

În avion.

Uneori o clipă, în aparență fără însemnătate, poartă în ea fulgerul duratei. Cred într-o semnificație — încă neprecizată — a repetării identice, obstinate. „Zburăm deasupra norilor?" m-a întrebat extaziată vecina mea din avion. Și în nori, deasupra lor, instantaneu te-am reconstituit. Atît de precis, cu atîta acuitate, încît un amănunt dacă l-ai contesta, aș protesta categoric. Extraordinară clipă, în care norii mi-au readus costumul dumitale, cuvintele rostite. Ce era glumă ori adevăr în veselia răspunsurilor din timpul dansurilor noastre? „Floarea-soarelui, ai îndrăznit un costum care are ceva agresiv. Petalele resping, cele două flori mari ca o pălărie... Și de ce masca asta geloasă care îți lasă liberă doar privirea?" În tot balul, numai dumneata îți acoperiseși tot obrazul. „Fiindcă oricum m-aș întoarce, tot înspre soare aș privi". „Ești fericită pentru că este primul dumitale bal". „Primul, dar nu asta mi-e fericirea"... Disprețul milos din ochii lucind sub mască m-a înveselit, m-a urmărit apoi toată noaptea. Nu puteam crede că ești căsătorită, cum spuneai... Te conduceam lîngă o doamnă foarte frumoasă, blondă, nu era mama dumitale, se simțea. Erau doi bărbați pe scaune acolo, nu-i mai țin minte cum arătau. Dar la cincisprezece ani nu mă puteai convinge că ai un soț, chiar așa, cum te apăsa costumul frumos, dar cu prea multele lui petale. Rochia ca flacără mi-a prins întîi privirea, după ce dispăruseși. Nu te-am recunoscut decît după vioiciunea întregii dumitale ființe. Nimic nu m-ar fi convins că nu erai Floarea-soarelui, deși încercai întruna să-ți înțepenești mișcările. Culoarea de flacără a rochiei se potrivea atît de bine acelei agitații fermecătoare din priviri, pentru că nu vroiai să vorbești ca să nu-ți recunosc glasul! De ce știu că-mi vei răspunde adevărat dacă, da sau nu, îți amintești ca și mine? „Te botez Dream, *ești visul din noaptea ultimă în țară, te voi duce așa în viață", ți-am spus. Poate fiindcă plutesc între cer și ocean, cred că-mi vei răspunde?... Ai mai crescut. Au dispărut buclele încolăcite cuminți peste urechi. Sînt bucuros să le regăsesc eliberate. Pot, așa, să te gîndesc în prezent, cu vivacitatea șuvițelor în ritm cu*

ardența expresiei dumitale. Altfel, aș fi rămas cu imaginea unui trecut numai, pe care îl păstram fără să fi știut.

Cum te cheamă ? Cum să știu ?

Același".

„Ce-ți spunea ?... rîdeai prea mult... Adu-ți aminte...".

Cea mai frumoasă rochie a ei... 15 ani ! și 16... toți 18... și 20, înșirați, șterși, dispăruți. Încerca, își înconjura cu ei prezentul, încerca... Din ce necunoscute o modela tînărul de pe alt continent, amalgam de amintire precisă și fugitivă imagine din mersul unui tramvai ? Fericirea ? Semăna cu ce, fericirea ? De m-ar fi prins, ar fi știut străinul să mi-o spună ? Costumul și rochia. Caraimanul, Babele și Omul. Fantoma lunii în Cheile Tătarului. Înălțimile înfipte în nori, groaza prăpastiei în dreapta, pe brîul de un pas lățime, spre vîrful Caraimanului... Își amintea... Și totul aducea cu dorința înghețatei din cofetărie. Semăna cu ce, fericirea ?...

Trase un caiet din ultimul raft al bibliotecii. Cu el deschis pe genunchi, potrivi scrisorile peste plicuri. Nehotărîte, mîinile rămaseră deasupra lor. Înlătură caietul pe divan, se ridică. În penumbra răcoroasă, paginile foșniră misterios. Pe ilustrata de la munte, cruciulița albă marcînd fereastra Varvarei clipi complice. Trase draperia, o ținu cu mîna, treptat alunecînd-o pe inele. Dezveli geamul tot, și o liberă la perete. Împinse și readuse în loc, pe colțul mesei, cărțile de la David. O absurdă părere de rău o străbătuse. Cuvînt de cuvînt, fără greș, gîndul recitise cele două scrisori. „La 15 ani... ?" De la acel rînd izbucnise curiozitatea. De pe alt continent, străinul, însă, uitase... Chemă numărul lui David. Îndelung. Fără răspuns. Dar se simți întărită, ca după un strigăt de ajutor, oricînd la îndemînă. Deschise sertarul scrinului de lîngă divan. Despărți cele două scrisori de plicuri și le încuie în sertar. Fiecare în parte, rupse în bucățele plicurile, cu grijă să distrugă adresa fără să se uite la ele.

Trecu soarele, ceasurile alunecară, și ea rămînea imobilă, incapabilă să se rupă din trecutul evocat în cuvintele din scrisori. În concentrarea ei, nimic nu era restrîngere. Dar, în evocarea acelui an ea nu mai avea țel.

Se pomenea în prima săptămînă din august, fără să-şi fi dat seama cum trecuseră zilele. Pentru prima dată în şase ani ! Hotărîrea proaspătă îi iriga puterea de muncă. Nu simţea nici o oboseală, uitase obsesia străzilor. Rîvna, stimulată de gîndul verificării lui David la sfîrşitul traducerii, dar şi noutatea unui rezultat pecuniar o aplecau asupra caietului şi a dicţionarelor de la şapte dimineaţa. Un ajutor pentru Ana ! Numai presimţirea crepusculului oprea lucrul. Între pereţi, îi era cu neputinţă să-l suporte, ieşea să umble pînă se înserа. Ştiind, Matei nu sosea decît pe înnoptat. Hotărît pentru ca să rămînă în Bucureşti, nu plecase cu Elvira în concediu. Ana îl rugase să prînzească zilnic cu ele. „Nu-l putem lăsa singur să mănînce." Dar a doua zi după ce o dusese pe Ana la vie. Matei îşi spusese că episodul dramatic din timpul leşinului Anei în seara sosirii lui, rămînînd taină între el şi Xena, falsifica rapoarturile dintotdeauna. În devotamentul lui fără limite, suporta lipsa de comunicare firească, şi dialogul era pretext de străpungere a tăcerii, de împingere a clipelor.

— Tu iar nu mănînci. De ce te ridici întruna ? aşteaptă să vie Paşca, o rugase totuşi a patra zi, la prînz. Uite ce schimbat e vinul ăsta de apa minerală, i-a alterat şi culoarea şi gustul. Nu trebuie amestecat.

— N-am să mai pot, Matei... Adevărat, cum s-a schimbat vinul, luase paharul din mîna lui, fără să se uite la el. N-am să mai pot. Prin altcineva sau altceva decît gîndul meu, nu vreau să-i primesc. Pentru că şase ani ai lipsit — puţin, buzele tremuraseră strîmb. Din Ana, din Santha şi Dada cu Paşca, i-am tras, i-am adunat în mine, ca să le pot privi fără să-i văd în ele. Nu ştiu dacă pricepi... Eşti încă prea încărcat... Ai văzut că şi Ana are nevoie de fotografii.... Lasă-mi timp... Cînd va fi iar Ana aici... Şi ca o penitenţă că îl mîhnea, adăugase : Nu ţi-a spus că nu am mîncat cu ele la vie... cinci ani ? Mi-a fost frică, însă, să nu pleci şi tu din Bucureşti.

Îi păruse rău chiar în timp ce-i vorbea. Dar, de ce, chiar Matei, nu ştia că şi respiraţia trădează mila ?

„Ce sălbatică posesiune pentru amintirea lor", aproape se îngrozise Matei, întrezărind nelămurit analogia cu dorinţa ei de maternitate la vîrsta de cincisprezece ani.

— E bine că mi-o spui, o să trec doar seara, în drum spre casă. I-am făgăduit Anei. Este necesar pentru ea să

fie liniștită. „Pentru prima oară vorbește despre copii", se tulbură, și schimbă vorba. Cum de te-ai înscris la litere ? Mă gîndisem să te întreb...

— Și n-ai vrut să mă întorci în acel vechi vis de cînd eram în școală... Nu mai simt oamenii. M-ar interesa boala și nu bolnavul. Știu ce ai gîndit adineaori.

Parcă era invadată de nepoftiți. Scrisorile, Matei... Intolerabil. Năvăleau în universul ei intim, singuratic. Simți un necaz atît de amar ! Departe, neștiută în neștiut, în așteptare. Se răsuci iar cu fața la perete. Scăpase de Matei, va prelungi șederea Anei la vie pînă în iarnă. I-o va trimite de ajutor acolo și pe Pașca. Adormi. Se trezi îndată, ațipi, urmărind în somnolență expresia Anei cînd îi va povesti, altfel ar afla de la factor, Pașca credea acum ce-i spusese, „o cunoștință veche". I-a fost frică lui Matei, m-am schimbat, e speriat, ceva anormal în mine. Îmi plac și-mi trebuie rochiile mele, n-am mai deschis a cincea scrisoare, le las pe toate în sertar... adică patru sînt. Să nu mă schimb... aceeași... aceeași. Abia perceptibil, ritmul nou infiltrat în greutatea zilelor o agita întruna. Dar adormise.

Se poticnea tocmai cînd mai avea doar două pagini de tradus. Lăsă stiloul pe caiet. O sîciiau două fraze. Altfel decît traducerea *ad litteram* le simțea cadența în românește. Și nu știa dacă îi era permis să nu respecte întocmai structura frazei, deși sensul ar fi rămas același. Trebuia să lase un gol în textul ei. Să-l întrebe pe David. Zăpușeala era nesuferită, căldura îi strîngea gîtul, ca două mîini în jurul lui. Aproape cinci săptămîni de cînd plecaseră toți. Peste zece zile Varvara sosea. O chema în fiecare seară de cînd știa că are telefon, întreba ce mîncase peste zi. Nici Varvara nu știa unde era David. „Astea sînt dispariițiile lui misterioase, complotează ceva. O să ne dea el de veste, n-avea grijă. Plimbă-te prin parcuri, nu sta închisă în casă". O înviora de fiecare dată. De la nouă seara nu se mișca de lîngă telefon. Dar o intriga tăcerea lui David, poate era intenționată. Rămase puțin pe gînduri. Și ca să nu piardă timp, se hotărî să-și revadă primul caiet încheiat. Răsfoi cîteva file. Reîncepu, oprindu-se îndată. Nu prima pagină o izbise. Cînd începuse să lucreze, degetele se chir-

ciseră pe stilou, la fel ca în cea dintîi zi de curs anul trecut. Schingiuite de emoție, cuvintele arătaseră ca adevărate hieroglife. Numai memoria ei uimitoare le așezase sensul, descifrarea îi fusese imposibilă. Închise caietul, îl redeschise la întîmplare. De cîteva ori. Din zece în zece pagini apoi. Începutul și sfîrșitul unei zile de lucru. Întîi zvîcniră tîmplele. Își suflecă mînecile bluzei pînă la umeri. Ciudată etalare a stărilor lăuntrice, în scris. Contradictorii. Sau identice. Și cît de felurite. Nervii. Fervoarea, patima unui gînd, convingerea fiecărui „amin". Dezgolite. I se păru că își citește toată scoarța cerebrală. Închise caietele, dicționarele le apăsă asupră-le, ridicată în picioare. Ce inspirație să le revadă... Sub privirea lui David ? Se duse la oglindă. De ce n-ar fi și grafolog, nesecat în surprize ? Își mări ochii. Privirea lui pătrunzătoare asupra caietelor ? Va ghici totul, era sigură. Își fixase zece pagini de tradus zilnic. Ușor, cu voință. A, virgulă... Plecă de la oglindă. Canada — Matei — nesuportat — ea — Canada. Întruna, ea, ea, adevărata. Pentru Varvara-David, Xena cea veche. Veche, din cea nouă... Tot. Toate. Perpetua concentrare. Așteptarea. Vestea. Vestea de moarte. De fericire...

Se uită la ceas. Ora cinci. Liniștit, în gesturi atente, își scoase banii toți lăsați de Ana pînă în sfîrșit de septembrie. Pe divan, lîngă telefon, îi numără, îi așeză în pachete de cîte o mie. Nu știa cît putea să coste o mașină de scris. Mică. Și manual, să învețe singură. De la șapte dimineața pînă la douăsprezece, fără pauză. Cu toate degetele, ca la pian. Și aștepta telefonul lui Matei. Numai el putea să i-o cumpere. Mîine *trebuie* să înceapă.

Nu mai sînt al nimănui. Sînt al gîndurilor mele pentru dumneata. Dar sînt neliniștit. Am fost, poate, imprudent ? Cuvintele scrise poartă totdeauna germenul interpretărilor, prin urmare al neînțelegerii, așezate în timp afectiv greșit. Trăiesc o realitate acum, a prezentului. Tulburat, singuratic, la fiecare etapă gravă a vieții mele mă regăseam cu aceleași năzuințe, cu aceleași reacții și cu aceeași singurătate sufletească, aproape terorizat de nevoia găsirii expresiei absolutului în simțămintele mari ale existenței. De ieri, te simt mai apropiată. Mă pătrund de gîndul că

mi-ai dăruit ceva din tristețea dumitale din seara regăsirii, îmi extrag din ea toată melancolia poetică, mătăsoasă a despărțirii din seara balului, de dumneata și de țară, și amintirea adună senzațiile, le orînduiește, și le proiectează iarăși și iarăși în prezent, în așa fel, încît povara devine mai grea în suflet. În jurul meu se lărgește golul unui trecut care nu a știut, nu și-a știut prinde la timp flacăra vieții. Ce zgîrcită este o scrisoare, poate lipsită de tact... soseşte anapoda, abuzivă, poate își pierde semnificația... Dezleagă-mi enigma care îmi ești, dezleagă. Un semn, un nume. O certitudine a celei mai torturante, acum, dintre clipele din seara balului, care nu mă părăsește. În ultimul nostru dans, ți-am spus : „Dream, dacă te-aș fura, să zburăm împreună în avionul care se pregătește să decoleze la cinci dimineața ?" În vivacitatea privirii dumitale a fost o fracțiune de secundă, o fracțiune doar, intensitatea unui impuls indescriptibil. O iluzie numai a beției de care eram invadat în ritmul muzicii și al plăcerii de a te ține în brațe ? Erai o copilă, eram prea tînăr, dar de ce mă obsedează acum ? Un cuvînt, să zbor, să te iau ori să mă primești. Cum te cheamă ? Cum să știu ?

Același Andrei

Se plictisea. Nu avea nici astîmpăr. O frenezie de muncă menajeră o stăpînise pînă la prînz. Luni, și în cursul săptămînii trebuia să se întoarcă Ana. Îi lustruise, literalmente, camera. Cu rîvnă și iritare. Tudor o aducea de la vie. Și nu știa în ce zi. La amiază telefonase Varvara că soseşte joi. Iar trecu pragul. Mai bine era plasată oglinda Anei. Spre frunte, un fir de păr îi zgîria cărarea. Căldura îl uscase aproape. Era suplu, lucios, și-l spălase bine. Îl răsfiră. Se bucura s-o simtă iar prin casă. Noaptea, mai ales, s-o știe alături. Privi în grădină. Totul părea impietrit. Nici o frunză nu se mișca. Cireșul de lîngă poartă, pomii pe trotuar erau definitivi în spațiul lor de aer și de cer. Septembrie spre sfîrșit, nici un zvon de toamnă în verdele viguros. Umbri brusc cu storul și închise draperiile. Rulat pînă la perete, covorul o să-l țină așa, pînă cînd va auzi mașina la poartă. Își inventa pur și simplu scrupule, Ana. Matei singur se propusese să se ducă în fiecare duminică la vie. De ce să nu apeleze la el ? În

orice caz, abuziv fusese să-i ceară Ana să prînzească zilnic cu ea, cît va fi singură în București. Ridică pielea de căprioară de pe scrin. Și geamurile și parchetul o să fie impecabile. Cît o să dureze sclipirea în luciul argintului ? Acoperi iar periile și cutiile și cadra cu tata Grigore înrămat în argint cizelat, și scrumiera lui. Îmbătrînea Pașca. Ce putere să fi avut în efortul lustruitului după tot deneticatul în casă. Nici covorul nu o lăsase să-l reînvie cu varza înmuiată în oțet. Cincizeci și unu o să împlinească Ana, Pașca patruzeci și șase... Deschise pe rînd ușile, trei, ale dulapului, trecu degetele peste cărți, netezi marginea rafturilor. Încuie. Ce șanțuri pe fruntea Paștii. Se așează pe taburet. Ce măiestrie avea Ana să armonizeze într-o odaie mobilele între ele. Pe masa de lucru, lucea sideful incrustat la colțuri, și ostenit în raze spre mijloc. Din broasca minusculă de sub capac lipsea cheița aurită... Știuse, cînd începuse dimineața. Furtuna lucrului *atunci* pornise. Atunci... Își aplecă pe mîinile alăturate capul, le sprijini în marginea ca de mătase a mesei. ....Își povestesc, lasă-i așa, îi descuiem mîine iar", punea Ana cheița în buzunar și le stăvilea foamea ochilor și a mîinilor pentru comorile aurite. Atunci... de atîtea ori basmele pîndite, nicicînd auzite prin capacul păzitor, unelteau cu Ana alunecarea somnului prin petalele sidefii. Peruzeaua din vîrful degetarului aurit, cea mai pitică dintre foarfecile și ele sclipitoare... Acum, îi părea rău, să le atingă ar fi vrut. Ușurată în recunoștință dimineața, se tîrîse în genunchi frecînd covorul, fără neliniștea cheiței sub ochi... Înălță capul. Frica se învelea furiș în părerea ei de rău.

Ce albă de soare odaia ei ! Simți ciudat că nu vroia fereastra s-o închidă. Cum distona, mică dar grea, mașina de scris. Diseară trebuia s-o încuie în cufărașul vișiniu de la Dada. Surpriză pentru Ana. Jurase Pașca, avea ochii holbați, cînd o silise să nu spună. Cu pieptenele în mînă înaintă un pas către fereastră. Părul îi pîrîi, se ridicau firele între dinții pieptenelui, urmărindu-i mișcarea. Îi dete pace, nu era chip să-l domolească. Electricitate în atmosferă. Se uită afară. În flori, în frunziș zvîcnise febra. Scurt. Se întîmpla ceva departe. Cum suportau femeile mînă străină săpunindu-le capul ? Se scuturâ. În fond, mai liber, în oglinda ei se spovedea obrazul.

Doamne, să nu mă schimb... Peste absență, cum o să-i pară acum Ana ? Un suflu rece purtă prin cameră vag miros de ozon. Nu-l luă în seamă. Unde era David ? Ar fi putut să-i scrie. Cine îl ținea, tăcut, departe ? Nu-i plăcea nuanța de protecție în prietenie, era sensibilă însă la atitudinea atentă a lui David, chiar în tăcerile dintre ei. Mirarea aspră din cuvintele lui, cînd nu vroise să plece cu Varvara, întîi o întristase. De ce fusese sigură că nu o greșise David în ce *ea* se știa ? Se indignase pe urmă, nu-l ghicise că o provoca. Acum, oricît ar încerca să-și ascundă uimirea, tot va izbuti să-l urmărească în fața voinței ei neînfrînte. Două sute douăzeci de pagini traduse și bătute la mașină în șase săptămîni. Ce încăpățînare în vîrful ultimelor două degete pe claviatură, în primele zile ! Se aplecă puțin, își lăsă mîinile să atîrne în afară. Nu-i trecuse prin minte să răspundă vreodată. Din coincidența regăsirii lui Matei în aceeași clipă cu apariția nălucii de peste ocean, mijise în suflet o superstiție tenace că dezlegarea nefericirii ei începea. Telepatia dintre Ana și ea, apoi, o hotărîse pe Ana la despărțire — după atîția ani o lăsa singură, într-o perioadă în care și Varvara și David lipseau. Succesiunea rapidă a celor două conjuncturi extraordinare luase îndată proporția unei indubitabile semnificații. Singură. Așa trebuie să mă găsească... singuri, împreună. Scrisorile din Canada nu mai fuseseră în imaginație decît preludiul unui miracol. Nu, nu-i trecuse prin minte că ar răspunde vreodată ciudatelor reflecții din rîndurile străinului, rupsese plicurile cu adresa. Dar al treilea desfășurase aripile sufletului într-o temerară invocare pe unda gîndului nestins. „Continuă. Scrie, mă reîncepi. Continuă, fără răspuns. *Pînă atunci*. Continuă, să nu mă pierd. *Atunci*, o să-ți întind firul, o să răspund". Puerilă. Dar puternică. Convinsă. Dar tremurîndă. Pentru ea singură căutase în primele două scrisori gluma tînărului care pleca în zori. Pentru amărăciunea din lipsa de curaj a vîrstei, în tot acel an. Impresionată nu ar fi fost, dacă de la început și-ar fi amintit inginerul. Gluma era prea banală pentru altă semnificație decît încolțirea gîndului de despărțire din viața ei *atunci* greșită, încolțire poate înaintea acelei seri. Dar fanatismul convingerii în puterea de împlinire a așteptării fusese exaltat și de uluitoarea pătrundere în taină a dansatorului din bal. Într-atît, încît nimic nu-i zdruncina convingerea în transmiterea fluidului dorinței ei prin

spațiu înspre Andrei Străjescu. Se gîndi că David i-ar da crezare, i-ar explica poate și ciudatul fenomen.

Se trase de la fereastră. Zăduf. Prăfos deodată. Se răsuci prin casă. De ce-i trebuia alt nume obrazului de acum ? Reveni. Își apăsă tîmplele. Urca amețitor, grețos puțin, parfumul crinilor din grădină. Ce fel de obraz ar fi trebuit să aibă ? Pînă la scrisori, doar pentru vestminte se măsura în oglindă de cînd erau în București. Cinci ani, halat lînos, halat de pînză... Se închipui străpunsă de săgeți. Supliciul sfîntului Sebastian în reproducerea din librărie o imobilizase cît i se pregătea pachetul. Precise, imprecise, gîndurile loveau ca slobozite dintr-o praștie. „Hai în curte, o trăgea de cot băiatul gazdelor. Ți-arăt o praștie...". Doisprezece ani el, ea treisprezece — logodnică în vizită. O gheară de gheață o sugrumă. Aiura ? Cîte un cuvînt în viață izbește, cine știe cum, o clipă moartă... „Joacă-te. Puțin tot trebuie acum să-ți socotești purtarea. Nici praștie, și mai puțin prăjină ca să sari. Băiatul încă nu te știe", spunea Ana cu blîndețe. Gheara de gheață. Nici iarba nu avea liniște. Toate i se încurcau. Se bucura de Ana, și n-o vroia înainte de Varvara. Îi făgăduise la telefon să se ducă vineri la prînz, ca de obicei. David nu putea lipsi, își imagina teancul de bani pentru traducerea ei. Uimirea Anei cu neputință să și-o fixeze în minte. Nici lumina frumoasă din ochii ei cînd i le va povesti toate. Mai vinovat era David. Își accepta vina de a nu fi consimțit la închirierea etajului. Realizase abia în aceste săptămîni dificultățile unui echilibru în cheltuieli. Oftă. Încă puțin... Aproape nu mai avea bani. Geamul pocni, îl prinse în cîrlig. Se adunau nori. Un vînt fierbinte pălea luciul din frunze. Un rost trebuia să prindă. Se lumină, crezu că se liniștise. Un aviz telefonic o să aranjeze totul. Nici nu mai era nevoie să-l întrebe pe Matei. Ana trebuia să-l aștepte pînă duminică. Se hotărî să mai perinde unele capitole din carte. Închise repede mapa, îi era lehamite. Pe dinafară aproape o știa. Să se căznească David. Ce desuet și siropos roman ! De ce i l-a ales ? O să-l întrebe. Din servietă, scoase mapa pentru Varvara, Carducci în două volume pentru David. Cea mai toridă oră așteptase, în cuptorul unei zile, ca să intre. În librărie, oamenii aleg, nu între ei se caută. Se încîntă din nou. Știa că numai librăria italiană avea legături în piele florentină atît de frumoase. Foița de mătase avea o cută, o îndreptă. „Nu-ți fie frică. Tu crezi în expoziție

cineva să te recunoască ? Intrăm, ţine-mă de mînă", izbutise Tudor s-o tragă. Cel dintîi semn. Atît de tînără s-o vadă o artistă ca Varvara ! Se însenină. De ce nu se gîndise ? David nu răspundea la telefon oricui. În servietă, teancul foilor dactilografiate întîi, romanul şi volumele legate în piele pe deasupra. Fiori reci o scuturară, mîinile ardeau. Un fel de teroare se înteţea în jurul ei, ca o chingă din care trebuia să scape. Un mîrîit prelung se întinse din senin. Coborau nori, lent dar hotărîţi. Fugi furişată pe scară, cu servieta lîngă trup. Din uşă, vîntul îi plezni pe coapse rochia, cutremură pomii şi frunzele se învrăjbiră între ele. Goni pînă la poartă, pe stradă pricepu că nimic nu o va opri, nici un gînd n-o stăpînea. Doar să ţie piept vîntului. Nimeni nu era pe stradă. Înainta, îşi tot freca ochii şi obrazul cu o mînă, nisip zburat pe sus şi părul în ochi o împiedicau aproape să vadă. O licărire verde spintecă cerul. Un pas se dădu înapoi, porni iar cu fruntea înclinată. Nave de război, legaţi unul de altul, norii negri goniseră lumina, ploaia trebuia să înceapă. Tuna asurzit. Puţin după colţ erau taxiurile. Începu să fugă. Una după alta, două zigzaguri galbene-verzi îi tăiară răsuflarea. Primejdios ,să alergi între fulgere. Bubui. Mai în aproape. Tufişuri, dalii înalte, crăci îndoite, îngenunchea în calea lui vîntul, totul înspre pămînt. Se umfla fusta ca un balon. „Nu alunga norii, să plouă, să plouă"... Pe jos, mai aproape dacă ar fi. De două ori trecuse vara pe acolo. Vru să se închipuie la David în prag întinzînd geanta, toată picurînd de apă. Repezi, orbitor, fulgere se succedară. În huruiala unor sunete inumane, din toate părţile izbucnite răspunseră tunete. Părăsi trotuarul, în mijlocul străzii era mai prudent. Morbidă curiozitate... Să mă întorc ar trebui... Şi se gîndi că nu e în pădure. O besmetică rafală de vînt o întoarse pe loc, răsucindu-i fusta şi iar pocnindu-i-o din şolduri pînă în pulpe, pînză de catarg. „Închideţi ferestrele", ţipă dintr-o curte cineva. „Ei, fată", nu ştiu de unde cădea glasul, „împinge poarta, intră aici". „Uite că-i ridică fustele în cap, batjocori al doilea glas. Aoleoo, să fii a mea" !

Dintre tunete, vorbele şfichiuiră ca un bici. Nu se mai întoarse, făcu doi paşi spre casă. Pe sub pleoape arse fulgerul. Se împietri. „Păcatele de azi, repede, cu glas tare, altfel nu te apără", o lua Dada la icoane. Din infernul tunetelor izbucni furia hidoasă a norilor. Într-o perdea

sumbră, grea ca plumbul, ploaia cotropi. Strada toată deveni, cît ai clipi, o baltă. Alergă, încovoiată din umeri, îngrozită de bubuitul din ce în ce mai deasupra capului, nesimțind loviturile pe spinare.

— Pleci ca o smintită, gîfîi de spaimă Pașca, și o trase de rochie, închizînd repede ușa. Cînd te-ai gîndit tu vreodată și la noi ?

— Nu-mi pune negru ! Ce faci ? o îmbrînci, urcînd cîte două trepte deodată.

— Scoate tot de pe tine, o ajunse femeia pînă lîngă divanul ei.

— Lasă-mă, și du-te cu negrul ăla de...

Crăpă cerul. Toate zăngăniră în aceeași clipă, cu pleznitura fioroasă, zvîrcolind, smucind afară tot rodul pămîntului. „La Ana !" țîșni, se azvîrli pe patul Anei, înfundîndu-și capul sub perne.

— Nu-mi pune negru, nu auzi ? căută să scape.

— N-avem altul așa lung. Fă bine și te potolește, își ieși din fire Pașca, apăsînd-o sub văl. Iisuse !... se strînse ghem. Două trăznete unul după altul. Stai binișor, șopti, mătasea adevărată apără de trăsnet. E al maică-tii. știi că n-are decît negru. Te-a învelit toată. Încă unul ! nu te mișca, n-avem altul. Prăpădul lumii, nu am altul, repeta în neștire, înfricoșată. Cum nu-ți trece ție frica de tunete, de cînd erai mică. Ca acuma tremurai. Iar ! Nici la vie n-am avut așa prăpăd... Te strigam, telefona doamna Ana. Tu, nicăieri. I-am spus. Întreba dacă ești la doamna sculptoriță. I-am spus că vine abia joi. Bate o grindină ! cît bobul de mare... A zis c-așteaptă pe domnul doctor duminică. Să-i spunem noi că vrea s-o aducă dumnealui. Îi spăl sîmbătă iarăși geamurile. Am închis repede telefonul, că fulgera, de spaimă mare. Nu mișca, ți-l iau eu, cînd n-o mai fi de groază...

„De groază m-am întors, de groază. Oroarea că David ar fi simțit... curiozitatea, nu... dorința, nebuna nevoie de unda electrică în alunecarea palmei lui din creștet înspre ceafă..." Era deodată fluidă ca apa. Scăpase. Din cea mai umilitoare dintre stări. Fățărnicia cu ea însăși. „M-am biruit. Dar sînt o detracată."

— Vină să vezi, parcă e gheață adunată pe balcon. Te pomenești că sparge sticla. Nu mai fulgeră. Da se înecă

pămîntul, a supt beţiveşte şi nu mai poate. Acuma, strînge-l, n-avem altul ca al ei.

„Numai ea... lung... numai ea, numai ea. Eu sînt o detracată... detracată".

De gîndul ei se furişau zilele, nopţile alunecînd îi înşirau timpul. Mereu amăgite, clipele în ochi de zi, pleoapă de noapte, de gîndul ei se osteneau. Vremea trecuse fără creste, fără glas, un an semăna cu altul, cu ceilalţi. Şi ea lupta, lupta fără încetare să înăbuşe pulsul duşman al descurajării. Al treilea an de studii începuse. Acasă, viaţa se scurgea ca o apă în care îşi oglindea inanitatea apăsătoare, accentuată de singurătatea din care nu avea scăpare. Îşi luase cu uşurinţă examenele, de fiecare dată părîndu-i-se că scapă dintr-o boală, cu fruntea încinsă şi inima sărind în piept, de frica vreunui profesor care ar fi recunoscut-o. Se strecurase abil printre studenţi, evitînd unele încercări mai insistente de camaraderie. Între sculptoriţă şi Karibian îşi trăia liniştea, adevărată perioadă de acalmie. Cu Varvara, contactul sufletesc era imediat, fără oprelişti în spontaneitate. Un nod împiedica de la un timp fluidul dintre ea şi David. Şi nu din pricina ei. Puterea de control asupra oricărei atitudini nu-i trăda — din ziua umilitoare a furtunii de pomină — stînjenirea în prezenţa lui. O repugnanţă interioară pentru ea însăşi o despersonaliza îndată ce rămînea singură cu el, parcă ar fi mers pe un drum bolovănos, pe care dibuia cu grijă locul unde punea piciorul. Apariţia Varvarei îi reda instantaneu personalitatea. Îngîndurată, preocupată numai de reacţiile ei lăuntrice, nu putea să-şi precizeze cînd intuise acea subtilă schimbare în David. Solicitudinea, sfaturile, încrederea în agerimea ei cerebrală îi erau cel mai puternic imbold. Glasul autoritar, de la un timp, pierdea uneori ironia afectuoasă. Vibra scurt, şi rezonanţa i se părea o voită stavilă între amîndoi. De mult, aproape de la început, instinctul ei pătrunsese. prin glacialitatea de pumnal uneori a privirii lui, în tristeţea acestei fiinţe enigmatice. Se înciuda. În ce felurite păreri de rău mai putea ea să se înfăşoare...

Îşi ridică gulerul mantoului. Prea devreme pentru paltonul căptuşit cu blană, dar numai cu impermeabilul peste jacheta de lînă i-ar fi fost frig. Avusese dreptate

Ana. Înfundă mîinile în buzunare. Era curent în dreptul Ateneului. Se mai uită o dată înspre Nestor, și se întoarse iar la afișe. Peste cincisprezece zile, un dirijor străin cu simfoniile de Beethoven. Ieși din grădină, în colț așteptă puțin și se îndreptă încet spre Cina. Ieșise de la Nestor Pașca. „Sub loji, în ultimul rînd, în pauză o să-mi țin programul ca și cum aș fi mioapă. Tot Pașca o să-mi cumpere bilete".

— Uite-l, e îngheţat tun. Dedesubt am aşezat cutia cu frişcă. Ai tremurat. Da dacă n-ascultai ?

Pașca îi petrecu mînerele de alamă ale săculeţului peste braţ, îi strînse gulerul mai aproape de gît. „Tot zece ani am pentru ea".

— Aşa frig n-am pomenit, patru zile după sfîntul Dumitru. Ştii că doar vreo şapte mese erau ocupate ; n-am văzut nici un cunoscut. Dacă-mi cumperi un frigider mare, ţi-l fac eu cantalupul de îngheţată. Nu pun ei cafea bună ca a noastră. Că e frumos, e adevărat.

— Du-te la tramvai, pînă nu începe aglomeraţia.

— Vezi să nu întîrzii diseară, că s-o înăspri gerul. Şi nu se clinti, ca s-o petreacă din ochi pînă dispăru în Calea Victoriei.

Niciodată, de la acel „sînt o închisoare de răspunsuri", David nu-i mai pusese vreo întrebare. În vară, îi dăduse altă carte de tradus, dar înainte de plecarea în vacanţă a Varvarei le dusese cu un taxi în afară de oraş. Ce plimbare ! Coline agonizante, cărări răzleţe, biserica şovăielnică în faţa cimitirului părăsit. Obosit, răbdător, pămîntul se lărgea în infinitul zilei calde. La întoarcere, de departe, oraşul semăna cu o cutie de jocuri copilăreşti răsturnată, cauciucul dezumflat în mahala, ţîncii în jurul maşinii, şi peste tot arama arzătoare a unui apus lent. Dispărea David, şi apărea cu bomboane în cornete de hîrtie, copiii le primeau cu gravitate, îşi numărau gologanii. *„Acum*, la ce te gîndeşti, Ana ?" întreba brusc Varvara. Tresărea. Răspundea adevărat, ca de la o margine a vieţii : „La nimic". Varvara dădea din cap, şi o clipă o privea lung. Sfîrşită luna de odihnă la munte, în după-amiază lină de început de septembrie se plimbaseră amîndouă pe aleele parcului. Înconjurînd lacul, Varvara nu tăcuse o clipă, o ţinea de mînă, se oprea neaşteptat şi îi arăta un trunchi contorsionat, treceau de el, o extazia fişia de cer între două sălcii. „Uite ce paijişte pe boltă, Ana. Tu nu o vezi ?

La ce te gîndeşti ?“ o ţintuia privirea de vultur. „La nimic“. Era starea ei, adevărata stare, singura pentru care nu încercase, nu se gîndise să încerce o disimulare. De şapte ani, retina înregistra, fără să privească. „Dintotdeauna, de cînd, nu te uiţi la nimic“ ? frigea de atîtea ori în creierul sculptoriţei întrebarea. Privirea din faţa ei se golea deodată de orice expresie. Oprea cuvintele. Atrasă, intrigată de singurătatea gravă, de vădita destindere a fetei în preajma ei şi a lui David, Varvara simţea din privirea aceea inerenţa unei îndepărtări între ele. Amîndouă o ştiau. Şi sculptoriţa renunţa să întrebe. O urmărea, minunea naturii, fiinţele, vietăţile nu existau pentru ea. Îi răspundea, comparînd sau caracterizînd, fără nici o participare a sensibilităţii.

Spirală aurie, o frunză o depăşi, descrise un cerc în aer şi adormi la picioarele ei. A treia toamnă. „Sînt în alt anotimp al vieţii mele ? Îşi cîntărea acum altfel tinereţea. Sărea iar de la un gînd la altul. De cincisprezece luni, plicurile din Canada soseau aproape regulat, la două săptămîni. I le citise Anei pe cele patru deschise, ştia desigur şi Matei, intrigat şi el de apariţia acelui ins în chiar clipa regăsirii lui cu Xena, după atîta vreme.

Din ce în ce mai sigură, le aştepta fără curiozitate, doar cu nerăbdare. Le închidea în sertar, închise, unele peste altele. În urmă cu trei săptămîni, pentru întîia oară, se dusese cu Varvara la David. Ştiuse din ajun şi îi spusese Anei că va întîrzia seara. Un mezanin mai înalt decît al lor, treptele drepte, deodată cotea scara şi, din urma Varvarei, primise drept în inimă şocul privirii lui David. Încadrat în uşă, le aştepta. Ă treia toamnă, dar nu-i văzuse niciodată acea emoţie tremurată în adîncul ochilor mari aplecaţi spre ea, pe deasupra creştetului Varvarei. O zbatere de gene, din care totul deveni o imensă părere de rău. Din care pricepu îngrămădirea de simţăminte atît de felurite, uitate şi noi, descumpănind-o în descoperirea acelui total, definitiv instinct posesiv. Din care pricepu că tristeţea, pe care o crezuse pînă atunci adunată în fiinţa secretă a lui David, nu era decît un strat de resemnări impuse dintr-o amară mîndrie. Şi din cunoştinţa subită a stării lui sufleteşti, avu inexplicabila senzaţie că ieşise ea, în sfîrşit, la suprafaţă, dintr-un mîl încolăcit în ierburi rele. Îşi regăsea acel refugiu psihic, acel sprijin în prezenţa lui David. De care atîta nevoie avea. Pe care singură şi-l

cunoștea, singură și-l pierduse în ziua bezmetică a nervilor în furtună. Un an întreg. Intrase în vestibul, și rîsul lui David văzînd-o oprită în pragul salonului vast, o învăluise în liniște.

Numai în reviste văzuse interioare în care pereții erau, din tavan pînă jos, ascunși de rafturi pline cu cărți. Între două ferestre, un dulap, îngust, strălucea din cristalul ușii care încuia comorile de artă adunate de David. „Ana, dar tu privești cu adevărată ostilitate", rîsese Varvara. „Nici dumneavoastră, doamnă Varvara, nu aveți atîtea", răspunsese cu imputare, fără să-și dea seama. „Cînd aveam cinci ani, mama unei fetițe de pe strada noastră o rugase pe Ana să mă trimită o după-amiază la dînsa, în alta, la noi să vină. Am văzut atunci o bibliotecă turnantă în camera fetei. Și acum știu ce împunsătură de invidie m-a străbătut. Nu pentru mobila în sine, pentru cărți. Eram convinsă că tot rotindu-se prin fața mea, cărțile se multiplicau întruna. Pînă mi-a explicat Ana... că dulapul meu cu uși îmi ferea cărțile de praf și de muște... Găsise singurul argument care mă liniștea", zîmbise către cei doi plantați în spatele ei. „Vino", o luase David de mînă, și înțelesese că o ajuta să-și oprească amintirille. „Aici o să-mi treci altfel de examen decît în atelierul Varvarei și la universitate. Pur și simplu, spune ce-ți place îndeosebi. Nu te grăbi, privește-le pe rînd. Să mă chemi cînd o să știi. Mă duc să văd cum stă Roza cu masa." „Stai", nu-i dăduse drumul, și Varvara venise lîngă ei. „Nu înțeleg ce este asta, spune-mi. Știu însă că-mi place cel mai mult din tot ce ai aici". „Vezi ?" rostise doar Varvara, uitîndu-se vesel la David, care descuia ușa vitrinei. Un fel de pălărie de metal aproape negru, cu boruri mari și calotă mică, cizelat în desen simetric și incrustat cu aur. „Dintre toate jadurile splendide, porțelanuri, cloisoneuri, statuete în fildeș, Buddha și Confucius în aur, s-a dus la cel mai artistic obiect. Ține-l altfel, Ana, calota în palmă, și dă un bobîrnac în boruri. Este o cupă mare persană din secolul al 16-lea". O vibrație de clopot se prelungise în salon. Întinsese vasul spre locul din vitrină. „Să-l așezi tot în felul ăsta la tine în cameră", oprise gestul David, punîndu-i-l în brațe și privind-o drept în ochi, aspru, aproape așteptînd să se supere. Din spatele lui, sculptorița se încruntase puțin, fixînd-o insistent. „Te-a provocat, ai cîștigat examenul. El știe să piardă, și tu nu te bîlbîi,

că nu-ţi semeni, Ana. De ce crezi că numai tu ai dreptul la bucuria de a dărui", restabilise atmosfera Varvara. „Nu mă bîlbîi. Merit să primesc dacă am cîştigat, dar e prezumţios să-mi închipui că m-am priceput. Nu am nici un fel de pregătire, nici astea nu ştiu ce sînt, arătase jadurile verzui şi cele de culoare lăptoasă spre galben. Atît de ignorantă sînt, încît am sentimentul că am trişat... Sînt receptivă cu fiinţe care... Mi-aţi transmis telepatic, sigur". „Las-o în pace, Varvara. Mata nu vezi că iar îşi caută timiditatea ? Trebuie să te dezbari de asta, te şi urîţeşte uneori". „Mă cunosc", aproape murmurase. „Cu ce să merit eu despărţirea ta de minunea asta, David ?" „Cu nedespărţirea ei de tine. Ştim noi ce efort ai face, dacă cineva, pe la voi, s-ar prăpădi de dor s-o aibă. Aşa-i, Varvara ?" „Nu chiar aşa, o clipă anume devine o amintire, nu eu mai sînt stăpînă, ea mă alege", se auzise vorbind, cu gîndul însă în altă parte. „Bine, dar cînd anumite cunoştinţe sau relaţii nu-ţi mai sînt, ori nu-ţi mai plac ? cam incomod să-ţi fie stăpîni în amintire". „O, nu ! Nu ştiu cum, dar creierul meu îi mătură, îi omoară. Mi s-a întîmplat să *văd* aceşti anumiţi, şi să nu ştiu ce văd, adică nu mai ştiam cine erau. O adevărată binefacere, comandată inconştient, ce credeţi ? Doamnă Varvara, mi se pare că m-am schimbat, în ce fel ? De ce mă priviţi aşa ?" „Ei bine, îţi sclipeşte tot aurul ăsta în ochi", rostise în treacăt sculptoriţa, dar se oprise cu o nuanţă bănuitoare în privire. „În clipa asta eşti fără putere, Ana. Personalitatea ta cerebrală, revelată şi în afirmaţia acestei preferinţe, îţi dezgoleşte pentru prima dată instinctul care te domină. Ţi-e acoperită toată faţa de bucurie. În fine !" O rapidă stînjenire îi neliniştise pe toţi trei. Apoi, fiecare păstrase pentru sine adevărul nou al fiecăruia, adevărul care îi lega unul de altul.

David o lăsase să-şi împacheteze singură darul, după ce îi adusese o cutie mare de carton. Pentru că Varvara părea absorbită în gînduri, fără să-i dea vreo atenţie de pe jîlţul cu spetează înaltă din care abia îi vedea părul, începuse să citească titlurile cărţilor din spatele ei. Căutase din ochi volumele Carducci, nu le văzuse, era puţin nedumerită. Se aşteptase să fie rînduite între celelalte în limba italiană. Îi păruse rău, apoi fusese preocupată de vorbele sculptoriţei, de pătrunderea neîndoielnică în secretul lui David. „Instinctul care te domină"... Gîndul i se oprise în

tresărire puternică. I se păruse că se dilatau pereţii, invada în încăpere ceva voluminos, cu impetuozitatea unei furtuni oceanice. Se întorsese, se uitase la David. Cu pleoapele lăsate, era închis în el, fără aducere aminte. Ştiuse privirea fixă a Varvarei pe obrazul ei, apoi nu o mai simţise. Simfonia a cincea năvălise asupra lor, răscolindu-i, despărţindu-i unii de alţii prin vîrtejul poruncitor, atotputernic. Ceva dureros, zdruncinîndu-se din suflet urca, cerînd glas şi vrînd să scape de ea. Ieşise prin faţa lor, ajunsese fără să ştie cum în sufragerie. Şocul fusese puternic, nepregătirea o umilise, simţise liniştea aproape cucernică a celor doi prieteni. Îşi spusese că reacţia ei fusese o necuviinţă, dar nu se putuse stăpîni. Nu se mişcaseră. Dar ea fusese prada modulaţiilor, împotriva voinţei ei. Imagini ceţoase, crezute pentru totdeauna şterse, se roteau neliniştindu-i toată fiinţa, le respingea, şi se gîndise că i se întinsese o cursă. Vroise să fugă din casă, şi se încătuşase în muzică, pierzîndu-se de acea perpetuă nevoie de a-şi diseca gîndurile, simţămintele...

Fără apărare, supusă apoi discursului sever şi blînd în muzica lui Bach, divina procesiune nu-i adusese nici ea destindere. Nu mai luptase, muzica o supunea ei înseşi. Figura Catrinei revenea neîncetat, amar întrebătoare, copleşită în nedumerire. „Acum, dacă mă vezi, îndreaptă, de acolo, trebuie să poţi, acuma ştii, ajută-mă", se uimea între milă şi oboseala de a se înţelege. Tăcerea se aşternuse dincolo, apăruse David în uşă, se întorsese înapoi fără o vorbă. Nu mai ştia cît lăsase să treacă, pînă să întrebe, venind către ei : „Nu ştiu dacă era Choral ?"...

Se întoarse, adună frunza de castan căzută şi continuă drumul spre atelier.

— Parcă niciodată misterioasele tale dispariţii nu s-au prelungit atît de mult ? Douăzeci şi patru de zile, îl măsură de jos în sus sculptoriţa, răsfirînd mănunchiul de garoafe albe. Apleacă-te, David, i le adună sub nări, numai astea albe au parfum chiar la ora asta. Nu ştiu cum simţi tu cînd am eu nevoie de o plăcere atît de mare.

— Dacă nu eşti în atelier, ce s-a întîmplat, Varvara ? ghemotoci hîrtia buchetului Karibian. Nu lucrezi azi ?

— Mi-e lehamite, mă deprimă plumburiul ăsta care îmi intră prin geam, şi m-am apucat să-mi orînduiesc pe aici. Sînt şi plictistită. De aseară, telefonul e mort. S-a întrerupt tocmai cînd Ana întreba de tine. Mi l-a semnalat desigur la deranjamente, am trimis-o şi pe Babuşca la vecin să telefoneze, şi tot nu am ton. Aşteaptă, să scurtez puţin tijele. Nu te scotoci, am briceagul meu. Dă-mi hîrtia aici.

Karibian i-o despături şi luă vasul de aramă în mînă.

— Cură dezintoxicantă ? întrebă sculptoriţa fără să se întoarcă spre el.

— Fortifiantă. La cinci dimineaţa am sosit, cu un nisetru gigantic. Trebuie s-o ajut pe Babuşca să-l taie, era cam îngrozită cînd i l-am dat. Un adevărat regal, fosfor şi pentru Ana. Pe urmă ne instalăm în taifas pînă la prînz. Dacă tot nu lucrezi... plecă uşor cu amîndouă mîinile ocupate, se întoarse şi aşeză vasul pe tava lui de aramă. Una cîte una, florile priviră pe rînd în altă parte. Sculptoriţa ridică receptorul, ţăcăni în furcă, îl părăsi. Karibian dispăruse din salon. Varvara zîmbi. Foarte palid, soarele răzbătuse prin mohorîtul dimineţii. Se aşeză pe canapea, auzi uşa oficiului şi se repezi la birou.

— Să nu-mi mai prezinţi te rog mîinile la verificare, deşi cam repede ai terminat, liberă o parte a biroului de caiete şi albume.

— Doar că i l-am tăiat pe jumătate. M-am săpunit de trei ori în apă rece. Mata vrei o ţigară ?

— Fumează liniştit pe canapea. Cînd termin, îmi aprinzi şi mie una. Ştii, deşi sînt obişnuită, de data asta îngrijorarea Anei a fost contagioasă. Şi pentru că nu s-a mai întîmplat să lipseşti atîta, şi pentru eclipsarea ta chiar după seara cînd am adus-o pe Ana la tine... Spune-mi, şterse călimara grea, adică un telefon de pe unde te afli nu-ţi trece prin gînd, ori...

— Ori ? se uită Karibian.

— Bine ! În ce mă priveşte, ai dreptate.

— Ce întreba Ana ?

— De ce nu anunţ poliţia, aruncă hîrtii în coşul din stînga ei.

— Şi ce i-ai răspuns mata ? hohoti rar David în spatele ei.

— Nu-ţi spuneam că tocmai atunci...

— Da, da, aşa e.

— Te suspectează de activitate clandestină, subversivă. Surescitată de bănuială, îi ardeau ochii cînd mi-a spus ! sînt sigură, la gîndul unei conspiraţii în care ai primi-o şi pe ea. Dar tremură de grija ta. Iaca, mi-a transmis şi mie. Ai plecat devreme de tot, atunci ? N-am isprăvit, dar acum dă-mi o ţigară, întoarse scaunul cu spetează înspre birou şi se aşeză.

— Cum ştii mata că atunci plecasem ?

— Ţi-am telefonat la ora opt, nu prea dormisem. Fusese interesantă seara, nu ? Pînă la prînz, eram edificată... pulverizat iar în mister.

— Hm ! pulverizat ! Din umeri pînă spre şolduri, mîinile frumoase ale bărbatului îşi tipăriră sugestiv trupul.

— Lasă, lasă. Din a doua săptămînă, de două ori pe zi telefona şi Ana, să ştie dacă am veşti. Iar a dispărut soarele !

— De ce ţi se păruse interesantă seara, Varvara ?

— Nu fi atît de mistificat. Cum, de ce ? Întîi, venisem cu Ana la tine. Vasul persan, muzica... cum de ce ? Nu-mi face bine fumatul dimineaţa, întoarse braţul înapoi şi luă scrumiera. Adică nu ai fost mirat cît de uşor a primit un dar ca acela ? strivi iritată ţigara.

— M-am uitat atît de fioros la ea, că nu a îndrăznit altfel. Ce a fost cu „instinctul" pe care i-l descopereai ? Adică, Varvara, cupa persană îi trăda Anei acel...

— Nu, pentru Dumnezeu ! instinctul ei pentru ce este valabil, se îndepărtează firesc de banalitate... De ce rîzi ?

— Spuneai „instinctul care te domină"...

— Aa ! este o exclusivă. Ai văzut, mă învinuia aproape că biblioteca mea este numeric inferioară. Îţi ofer şi altă mostră. Săptămîna trecută mă întreba dacă nu pot să iau legătura cu cineva din familia ta, să ştim măcar de sănătate. Nu puteam... „Atunci, îl avem noi, dumneavoastră şi cu mine." Ce zici ? Dealtfel, te ghiceam la muzică cît de crispat erai, pînă la masă, deşi masca ta impasibilă nu trăda nimic, ridică puţin abajurul lămpii de pe birou.

— Crispat ? De ce aş fi fost crispat ? Doar, poate, să nu divulgi mata că era ziua mea, cînd i-am dat vasul.

— Ţi-era frică, după muzică, să nu auzi o avalanşă de opinii. Dacă-ţi închipui că şi eu nu mă aşteptam ! Eram ca un arici. Aş fi retezat îndată.

— Adevărat. M-ar fi amărît. Fiindcă m-ar fi surprins neplăcut să descopăr că nimic n-am înțeles după aproape doi ani de zile. Vezi, Varvara. Mata ești preocupată, intrigată mai mult de contingențele Anei cu tot ce o înconjoară. Sînt chiar perplex că nu le conectezi la inteligența sau la finețea percepțiilor ei. N-a putut să asculte muzica, decît după ce trecuse dincolo. Karibian se sculă, se mută pe fotoliul din dreapta biroului.

— De multe ori, în primele luni, anul trecut, m-am înșelat în privința ei, rosti sculptorița.

— Nu mi-ai spus.

— Atît de naturală, încît părea deseori afectată. Mai ales cu tine.

— De ce mai ales cu mine, surîse Karibian.

— Nu te preface. Ai cunoscut aici cîteva tinere. Prezența ta mi le schimba imediat, unele se fîstîceau, altele se maimuțăreau.

— Prima categorie se înfricoșa, cealaltă era atrasă de „colecționarul de artă", cum mă prezentai mata, fără greș, ca o momeală.

— Iar rîzi ?

— Mă gîndesc că am adoptat-o pe Ana, împărțind-o între noi în două zone de influență.

— Nu văd ce asociație... De momeală, recunosc, unele mi-ar fi părut bine să te atragă. N-ai mai fi fost atît de singur.

— Ba vezi, Varvara. Pentru mata, Ana are un cult. Ce ai cu libertatea mea ? Nu am bănuit că încercai să mi-o alienezi.

— O ! și pentru tine ? Ce simte Ana pentru tine ?

— Mă iubește, balanța la fel ne cîntărește pe amîndoi în afecțiune, dar cultul este altceva. Și nu putea fi altfel.

— Totdeauna mi-au plăcut obiectele pentru birou. Închipuie-ți că admirasem în vitrină, netezi Varvara, schimbînd vorba, mapa mare de piele. Mi-ai vorbit odată de Carducci, căutai poeziile, și ea le-a găsit pentru tine. Ce potrivire, legate tot în piele, cu ornamente florentine. Cu aerul ei absent uneori, înregistrează tot, și uite... Cel puțin, nu mai sîntem îngrijorați de starea lor materială. I-ai ales ce să traducă iar ?

— Mai este timp pînă la vacanța de sărbători. Vara trecută bănuiala sărăciei lor mă făcuse să-i dau să lucreze.

Într-un timp record a tradus, a bătut la mașină. Perfect. Fraza avea ritm, pătrunsese valoarea ideilor, nu se simțea că textul era îmbrăcat în haină străină. Dar, ne aștepta cu daruri pe amîndoi, cum ne-a văzut, înainte de a primi de la mine banii pentru traducere.

— Altceva, altceva, alt fel de mister. Poate un iubit care o întreține, luciră pe sub gene, puțin pieziș, ochii Varvarei.

— Firesc, Ana este atrăgătoare.

— Cum, firesc ? Ca s-o întreținã, ar fi vorba de un bătrîn, nu ? Scîrbos, nu firesc.

— Mata spuneai...

— Spuneam așa, sînt preocupată, văd că n-ai simțit. Este în Ana o agitație cerebrală, un fel de nevoie de efort ca să-și umple timpul liber. Mereu altceva, parcă ar fugi de amenințarea unei melancolii nesănătoase. Neurastenie, ce să ocolim... Nu te gîndești că moștenește o tară de la mama ei ? Doliu neîntrerupt. Firesc găsești tu să nu fie asaltată de tineri, să-i evite probabil, să-i placă între noi !

— Stai, Varvara. O dată pe săptămînă e cu noi. Restul timpului ce știm ?

— Perfect știm amîndoi. Aici se simte bine. După cum sună, se ghicește asta. Am hotărît că e fata noastră. De ce neglijezi tocmai latura tulburătoare din viața ei ?

— Uiți mata că întîi mila mă atrăsese ? Numai ticuri pe bietul ei obraz, în expoziție.

— Numai mila și duioșia, știi, sînt uneori droguri pe care le sorbi cu exaltare, nesocotind efectul nociv al pierderii echilibrului, dacă nu ai antidotul logică, ori cîntarul valorilor în mîna care nu tremură, devie discuția din nou sculptoriță. Ce zici ? Destul de greu pentru sexul tare, se ridicară glumeț sprîncenele.

— Este așa, Varvara, răspunse David cu oboseală în privire.

— Haidem în atelier, să-ți arăt ce am început. Ai dispărut tocmai cînd aveam nevoie să ne sfătuim. Muzica, la tine, îi răscolise tot... care tot ? azvîrli ciudos în coș un teanc de hîrtii rupte în două. De ce nu ne spusese c-o simte ? se ridică.

— Haidem, se sculă și Karibian.

Soneria țîrîi. Se uitară unul la altul. Zîmbiră.

— Altcineva, se strîmbă Varvara, și amîndoi își reluară locurile.

— *E recreația mare. Nu vii să te joci ?*
— *Citesc o carte în limba mea. Lasă-mă în pace.*
— *Mi-a spus Mona că ai un frate. E frumos ?*
— *Caraghioaso ! EU să mă laud cu el ?*
— *Mai înalt ca tine e ?*
— *Mai înalt ?... Sigur, dacă e mai mare. Tot nu pleci?*
— *Nu te supăra așa. Din toate, numai tu ești tristă întruna. Spunea mama că nici în veselie, tu nu ești voioasă... Cum... era ?*
— *... Cu mine semăna.*

•

— Ei bine ! își smulse cu dinții mănușa dreaptă. David ! O bucurie atît de limpede străluci obrazul, și Karibian fu străpuns de o disperată senzație de despărțire.

— Cînd e frig, umbli și pe jos, nu trebuie să porți o greutate ca asta, și servieta pe deasupra, tigrișorule, îi luă săculețul din mînă. Te-am văzut la poartă, și am scutit-o pe Babușca să-ți deschidă. Cum ți-a fost pînă azi?

— Nu, nu-l pune jos, te rog. Trebuie să-l așez eu în frigider. Ce plăcere răutăcioasă, David ! Ți-am spus că nu mi se potrivesc diminutivele.

— Sînt incorigibil. Probabil o necesitate de compensație pentru mastodontul care îți oprește aerul. O să fiu mai atent. Ce-ai mai adus iar, fetițo ? Ai ! Aud cum ți se strepezesc dinții, dar n-am făcut-o intenționat.

— Am comandat la Nestor un melon de café glacé și frișcă, să nu-i spui doamnei Varvara pînă la desert, se întoarse spre cuier să-și atîrne haina. Rîse ușurel, vîrîndu-și iar brațul drept în mînecă. Ai un adevărat talent să mă smucești uneori din mine, David. Nu pot să rămîn la dejun, am curs la două, și venisem să spun. Telefonul s-a aranjat ? Sînt în întîrziere, explică-i Babușcăi cu frigiderul și scuză-mă față de doamna. Dacă mai sînteți liberi spre seară, mă reped. Să nu-mi mănînci și dreptul meu la înghețată.

— Foarte bine. Intră și spune-i singură Varvarei. Complice într-o minciună improvizată ad-hoc, ca s-o privezi pe Varvara de o plăcere, nu reușești să mă faci. Ți-ai ales

singură ziua care îţi convenea ca să mănînci aici. Eşti o adevărată capră sălbatică. Haina şi pălăria străine din cuier te fugăresc. Nu-ţi dai seama că eşti necuviincioasă ? Glasul rece se întrerupse. Bărbatul trecu în dreptul uşii.

— Dă-mi drumul, David. Nu mi-am ales ziua, *asta* ar fi fost necuviinţă. Întrebată, doamna a fost mulţumită să afle că numai între voi doi pot fi bucuroasă. Şi tu. Nu am nevoie şi nu vreau să cunosc alţi oameni. Spune-i. Nici supărată nu o să fie, nici...

— În doi ani, este prima dată altfel. Din pricina telefonului, nu i s-a putut comunica şi...

— Te rog, dă-mi drumul, David, îl ţintea posomorîtă. O privi curios. Vocea fetei era stăpînită, dar ochii, mişcările toate şi obrazul erau febrile. Şi dîrze.

— Bine. O să pleci. Dar să-ţi spun că astea, îşi întoarse ochii înspre cuier, aparţin unui om cumsecade, profesor, pe deasupra şi absorbit în pasiunea limbilor moarte, vreo şapte, încît altceva nu-l interesează. David mişcă haina străină, şi pălăria agăţată deasupra căzu jos. Se aplecă s-o ia, ridicîndu-se cu mila alungată din privire. Îşi mărită singura faţă, mai mare ca tine, şi vrea s-o păstreze lîngă el turnată în bronz. Are două comenzi azi Varvara, nu trebuie să-i umbreşti animaţia. Adevărat, eşti o sălbăticiune, Ana, şi ai minţit.

— Am minţit, simţisem că nu ai înţeles. Dar, provizoriu, încercă un surîs. De frică să nu urce din atelier. V-aş fi mărturisit diseară la amîndoi minciuna.

— Sînt în salon, nu în atelier. Acuma fugi, se dădu la o parte, înseninat. Stai. Pe frigul ăsta, unde o să mănînci, se îngrijoră cu toată tandreţea năvălită imprudent în voce. Întoarce-te acasă, dar în taxi. Uite-i ! Vin... Sînt necăjit, fetiţo.

— Ce bălăbăneşti în mînă, David ? îl împinse imperios Varvara, înaintînd în faţa Xenei. Uite, profesore, Ana Damaschin, tînăra şi noua prietenă, a mea şi a lui Karibian, studentă anul trei. Este a noastră de doi ani.

Mijlociu de statură, din spatele sculptoriţei, un bărbat cărunt şi slab veni încet în vestibul.

— Ana, prieten, dar pe care nu l-am mai văzut de mult, profesorul Petre Vlădescu. Ce-i în sac, David ? De ce ai ţinut-o atîta aici, nici nu i-ai scos paltonul, o sărută pe obraji Varvara. Iar ai adus ceva ! Miroşi a crivăţ. Tot deranjat mi-e telefonul.

— Sărut mîna, domnişoară, se aplecă profesorul.

„Notă bună, tigrișorule", își spuse David, văzînd mîna Xenei oprită hotărît în jos. Vino să-mi arăți, Ana, încercă s-o ia dintre cei doi. nu prea știu cum trebuie să fac cu surpriza.

— Știe Babușca, răspunse liniștit, scoțîndu-și bereta, și în urma Varvarei intră în sufragerie odată cu musafirul.

„Închisoare de răspunsuri", mormăi în oficiu Karibian, perplex, nemulțumit și încîntat. „O forță în lujerul ăsta de fată." „Știe Babușca"... „ Uriaș, îi spun de azi înainte". Geamul din ușa odăii Babușcăi îi reflectă toracele întreg. „Năpăstuit ți-e uriașul. De-acasă, acolo e oropsită, nu putu să scape de mereu aceeași bănuială. „Vreun monstru în familie, pe care ni-l ascunde. Doi ani întregi." Se mai privi în geam o dată. „Nesăbuitule", trecu spre bucătărie.

— Aprinde caloriferul, Babușcă. Avem înghețată.

— Admiram Ghiordesul, domnișoară Damaschin. L-ai găsit în București ? La Djabourov ?

— Nu. Părinții mei l-au adus din Constantinopol. De mult, adăugă Xena, simțindu-l pe David în spatele ei.

— Uite-le, îi întrerupse sculptorița. Le-am găsit, arătă patru schițe deodată profesorului.

— Nu le cunosc. Varvara. E poate o apă ? se aplecă interesat Karibian.

— Sigur, tu ai simțit. Mă urmărește gîndul unei sculpturi reprezentînd valul Mării Negre. Are o formă deosebită de tot ce am văzut, chiar la Atlantic. E ca o flacără mare. Și gîndește. Nu rîdeți, sfredeli privirea albastră. Știe ce vrea să facă, și cînd anume.

— Imaginația matale recreează adevărul pe care spiritul omenesc nu-l poate cuprinde de obicei în totalitatea lui. Apucă-te de el, Varvara, se însufleți David, totdeauna fericit în freamătul unui debut de creație. Ce părere ai, domnule Vlădescu ?

— Cum, părere ? Am *convingerea* acestui al șaselea simț pe care îl posedă marea noastră artistă. Pătrunde în adevăr dincolo de limita omenească. Ca și dumneata, Karibian, îi admir, însă, și intransigența împotrva meschinăriei și îngîmfării parveniților. Însă... De ce n-aș mărturisi ? Voi fi obtuz, nu voi pricepe nimic dintr-un val care gîndește, știe ce și cînd anume să facă...

— Bineînțeles că nu ne înțelegem, doar ne certăm de vreo zece ani. Și mă aștept să fiu atacată, mai ales de viclenia parveniților. Sînt obișnuită, și n-ar avea nici un

haz să fie altfel. Viaţa e prea scurtă, ca să ne încărcăm cu decepţii, nu-i aşa, Ana ? o luă de braţ afectuos.

— Nu ştiu. Mă gîndesc, mă întreb, o robeşte timpul, ori este robit de ea ? Cum să afirm că ar fi prea scurtă ? Poate că destinul... Dar eu nu cred într-o soartă dinainte hotărîtă.

— Nu eşti, deci, fatalistă, domnişoară ?

— Ce să ştie, la vîrsta ei, de soartă ? interveni sculptoriţa, dar Ana e o combativă, ştie să-şi apere viaţa.

— Nu-mi place să mă gîndesc că trăiesc aşa cum mi-a fost hărăzit. Pot să greşesc, dar nu-mi voi spune că destinul îmi este imuabil. Mai important decît greşeala, în fond, mi se pare felul cum suporţi consecinţele ei, aş lupta să îndrept...

— Cu ce arme sfidezi dumneata destinul, domnişoară Damaschin ?

— Nu-l sfidez. Nu-l admit, ceea ce, desigur, implică împotrivire, voinţă în concentrare, mai bine zis concentrare în voinţă. Arme psihice, cum altfel, domnule profesor ? îşi auzi glasul necunoscut şi regretă îndată.

— Uneori sînt cele mai eficace, o privi gînditor străinul. M-aş bucura să te cunoască fiica mea. Cînd o să începeţi, doamnă Varvara ?

— Nu înainte de zece zile. Am început ieri un portret. Sigur că se vor cunoaşte. Două extreme. Să vii să asişti, cînd poţi, Ana. Hai să ne aşezăm la masă. Noi două, faţă în faţă, David, cu spatele la uşă, profesorul în dreapta mea.

— Fiartă ar fi trebuit ţuica, începe iarna, se aşeză la dreapta Xenei Karibian. Ce crezi, Ana ?

— Ai uitat, îl interpelă Varvara. Nu ştii, prima dată...

— ...acum doi ani, dar era decembrie, întrerupse maliţios, cînd a prînzit cu noi, că ea nu bea ţuică...

— Însă vinul *cu* sifon îmi place.

Izbucni rîsul comunicativ al celor doi prieteni. Dinţii Xenei sclipiră. David îi atinse uşurel mîna pe masă.

— E bine acum ? o privi în ochi.

— La fel, răspunse din vîrful buzelor. Şi se uimi. Dispăruse, cînd, toată crisparea ? Era destinsă, urmărind părerile schimbate în jurul mesei, răspunzînd de atîtea ori... Schiţă un gest de regret, dar simţi privirea musafirului înspre ea şi David. O să-mi treacă, nu iau piramidon.

— Dă-i pace, David. Știi, profesore, într-un fel Ana este adoptată de noi. El o ține din scurt, eu mă căznesc s-o deprind mai sociabilă. Iluzie, fiindcă dumneaei e revoltător de independentă, anostă cu bilele ei albe, nici camarazi după ea, nu suspine, doar între moșnegi ca noi. Anca dumitale tot așa cenușăreasă a fost ? n-am mai văzut-o de cînd era în liceu.

— De un an este profesoară de gimnastică, dar pasionată de dans, teatru, are un cerc zgomotos de prieteni. O dată pe săptămînă plecăm de acasă, soția mea cu mine, să le lăsăm libertate de petrecere. O să ne fie pustiu fără ea. Logodnicul nu vrea să locuiască la noi după căsătorie. Ar rămîne singură mama sa văduvă. Îl înțelegem, dar ne este greu. Nu trebuie, nu este nici sănătos să te izolezi, domnișoară Damaschin, se adresă Xenei.

— Izolată ! între dumnealor ! își adună prietenii într-o privire, și se îmbujoră. De ce pe mine să mă cunoască fiica dumneavoastră ? Tăcu, într-un elocvent omagiu către cei doi.

— Ce ai de adăugat, profesore, dumneata care nu recunoști că opera de artă are o influență imediată asupra tonusului vital ? Bravo, Ana, ciocnește cu mine, pînă nu umilești vinul ăsta cu sifon.

— Dar nu tăgăduiesc. Nu am tăgăduit efectul binefăcător asupra sensibilității, am spus numai că o pregătire este necesară. Pictura, bunăoară, este mai greu de asimilat decît sculptura, a cărei reprezentare în spațiu este veridică. Dar nu pot să cred, sau nu înțeleg că opera de artă atenuează o stare psihică penibilă. Dimpotrivă, aș înclina să afirm chiar că o adîncește. Dealtfel, se uită pe rînd la ce trei, indivizii se diferențiază atît de mult, încît, evident, și reacțiile lor sînt surprinzător de variate în fața unei expresii artistice. În cazuri, izolate, desigur, și ipoteza maestrei noastre ar putea fi plauzibilă.

— Ce gîndești, Ana ? Prea tînără, tu n-ai avut timp să fi fost influențată de teorii pedante care sfîrșesc prin falsificarea pornirii firești a omului spre artă. Și te rog nu răvăși peștele. De ce o lași, David ? Spuneai adineaori că are nevoie de fosfor.

Karibian nu răspunse. Și, între haz și duios, Xena le înțelese dorința de respingere a obișnuitei ei timidități, împletită într-un amestec de curiozitate și bucurie afectuoasă, stîrnite de împrejurarea în care reacțiile ei o afir-

mau pentru întîia oară în fața unui străin. Se întrebă cît de imprudentă fusese.

— Doamnă Varvara, știți bine că sînt total ignorantă. Nu pot să exprim, niciodată în cuvinte, ceea ce simt.

— Da de unde ! Mi-ai vorbit în expoziție exact cum aș fi făcut și eu. Să nu-mi spui că nu-ți amintești de mațele alea. Nici cum mi-ai servit, *ex abrupto*, opinia despre portretul meu în bronz.

— Nu m-ați lăsat să sfîrșesc. În expoziție am izbutit să exprim ceva pentru că simțeam în acea clipă ceea ce priveam. Să comentez ulterior, nu sînt în stare. Lipsă de inițiere, de pregătire prealabilă, zîmbi înspre profesor. Dar dacă aș fi știut cine mă întreba... aplecă pleoapele.

— Care expoziție ? plimbă întrebător, de la una la cealaltă, privirea, musafirul.

— Acum doi ani, salonul oficial, simți Karibian alarma în obrazul Xenei, uitîndu-se repede și grav la sculptoriță.

— Atunci ne-am cunoscut, explică scurt Varvara. Ai scăpat de migrenă ? Mi-a făcut plăcere să te simt atît de receptivă la muzică, acasă la David. De ce am lipsit-o noi atîta vreme de bucuria asta, David ? Cu o discotecă atît de...

„Șapte ani", nu auzi sfîrșitul frazei. Cu primii bani, îi duc acasă Anei un aparat nou.

— Mai adînc decît orice, muzica mă răscolește, doamnă Varvara. Toată gama senzațiilor, emoția distilată în senzații, aș fi în stare — știu că aș fi în stare — străluciră nostalgic ochii, s-o exprim în cuvinte, dacă în timp ce o ascult, ar fi posibil să vorbesc, împleti degetele expresiv. Dar eu n-o simt muzica, dacă-mi este aproape cineva cunoscut. Aud, și nu ascult. Visam deseori că trebuia să cînt la pian în fața mulțimii. Înfricoșată că nimic nu știam, așezam mîinile pe clape și scoteam sunete la întîmplare. Mă pomeneam cu aplauze, și trezită din vis simțeam încă groaza rușinii.

— Îți doreai să înveți pianul, ignoră David rîsul Varvarei.

— O, da ! pianul și medicina, și actriță, se ironiză singură, dar film, nu teatru.

— Bine, dar ești o veleitară multiplă, se distră Varvara.

— Vorbești la trecut despre vis, domnișoară Damaschin, dar și acum pari emoționată. Nu-l mai visezi ?

— Nu... Dar mi-l amintesc de cîte ori ascult muzică. Se zăpăci, „ce se întîmpla azi ?“

Prinzul se apropia de sfîrșit. Îi părea rău, rău. Ar putea lipsi de la curs.

— Melon café glacé, grozavă idee, Ana. Cine să-l înceapă ?

— Varvara, dă-mi voie să-l împart eu. Autoarea surprizei este încă tremurîndă după concert. Mata să distribui frișca. Deci, pianul te tulbură mai mult, Ana ?

— Glasul omenesc întîi, apoi pianul. Mă emoționează nu numai în muzică glasul. În teatru, în film, în lectură. Nu știu ce coardă a sensibilității îmi atinge, dar... Nu mă lăsa să îndrug atîta, o adevărată logoree, înfipse intimidată linguriţa în frișcă.

— De ce te miră ? Mai mult decît toate creațiile cerebrale, muzica înăbușă orice prejudecată sau naivitate. Dacă ascultătorul este un nepriceput, un ignorant, răscolirea poate fi aproape înfricoșătoare, și transfigurat, cînd este obișnuit cu impunătoarea frumusețe a marilor compozitori, vorbi musafirul.

— Credeți că pregătirea este necesară pentru Bach, Beethoven, clasicii, în fine ? Pentru muzica modernă, poate... îndrăzni iar Xena.

— De la cel mai primitiv trib, pînă la cei mai evoluați indivizi, toți avem nostalgia operei de artă, și o exprimăm așa cum putem. Arta este un imbold către viață, dar în același timp, o lumină înspre dumnezeire, rosti Varvara. De ce, Ana, în fața Naturii, treci tu atît de, nu indiferentă aș vrea să te acuz, dar absentă ? Nici primăvara, *mai cu seamă*, acest măreț ritm al reînnoirii nu mișcă, nu agită cu nimic inteligența ta, dacă nu sensibilitatea ta ? Nu știi că ești săracită de cadența amurgurilor, de privirea dimineților ? urmă Varvara rar, dar scrutînd-o atent, nepăsătoare de brusca deviere pe care o impusese inexplicabil și jenant pentru oaspeții ei.

„Interesant ! a simțit că Varvara greșește“, gîndi Karibian, văzînd fruntea profesorului aplecată spre farfurie. „A ghicit ceva din ciudățenia Anei ?“ Dar perspicacitatea subtilă a musafirului îl indispuse.

— Iertați-mă, doamnă Varvara. În adevăr, nu știu ce să răspund acum, numai despre mine am vorbit, se uită drept în ochii ei. „Să plec, trebuie“...

— Spuneai că cinematograful și nu teatrul te-ar fi atras, domnișoară Damaschin, subție inexplicabilul atmosferei profesorul. De ce ?

— Mi se pare convențional teatrul, constrîns obligatoriu în selecționarea scenelor, se simte mereu autorul. Apoi ochii mulțimei asupra mea m-ar paraliza literalmente. Nici pînă azi nu știu de ce, în școală, la serbare, după prima strofă a poeziei pe care o spuneam, fugeam de pe scenă în culise, sugrumată de plîns. Și nu renunțau profesoarele, nici eu, încercam de fiecare dată. Zadarnic. Versurile, glasul meu înspre public ? Nu știu. Mă întreb, abia acum, de ce mi se alegea totdeauna să recit ceva trist ? „eram predestinată", se opri gîndul. În film, reluă repede, detaliile dau libertate și nuanțe, perspective spațiului apoi, pe care îl simți viu, contrariu decorului rigid din teatru.

— Ce repertoriu ți-ai fi ales, Ana, își micșorase ochii sculptorița.

— Tragediile grecești, sigur.

Scîrții scaunul lui Karibian.

— Nu ești în întîrziere, Ana ? spuneai că ești grăbită.

— Ai înțeles greșit. Spuneam că nu ar fi trebuit să rămîn la prînz.

— Care din ele, Ana, ce rol ți-ar fi plăcut ? Ești agasant, David, se impacientă Varvara, și-i apucă mîna pe masă.

— Electra, dintre toate, m-a pasionat, din prima dată cînd am citit-o. Atît de bine, de în largul ei se simți, încît se întrebă dacă nu va renunța la curs. De ce, deodată, ești vesel, David ?

— Avem noi o înțe... o neînțelegere.

Karibian se aplecă, sărută degetele sculptoriței încleștate pe mîna lui, fără să se preocupe nici de smucitura ei, nici de mirarea celorlalți.

— Dar acuma să plece, Varvara, se rugă, surprins și el și profesorul, de brusca lui îngrijorare. Pierde ora de...

— Lasă-ne. Cînd a mai fost așa de volubilă ? Dar și Iphigenia, Ana, nu-i așa ? Imposibil să nu te fi impresionat, se lipi Varvara de marginea mesei, întinzîndu-se avid înainte.

Xena scuturâ capul.

— Personajul ei ? Imposibil să-l pot concepe, imposibil să-l fi putut interpreta, doamnă Varvara.

— Cum ?! Sublimul acelui sacrificiu de sine, imposibil ? Şi ţi se potriveşte Electra, explică-mi.

— Nu spun că mi se potriveşte. Personajul este zbuciumat în durere, suferinţă sufletească, nu natural, ci intenţionat pricinuită, care generează ura, dorinţa de răzbunare, singura care ar atenua durerea. Electra este devorată de simţăminte pur omeneşti. Acceptarea Iphigeniei este inumană. Incapabilă să mă înclin unui astfel de destin, aş fi fost incapabilă să întruchipez personajul. Dovedesc, deci, cît de mărginită sînt, ce utopie era aspiraţia adolescenţei mele. O autentică vocaţie nu-şi pune limite, nu este aşa, domnule profesor ?

O linişteau expresia lui îndepărtată, potolirea glasului în răspunsurile către Varvara.

— Te simţi rău, Karibian ? ocoli musafirul răspunsul, văzîndu-l ducîndu-se la fereastră, şi mişcînd gîtul în dreapta şi stînga.

— Mă simt caraghios. Mi s-a mai întîmplat, se posomorî, ştiind că nici unul nu putea pricepe la fel cu celălalt. Reminiscenţă dintr-o existenţă anterioară. Probabil am fost dădacă, îşi reluă locul.

— Nu mie, în orice caz, vorbi serios Xena. Nu ne-am fi putut suporta reciproc. Doamnă Varvara, acum trebuie să plec la cealaltă şcoală.

— Fugi. Să-mi telefonezi diseară, dacă voi avea ton. O să-ţi spun ceva. Varvara se înseninâ iar. Şi tu nu fi sigur că ai cîştigat, David.

— Sînt sigur că ninge.

— Adevărat ! exclamară toţi deodată, uitîndu-se la ferestre.

— E ora trei ! răsuflă Xena, simţind că nu vrea să mai dea mîna cu nimeni.

— Să ne aducă cafeaua aici, sună pe Babuşca, Ana... La revedere.

— La revedere, îi privi iute, trecu în spatele lui David pe uşă.

— S-a întunecat, rosti Varvara. Aprinde lumina, Ana, tot eşti acolo.

— De ce ? Ninge ca la teatru, doamnă Varvara, se vede mai clar aşa, se întoarse cu faţa spre ei. Şi dumneavoastră, toţi parcă aţi juca o scenă.

— Aprinde, Ana, şi nu mai întîrzia, rămase neclintit cu spatele la uşă David.

Aprinse.

— Nu ! strigătul spintecă aerul.

Dezordine ? ! În timp dezordine ? Dezordine în creier ? Era precipitată în afara timpului, catapultată în spaţiu, spaţiu, mintea risipită, gesturile abolite, nici un sprijin, de nici un fel, de nicăieri. De unde ? De unde ? Dădu din mîini.

— Degetele, degetele, şoptea o nălucă.

„Le-am mai văzut, cine le avea aşa“ ? De unde ? De unde ?... Şi nu se spulbera coşmarul. De unde ţîşnise o rază drept în ochii juratului din mijloc ?“...

— Din mijloc !?

— Mă recunoaşteţi ! V-aţi adus aminte...

— Aminte... „mulţime, mulţime, mulţime de ochi“... Din mijloc...

— Nu vă tulburaţi aşa, doamnă, încercă şi nu putu să facă un pas musafirul şoptind ca ea. După atîţia ani, se albi încă şi el la faţă, cu mîinile strînse a milă neputincioasă.

— Şapte...

— Şapte ! Niciodată nu v-am uitat.. M-aţi urmărit. Aţi *vrut* atunci aşa să fie...

— Din mijloc...

— Copiii trebuie să fie mari. La şcoală ?

— Mari !? La şcoală !?...

— Ce neschimbată aţi rămas...

„Ce împietriţi sînt ceilalţi...“

— Vă rog, liniştiţi-vă...

„Ce spune ?“

— Degetele, degetele, se dispera şoptit şi îngrozit musafirul.

„Primejdia ! duşmanul milă ! Se însufleţea o stană împietrită cu faţa înspre ea.“

— Nu ! strigă.

Se întinse braţul celeilalte, şi înţepeniră iar.

„Mulţi ochi, şi ei ca mine ?“ Îşi duse mîinile rigide la spate.

— Aţi vrut... pentru copii... dar s-a ghicit ce nu s-a spus...

— Am vrut, sfîşie rîsul. Doamnă Varvara, auzi, dar ea nu-şi putea clinti ochii din privirea musafirului. Sînt Ana Xena Damaschin... „Altfel de tăcere...“

— Ce nume potrivit cu tine...

„Ce fulg de glas".

— Noi plecăm amîndouă, profesore, la revedere. Uită-te la mine, Xena. Altfel nu pot să mă ridic...

În poarta trecutului care îi strivea prezentul, își simți greutatea, din ochii juratului își luă înapoi mîndria.

— Întrebărilor dumneavoastră, *întrebărilor*... un singur neadevăr : am douăzeci și șapte de ani...

— Arată-mi mîinile, merg cu tine, arată-mi-le....

— Vă rog, nu vă mișcați. Cu musafirul dumneavoastră, nu vă mișcați. Singură vreau să plec. Vreau singură. Inspiră scurt. Așteptă. Încă... „Altfel de tăcere, a cunoașterii, înțelegerii... Tăcerea neașteptării". Tăcerea neprimejdiei, în care ea nu putea să-și adune voința să lupte. Mai așteptă, nu izbuti. Apăsă încheietura mîinii pe clanță. Ieși.

— Să-mi aduci copiii, Xena. Stai jos, profesore.

„Stai jos, profesore", glasul și zăngănitul cestilor tremurînd pe tava Babușcăi, ca din culise...

— Ține-le în buzunare, nu intră în mănuși. Să nu mi te îmbolnăvești, domnișoară Ana, îi încheie haina bătrîna.

„Le-am mai văzut... cine le avea așa ?"... Le ascunse în buzunare.

O plezni în obraz frigul. În fața reverberului, puzderii de stele coborîte, lucind ca ele, filfîiau fulgi neverosimili de zăpadă. Pe trotuar se topeau, dar ea merse înainte, urmărind instinctiv, de sus pînă jos, neîntrerupta coborîre a perdelei albe, într-un fel de „transă", de smulgere fizică de tot ce o înconjura. Nu încerca să scape. Capitole îngrămădite, altcineva desfășurîndu-le, viața îi era judecată, scotocită, analizată ca un element chimic. Nu încerca să scape. Coșmarul procesului era umbra ei invizibilă. „Trecutul îți aparține", spusese într-o zi Varvara... „Noi plecăm amîndouă"... O bucurie uitată îi scăldă sufletul. Merse înainte, urmărind de sus pînă jos coborîrea perdelei albe care se întețea în tăcerea nouă, tăcerea izbucnită din coșmar, straniu liberatoare. Merse în neștire, prin tremurul fulgilor în neîncetata lor mișcare răspîndind parcă o stare de veșnicie în neistovita tăcere a vieții ei. În strat afînat, zăpada sclipi a luare-aminte, suspinase seara înăbușită în noapte.

— Întoarce-te, David. Acolo întoarce-te, la omul cumsecade... Vreau singură să fiu. Sînt liniștită...

Își șterse fața udă de zăpadă, degetele erau mlădii, trezite din coșmar și ele. Singură pînă la marginea lumii, cu viața copiilor îngrădită de sîngele ei, cu gîndul lor, verigă în jurul inimii. Merse înainte.

— David, David, chemă încet sculptorița, văzîndu-l din poartă.

Karibian se apropie repede.

— Unde e, întrebă speriată. Nu după ea te-ai dus ? Nu a venit încă acasă. Patru ceasuri ! Cum îi sînt mîinile?

— Acum am lăsat-o singură. M-a simțit într-un timp și m-a rugat, fără să întoarcă din drum, nici capul măcar. Nu te speria. S-a liniștit. Aștept s-o zăresc venind, și plec. De cînd ești aici ?

— De cînd a sfîrșit Vlădescu, curînd după voi. De sus vin. De la Ana Damaschin.

— Varvara !

— Trebuia să viu. Să simtă că am rămas aceeași pentru ea. Tu n-ai plecat îndată după Xena ? Am crezut că o găsesc aici. Adu-mi un taxi, se așeză în zăpadă pe bordura trotuarului. Am ascultat cea mai tragică și mai urîtă poveste din viața mea. Sînt bolnavă.

— Bine. E stația după colț, ezită puțin Karibian, renunțînd să întrebe.

— Stai, se agăță de haina lui, merg cu tine. Dacă ar veni acum... Mi-e frică să-i văd ochii în seara asta. Nu vezi că n-am așteptat-o ! Ce știe Vlădescu !... E acasă. Nu a vrut să plece pînă nu mă întorc, ce om de inimă. Cînd o să afle, cînd o să afle...

— Uite, departe, o mașină, o ținu de braț, întunecat. Înaintară încet.

— David, să-i găsim, trebuie să-i găsim, *copiii !*

O imobiliză brusc în loc, aplecat să priceapă. Se înălță masiv, sculptat pe noapte. Obrajii sculptoriței șiroiau de lacrimi. Mașina se apropia, încetini.

— Dar mi-a fost dat să văd cea mai desăvîrșită, armonioasă frumusețe. O marmură vie, Ana Damaschin, și o forță... Dar fata ei e un granit. Granit, în neîntreruptă lavă de durere. Cinci ani ! îl strînse tare de braț. Și tu

nu știi nimic, își șterse speriată fața de mîneca lui. Privirea bărbatului lucea feroce. Mașina se opri.

— Așteptați-mă, o ajută să urce.

Scriu nu în speranța unui răspuns acum, ci din nevoia de a proiecta un gest de viață în ascunzișurile sumbre din distanță, din misterul viitorului. Nu este cu putință să sesizăm proporțiile absențelor, deoarece nu-l putem scruta, acest viitor. Nu răspunzi. Nu cutez să întreb de ce. Sînt deprimat, mă simt inutil, fără putere. Un sentiment izvorît din depărtare este neputința de a-mi imagina atmosfera în care trăiește, se mișcă ființa căreia îi scriu. Elanul se împiedică în imagini fictive care te îndepărtează încă mai mult. Ar trebui povestit totdeauna împrejurul unei scrisori, ca să devie nu numai vie, dar prezentă. *Amintirea nu redă căldura clipei în care ești absorbit de prezență, totuși vibrează prin concentrarea găsirii cuvintelor care o pot defini. Afundat în amintiri ca într-un ocean uneori, ba scot o scoică frumos colorată, ba alge negre, ba caracatițe care mă sperie. Nu pot scăpa de tulburarea chipului din acea seară. Te împiedică să răspunzi ? Să mă reîntorc vreau, să te iau ori să mă primești. Cum să știu ? Cum te cheamă ?*

Același Andrei

— Ce să întreprinzi ? Gîndește-te puțin. Poate că nici în domeniul fantasticului nu se poate concepe o cursă de urmărire simultană pe întreaga planetă. La fel de imposibilă atunci, crede-mă, Varvara, ca și acum după atîția ani. Singura șansă a Xenei era mătușa copiilor. Iluzorii, încercările cu anunțuri în presă ale Anei Damaschin, ale doctorului prieten. Copiii erau prea mici. Incontestabil că insul și-a schimbat numele. Ți-o imaginezi pe Xena greșind în refuzul de a cerceta într-un fel ? Cine îl cunoștea în adevăr, decît ea ? Varvara, ascultînd-o pe mama ei, ai fost surprinsă de luciditatea Xenei în catastrofă ?

În fotoliul din fața biroului, Karibian vorbea încet. Atentă la inflexiunile glasului, de cealaltă parte, sculptorița îl fixa, la căderea unor fraze, neîncrezătoare, dezamăgită, căutînd și sperînd totuși într-o infimă animație în trăsăturile copleșite ale prietenului.

— Ascultînd-o ! Crezi că puteam să gîndesc ceva, să am opinii lăuntrice, aflînd ce ți-am povestit ! Eram zguduită de ce auzeam. Și, ce să fac, fascinată în același timp de ființa extraordinară care îmi vorbea. Dacă și tu crezi ca Ana Damaschin... Nu, nu mai suport, își apăsă mîinile o clipă pe obraji. Cît o să mai reziste, cît o s-o mai poarte, teafără, credința că dintr-un ceas în altul o să-i revină copiii ? se rezemă de scaun, sleită de puteri. De șapte ani crede, crede...

— Ana Damaschin era convinsă de la început că sînt pierduți copiii pentru Xena. Poate că simte numai așa, poate așa să fie. Nu pot, eu, nimic să presupun, Varvara. Ce ne întunecă de acum înainte va fi, cum spuneai, cît și cum va aștepta Xena. Ce diavolească reîntîlnire cu Vlădescu ! În viața ei mereu se rupe ceva, scăzu și mai mult glasul lui Karibian.

— Ce vrei să spui ?

— Casa asta, mata, cu mine, am dus-o doi ani pe drumul nălucă al așteptării ei. Am sprijinit-o fără să știm. Din cinci ani de efort gigantic, intră în expoziție, o chemi în atelier, puterile și le reînnoiește între noi. A trebuit eu s-o prăbușesc iar în solitudine. Cînd și-a dat seama că mai este cineva în casă, nu a vrut cu nici un chip să intre și să rămînă la dejun.

— Dacă nu l-ar fi recunoscut Xena, Vlădescu nu ne-ar fi dezvăluit nimic. Omul ne-a spus-o, l-am crezut amîndoi, păru și mai obosită sculptorița. Nu-ți asuma tu vina. Nici eu, pentru că l-am reținut pe Vlădescu, deși venea Xena la masă. Cine știe în ce împrejurare neplăcută am fi aflat totul ? încercă fără convingere.

— Nu. Și-a păzit tot timpul viața între noi. Pastelul, bronzul, refuzul să te însoțească la munte și la mare. Aici era nouă iar, oaza din care o dată pe săptămînă își adăpa puterile. Aici trăia, plecată de la noi continua să existe. Varvara, ce lamentabilă eroare ! Dacă nu s-ar fi închis așa în sine, Ana Damaschin ar fi convins-o să plece în străinătate. Un ins care își pregătește „explozia pasională" înainte cu șase luni, chiar cu o zi, și nu în ceasul în care „află",

se știe la adăpostul unui regim a cărui legislație conține articolul absolvind o crimă cu adjectivul „pasională" !... Urmărirea ? În primul rînd, și cel mai important adjuvant, valuta. Îți dai seama ce sume ar fi înghițit urmărirea... Karibian se opri. De sub abajurul lămpii de pe colțul biroului, lumina o atingea pe Varvara doar de la umeri în jos.

— Au trecut opt zile fără să vină. Nu vreau s-o lăsăm să se despartă de noi. În același timp, nu știu de ce mi se pare că nu aș greși să mă duc eu acolo.

— Nu trebuie. Să lăsăm să curgă apele vieții. Fără gesturi, Varvara. Cînd atingi sufletul, hotarul e atît de subțire, încît nu-ți dai seama dacă rănești sau întărești firul vieții. Procesul rămîne trauma psihică de care nu va scăpa niciodată Xena. Voința a susținut-o în fața mulțimii, dar amintirea sinistră e săpată în celulele creierului, în rădăcinile vieții ei. Șocul, aici, a găsit-o fără apărare. Vom scăpa noi vreodată ? „Din mijloc, din mijloc"... șoptit ca din fundul unui iad. Karibian se ridică, începu să umble, înlătură draperiile. „Numai cine a văzut-o atunci, *i-a văzut* cuvintele în acel glas, a putut simți ce însemna pentru ea... Sînt nefericit că m-a recunoscut", îmi sună întruna vorbele lui Vlădescu, rosti fără să se uite la sculptoriță.

— Tu nu o vedeai. Da, asta e. Mi-ar fi frică. Dacă m-aș duce, aș simți că trăiesc privirea aceea înfiptă în ochii profesorului, nu-l îngăduia să-i scape. Și rîsul..., se înfioră. Și de ce dintr-o dată glacială înspre mine ! Aveam senzația că ne suda pe scaune, asta e. N-aș putea să mă duc acolo, nu.

— Nu glacială. Forța ei, mîndria, în clipa cînd te-a auzit a readus-o în prezent. Noi dispărusem. Te gîndești, Varvara, răspundea lui Vlădescu despre copii, tot ca în vis. Nu ai sesizat accentul sfîșietor interogativ, infim, dar sfîșietor, în ceea ce credeam atunci că afirmă ? „mari ! ? la școală ?"...

— Pentru că nu o aveai în față, concentrarea ta era numai auditivă. Acum, mi se pare că și eu am remarcat, dar cred numai. Ești mai puțin chinuit decît mine de atunci, pentru că nu o vedeai... Imediat, cu iuțeală de fulger, brațul sculptoriței se întinse peste masă. Adă mîna, David, și i-o strînse cu putere. Să-ți spun că nu am putut coborî încă în atelier, o să pricepi tu...

— Știu, Varvara. Mi-a spus Babușca.

— Nici un semn, nici ţie, de la ea ?

— Nu ţi-aş fi spus îndată ?

— A telefonat mama ei că nu va veni azi Xena, atît.

— Să nu te dezolezi, n-o s-o vedem curînd. Mult poate să treacă pînă să vie iar. Cred, sper că în mersul ei prin ninsoare s-a aşternut, nu în suflet, dar în nervii toţi, o linişte. Liniştea omului urmărit, obsedat de frica unei jigniri, Scăpat pînă la urmă de ea, dar rămas teafăr. Nu mă exprim cum aş vrea, Varvara, dar asta vreau să cred că s-a întîmplat cu Xena. Karibian răsuflă atît de adînc, sculptoriţa tresări. Te-am binecuvîntat, Varvara, auzindu-te...

— Lasă... Din prima zi am fost atrasă de ea. Se posomorî. Dar m-a obligat să rămîn cu Vlădescu.

— *Aşa* trebuia, din partea ei. Înţelege, mata i-ai redat cu acel „plecăm amîndouă" ceea ce era mort în Xena. Setea, setea ei de afecţiune, de încredere în oameni. Golul imediat în jurul ei... Noi, Varvara, urmă potolit Karibian, sîntem acum pentru Xena îngreuiaţi, încărcaţi de trecutul ei tragic, de prezentul neverosimil. Cîtva timp o să-i fie imposibil să ne suporte. Desigur, acea liniştire de care vorbeam decantează acum sentimentul de umilinţă inerent pentru că a disimulat, pentru că totul mai ales — şi prin ea singură — s-a desfăşurat faţă de un străin. Să nu ne gîndim la noi, Varvara.

— Pricep, cum să nu pricep tot ce se sbate în săraca fată de atunci. Dar că o ajutăm lăsînd-o să-şi închipuie şi că ne-a înşelat, şi că îi este imposibil să fie iar între noi, nu cred. Se deprinde iar cu timpul ei populat de umbre, rămîne cu privirea doar în amintiri. O să ştiu să nu-i fie greu decît în prima secundă cu noi, vorbi agitat sculptoriţa.

Karibian clătină capul.

— Nu. De ce încă nu ai coborît mata în atelier ? Între greutatea amintirii zilei cînd ai primit-o acolo şi ce poartă ea de şapte ani este o disproporţie care nu poate fi cîntărită. Nu ne-a înşelat. Neştiutori, nu am întrebat-o... Ai auzit cum apăsa : *„Întrebărilor* dumneavoastră, un singur neadevăr"... vîrsta. Repet, mîndria îi susţine nervii, bieţii ei nervi... dar şocul i-a declanşat instantaneu, ai văzut, degetele. Abia după o jumătate de ceas m-am liniştit, văzîndu-i mîna în timp ce-şi ştergea obrazul, erau liberate de criza care le înţepenise.

— M-am îngrozit cînd mi-a arătat Vlădescu cum erau, nu le văzusem, le ascunsese la spate. Dar mama ei n-a ştiut pînă acum, ce curios ! Totul e curios, absurd. Dacă altcineva decît Ana Damaschin mi-ar fi povestit, aş fi închis strîmbîndu-mă cartea acestei poveşti extravagante. Figura ei are ceva serafic, tocmai asta m-a făcut să fiu cutremurată de expresia atît de amară a gurii. Povestind, glasul precis dădea cuvintelor demnitatea unui adevăr indiscutabil. Ce opuse temperamental sînt ! Lirismul autoritar al Xenei contrastează cu simplicitatea desăvîrşită a mamei sale, şi totuşi... ce sigură am fost eu că tu vei reuşi ! Dumnezeule ! doar nu trăim în Evul Mediu. Nu pot să rămîn inertă, vreau să încerc, scoase enervată abajurul. Becul puternic fu necruţător. Dar bărbatul nu clipi. „Săracul de tine", ţinti sculptoriţa forma nobilă a capului înşurubat parcă pe trupul nemodelat. Ştia că generozitatea lui congenitală îl încătuşa, împiedicîndu-l în totală, absolută dăruire. Într-o secundă de nespusă uimire, îl înţelese. Era liberat. Viaţa lui îşi aflase ţelul. Desnădejdea resemnată, tristeţea secretă se transfigurau. Deveneau liniştire. „O flacără care nu cere nimic. Decît oxigenul în care arde". Varvara îşi simţi inima covîrşită de milă.

— Nu-ţi inventa griji, Varvara, rosti cu blîndeţe. O să plec în curînd, eşti lividă, ai nevoie de somn. Ai făcut bine să-l ridici. În penumbră, şi vorbind despre Xena, ne integram oarecum în pesimismul acestei vieţi nedrepte. Ce vrei să încerci ?

— Am în Anglia... Stai... Dacă i-aş scrie Xenei că vreau s-o iau cu mine la expoziţia mea de la Boston ? Am bani acolo, aş începe prin legaţia noastră cercetări. Cine ştie ? Şi te gîndeşti ce uriaş pas în redeprinderea ei cu oamenii ?

— Mai sînt aproape trei luni pînă la plecare. Dar Xena nu se mişcă din Bucureşti, e convinsă că *aici o vor găsi copiii*. Ce contradicţie totuşi în mintea ei ! A vrut, după proces, să-şi ia viaţa, tot convinsă că va şterge amintirea dezonorantă a scandalului în mintea copiilor. Acum, dimpotrivă, după spusele Anei Damaschin, nimic nu o clinteşte din siguranţa că este vie în amintirea copiilor ! Nu pot să te însoţesc la Boston, dar o să te ajute acolo cineva din partea mea.

Sculptoriţa potrivi abajurul.

— Nu pot să mai aud odată, David, nu pricepi ? Nu pot... Îşi reveni. Sigur că nu mă însoţeşti. Ce linişte să

am acolo, dacă nu te știu în preajma ei ? Am crezut însă în ocultele tale relații... da, da. Tabu, se opri, văzîndu-i mișcarea înainte a torsului.

— În opt capitale din Europa. se și fac cercetări. Nu te aștepta la rezultate. Un astfel de ins, într-o astfel de răzbunare și-a asigurat anonimatul. S-a făcut tîrziu. Sînt nevoit să plec. Vrei mîine să schițăm lista pieselor ? Trebuie să te gîndești la expoziție. Altceva decît să așteptăm, nu putem nimic pentru Xena. Deocamdată. Ai o migrenă. se uită neliniștit la ochii închiși ai sculptoriței.

— Nu pot să scap... De ce, niciodată, nu m-am gîndit să-i cer Xenei o fotografie a mamei ei? Mi-a zvîcnit inima cînd mi-a deschis. Imediat mi-a sugerat o statuie. O statuie voalată. Deschise ochii. Cum s-ar putea materializa acel tremur psihic din jurul figurii ? Nu am încă nici un chef de listă, David. O să mai vorbim.

— Cînd am venit, ieșea din curte o tînără cu față cinstită. Nu era fata lui Vlădescu. care trebuia să pozeze azi ?

— Era. Mi-a plăcut și mie. Am amînat, nu sînt încă în stare. Și nici nu mai e grabă. A rupt logodna

— Dar părea nesinchisită de așa ceva.

— Cred și eu. M-am pomenit acum trei zile cu un tip fercheș, sigur de el. „Doamnă Mirovici, am venit să vă spun că mă opun ca logodnica mea să vă pozeze în zile cînd o aveți aici pe Xena Damaschin, aceea care...“ L-am dat afară. A povestit acasă, și. fata a repetat figura mea, l-a condus la ușe. Azi a venit ea să mă roage s-o prezint doamnei Xena Damaschin. Trei creioane se rostogoliră înspre marginea biroului. Karibian le adună, le așeză în paharul de argint, lîngă sculptoriță.

— Un prim beneficiu răsfrînt dinspre Xena, și se ridică în picioare.

— Îți dai seama, David, începu peste tăcere Varvara, că după doi ani, în opt zile nu ne trece prin gînd să-i mai spunem altfel decît Xena ?

— E născută în numele ăsta, nu botezată, se uită adînc în ochii sculptoriței. Să dormi, Varvara. Și plecă repede din bibliotecă.

Ușa de la intrare pocni, închizîndu-se singură. Sculptoriță auzi clar tic-tacul ceasului din sufragerie. Aștepta

puțin. De sub foaia mare de sugativă albă, trase un plic. Se uită lung. Cele două rînduri pe hîrtie încercau să rămînă drepte.

„Mă sprijin, în suflet, de sufletul dumneavoastră.
Nu pot să vin.
Xena"

Altă dramă, gîndi amărîtă sculptorița. Poate că ființa ei pasională emană un magnetism de care nu este conștientă... Săracul de tine... Pentru că, ea, *sigur, știe.* Îndoi hîrtia la loc în plic. Egocentrică ! ? *A, virgulă...* Își frecă iute mîinile. Pielea i se zbîrlise.

— Tot, ai spus ? Cu ce drept, tu, tu care ești fericită ? *Ai mei* sînt, știai că nu vroiam și asta să afle. Și mîinile se agitau convulsiv.

Istovită, acoperită de zăpadă, cu chipul subțiat ca după o zăcere, se oprise aiurită în fața Anei. I se măriseră ochii, lucind în numele Varvarei, rostit cu emoție de Ana.

„Cu dreptul acestei fericiri și adevărul că ai mei sînteți toți trei", îi imobilizase mîinile, scuturînd-o puțin și dîndu-i drumul ca să-i scoată haina. „Orice mie poți să-mi spui, dacă asta te ușurează. Ești încă foarte tulburată. Mîine o să înțelegi că o continuare, după ce aflaseră, ar fi fost înșelătorie. Dacă ai fi știut că vine și mi-ai fi cerut-o, m-aș fi întors la vie. Ne-am fi purtat chinul, fără să ni-l vedem, fiecare, pe fața celeilalte. Un *noroc* început pentru tine acum doi ani, continuat azi cu sosirea doamnei Mirovici aici, înaintea ta... O să-ți dai seama singură. Ceva nedemn de tine nu aș fi suportat. E bine că *așa* s-a întîmplat, prin tine".

Dezbrăcînd-o, fricționîndu-i trupul, învelind-o, Ana vorbise întruna, ca să nu-i dea răgaz să răspundă. Toropită și fără putere, o asculta, gîndind de ce avea obrazul Anei un fel de seninătate. Nu-i vorbise atîta de ani de zile. Nu-i ghicise Ana încă umilința, care o rodea în adînc. Lăsase copiii să-i fie duși, nesimțind dinainte că era un rapt ! Nu ghicea, Ana ? O auzise apoi telefonînd

Varvarei, să știe că era întoarsă acasă. De a doua zi, o bronșită cu febră mare o țintuiră în pat.

„Nici unul să nu știe pînă îmi trece, nu vreau, o ținuse de mînă". Ana făgăduise.

Vremea nu se înăsprise ; nu mai ningea, dar cerul rămînea mohorît. Somnolentă toată ziua, era docilă sub ventuzele și cataplasmele Paștii, inertă, fără curiozitate, primind termometrul scuturat de Ana.

De la ora cinci după amiază, o agitație crescîndă îl îngrijorase pe Matei. Nu suporta nici lumina electrică, decît indirect dinspre odaia Anei. Accesele de tuse îi întrerupeau cuvintele. În penumbra camerei, nici Matei, nici Ana nu prinseseră de veste cînd înghițise patru pastile de Codenal dintr-odată.

— Vreau acum să-ți spun ceva, îl ținuse apoi strîns de mînă, expectorantul are efect mai tardiv, Codenalul mi-a potolit tusea. Acum douăzeci și șase de luni... Nu trebuia să știi, fiindcă, în privința mea, secrete nu vreau să ai la tine acasă. Azi, e altfel. Deci, acum douăzeci și șase de luni...

În picioare, Ana ascultase nemișcată, bănuind și nevrînd să creadă. Descriind, amănunțind, Xena citase fraze întregi, reliefînd cînd pe unul, cînd pe celălalt din providențialii ei prieteni. Desprinzîndu-se de ei, îi întipărise în singura ființă de încredere. Miracolul unei simple întîmplări retrăit, reținut în ochii uimiți dureros ai lui Matei. „Douăzeci și șase de luni" ! „Și ieri, — se ridicase între perne cu privirea înfiptă spre Ana — un cineva m-a recunoscut... Matei crede că aiurez. Dă-te la o parte, Ana, să dea el jos cutia de pe dulap... Încet, e greu." Scădea glasul. „Ai fi crezut ?" „La revedere, musafirule, noi plecăm amîndouă"...

De pe colțul mesei, chipul de bronz lucea mîndru și trist, se distanța... se distanța... „Ai fi crezut"... Adormise.

De data asta, nici Ana nu simțise. Vorbind întruna, Xena se alunga din cele două întrebări ale juratului.

Noiembrie își întindea zilele nebotărîte, se apropia de sfîrșit, Xena rămînea nevăzută pentru cei doi prieteni. Zilnic, dimineața, sculptorița telefona, știind dinainte că tot Ana îi va răspunde. În a treia săptămînă, Karibian se

îngrijoră. Anca Vlădescu poza de cîteva zile, asistase și el în două rînduri. Ursuz nervoasă tot timpul, sculptorița nu-și menaja nici modelul, nici prietenul, nici mulțumită de lucrul ei nu părea. În afara vizitelor lui inopinate, Karibian sosea însă regulat în ziua fixată cu doi ani înainte pentru dejunul împreună cu Xena. Fără s-o anunțe dinainte, sosi la Varvara cu un taxi, o grăbi să se îmbrace.

— Pînă să fim iar în trei, te aduc de fiecare dată aici la Capșa. O să vorbim despre ea. Varvara, încearcă să te gîndești că afecțiunea pentru Xena ar fi o recunoaștere din alte milenii. Ar fi o justificare a sufletului călătorind — liberat de trup, și coborînd, eliberat de timp, în alt trup. Ce crezi ?

— Multe ființe mi-au trecut prin atelier, și remarcabile și banale. Mi-au plăcut, m-au plictisit. Destule, de-a lungul respectabilei mele vîrste. Au durat unele cîtva timp în amintire, în relații. Atît. Fata asta, acum și mama ei, s-au lipit de viața mea. Nu încerca să mă pregătești pentru... Ce prețios și neglijent prieten, își învioră ochii Varvara, schimbînd vorba. Mi-e necaz că abia azi ți-a venit ideea asta grozavă. Dă-mi lista, David, ești vinovat. Vreau un *vol-au-vent* și, înainte, o mastică. Nu mică. Dar cu ce ? icre de știucă sau sardele ? Ești vinovat...

— Ce să fac ? Nu-mi închipuiam că geniul poate fi și impresionabil, în arta plastică, vorbesc.

— Ba bine că nu ! dădu vioi la o parte farfuria aperitivului. Modelez urechea Ancăi și mă concentrez să ghicesc ce expresie are arcada Xenei acum.

— Expresia singurătății ei numai, restul reușește să fie adînc închis pentru alți ochi. Dar, mata faci o adevărată psihoză, Varvara !

— Chiar pentru ochii mei ? Uiți povara frunții, tristețea pometilor tineri. Nu le-am prins în capul de bronz ?

— Nu uit. Ai învins-o atunci. Nu știa că sînt necesare atîtea ședințe lungi...

— Înadins prelungeam tăcerile, nu-i vorbeam, nu simțea cînd se absorbea în drama ei. În pastel, asemănarea cu ea este concretă. Joncțiunea între trăsături și acea noblețe distantă interzicînd familiaritatea, vibrația imponderabilului, n-am reușit. Ce extraordinară întîmplare și pentru noi ! Fumezi prea mult, între feluri nu aprindeai țigara.

— Mai taie pofta de mîncare. De cîte ori intru la mata, întîi stratul de osînză, cum zici, mi-l cîntăreşti din ochi.

— E liniştitor tutunul. Tăcu un timp, privind în jur. Nedormit, tras, obrazul din faţa ei o înduioşa.

Întîrziară voit la masă, repetară cafelele, pauzele dintre gîndurile exprimate le erau firești, în afinităţile lor spirituale înţelegîndu-se perfect şi din tăceri. Şi unul, şi celălalt, aveau nevoie numai despre Xena să hotărască.

— Cît crezi tu că ne mai ţine departe de ea ? Nu pot să-mi închipui că nu s-a ataşat de noi. Atunci ? urcă cu un semiton glasul Varvarei. Ar trebui să realizeze ce se petrece şi în noi. Se opri. Karibian se uita în scrumieră. Chiar fără tragicul vieţii ei, este un caracter ciudat. Îl înţeleg bine acum. Nu vreau să se despartă de noi, de cîteva ori de atunci o învinuiesc. Nu e firesc să fugi de prieteni adevăraţi cînd ai o suferinţă.

— O suferinţă !

— Ştiu, ştiu. M-am şi potolit, oftă neaşteptat. Cum altfel ? Mă trezesc şi noaptea cu *A, virgulă...* Şi dacă ai fi văzut cum rostea mama ei asta ! se scutură ca de friguri. Vreau să mă împrietenesc cu Ana Damaschin. Acolo o s-o desenez. O să-ţi facă bine s-o cunoşti. Ce fiinţe originale amîndouă ! Aş vrea să mă întorc pe jos, David.

Pătrunseră într-un fel de fundătură, care se îngusta, coborînd dezordonat cînd în dreapta, cînd în stînga.

— Parcă n-am mai fi în Bucureşti, nici o placă, să ştim ce nume are, se ţinu sculptoriţa de braţul lui Karibian. Uite cîte tufişuri... au crăpat trotuarul. Şi ce pom o fi ăsta atît de înalt ?

Strada coborîse în promontoriu. Se apropiară. O curte invadată de schelete de arbuşti cobora pe cealaltă parte şi se lăţea în altă străduţă. Poarta era deschisă.

— Hai să ne uităm, intră cea dintîi Varvara.

Casa, cu un lung geamlîc, uşor înclinată înapoi, părea că se opinteşte să nu îngenunche.

— Poftiţi, vă rog, sînt obişnuită cu mirarea trecătorilor. O femeie în vîrstă, cu broboadă pe cap, coborî scăriţa geamlîcului. Grădina mea este o nebună care fuge pe două străzi.

Varvara înaintă curioasă.

— Vara trebuie să fie ca într-un basm. Ce copac e acela, doamnă ?

— Salcîm, amîndouă străzile se bucură de mireasma lui. Păcat să nu veniți la vară.

— Ești grecoaică dumneata ?

— Nu, de ce să fiu eu grecoaică, privi bănuitor femeia.

— Am crezut. Ai tipul frumos al grecoaicelor. De mult stați aici ? E casa dumneavoastră ?

— Atît mi-a rămas. Un băiat am avut, mi l-a luat Dumnezeu, se uită sever la cer. Poftiți înăuntru, la o cafea. De douăzeci de ani sînt aici. Sînt singură cu casa, ne ținem amîndouă cît om putea. Haideți, doamnă, că vremea asta e nesănătoasă, face bine o cafea.

— Sărut mîna, opri David mișcarea Varvarei. V-am ținut destul în umezeala asta. Cum spune proverbul, tot ce e prea mult strică. Vă mulțumim, însă.

— Nu vreau să aud de proverbele dumneavoastră. Femeia se oțărîse deodată. Stați, stați, pe urmă să-mi spuneți dacă n-am dreptate.

Se resemnară, curioși.

— Mai aveți unul, mincinos de pomină. „Aşchia nu sare departe de trunchi" ! Așa spune ?

— Așa, răspunse David.

— Binee. M-a dus tata cînd eram tînără de tot, să văd o cununie. Se dusese vestea de mirii aceia. N-am uitat niciodată. Era el mîndru, înalt, cu ochii negri. Cum de nu, mîndru ? Mireasa lîngă el, zînă, zînă, doamnă. Așa frumusețe n-a mai văzut cineva. Ce pereche ! Și de neam mare, și curați de suflet, și viață curată. „Aşchia nu sare departe de copac, spuse careva lîngă noi, uite la mama miresei, și tată-său, mai înalt ca toți bărbații din biserică". Acuma, țineți-vă bine. Tinerii un singur copil au avut, o fată. Aprinsă la față, femeia își descoperi capul, broboada îi căzu pe spate. De ocară, de rușine le-a făcut numele și neamul tot. Și-a lăsat copiii și a fugit cu altul. A ajuns-o bărbatu-său și i-a împușcat pe amîndoi. Cum rămîne proverbul dumitale cu aşchia ?

— Aşchia le semăna poate în frumusețe. rîse David.

— Lasă, domnule, că știi dumneata ce să înțelegi.

— Cum o chema pe fata cu copiii, întrebă Varvara.

— Xena, da dumneavoastră, ce, nu știți ? că aici s-a întîmplat. Nu sînteți din țară ? Xena o chema. Acum, că

nu mai e... se legă repede la cap. În pămînt toţi ne ducem, dar de ruşine i-a făcut.

— Bună seara, de morţi nu trebuie vorbit de rău, o luă spre poartă Varvara.

— Sărut mîna, doamnă, vă las numărul meu de telefon. Dacă aveţi nevoie de ceva, chemaţi-mă neapărat.

— Păcat să nu treceţi în vară. V-aţi minuna. Mulţumesc, domnule.

— Culmea, să-i mai dai şi ajutor !

— Ce vină are sărmana asta ? Ce sărăcie, ce sărăcie...

— În septembrie, vroiam s-o duc pe Xena prin cartierul ăsta, spuse Varvara căutîndu-şi cheia în poşetă.

Pînă acasă nu scosese încă nici o vorbă.

— O să-ţi telefonez a doua zi după vernisaj, Varvara. Seara, ca să te prind la hotel. O să ai un succes veritabil, toate reproducerile sînt splendide, zise David, şi le adună teanc într-un dosar. Catalogul o să fie gata cam peste două săptămîni. Dar hotărăşte-te să-mi dai şi fotografia. Ţi-ai pregătit-o ?

— Şi ce surpriză vroiam să-i fac. Aş fi ţinut-o la Boston doar 15 zile, cît dura vacanţa ei aici, şi o aşezam în avion să se întoarcă.

Varvara desena neglijent un profil de femeie văzut din spate, încercînd să dea gîtului întors spre stînga o expresie dureroasă.

— Aşa proiectasem. Acum ştim bine că n-ar fi acceptat.

— Tot nici un rezultat ? De nicăieri ?

— Nimic. Şi aş vrea să te ştiu că nu-ţi faci iluzii în direcţia asta.

— Bine, dar în ce crede Xena, atunci ? Fără un indiciu, fără un punct de reper... Mi-e frică, se opri tulburată iar. Poate că un grăunte de nebunie... Aş fi inconsolabilă, David.

Karibian se ridică, veni în spatele ei, îi atinse umărul.

— E contagioasă starea asta de nebulozitate, dar să ieşim noi măcar din ea, Varvara. În ce speră Xena ? E simplu. Îşi simte copiii numai ai ei ! Din ce mi-ai spus de la doamna Damaschin, am simţit perfect sentimentul ei matern, nefiresc, are ceva sălbatic posesiunea asta.

— Tu începi o adevărată disecţie pe sufletul ei. Nu-mi face plăcere să te aud aşa, îşi trase umărul din mîna lui.

— Un bărbat percepe mai ușor acest instinct, decît femeia care nu a avut copii. Nu pe sufletul ei, pe absolutul instinctelor ei. Drama, drama în sine, a marcat-o pe Xena irecuperabil.

— Cum irecuperabil ? Adică fata asta nu va întîlni o nouă dragoste !

— Dragoste, poate. Vorbeam de absolutul ei, trase fotoliul să se așeze. De suflet, asta nu mi-este permis, nimănui nu-i este permis să se atingă.

— Nimănui ! Ar fi bine. Ai văzut ex-logodnicul Ancăi ? Ai auzit-o pe viespea de adineauri ?

— Mulți ani o să mai apară astfel de indivizi în calea Xenei. Asta aș vrea să reușim noi cu ea, Varvară. Un fel de blindaj în care răutatea să ricoșeze în cei care vor s-o destrame în viața ei. Un an, poate nici atît, Xena a sperat în cumnata ei. Pe urmă, toată vitalitatea ei s-a concentrat în certitudinea dorului copiilor, a unei răzvrătiri împotriva tatălui lor. Ce putem altceva decît să presupunem ? Dacă nici Anei Damaschin nu-i vorbește niciodată despre copii... De atunci, în ea se macerează timpul, lucidă, știe că nimic nu poate să încerce.

— Ascultă, întrerupse Varvara. M-ai întrebat deunăzi dacă nu m-a surprins luciditatea imediată în clipa trezirii ei din leșin. Imposibil să discern ceva în acest declic în creierul meu acum. E numai memoria mea vizuală, o știi, de atîtea ori în detrimentul altor detalii de interes vădit. Ei bine, de două ori Ana Damaschin mi s-a părut reticentă, numai pentru că, oprindu-se din povestit, m-a privit atît de adînc — un foarte scurt moment — dar retina mea l-a înregistrat... Ar fi nemaipomenit să redau cu dalta ori în lut acea privire! Îmi *întreba sufletul întrebîndu-și conștiința !* David, poți să înțelegi ce ți-am spus ?

— Nu știu. În fond, ne cunoaștem prin cuvinte. Și ele sînt un împrumut, un schimb de monedă de atîtea ori falsă. Numai verbul este valabil, dacă fapta, acțiunea îi urmează.

— Ce lipsă din colecție capul ei de bronz, răsfoi și Varvara teancul de reproduceri. Nu l-am văzut în casa lor.

— Să iei asta cînd stingi, Varvara. Este un tranchilizant eficace și te trezești ușoară mîine.

— Vin să blochez broasca după tine. Rămase puțin în pragul ușii de la intrare. Nu ți se pare că surzim pe un timp oprit ca ăsta ? Prefer o furtună trăsnitoare.

— Nu surzim, dar răguşeşti sigur. Intră în casă, culcă-te imediat, Varvara.

— Iar n-am schimbat becul de afară, mormăi sculptoriţa blocînd yalele şi împingînd zăvorul masiv.

Stridenţa soneriei o răsuci din vestibul spre uşe.

— Varvara, deschide-mi, ciocănea Karibian în lemn, vorbind repezit şi înăbuşit.

— Ce-ai uitat ? se feri, împinsă din afară.

Karibian intră repede, o trase după el înspre sufragerie.

— Nu ţi-e bine ? ai o criză, ce să-ţi dau ? îl cercetă speriată de paloarea feţei.

— Nu te îngrijora. Lasă-mă să aştept puţin... Cînd am fost în stradă, Xena dispărea după colţul din stînga. Nu m-a văzut.

— Dar strig-o, eşti îmbrăcat, ori alerg eu după ea, îl îmbrînci furioasă. Ai cel mai bun prilej, şi o laşi să plece, trecu săgeată în vestibul.

— Greşeşti, Varvara, înţelege, nici nu o ajungi, nu trebuie, ai încredere în ce-ţi spun, îi vorbi foarte repede, ţinînd-o în faţa uşii.

— Înţeleg că este o nebunie, asta înţeleg... Ca un criminal care dă tîrcoale, atras de locul unde... se înăbuşi de necaz. E deprimant, nu se poate trăi aşa, se lăsă pe bancheta de lîngă cuier.

— E sfîşietor întîi, pe urmă deprimant, ai dreptate. Oricît am vorbit de solitudinea ei, abia această revenire înspre zidurile între care doi ani şi-a retrăit o tinereţe jefuită ne-o revelează în adevăr. O să plec în cealaltă direcţie.

— Mie mi-e frică, şopti Varvara. Nenorocirile au zdruncinat-o totuşi, îşi strînse braţele pe piept. De ce nu se gîndeşte mama ei să consulte un psihiatru ? Am impresia că nu are nici un ascendent asupra Xenei.

— Este o înţeleaptă Ana Damaschin. Sufletul şi nervii fetei trebuie feriţi de orice bruscare. Închide iar, Varvara. Îmi era teamă să nu mă vadă, dar îmi spuneam că totuşi o să-ţi pară bine că-i lipseşti atîta.

A doua seară, la aceeaşi oră, sculptoriţa coborî în atelier, lăsînd toate luminile aprinse în casă. Închise draperiile groase peste peretele de sticlă, făcu întuneric. Se apropie, apucă uşor ciucurii dinspre margine. Încet, catifeaua se clinti, dezlipită puţin de geam, cît lăţimea unui

deget. I se păru că linia de lumină din urmă apăruse. Întoarse capul, inima pornise nebunește. Ochii atelierului o priponiră. Vlăguită deodată, Varvara își regăsi drumul, aprinse. Garda veghea, neatinsă în puritatea ei. Lîngă scară, își apăsă degetele în orbitele de marmură ale lui David. „Liniștește-te, *tu* ai dreptate totdeauna."

•

Zilele erau o singură și apăsătoare grămadă, scandînd mereu același ritim, repetat ca valurile oceanului, unele peste altele, fără oprire.

„Orice mi-ar cere, doar să nu mă duc", se îndepărta de telefon cînd știa că va suna Varvara. „Știu, răspundea Ana. Dar Varvara Mirovici te iubește. Și contra naturii tale nu poți să fii. La ei, nu la tine te gîndești". Încremenise puțin în loc. Devenise disimularea a doua ei natură ! O credea Ana ca atunci cînd trăia și se dăruia sincer prietenelor ! Nu ceea ce le tăinuise... *Cum* le tăinuise, era singurul gînd pentru ei. Îl alunga, se apăra, lăsîndu-se greoi în starea de completă derută. Trimisese Varvarei cuvintele puține, fără să știe Ana. Încercase să treacă alături de golul nou. Intrase într-o dimineață ploioasă la casieria pîndită dinainte la Ateneu, își cumpărase loc în abonament pentru concertele săptămînale. Ușor, pentru că, la prima oră, pustiu de amatori. În seara concertului, treptele, ușile deschise văzute încă de pe cealaltă parte a grădinii... Se întorsese acasă. Mașina lui Matei parcată aproape de poarta Ateneului. „Doamne, nu se mai stăpînise Ana, *tu* nu poți scăpa de fobia asta ! Și am vrut să te previn să-ți concentrezi încă de pe drum gîndul la muzică"... „Mulțime, mulțime", se zbătea în creier. „Nici nu ai intrat", îi urmărise obrazul încordat. „În sala ticsită" ?... „Data viitoare o să mergem amîndouă". „Cînd mă urcam în taxi, o pereche trecuse repede prin față. Odată, i-am știut, Viorica și Costache". Dezbrăcîndu-se, mișcările erau zvîcnite. Ana tăcuse, îi auzise dinții clănțănind.

Nu mai reîncepuse. Se întorcea de la cursuri mereu în mașină, drumul pe jos îl părăsise cu desăvîrșire. Să se știe repede acasă. Citind lungită, rămînea în odaie cu gîndul aiurea, doar lîngă Ana se simțea sigură. Ar fi vrut, și era incapabilă să-i ajute. Nu avea bani, și o obseda instalarea unui aparat de radio, de care se ferea să pomenească. Sim-

ţea, ştia că fixaţia va fi singura care va lupta împotriva apăsătoarei stări sufleteşti. Neştiind cît de perspicace şi subtilă fusese atenţia celor doi prieteni, nu-şi simţise totdeauna palorile subite, rareori afluxul de sînge în obraji. Convinsă că niciodată nu-i va mai vedea, era stăpînită numai de umilinţa reflecţiilor asupra perfectei disimulări. Conştientă de laşitatea lăuntrică, se statornicea în ideea fixă : liniştirea prin muzica ascultată în cameră, pe întuneric. Dispărea treptat răspunderea ; nădejdea că Ana va înţelege, însă fără posibilitate materială s-o scape, era precisă, şi se menţinea într-un deziderat utopic înăbuşind orice altă iniţiativă. Foarte curînd, marasmul se accentuă. Lipsea de la cursuri des, pe înserate începu iar să colinde. O singură zi schimbase ceva. Ieşind din casă, văzuse o pereche oprită în dreptul porţii. „Nu e de închiriat etajul, domnişoară ?“ Cam de 50 de ani, bărbatul avea un picior de lemn. „Sînt invalid de război, şi nu avem copii, noi şi soacră-mea“, i-o trecuse mai în faţă pe nevastă. „Mi-a spus domnişoară“. Se hotărîse dintr-odată. Anticipată pe anul întreg, i se păruse chiria o mustrare pentru dificultăţile la care o expusese pe Ana pînă atunci, în menţinerea unui echilibru bugetar. Banii nu-i primise însă Ana. Titlul de proprietar era doar formula care evita Xenei contactul cu oameni străini. Cu via şi pensia ei, Ana înţelegea să-şi aibe fata absolut în grije. Dar chiar lui Matei, Xena ezita să-i ceară să cumpere aparatul de radio.

Varvara continua să ceară zilnic veşti şi unda de bucurie care o cuprindea la fiecare apel telefonic nu schimba cu nimic neputinţa de a o privi în ochi. Puţin o intrigase tăcerea prelungită a lui David, apoi un necaz o enerva insistent, pe măsură ce singurătatea o descumpănea şi mai mult. L-ar fi închipuit hotărît s-o readucă între ei, violent şi nepăsător s-o bruscheze, numai s-o smulgă din izolarea ei nefericită.

În ultima zi din noiembrie, coborînd să semneze factorului pentru două misive din Canada, găsise în cutia de scrisori şi plicul adus de David. Abia sus îşi dăduse seama cum alergase pe trepte. *„Xena, sîntem cu tine, intraţi în tot. Întîmplările au rămas afară. Dar prietenia afectuoasă, nefolositoare, este umilită. În mai puţin de 30 de zile, Varvara trebuie să fie la Boston, pentru trei luni. Are expoziţie. Numai dacă poţi, încearcă.*

David“

Întinsese hîrtia Anei. „Numai dacă poți"..., ca un fel de provocare. „Sînt în stare să înțeleg că am obligația să duc bustul pentru expoziția din America". Se ferise Ana să i se uite în ochi, înapoiase hîrtia, arătînd spre cele două plicuri. „Două deodată ? aceeași litanie nostalgică ?" „Nu știu. A întîrziat, le duc în sertar, în carantină". Din mîna Anei, ghemul de lînă se rostogolise pe covor. Xena se aplecase. „Nu ți-am mai citit. De mult nu mai este nostalgic. Lunecă în divagații sentimentale. Așteaptă-mă să-ți țin sculul. E obositor să-l depeni de pe speteaza scaunului". Zburdălnicia în glasul de peste prag se prelungise luminos în sufletul Anei. Legănarea mîinilor în desprinderea fără smucituri a firului de pe scul le împrejmuia în cercul magic al uimitoarei telepatii dintre ele. „Nu la obligație mă gîndisem. Expoziția e un pretext să-mi fie *poate* mai ușor". Se oprise puțin. Același scurt surîs le strălucise pe amîndouă. „Și eu cred că David este de vină", spusese Ana. „Ascultă, Ana. Inventasem obligația în timp ce îți vorbeam, și ideea bustului tot așa am avut-o. Te-ai fi gîndit tu atît de alta să fiu, Ana ?" „Aceeași ești. Te împrumuți doar împrejurărilor înverșunate. Deși ai văzut-o pe Elvira de brațul lui Matei la Ateneu, nu ai știut că e nevasta lui. Pînă la tine, cuvintele „nu-l mai cunosc" ale celor supărați ori despărțiți de vreun prieten mi se păreau un fel de figură de stil, pentru exprimarea indignării. Această retezare, în subconștient, a existenței unei ființe care adînc te-a dezamăgit, nu mi-a trecut prin minte că ar fi omenește posibilă. Ai o armă extraordinară de apărare sufletească. Și originală".

„Nu o cunoscusem nici în prima seară a reîntîlnirii cu Matei... În primul minut, dealtfel... O să mă duc la Varvara, fără să anunț dinainte".

„Sînt mulțumită. Nu mai ești singură, cu ființe care nu seamănă cu ce a fost în jurul nostru. Din prima zi au simțit că ceva grav porți în viață, nu-ți închipui altfel. Și nu de mine ai tu nevoie acum să înțelegi. Reacția lor zilnică este cîntarul a ceea ce simt pentru tine. O să fii ușurată vorbindu-le singură despre tot". Depănatul devenise iarăși vioi.

„O să-l iau pe Matei".

Ana înălțase repede capul. Privirile li se ciocniseră.

„Altfel, nu pot.“ Lumina din noaptea ochilor se stinsese. Obrazul era de piatră.

Ana amuțise. Înțelesese abia acum, în acea împietrire. Pentru sentimentul ei posesiv, exclusiv în dragostea pentru copii, Xenei atît îi rămăsese : tăcerea.

„Ce frumoasă lînă, ce faci cu ea ? Nu mai lucra seara“.

„Vreau să-i tricotez o vestă lui Matei. Nu mă oboseşte. Eu i-o dăruiam totdeauna“.

Treptat, vîltorile se potoliseră. Modelînd ghemul între palme, Ana smucise de fir, strîngînd într-o brățară de lînă încheietura Xenei. Sculul nu le despărțea. „Crezi tu că se mai găsesc aparate de radio cu cască ?“, se uitase în ochii Xenei.

Săptămîna următoare, în ziua în care de obicei dejunau împreună, Varvara îşi făcea de lucru aranjînd masa pentru patru persoane. Cu bustul de bronz încă în braţe, bucuros pentru Xena, Matei părea că aşteaptă liniştit unde să-l aşeze.

— E mofturos doctorul, Xena ? azvîrli vorbele fără să-i privească.

— Ana se plînge că e capricios, doamnă Varvara. Adu-l aici, Matei, arătă un colţ pe birou.

— În orice caz, nu eşti un mîncăcios.

Matei izbucni în rîs, veni spre sculptoriţă.

— Cum aţi ghicit, doamnă ? Sînteţi şi în asta vrăjitoare.

Prins în emoţia lor, Matei îi simţea voit volubili, încerca şi nu izbutea nici el să fie natural, înţelegînd uluit pînă la urmă că ajutorul dinspre Xena pornea. De cînd apăsase butonul soneriei, obrazul ei devenise impenetrabil.

— Xena, completează tu ce mai trebuie, lăsă baltă mănunchiul de tacîmuri. Pînă la masă, eu şi David îi arătăm doctorului reproducerile pentru expoziţie. Ai un rîs vitaminizant, îl luă de braţ. Sigur că sînt vrăjitoare. Îmi place să am un prieten doctor. Data viitoare îţi spun cum am ghicit. Şi am să-ţi fac eu chiftele.

— Doamnă Varvara, să aşeze David masa, vreau să văd şi eu reproducerile.

— Mă pricep, mă pricep, se depărtă iute de ei. Varvara, coborîți în atelier. Telefonez la Dragomir să ne expedieze dejunul. Babușca nu știa că mîncăm azi aici, și vreau să aveți surprize. Din atelier nu o să auziți.

— Tu ești totdeauna salvatorul meu. Haidem jos, ne bați în parchet cînd termini, David.

— David ?

— Da ?

— Bustul, cu doctorul... Xena a găsit adevărata ieșire din impas.

— Poate că ar fi putut deveni o mare actriță, alintă creștetul de bronz.

Varvara îl privi. Tăcu. Știuse înaintea lui.

— Un ins remarcabil, doctorul, vorbi David.

— Cînd te gîndești că a fost și el atunci în expoziție ! Amîndoi, și nu s-au întîlnit.

— Dar el fusese doar la vernisaj. Pe cînd cu Vlădescu...

— Plec ușurată, David. Și e fermecător. De ce, dacă tot erau colegi...

— Ce vrei să spui ?

— O zi întreagă o să am de vorbit eu cu Ana Damaschin...

— O să expun bustul în așa fel, încît să nu-l scap din ochi, doctore, își puse Varvara mîna pe volan. Dacă s-ar întîmpla ! Cum seamănă cu ele amîndouă, i-aș recunoaște imediat. Xena nu s-a gîndit la eventualitatea asta ?

— Este ermetică, nu spune nimic. Uimitor, numai cu Ana și Xena semănau. Acum, în plină transformare...

— Osatura, liniile obrazului rămîn aceleași...

Privirile bărbaților se încrucișară în retrovisor.

— Varvara, să stai în fața mea, te apăr așa de vîntul de pe aeroport. Am ajuns, avem de așteptat, deschise portiera din spate David.

Era extenuată. Efortul pentru cele trei zile petrecute la Varvara, înainte de plecarea în America, îi storsese măduva din oase. Era fără resort. De amîndoi avea nevoie, cu nici unul nu mai era la fel. Nu putea să-i mai evite. Dar în neobișnuita prietenie așezată între ei, fără întrebări, nici confidențe, cu discreția plutind ca un abur mîngîios printre gînduri, simțămintele nu mai aveau coeziune. Suferea. Atmosfera avea o notă falsă, stridentă pentru că fiecare păstra același ton, aceeași exprimare ca înaintea irealei întîmplări cu fostul jurat. Și deși Matei fusese spontan prețuit de cei doi, deși aprecierile lui Matei o bucuraseră, se simțise iritată. Înțelesese că Ana trebuise să vorbească Varvarei despre devotamentul lui, explicînd și ruptura lor de Elvira. Și Varvara și David ignoraseră aparent existența unei soții a prietenului nou adoptat. Mulțumită ar fi trebuit să fie în această fațadă cu atîta strîmtorare susținută de toți. Dar răspunderea o apăsa, vioiciunea nervoasă a Varvarei, nepunctată de neașteptatele priviri contemplative, i se părea o acuzație. Inexplicabilă, o nuanță de ostilitate o îndepărtase total de vreun gînd pentru David, apărîndu-se instinctiv de o autoanaliză. Adînc emoționată că imediat plecase în urma ei, fără dorința de a ști amănunte de la profesorul Vlădescu, cît timp fusese bolnavă se zbuciumase pentru consecința dezvăluirilor asupra lui David. Într-o unică privire cunoscută, dragostea lui o liberase de sila adîncirii ființei ei secrete. Avea nevoie de această dăruire, ca de un scut împotriva ei înseși. O regăsise, intactă, în prima zi cînd venise cu Matei. Cu tact, Varvara o așezase în vechiul ei loc la masă, nesocotind convențională etichetă pentru invitatul nou. Ciudățenia necazului surd *atunci* încolțise în sufletul ei, atunci, avîndu-l în față pe David la masă. Din glasul potolit, din mișcările atente, din privirea dreaptă și pătrunzătoare se regăsise aceeași dinainte, fără atingere cu Xena din povestea grea. Și pentru că nu știa dacă nu vroia sau nu putea să se înțeleagă, își hrănise necazul împotriva lui cu un fel de sfidare a propriei ei răspunderi.

După treizeci și două de ore de la plecare, Varvara îi telefonase Xenei adresa hotelului, ora cu decalajul respectiv, la care David o putea chema acolo. Două zile în

şir nu izbutise să-l obţină la capătul firului. A treia zi, întorcîndu-se de la facultate, Ana îi spusese că David telefonase, cerînd voie să revină. „Are un glas ...impresionant", spusese cercetîndu-şi gîndul. „În ce fel impresionant ? Dar spune-mi adevărat, adică întreg". „Glas care cere încredere. Nu ţi-o cucereşte, îţi lasă latitudinea să fi conştient că nu ţi-o prădează, ţi-o cere. Omul nu trăieşte pentru el, nici tu, nici Matei, nu aţi ştiut să-mi spuneţi asta", răspunsese liniştit Ana, ştiind bine că nuanţa rugătoare din întrebarea Xenei fusese intenţionată. „Dar, poate fiindcă voi l-aţi auzit după ce l-aţi cunoscut. Mi-a transmis salutări de la doamna Mirovici, pe care o chemase el ieri. A trebuit să-i spun că l-ai căutat să-i comunici adresa, dar o şi ştia". De pe raftul înalt, o clipă, aurul cupei persane se răsfrînsese în ochii Anei.

„Dacă mi-a pronunţat numele cumva, tu ştii sigur şi *cum* mă iubeşte", gîndise uitîndu-se în urma Anei.

•

— Dacă nu vrei o traducere, înseamnă că vei trîndăvi toată vacanţa ? Allo ! Cum ? Ce-are a face etajul închiriat cu refuzul de a lucra ceva ?

...Aşaa ! Nu vorbesc de bani. Mă refer la mulţumirea că mîinile sau creierul tău au realizat, au izbutit ceva. Bine, bine, nu la telefon îţi cer lămuriri.

David aşează ţigara pe scrumieră.

— ...Ascultă, îţi propun ceva. De luni, secretara mea se internează pentru o intervenţie chirurgicală. O să-mi lipsească poate o lună. O femeie inteligentă, capabilă. Nu am în secţia mea cu cine s-o înlocuiesc satisfăcător. Vrei să-mi ajuţi ? Allo ! Xena, spune-mi ce-ţi trece prin cap.

...Aici, aici, cum să închid ? O mirare bucuroasă îi înalţă sprîncenele. Îmi digerez norocul. Îmi faci un mare hatîr, şi pentru tine e un mijloc uşor să ieşi puţin din egocentrism. Vin să te iau ? Nici sîmbăta asta nu vrei să vii cu Matei să ascultaţi muzică ?

...Varvara era singura mea prietenă. Acum tu, Matei, îmi sînteţi cu ea. Cum adică, o trădez ? Se posomorî, şi iute surîse cu ochii la fotografia bustului de bronz înrămată în piele.

...De la Boston, Varvara pleacă la New York, a fost invitată și acolo. Crezi că ar fi mulțumită să știe că vă privez, pe Matei și pe tine, de o audiție la mine ?

...Bine, bine, rîse încetișor, e greu, dar înțeleg. Acceptă și tu concepția mea despre fidelitate. Omagiile mele doamnei Damaschin.

...Dar de ce două aparate ? Nu mi-a spus Matei.

...Să aveți fiecare casca pe urechi ? ?

...Nu, nu e complicat, dimpotrivă, ascultați fiecare cînd vreți, fără să vă deranjați, e chiar ingenios. Te aștept, deci, luni la opt, intrăm împreună în bancă. O să-mi explici tu odată cum se acomoda orgoliul tău în postura de parazitism, pînă ai închiriat etajul.

Karibian rămase cu mîna pe receptorul așezat pe furcă. De la plecarea Varvarei, în fiecare seară o hărțuia la telefon, liniștit s-o simtă uneori exasperată de vreun argument valabil în sugestiile mereu respinse. Nu încerca s-o vadă, și riscase acum propunerea cu banca, aproape sigur că brutalitatea intenționată în adevărurile spuse era paravanul infailibil pentru sentimentul lui ascuns. Chinuit în puterea de tăinuire a dragostei care îl invadase, se întărea din sensul nou al vieții lui. Se ridică, luă fotografia, o reașeză în locul secret al dulapului cu antichități. Suflă un fir de praf de pe un Buddha de jad, încuie. Se gîndi ce precaut trebuia să fie cu o ființă înfășată ca o mumie în tragicul ei trecut. Și-o închipui imobilizată în ideea ei fixă, ca un fluture împuns de ac, turtit între două file de album. Era amărît. Timpul trecea nepăsător, nimic nu rămîne nemișcat. Nu o va lăsa să greșească întruna față de viață.

Își luă o batistă, se îmbrăcă și trecu spre ieșire.

•

— Uite, o gîză beată de căldură tivește strîmb firul de iarbă. Prea este cald aici, vino cu mine înspre lac. De ce tot singură stai ?

— Singură, decît cu tine. Nu mă lași, de o săptămînă, nici să vorbesc, nici să întreb de Xena. Te strecori, ești trădător.

— Mi-ai cere să te iert, dacă ai şti. Eu, trădător... Piţigoiule, nu pot să-ţi spun...

— Nu-ţi mai dau voie, aşa îmi spunea doar Xena. Nu mai ai dreptul, am şi alt nume. Pleacă de aici. Am auzit eu că sînt copii care îşi uită mama. Pleacă !

— Vreau să uit ! Nu pot să-ţi spun.

— Vreau singură să fiu. Pleacă, pleacă, mi-e ruşine că-mi eşti frate !

— Mi-e ruşine de ce ştiu ! Vreau să uit, auzi ? lasă piatra.

— Despre Xena ştii ? Ai avut curaj să întrebi ce nu m-ai lăsat pe mine atunci ? Nu te mişti pînă nu-mi spui... Altfel... fug de-acasă ! Nu mă crezi ?

— Juri, să-ţi spun ? Juri la fel ?

— Jur pe Xena, jur ! Ce faci ?

— Lasă-mă aici, pe iarbă... Piţigoiule... nu vreau să-ţi spun...

— Plîngi ! ! E mai rău decît... atunci ? Spune, sîntem amîndoi, şopti fetiţa înspăimîntată.

— ...Xena a vrut să ne despartă... Am aflat tot adevărul. Te lăsa pe tine acolo.

— Mă lăsa ? Xena mă lăsa pe mine ? Ha, ha, ha, ha, ha !

— Tot mi-a spus... Să rîzi îţi vine !

— Ha, ha, ha, ha, dă-mi batista, dă-mi un pumn că mă înec... Aşa... stai pe bancă, lîngă mine. N-ai crezut cînd ne-a spus în tren că a murit Xena. Eram mici, de ce crezi acum ce nu se poate ? Nu se poa-te ! Dacă nu mai e Catrina... spune aşa. Poate ne-a auzit vreodată... Îi pare rău... simte că e Xena tot aşa, totdeauna, pentru noi.

— Poate ne-a auzit... Cum să ştim noi adevărul ? De ce împingi ?

— Dacă nu mai crezi în Xena, pleacă acolo, eşti mai mare, du-te...

— Şsst ! Uite-l, vine încoace.

•

Încăperea nu era mare, şi ea încerca un surprinzător simţămînt de libertate. Netezi gulerul paltonului agăţat în cuierul de lîngă uşa camerei mici, alăturate, prin care intrase cu David. O întredeschise şi se uită repede în coridorul prin care veniseră. Urcaseră pe scara de marmură, erau singuri. Înainte să cotească la stînga spre biroul lui,

David o ținuse în loc. Ușa ascensorului coborît de sus se deschidea în dreptul lor. „Domnule director, am luat situația de la Administrativ". Lipicios ca mierea, glasul era la fel de neplăcut ca și ființa rotofeie ieșită cea dintîi pe palier. „Mulțumesc, răspunsese scurt David. Bună dimineața, domnișoară Panaitescu, te-ai dus ieri la cinema" ? se adresase surîzînd funcționarei rămasă mai în urmă. „Bună dimineața, domnule director, am amînat pe duminica viitoare. V-am găsit cele 6 fișe la Personal, vi le duc în birou imediat." „Dă-mi-le acum, ai fost amabilă să te ocupi la prima oră. Vă prezint pe doamna Damaschin, care o va înlocui pe Luiza pînă va putea să-și reia slujba". Fiecare dăduse din cap. „În două exemplare e suficient să bați situația, domnișoară Lazăr. La zece avem consiliu, pînă atunci ai tot timpul". Porniseră iar. „Era să uit, le vorbise peste umăr. L-am învoit azi pe Neacșu, face niște analize. Apelați la ușierul de la etajul 2 dacă aveți de cumpărat de la „Carul cu bere". „Este o dactilografă imbatabilă grăsana frizată. Lingușitoare, intrigantă și invidioasă. De la optsprezece ani ciocăne la mașină în banca asta." „Are ochi vicleni. Ce figură de viezure ! Mi-a plăcut expresia deschisă a celei înalte. Dar avea ceva flămînd în privire". „De cinci ani, de cînd sînt aici, nu reușesc să prind o urmă voioasă pe fața ei. E rezervată, își vede conștiincios de treabă. O mătușe afurisită care a crescut-o îi împovărează acum viața cu o bătrînețe infirmă". Șoptiseră așa unul către altul, în timp ce David descuia ușa. „Cînd lipsesc, aici nu intră nimeni. Rămîne încuiat". O inițiase în atribuțiile ei de secretară, și pînă la zece transmisese legătura cîtorva apeluri telefonice. Așa, începuse să se simtă mai în largul ei. Un șef de serviciu o salutase surprins rugînd-o să-l anunțe. La plecare, o nuanță de familiaritate în urarea de bun venit în bancă o crispase iarăși. „E felul lor, nu-i lua în serios", o ajutase glasul lui David în receptor, și tresărirea de surpriză se împletise cu o mică ciudă că-i ghicește și liniștește stările de panică. Imediat, însă, se simțise apărată.

„E șic banca noastră, nu-i așa ? se instalase pe scaun grăsana-viezure după ce ieșise de la David. Ești definitiv angajată la noi ? Domnul Karibian este cel mai iubit dintre directori". „Deocamdată ocup provizoriu acest loc. Și nici nu știu dacă mă voi acomoda aici". „Special de șarmant, directorul nostru. Spun unele că prea e masiv, știi... strugurii acri. Bărbat adevărat. Se pare că e foarte bogat. Îl

cunoşti de mult ?“ „Îmi este naş“. Irepresibil, rîsul izbucnise. „Am spus ceva...“ se ridicase înţepată viezurele. „Nu, nu, îşi ştersese ochii, dar mi-l descriai. Am rîs prostește. De unde să ştii dumneata că m-a botezat... Scuză-mă, domnişoară Lazăr, acum trebuie să bat nişte adrese“. „O, chiar din prima zi, atîta zel ! Să vii pe la noi, facem o cafeluţă, sînt fete distinse la Scont, după scară, a treia uşe“.

În adevăr, bătuse la maşină adrese, fără să se întrerupă cînd în uşa repede întredeschisă se ivea un cap de femeie. Nu aveau aerul că ar fi recunoscut-o. „Dacă şedinţa se prelungeşte după douăsprezece, poţi să pleci fără să mă aştepţi. Nu te lăsa deranjată, blochează yalele. La plecare, încerci doar să vezi dacă s-a încuiat bine.“

Se duse la fereastră, împinse. Caraghios decembrie cu trotuare de iunie. Vru să închidă. Cu geamul oprit oblic înspre ea, sînul imprimă o cută juvenilă pe bluza de lînă. Se depărtă puţin, se măsură întreagă, şi trase de cîrlig cu ochii prinşi în albastrul palid al cerului. Nori rotunzi înaintau punctîndu-l răsfirat şi alb, accentuînd şi mai adînc azurul ceresc. Lumina, pe vastitatea înălţimii, era o binecuvîntare. Rămase aşa, cu un fel de nesaţ în privire, pînă i se păru că bolta coboară încet asupra pămîntului. Închise o clipă ochii, se uită apoi la faţada casei urîte din stînga şi se întoarse la masa ei. Se răzgîndi, intră în biroul lui David. Mai plutea fumul de ţigară în încăperea impregnată de izul amărui al apei de colonie. Strînse uşor nările, îi plăcea. Totul era rafinat în atmosfera de care se înconjura David. Pe fotoliu, un volum legat în piele, cu semn de mătase roşie între file, Verlaine. Deschise. De jos în sus, manşeta moale lunecă, acoperind rapid pagina uşor îngălbenită. „Amprente înlăturate“. Trase de franjurile roşii, mută volumul pe braţul fotoliului. Se aşeză. Biroul directorului de Bancă. Cînd nu avea, şi mereu trebuia să ceară bani, se frămînta cum ar putea pătrunde într-o bancă să împrumute. „Sigur că e posibil, dar îţi trebuie garanţie, îţi pune ipotecă pe casă“, spunea rîzînd Viorica. „Nu ştiai ?“ Nu ştia, şi cuvîntul ipotecă i se părea ofensător în rezonanţa lui, parcă trîmbiţată prin văzduh. „Mai lasă cadourile“, rostea bătrînește Viorica şi o trăgea de la vitrine. Brusc, se simţi descumpănită. Era iar cea cu mulţi ani mai fără ştiinţă de viaţă, decît Viorica. O arsură de dor, o iubise adevărat Viorica. Şi Costache. „Cel mai iubit“... De multe ori avea senzaţia că privirea lui David îi atingea

sufletul, și aiteori o irita ca o nepermisă investigație în ființa ei. Își dăduse însă seama cît de sigur era că taina lui nu era descoperită. Ghicise Varvara, amîndouă vorbiseră din ochi. Era bine așa. Și ușor. Venise spre bancă apăsată, cu nelămurire în simțăminte. Cum să-și explice imensa ușurare cînd zărise statura lui înaltă lîngă poarta bisericuței. Aceeași impresie de securitate, aceeași liniștire că va fi veșnic apărată. „Să nu mă schimb", șovăi în dreptul bibliotecii. Se mișcă prin jurul pereților, era ceva nelămurit și nou în nu știa unde, și soarele strălucea și în covor și în cristalul de pe masă, își impuse și nu izbuti să nu se încînte iar de îngînarea grațioasă a pliurilor între ele. Ce noroc să nu-i fi trimis Varvara ceva excentric. Nu i se potrivea frivolitatea în nimic din înfățișarea ei. Cu vîrful pantofului răscoli în răspăr rombul roșu din covor. Pentru a treia oară în dimineață se nimerea să se oglindească iar. Îi plăcea atît de mult cum arăta. Era într-o bancă, Varvara îi trimisese alaltăieri costumul, primea *ea* daruri. Din nou, scurta, adevărata ei copilărie și adolescență se întorceau în minte... Ce țesătură călduroasă. Dincolo, aerul era mai pur, trecu în camera mașinii de scris. Se uită la ceas. Nici zece. Distinsele fete de la Scont, ocupate probabil să digereze noutatea. „Cel mai iubit..." era un naș ca toți nașii. I-ar fi părut rău să-l indispună pe David, dar... nu-și explica nici ea cum îi țîșniseră vorbele caraghioase și rîsul. Nu știa că încerca tristețea de ea puțin să se odihnească.

Se uită cu necaz la ușă. Se căznea s-o deprindă iar cu oamenii, și, plecînd, o îndemna să se încuie. Bizarerii. Ca principiul să nu spună nici la revedere, nici să dea mîna cu ființe apropiate. Se uită la mîini. Pătate de hîrtia indigo. Îl mirase că atît de fără șovăire îi primise propunerea. Frecă degetele pe o hîrtie albă, o mînji... Ce-i venise să intre în altă sală de curs ? „Sărut mîna, nu cred să mai am o surpriză atît de formidabilă și de fericită ! Imediat am știut că dumneata ești, deși nu te-am văzut decît la proces", o prinsese de cot asistentul rezemat de ușa amfiteatrului din care ieșise. „Am mașina la statuie, dacă ești liberă te invit la restaurant și te conduc acasă. Nu-mi răspunzi ?" „Cine ești, dumneata care îți permiți astfel de propuneri într-o astfel de incintă ?" Era golită de sînge, și, prefăcîndu-se că nu-l știe, îi venea s-o ia la fugă. Insistența acelei priviri, gîndul expresiei ei îngrozite o biciuiseră.

„Dar erai în sală și ieri, și astăzi, sînt asistentul"... „Ascultam un curs, în sală. Regret, domnule profesor, să-ți dau explicații, mă cheamă Damaschin pe mine. Însă nici mie, nici sorei mele nu ni se întîmplă astfel... Bună ziua". Magie îi păruse telefonul lui David. Instantaneu se hotărîse, n-ar mai fi găsit în facultate. Nu adormise decît cu somnifere. Ghemotoci hîrtia, o aruncă în coș. În fața oricărei dificultăți, nu va mai fi singură. O să-și spele mîinile, lavabourile le văzuse din coridor. Rămînea în loc. Uimirea bucuroasă pe chipul lui David la cererea s-o rețină în serviciul lui. Era ridicolă cu accesele absurde de mînie. Nedreptatea, eroare. Dar ridicolul era inconfortabil, de nesuportat. Auzi în gînd curiozitatea stîrnită printre profesori și studenți. Mulțime de ochi... Poate că nu ?

Nimeni nu încercase încă să intre, nu i se bătuse în ușă. Se întrebă dacă era ora mai încărcată a funcționarilor, și își dădu seama cît de ignorantă rămînea în mecanismul unei instituții publice. Ieși. Covorul lung, roșu, înăbușea zgomotul pașilor. Înainte de colțul scării, nu mai era chip să înainteze.

— Nu-mi vine să cred. Ești sigură că ea e ?

— Dacă-ți spun ! În carne și oase, ea e, ai cuvîntul meu. Mă și superi.

— După atîta vreme, poate ți se pare.

— Ce naiba, eram în rîndul al doilea ! Abia așteptam să ieși din birou, ca să-ți spun. Dacă ai fi vrut atunci să vii, nu te-ai mai îndoi, să-mi spui acum că mă înșel.

— Știi că-mi fac rău procesele astea. Dar nu mi-o închipuiam așa.

— Crezi că eu mi-o închipuiam așa ? Fistichii gusturi la unii bărbați. Moarte de om, pentru o pirpirie ca asta !

— Mi s-a părut drăguță.

— Aș ! Doar că-i ard ochii ca la draci, da tu, cu meteahna ta. Te holbai numai la pantofi. I-auzi, naș ! *À d'autres*, dragă, d-aia se sugruma de rîs, era sigură că mă lega la ochi. Să vezi cum îi scad acuma acțiunile lui Karibian. Să ne-aducă aici una ca asta ! Mai gîndește-te ce jignire pentru noi. Adică ce, noi nu sîntem prezentabile pentru secretariat ? Sîntem fete de condiție, nu să ne agățăm, ca să fim elegante. Mi-ar fi stricat niște ore suplimentare ? Pune săpunul peste perie, nu mi-l da în mînă, că ne certăm.

— Parcă știm noi din viața altora, le scoți acum ușă de biserică pe toate din bancă ? Ai destule catastife tu. De ce te apucă necazul pe ea ? Dreptul ei să trăiască.

— Da nu mă înjosesc eu să mă opresc la dumneaei. Pe Karibian turbez. Juram că e mai altfel. Să nu te apuci să bați toba. Am un interes cîteva zile. Pe urmă, dau eu semnalul. Ai să vezi cum o să-i facă toți curte, fir-ar să fie ! Așa, fără sex-appeal cum e... I-atrage faima, ca mușt ele la miere, asta e !.

— Ce-ți pasă, după ce-o să-ți vezi *interesul* cu statisticul ?

— Te apucă mila, acum ?

— Măcar are amintiri, nu fată bătrînă, ca noi.

— Nici fată bătrînă n-am să fiu, da nici amintire ca asta, ferească-mă sfîntu ! Tu să-mi ții pumnii. Ai văzut că nici coafată la modă nu e ?

— Îi șade bine. Ce ansamblu original, și poșeta și cordonul tot din lezard, la fel cu pantofii. Visez să-mi comand și eu odată, cel mai elegant este să le ai așa. Încep să-mi pun deoparte. Săraca, ce-o fi simțind cînd își aduce aminte !

— Dacă și-o mai aduce aminte...

— Otrăvită ești, Dorico. Ce ți-a făcut ? Am plecat, nu te mai aprinde așa.

— Așteaptă-mă. Am o idee. Îi facem o vizită, că e singură. Da tu s-o iei nițel pe franțuzește, să-mi spui dacă e ceva de ea. Nu pleca Amalie, că-ți povestesc pe urmă... Afurisit carbon, greu se ia de pe degete.

Avu o pornire spre ușa bisericuței. O vrabie țopăi repede din fața ei, părăsind colțul de corn ciugulit din toate părțile. I-l repezi pînă aproape în mijlocul străzii. Vrabia zbură, reîncepu pigulitul mișcînd capul într-o parte și alta. De pe bordura trotuarului repezi brațul cu poșeta, vrabia își vedea de treabă. „Ca mușt ele la miere". Catifelat, cerul, era atît de albastru. Proorocire de fericire. Simbolul bucuriei, decretase Varvara din prima zi. Nu mai privi. Pentru prima oară de cînd era în București, își urmă drumul cu ochii în jos. Ca în casa de pe deal. „Pînă se obișnuiesc cu tine, lasă-i. Curiozitatea nu este neapărat răuvoitoare. În fond, este un instinct de apropiere, de a împărți ceva cu celălalt, de multe ori de întrajutorare. Haide, ai vrut să începi cu banca. Să intrăm. Dacă nu te-ai fi ascuns

ca o sălbăticiune doi ani, acum de nimeni nu ţi-ar mai păsa". Era totul lînced în ea, fără voinţă, creierul vîscos ca o moluscă. Se gîndi cu silă la fraza pompoasă, la autorenegarea lașă și stupidă de ieri. De două luni, o avalanșă de lovituri bufnite s-o strivească. Juratul, asistentul cu privirea lunecoasă de-a lungul ei. Cleveteala de adineauri... Ce le făcuse, ce rău ? De ce crezuse că în dragostea lui secretă David îi va fi avertisment, scut în animozitatea nedreaptă a societăţii în care viaţa ei va evolua... Nimeni, nimic, decît singură. *Pînă atunci.* Atunci... Se opri. Dar, hotărîtă, se întoarse spre curtea bisericii. „Chiar dacă din pur exibiţionism filantropic au înfiinţat-o, e un lucru bun, în fine", adăugase David. „Am aflat acum trei săptămîni, un comitet de patru doamne putred de bogate, preşedinta este cea mai avută — în aur şi iubiţi — ştie şi respectivul soţ şi nu are ce face, s-au asociat să dea de mîncare zilnic la o sută de săraci din raza cartierului în care preşedinta are un teren. Au deschis o cantină, văd că anunţă aici nevoia de serviciu benevol. Şi-au ales rău locul. Ce funcţionară ar mai avea atîta energie, peste orele de birou, ca să mai reziste ? Dacă aş putea să mă deghizez în femeie, poate doar eu, ar rămîne bieţii oameni cu gura căscată la mine, în loc să mănînce." „O cunoşti, preşedinta de care vorbeşti ? şi pe soţul ei ?" „Îi ştiu, nu-i cunosc. O femeie de treabă, dealtfel ; se spune că este nimfomană. Dar vezi că are generozitatea asta într-o vreme în care totul merge alandala"...

Curtea era cît un maidan. Iscodise întîi strada scurtă, nu-i venise să creadă că tot hangarul acela împlîntat în mijlocul terenului nu avea decît o singură intrare în faţă. Descoperise în fund o uşe mică şi lăzi de gunoi, în stînga şi în dreapta ei. În jurul hangarului şi pînă în poartă, o bordură de asfalt cam de vreo doi metri lăţime evita împotmolirea tălpilor în pămîntul cleios încă de umezeala din timpul nopţii. Întră repede. Sclipeau geamurile curate, se uită înăuntru. Cinci şiruri de mese lungi, fiecare cu bănci pe lături. Pe uşe, un carton alb fixat cu pioneze anunţa serviciul meselor între orele 12 şi 2 şi seara între 7 şi 8. Se uită la ceasul ei, era 11, avea timp.

— Bună ziua. Cu cine pot vorbi, doamnă ? În privinţa anunţului...

— Ce binefacere să ne vii în ajutor, duduie, îşi arătă gropiţe în obraji tînăra înaltă. Uşa aceea, arătă ea cu

bărbia și lingurile zăngăniră pe tava mare. Președinta comitetului îți împrumută un halat, dacă poți începe chiar acum. Azi avem un plus de 15 tacîmuri și sîntem numai două. Bucătăreasa nu ne poate ajuta decît la a doua serie.

Xena tresări.

— Pune-le boiaua asta de ardei, strigase ascuțit cineva în spatele ei. Unora le place peste varză. Fuga, domnișoară, mi se afumă laptele cu orez. Ești o benevolă nouă ? îi puse în brațe o tabla plină cu solnițe înflorite stacojiu.

— Ce-i tapajul ăsta, fetelor ? *De la tenue, voyons...* apăruse o femeie tînără, atrăgătoare, cu privire inteligentă.

— Începem săptămîna cu noroc, Margot, dînsa vine să ne ajute la servit.

— Poftim în biroul meu, rîse președinta, avem loc-amîndouă. Te rog așează-te puțin, pînă scot halatul și o bonetă. Ne îndatorezi enorm, adăugă în timp ce deschidea pe rînd două dulapuri înguste. Celelalte asociate ale noastre lipsesc din țară pînă după Anul Nou, sînt la Paris, pentru sărbători. Închipuie-ți, doar bărbați s-au oferit să ne ajute, nici o femeie nu s-a prezentat, deși am anunțat în diferite străzi, de acum zece zile. Nu vreau, însă, nici un echivoc în ambianța cantinei, înțelegi. Uite, chiar cred că ți se potrivește foarte bine.

— Ce importanță ? surîse Xena scoțîndu-și haina ușoară. Îmi pare bine să particip măcar așa la generoasa inițiativă pe...

— Ce ciudat, cum semeni dumneata... rămase cu halatul întins, președinta.

— Eu sînt, nimic nu este ciudat, răspunse rar Xena, așteptînd cu ochii liniștiți în privirea celeilalte.

— Te rog, ia loc, te rog, întinse scaunul din fața mesei mici.

O emoție neprefăcută îi îmbujorase obrajii, ochii deveneau triști. Pe speteaza celuilalt scaun de la perete, halatul rămase cu mînecile atîrnînd în gol. Și dintr-o neînțeleasă simpatie, și din dorința curioasă pentru altă versiune decît cea din amara dimineață, Xena așteptă în picioare.

— Pe mine trebuie să mă scuzi puțin, prea neașteptat... rosti președinta. Dar se ridică aproape îndată, dar palidă, dar încă tristă. Văd că ai înțeles, e mai ușor.

Ce să înțeleagă ? nu prea aveau timp. era unsprezece și jumătate, trebuia să rămînă în picioare... aștepta și halatul.

— Știi dumneata, doamnă...

— Damaschin.

— Cît te-am căutat, o lună întreagă am încercat să dau de dumneata, m-am dus și acolo unde locuiai... Nimeni nu ți-a spus, adică n-avea cine, nu mi se răspundea niciodată la telefon.

— De ce mă căutai dumneata ?

— Mi-a părut atît de rău, atît de tînără și fără nici o experiență ! Nu știu de ce mi se părea că pot să alin ceva... Ce nesansă, și dumneata ! Cu un soț atît de gelos, de ce... O nebunie, ce nedreptate cu viața dumitale și... Iartă-mă, sînt răscolită și inoportună cu amintirea după atîția ani. Ce coincidență, anunțul meu să te aducă, să te cunosc...

— Începe să vină, e un șir întreg în curte.

— Adevărat. Și azi sînt în plus 15, din altă zonă. Pot să refuz ? Mai ales de altă condiție, dar scăpătați, săracii ! Ce păcat, sînt dezolată, în adevăr dezolată, luă haina Xenei în mîini, încercînd s-o ajute să se îmbrace.

„Altă condiție...“ Se îmbrăcă singură, uitîndu-se una la alta. Și era și ea dezolată, în adevăr fusese sigură...

— Servești și dumneata ? își mușcă buzele ; ochii celeilalte se umplură de lacrimi.

— Ești la curent, vorbi rar, revenindu-și. Ești însă încă fără experiență. Știe toată lumea care mă cunoaște. Vezi, doamnă Damaschin, știe și soțul meu. Dar totul se vorbește în culise, nu se provoacă nici un scandal, oamenii au nevoie de această ipocrizie, așa se păstrează relațiile între ei. Clevetesc, dar nimeni nu hotărăște ceva care să răstoarne o anume ordine în raporturi. Asta a fost nesansa dumitale, publicitatea... și gelozia, desigur. Sînt prietenă cu soțul meu, mă iubește, la fel și eu. Amîndoi avem avere, așa că interesul material nu există din partea niciunuia. Dar... ești în stare, acum, să înțelegi ?

— O, da ! Îmi dau seama ce greoi și aproximativi îți păream cu toții, față de claritatea explicațiilor dumitale. Nesansă, în adevăr. Dar îți răpesc din timpul dumitale prețios Te admir, trebuie să mă crezi, regret iluzia că-ți puteam da o mînă de ajutor. O să mă deprind poate și

eu cu ipocrizia, ai dreptate, dacă m-ar recunoaște vreun sărman la masă ?

— Îi hrănesc gratuit, doamnă Damaschin, nu vreau să par insensibilă la starea lor sufletească. Să-și închipuie că...

— Dar am înțeles ! De ce să le pîngărim pîinea cea de toate zilele ! „Îmi ies din fire meschin și prostește, este într-adevăr dezolată".

— Ești prea tînără încă, șopti aproape președinta, conducînd-o în sală.

— Ceva tot pot să-ți sugerez, avu remușcări pentru glasul plin de amărăciune. Referitor la starea lor sufletească, de ce nu scoți dumneata oglinda aceea mare de la intrare ?

— S-o scot ? Dar se bucură, cred, să vadă că pot avea prilejul unei oglindiri.

Oamenii se adunau, se opreau afară în dreptul ușii. Un șir lung, tăcut și nemișcat era oprit în curte. Bărbații erau atît de bătrîni, încît semănau cu femeile adunate în zdrențe, ca în singura lor avuție. Numai unul era tînăr, cu ochi de nebun, îl auzeau certîndu-se cu un orb care surîdea în vag, așteptînd să înainteze.

— Deschide-le Yvonne, nu-i lăsa să mai aștepte, spuse președinta, vrînd să înainteze.

— Așteaptă puțin, o reținu Xena de braț. Privește. Dar în oglindă.

Treceau unii mai grăbiți spre mese, alții cu o spaimă în ochi, opriți o clipită în fața oglinzii. O pereche ținîndu-se de braț, amîndoi șchiopătînd, cu spatele rigid de umilință, rămaseră în fața oglinzii. Desigur veneau pentru prima dată. Președinta cantinei încremeni. Anevoie, perechea infirmă se întorsese spre ușe, trecu pragul, ieși în curte.

— S-au îngrozit, s-au îngrozit de cum arătau în oglindă ! alergă după ei.

Xena o văzu vorbindu-le insistent, o văzu întorcîndu-se singură.

— N-a fost chip, dar le am adresa, n-am să-i las fără mîncare, găsesc cu cine să le-o trimit. Îți sînt recunoscătoare, întinse mîna spre Xena. Ce cruzime inconștientă ! S-au îngrozit singuri de decrepitudinea lor...

— Vrei să te ajut s-o dăm jos ? Putem amîndouă, își trecu Xena pe umăr cureaua poșetei.

De pe bănci, răbdători și tăcuți, oamenii priviră indiferenți unii, curioși sau nemulțumiți alții. Numai pîinea — simbol protector al mizeriei omenești — rotundă în dreptul fiecărei farfurii, înnobila scîndura goală a meselor.

— Vrei să-mi faci o mare plăcere, te rog ? Joia și duminica de la ora nouă — altfel nu e posibil din cauza mesei de seară aici — ne adunăm la mine cîțiva prieteni, dansăm, ne distrăm puțin. Poți să-ți aduci pe cine vrei. Te rog, doamnă Damaschin. De ce taci, nu mă refuza. O să fii „le clou", toți bărbații în jurul dumitale. Și o să ne amuzăm amîndouă de mutrele prietenelor părăsite pe scaune. E prea extraordinară ziua asta, să recunoști și dumneata, nu șovăi, te rog mult.

— Mă gîndeam ce rochie să-mi pun...

— A, simplu, o să fii adorabilă. Rochie „petit diner". Deci, joi și duminică la 9. Promis ?

— Sigur, la revedere.

„Ca muștele"... „Mă iubește, îl iubesc, soțul meu"... „sîntem prieteni"...

Un amestec de părere de rău și uimire pentru și femeia asta, ce ascunde goliciunea voită, poate, a ciudatei aparențe ? Se gîndi la noul episod adăugat în bilanțul încercărilor de readaptare eșuate. Apoi, inexplicabil, mînecile false, negre pînă la cot, ale celor două funcționare din bancă îi apărură în gînd, tremurul fierbinte din clipa uluită ieri la facultate, amărăciunea din glas și ochii înlăcrămați ai binefăcătoarei săracilor — totul, într-o stare de totală indiferență așternută peste suflet. Nicăieri. Acasă, cu Ana, aparatul de radio, traducere. Nimeni nu o va hotărî să mai intre altundeva. „Sînt deprimat, fără putere, inutil", defilară în fața ochilor cuvintele de peste ocean.

Pasul deveni energic, se uită la pantofi copilărește, știù îndată de ce. O va ruga pe Ana să-i cumpere de la Djabourov poșetă și cordon de reptilă, și un sul întreg pentru pantofi la fel. O să afle adresa de la David. Visul Amaliei Panaitescu ! Ce avea mai frumos și prețios în odaia ei — oglinda ogivală înrămată în argint cizelat artistic — o s-o lustruiască înainte de sosirea Varvarei, pentru ea. Era ora douăsprezece, la bancă trimiteau la Carul cu bere după crenvurști. Se apropia, se apropia, nimic n-o să le spună acasă, încă. Se apropia, și ce amar suna, ce amar.

Qu'as-tu fait, ô toi que voilà
Pleurant sans cesse,
Dis, qu'as-tu fait, toi que voilà
De ta jeunesse ?

Nici acasă, nici lui David n-o să le spună. Pentru el, pentru ea, semnul de mătase roşie ?...

Dis, qu'as-tu fait, toi que voilà
de ta jeunesse ?

Oprită în faţa porţii, maşina lui Matei îi adusă aminte că astăzi lua masa cu ele. O s-o doară capul, o să se încuie în camera ei.

Descuie uşa şi intră. Pe trepte, îndoi braţul peste piept, poşeta aproape îi comprimă coastele. Ceva i se părea neobişnuit, nu ştia ce anume, nu ştia unde. Continuă, se opri. Se cutremură. *Ţinîndu-se de rampă,* urca scara spre etaj. În dreptul ei, ferestruica zăbrelită era închisă. Izbuti vidul în creier, împingînd geamul înspre grădină.

— Xena, ce cauţi sus ? Vino repede, strigă Matei din uşa lor.

— Să intre soare şi aer pe scară ; cobor, se uită în jos.

— Repede, te rog, nu simţi că nu mai am răbdare ?

Se pomeni purtată în braţe pînă în sufragerie. O lăsă în picioare, cu spatele la uşa ei. Rămase pironită, urmărindu-i maşinal mişcările, cu ochii la ceas apoi, dar gîndul era smucit, înnebunit în timpul unei scări pe întuneric, pe întuneric... „Nici Ana, nici... un accident !“ se zbătu un bulgăre de gheaţă în piept. Sufrageria avu brusc o mişcare giratorie, îşi împinse mîinile la spate, dibuind marginea bufetului spre dreapta. Poşeta căzu, fugise bufetul, îşi aruncă braţele în speteaza scaunului din faţa mesei, trăgîndu-l pînă la ea. Îi arse degetele, se îngrozi scurt, ce rost să se mai desprindă, răul *era,* nu se mai putea altfel. Matei se rezema de bufetul mare. Matei albit la faţă. Pentru amîndoi în aceeaşi clipă totul dispăruse împrejur. „Un scaun“, striga o robă neagră... Erau iarăşi în sala ticsită.

„E ca atunci, din pricina mea, e ca atunci“, rămînea speriat cu mîinile la spate, cu ochii înecaţi alergînd pe

deasupra frunții ei. „Cu ele, nu sînt decît în intensitatea dramei lor, nu mai sînt medic", se mișcă puțin, în dreptul ușii mici.

„Nici Ana, nici..." repeta cu ochii înconjurînd tacîmurile pe masa orînduită. Zgîlțîi scaunul, în obrazul din fața ei ceru putere. Ceva orbitor izbucnea în creier. În dreptul ușii *lor*, a copiilor, ceva victorios aveau umerii lui Matei. Și din toată moleșeala care îi topea oasele și mușchii, se închegă : „să nu mă clatin, m-a dus în brațe, să nu mă clatin", „nu simți că nu am răbdare", „să nu mă clatin", se fugărea frica din trecut în semnul înalt de bucurie. Buzele se mișcară, se opriră. Nu pricepea Matei că între minune și ea pregătirile erau împietate... ! Ușa *lor* ! !

— Cu tine, numai cu tine și cu Ana seamănă amîndoi, strigă văzînd-o ca varul.

O bucurie sălbatică o invadă, înghiți rapid de cîteva ori, dar se zgîlțîia spasmodic scaunul încleștat de ea.

— Uite-i, l-am tras din cutie ; plicul era aproape scos în afară, era deschis.

— Să nu îndrăznești ! fulgeră brațul, apăsînd plicul pe masă. Sub pleoapele strînse, prăvălirea era mai vertiginoasă, se întoarse rapid în ritmul ei șchiop de viață.

Pur, indiferent și suveran, vibră un dangăt în ceasul mare din perete. „Într-un minut, ce felurite clopote în inimă au sunat". Și nu mai simți nimic. Știa că respiră în primejdie nouă. Mai zbură o secundă. În ochii stinși, inexpresivi, Matei nu avu revelația adevărului. O roșeață se întindea de la gît pe tot chipul Xenei. Vru să se apropie. Rîsul lent dar neîntrerupt, sarcasmul din el îi încreți pielea.

— Dar sînt pentru doamna *Ana* Damaschin, copiii mei, de ce mie mi-i dădeai ?

— Ana nu a vrut nici să se uite, nici să-l primească. N-a vorbit, înțeleg că vrea tu să-i vezi întîi, se simți străin fără să-și dea seama de ce.

— Nici un indiciu ?

— Nici unul. Dar asta confirmă moartea Catrinei, și poate fi un impuls pentru o altă știre.

— Poți să-l lipești ?

„Pentru că nu am copii, poate nu le înțeleg", o privi înmărmurit cum împinge mai departe plicul.

— Asta nu poți, n-am să te las să faci asta Anei, înaintă hotărît spre masă.

Dintr-o smucitură se descotorosi de haină și o azvîrli pe masă. Era încălzită ca după alergătură, își simți ceafa umedă la rădăcina părului, și neastîmpăr furnicat în tălpi. Cu pași stăpîniți însă, se întoarse pe loc și intră în camera ei, lăsîndu-l să vorbească. Reveni cu un plic mare, îl acoperi pe cel străin.

— Pune-l te rog aici și lipește-l.

— Ana *trebuie* să-i vadă...

— Lipește-l, îți spun, ridică geanta ei de pe jos, o apăsă peste fotografie. Dacă nu înțelegi, o sun pe Pașca. Ce trebuie Ana să vadă ? bucuria spre care m-ai grăbit în brațe ?

Și indignarea pentru nesocotirea Anei, și via lui dezamăgire în uluitoarea atitudine la vestea fotografiei, luară proporții exagerate. Nuanța de persiflaj din întrebările ei îl irită într-atît, încît, deviind absurd în interpretarea reacției, săvîrși eroarea de a i-o spune.

— Vestea e prea importantă ca să te lași stăpînită de sentimentul tău exclusiv. Treci peste nevoia mea firească de a-i fi privit întîi.

— Vestea ? importantă ? Mi-ai răspuns că nu există vreun indiciu. Începea în glasul și expresia figurii ei — un muget de turbare.

— După aproape opt ani aflăm, în sfîrșit, că trăiesc și sînt sănătoși. Nu sînt în stare să descifrez, nici să concep o astfel de hotărîre. Pentru Ana, însă, nu tolerez frustrarea inumană pe care i-o pregătești, răspunse glacial. Încă răvășit de emoție, stupefacție și indignare, își pierdea stăpînirea de sine.

— Ești modest. Ce abil m-ai descifrat, citind ce ți se scrisese în Suedia ! Mi-ai pecetluit un diagnostic de... de nimfomană, o femelă urmîndu-și masculul, nu ? Și pentru că se îneca de rușinea vorbelor, țipă cu repeziciune și bătînd cu pumnii în masă : O adevărată afecțiune te-ar fi urcat imediat în avion, ca să te încredințezi. Chiar fără posibilitățile tale... Lasă ușa, răcni, să audă Ana, vreau, să te știe, vreau, n-o închide !

— Aud cei de sus...

— Nu-mi pasă, și nu mă întrerupe. Nu tolerezi ? Îndrăznești ! De la vîrsta de opt ani mă aveai în grije, nu ? Ai încercat să-ți descifrezi eroicul prieten ? cînd împlini-

sem 11 și voi 33 ? Ce sindrom ar fi trebuit să-ți sugereze, și pentru mine să te *a-lar-me-ze* dorința că *trebuia* să mă știe a lui ? Tu, nu tolerezi ! De ce ai tolerat atunci să fie amăgită și convinsă Ana ? Ai crescut împreună cu el. Uite, acum mă gîndesc, exista probabil o similitudine temperamentală între voi. Ce faci ? Nu-mi întoarce spatele, bătu cu scaunul în podea, mulțumită că nu-i vede pometii în flăcări. „Ordinară ca o țață dezlănțuită de mahala", și în frîntura de clipă i se păru că furia o scutura aparent, urmărindu-și cu extraordinară luciditate lupta dintre nevoia de a-l răni și grija de a evita ireparabilul, nevoia de a-l împiedica să ghicească din ce vis de minune se rostogolea, venindu-i să urle a pustiu, ca un cîine părăsit. Îl simți pregătit să cadă în cursă și aștepta deodată cu o dezinteresare care îi obiectiviza orice gest, orice cuvînt ar fi rostit.

— În tot ce ai spus este adevăr. De opt ani mă simt vinovat. Am greșit, am fost nătîng și acum...

— Stai acolo, clocoti iar. M-ai adus în brațe, să-mi spui mie, *mie* să-mi spui ! De ce erai bucuros dacă i-ai uitat cu cine seamănă ? Te dispensez să-mi porți de grije *mie* acum. Să-mi spui unde sînt, nu *cum* sînt. Lasă paharul, nu vreau, trepidă iar scaunul, ce arăți în sus, nu-mi pasă, nu trăiesc ca o cîrtiță ?

— Isprăvește să te dai în spectacol, se răsti deodată Matei, uitîndu-se atent la ochii ei. Ana o să vadă copiii, ocoli masa cu paharul în mînă.

— Apropie-te, și ai să vezi, ridică scaunul pînă la piept, gîfîind de exasperare. Remediul clasic cu palmele eficace ? Uită-te bine ! Am semne de cravașe pe față ? Se văzu schimonosită în oglinda bufetului, se bucură. Le simt și nu le am. Vrei să mă convingi de isterie, nu ? Apropie-te, fulgeră cu ochii, se dori josnică și zvîrli : Familie de ipocriți, îți închipui că pot să cred în enigma asta de roman polițist ! Plic deschis căzut din cer în cutia de scrisori, tocmai tu să-l tragi afară ? O, ce greu ți-a fost un drum pînă la vie în cinci ani ! Cum și cine ți l-a dat ? Adevărul, înțelegi ? Ați sperat să mor, așa e ? A-de-vă-rul ! Altfel, ieși afară !

— Bea întîi, pe urmă dă-mi fotografia, se apropie iute, ca să o aducă la paroxismul furiei.

Repezită oblic, muchia spetezei îi izbi bărbia. Paharul întins spre Xena zbură în obrazul lui, împroşcînd apa, şi căzu în ţăndări pe jos.

Nu ştiu cum ajunsese în vestibul cu haina pe braţ, vîrînd din mers plicurile amîndouă în geantă, fără să fie urmărită de Matei. Trebuia în curte să se îmbrace, şi rămase cu mîna pe clanţă. Se descuia o uşe în casă. Tremură, cu auzul încordat. De cine avusese nevoie Ana să se ferece ? Tremură, împrăştiată de simţiri, convinsă că totul, între Ana şi ea, va atîrna de clipa următoare.

„A plecat ! ce frică mi-a fost, ce frică îmi este să nu privească. Poate am fost laşe, dar ce aş fi răspuns pentru şi vinovăţia mea ?“ Se lipi cu urechea de uşe, ce stins vorbise Ana. „Pentru Dumnezeu, Matei, de unde sîngele ăsta pe cămaşa ta ?“ Cum ? se înspăimîntă. Sînge ? „Nu e nimic, mi-a pleznit buza, ţin şervetul ud, fiindcă se umflă. Sînt amărît, Ana. Mă tem să nu distrugă fotografia, fără să-ţi arate copiii. Xena nu o să-i privească decît singură“. „Taci, am crezut că intenţia ta era să izbucnească din ea dezamăgirea, siguranţa înşelată că plicul conţinea şi o ştire, o adresă, să se descarce aici, sub paza ta, să previi un rău, altă formă a disperării. Ce greşeală, să insişti pentru mine !“ Se depărtă puţin. Alt soi de tremur în maxilar. Aspră, Ana ? „Imaginea vie o port în suflet. O fotografie străină, e ca şi cum mi-ai arăta un album dintr-un timp netrăit cu noi. Nu-mi trebuie. Cît o să mai colcăie miasmele din care răbufneşte răzbunarea asta mîrşavă, josnică ? Să fi îndrăznit chiar pînă la noi ?“ „Numai unui străin i-ar fi cerut asta, unui român n-ar avea încredere, ar risca să-i fie trădată adresa“. „Aşază-te. *Eu* o să-ţi dau să mănînci. Paşca nu iese din odaia mea. Pentru că i-a văzut, e bolnavă“.

Nu putea, şi ar fi vrut să se arunce în braţele Anei, să se zguduie amîndouă în disperarea înţelegerii dintre ele. O ghiulea urca din coşul pieptului, se împiedica în gît. Vru să iasă în curte, alt zvon o ţinu în loc. „Ce masă răscolită rămînea şi atunci, şi vinul roşu revărsat pe faţa de masă, şi criza... ţi le-am povestit... Numai greşeli. Şi adineaori, gata să explodez să-i amintesc că uitase... Ce catastrofală gafă ! M-am oprit la timp să nu-i spun că uitase fericirea începutului“. „Xena nu a fost fericită decît ştiind că este logodită, copilăreşte. Numai fericirea trăznită de moarte rămîne veşnic în suflet. Dar de ce să

retrăim iar toate astea, Matei ?“ „Iartă-mă, dar voi numai în trecut trăiţi. Nu pot să înţeleg, Ana. Fotografia asta, în loc să vă bucure... Răspunde-mi ceva, ce gînd ascunzi ? Ana ! Aceeaşi privire sever cercetătoare, cum îţi seamănă cel mare ! Ce caut lîngă voi, cu vina începutului şi în sfărîmarea fericirii voastre ? Dorinţa mea să viu atunci spre voi, în noapte, să vă ascund, şi copiii, departe... Ce caut lîngă ea acum ? Nu mănînc, Ana, o să beau o cafea“... Fugi în stradă.

O copleşi un aer blînd, ca de primăvară. Îşi îmbrăcă haina, se uită într-o parte şi alta a străzii. Urca şi cobora greutatea în piept. Trebuia, şi nu ştia unde putea să scape de ea. Departe, înspre strada lor înainta o maşină. O coroană mortuară creştea artificial în violet pe acoperişul ei. Se întoarse în curte, în dreptul uşii închipui mîna străină întinsă cu plicul spre deschizătura cutiei de scrisori. De unde ? Cînd începuse pînda ? şi cît de repede s-ar fi strecurat pînă la uşe, fugind neprins şi nevăzut ? Un profil de bărbat lunecă de-a lungul grilajului, în maşina coroanei de pe acoperiş. Ieşi în stradă iar. Îi venea să se aşeze pe bordura trotuarului, fără gînduri, cu ochii închişi, pînă nu va mai simţi apăsarea chinuitoare. Era linişte, în case ora era a prînzului, ora tihnită, ori veselă, ori mohorîtă de obişnuinţă. Şi izbitura de măciucă, şi zbuciumul şi neputinţa, toate, hărăzite numai lor. Se mişcă cîţiva paşi. Auzi, departe, fără să vadă încă, roţi pe caldarîm. Reflexul o aruncă vizavi, înainte de a se preciza gîndul. Făcu semn.

— La gară, te rog. Cît timp, pînă la gară ?

— În zece minute sîntem acolo. Dar expresul nu-l mai prindeţi, acum soseşte, îi cercetă poşeta. Aşteptaţi pe cineva ? Clujul trage peste o juma de ceas.

— Nu aştept. Conduc o rudă, ia acceleratul.

— A, păi bine. Uite că s-a săturat soarele de noi.

Începea să-i facă bine vorbăria şoferului, conducea cu o mînă, cu cealaltă gesticula pe măsura frazei.

— E, asta-i bine, mulţumi că nu-i primea restul.

Singurul loc unde oamenii nu se uită decît la cei care coboară din vagoane, ori la cei apropiaţi de care se despart. Aici putea să plîngă. Străbătu peronul încet, în aşteptarea binefacerii lacrimilor, ca singura ei mîntuire. Bănci multe erau ocupate. Atîta mulţime de bagaje în dreptul fiecăreia, alţi călători soseau, căutîndu-şi loc, fe-

rîndu-se în lături de hamalii cocoşaţi de geamantane. Trecu pe celălalt peron. O mare învălmăşeală o înghesui, împingînd-o în dreapta şi stînga. Strigîndu-se unii, alţii alergînd înainte, oamenii se răsfirau. Xena văzu şerpuind şirul de vagoane al unui tren sosind pe peron. Locomotiva ajungea în dreptul ei, suspinînd lung în vaporii calzi. Uşile deschise păreau zorite să expulzeze călătorii, toţi cu aceeaşi expresie de grabă anonimă. Merse mai departe, împietrită mereu.

— Domnişoară ! Hei, domnişoară, te rog, n-auzi ? o striga o doamnă bătrînă din fereastra lăsată în jos a ultimului vagon. Fii drăguţă, trimite-mi un hamal, am bagaje grele, nu pot să viu jos, nu am cine să le păzească. Te rog, nu mă lăsa, îşi îndrepta pălăria cu o mînă.

Se grăbi înapoi, un hamal se libera în spatele băncilor.

— Te plăteşte bine, îi puse în palmă o hîrtie, urmîndu-l să-i arate.

— Mulţumesc, mulţumesc, să-ţi ajute Dumnezeu, vorbi călătoarea.

— Nu-mi ajută, nu ! repezi cu mînie, şi se depărtă jenată.

— Ai răbdare puţin, şi te ajută, aşteaptă că te ajută !

Se răsuci pe călcîie, izbită de fervoarea glasului. Pălăria cenuşie dispărea în compartiment. Dispăru şi ea în mulţimea peronului din dreapta. Acceleratul luneca încet pe şine. Zgomotul deveni brusc asurzitor. Oamenii alergau, încă din mers scările vagoanelor erau asaltate, smucite uşile. În cîteva clipe, la ferestre se înghesuiră capete, mîini întinse mai primeau o valiză, pachete de la cei rămaşi jos. Se învălmăşeau sfaturi cu strigăte de rămas bun. Înghiontită de cîteva ori, izbuti să se izoleze, înaintînd iarăşi spre sfîrşitul şirului de vagoane. Începea un vînt rece, se strînse de frig, ţinînd geanta de curea, să nu o apropie de trup. Pe cea din urmă bancă se aşeză. Rumoarea mulţimii dispărea. O nesfîrşită moleşeală o cuprinse. Secaseră *de atunci* lacrimile ei, nu-i mai era dată uşurarea lor. Suspină din adînc. „Aşteaptă că te ajută"... Conştient de-ar fi, şi în clipa morţii m-ar urmări cu ura... De acum, va simţi întruna ochiul nevăzut aţintit asupra ei, urmărind-o ca un radar în orice mişcare, oriunde s-ar îndrepta.

Terasamentul se zguduia. Pornise trenul. De-a lungul peronului, vagoanele creşteau. *„Nu mai plînge Baby"*

pocni o portocală ajunsă în dreptul ei. Din fereastra melodiei, o pereche înlănțuită flutură batiste. Tresări violent. „*Valenciaa*“ ! izbucnise din seara furtului odios. Timpul se dăduse la o parte, picurau minutele în creștetul ei, dureroase, își făceau loc în ceafă, adunîndu-se ghem. Și ochiul nevăzut apărea ici și colo, triumfător. Ochiul care găsise cea mai atroce otravă sufletească... Fotografia din geantă... Trenul alerga dinaintea ei, scurtîndu-și înălțimea aspirată de îndepărtare. Urmări rotundul roșu în spatele ultimului vagon, pînă nu mai văzu decît o scînteie, stinsă și ea. Drumul rămăsese gol, cu șinele negre, lungi, ca altă osîndă. „Numai în trecut trăiți“...

Se strînse de spaima ispitei primejdioase. Afundarea, din nou, între zidurile albe ale casei de pe deal o va pierde. Așteptă încă, crezu să-și învie puterile. Și nu se mai recunoscu decît în hotărîrea, în voința de a păstra plicul închis, fără ca *niciodată* să-l deschidă. Gîndului drăcesc care uneltise a doua răpire a copiilor din ființa ei, prin suprapunerea imaginei înstrăinate, nu-i va cădea în cursă.

Un împiegat trecu, uitîndu-se curios la ea.

— Vă este rău ?

— Mă odihnesc, mulțumesc.

— E curent mare aici, intrați în restaurant.

Pașii răsunau tare pe piatra peronului, nu-l auzise apropiindu-se. Era înfrigurată, ziua devenea cenușie, răsări în minte jarul strălucitor în sobele de la vie. Nostalgia unei chilii într-o îndepărtată mînăstire o străbătu ca altădată, cu aceeași adîncă părere de rău că Ana refuza s-o ajute. Fără să-și dea seama că pentru întîia oară optimismul nu mai punea limite așteptării, se gîndi la posibilitatea unui aranjament cu o mînăstire, în primăvară. Acum, singura ei salvare era urgența regăsirii izolării din casa de pe deal. Cu obișnuita nerăbdare pentru împlinirea unei hotărîri, cercetă ceasul gării. Chiar plecat la spital, era sigură că Matei se va reîntoarce lîngă Ana. Nu puteau fi liniștiți pînă nu o vor ști acasă. Vroia să se grăbească și nu se urnea de pe bancă. Totdeauna, amănunte erau necesare, indispensabile în atmosfera pe care și-o pregătea. Simți anticipat trezirile ușurate de perspectiva sălilor de curs, de privirile insistente și propunerile insul-

tătoare. În ceasurile zilei intercala activităţi pentru ajutorul Dadei, între lecturi şi aparatul de radio, se linişti cu aportul bănesc de pe urma traducerilor. Desigur, David o va susţine în dorinţa de participare la necesităţile casei, îi va alege cărţi. O să-i lase o scrisoare din care o va înţelege. Gîndul sosirii apropiate a Varvarei îi pricinui stingherirea de care se temea. Vinovăţia persista, incomodă, sîcîitoare. Nici un argument nu va fi admisibil pentru afecţiunea şi concepţia de viaţă a Varvarei. Cu ochii pironiţi asupra şinelor, îşi spuse că nu s-ar mai putea suporta acum între Varvara şi David.

Gara se animase iarăşi, fără să fi prins ea de veste. Se scutură de un început de toropeală, şi se ridică. Toată gloata care se revărsa pe peroane îi retrezi, ca o nedreptate nemeritată, neputinţa de a-şi împlini, fără reticenţe şi scrupule de conştiinţă, o dorinţă firească de însingurare. Îşi făcu loc prin mulţime cu energia nevoii de independenţă. Se înserase. Oprită pe treapta de sus a ieşirii din gară, încercă să vadă staţia de maşini. Nici un şofer nu oprea în dreptul ei. Nu avea bagaj, nu era luată în seamă. Coborî, gîndindu-se deodată să telefoneze acasă. Nici un ban nu mai avea. Ideea să ajungă acasă într-o maşină care ar fi trebuit s-o aştepte să sune la uşe pentru a-i plăti o ruşină ca o înşelătorie. Porni pe jos. Îşi simţea muşchii, trupul întreg ca bătuţi cu maiul. „Zdruncinarea nervoasă... m-a otrăvit, a revărsat toxine, doar am venit aici cu o maşină, n-am umblat deloc." Clipi des, se aprindea un felinar drept în faţa ei. Era abia patru, şi se înnopta rapid. Nu era luminată faţada casei, un fior urît o dumiri. În gară ar aştepta zorile, nimic n-o va hotărî să intre singură în strada lor. Straniu întîi, imediat firesc, îi apărură Buddha şi Confucius, strălucind în aur pe cristalul lui David. Firesc şi straniu, ca într-un destin, se preciză tonic, unicul adevăr : David. Şi distanţa mult mai scurtă decît pînă acasă, fu singurul gînd care o mai atinse, pornind ca în transă.

Clipa de oroare pentru ochiul nevăzut avea să răstoarne toată optica vieţii ei de pînă atunci.

— Pleci ? mai erau trei trepte, nu le putu urca, minunată că-l prinde, tremurînd ca o coardă ruptă că nu l-ar mai fi putut găsi.

— Ce ți se întîmplă ție de la prînz ? Ca dintr-o imensă ramă, cadrul ușii îl desprinse, uriaș, spre ea.

Încercă să spună, dar se încleșta gîtul, numai un suspin prelung. Nu închise ochii. Purtînd-o ca un fulg, nu și-o apropia David, inconștient însă de expresia adorației izbucnită pe fața lui.

— Întorcîndu-mă de la bancă, fără să știu de ce, am știut că trebuie să te aștept, o ținu de umeri pînă închise ușa, prin sufragerie o trecu lin în camera muzicii, a cărților, a vitrinei. Îi luă poșetă, întors spre fotoliu. O să bei ceva, așază-te.

Așteptă, singură nu putea să-și scoată haina, dintr-odată erau tone de greutate pe trup.

— Înghite rar, ține zahărul pe limbă, e coniac.

Sorbi încet, însetată *privirea* era, dar nu mai găsea decît o duioșie îngrijorată.

— Mi-a răspuns doamna Damaschin întîi, că nu te-ai întors de la facultate. Te-ai înecat, puse paharul pe taburet, îi șterse bărbia cu batista lui, așteptă să-și recapete respirația. M-am liniștit, a fost o oarecare acalmie în mine, Roza mi-a dat să mănînc. Îți vorbesc serios, știi că mi se întîmplă să simt unele lucruri. Privirea lumina parcă o adîncime nevăzută de nimeni.

Dădu din cap, și-l împiedică să-i desfacă gulerul paltonului.

— Dă-mi, arătă paharul cu coniac.

— O să te așezi aici, cu perna electrică la picioare, trăgea dintr-un sertar și fixa în priză capătul firului lung. Vorbește cînd o să poți, răspunde cu da și nu. De acasă îmi vii așa ? Potrivea un șal pe spetează canapelei.

— De la gară, întinse brațul să-i tragă o mînecă. În piept, în pîntece se răspîndea căldura întăritoare a coniacului.

— Fără să te fi dus întîi acasă, de la bancă ? își trecu mîna peste capul ei s-o libereze de toată haina.

— Am fost la ora unu, căzu ca un plumb pe fotoliu. Ceafa se rezemă. Ce bine că te-am găsit. Cum, m-ai așteptat ? „Ce stîncă protectoare deasupra mea". Mai stai așa. Nu te mișca.

— Stau pînă să-mi spui de ce gara îmi trimite un tigru pleoștit. Pe urmă, îți fac un ceai, îl bei cu biscuiți.

— De acasă, clătină puțin capul. Un plic cu fotografie. Matei l-a găsit în cutia noastră. Am fost abjectă cu Matei. Trebuie să fiu lăsată în voia mea, azi mi-am dat seama.

Sînt primejdioasă. Nu te mișca. M-ai așteptat, ce bine! Ce rău că nu simte unele stări, Matei. Trebuia să distrug ceva, dar să n-o îngrozesc pe Ana. Nu vezi, se îndreptă bustul înainte. Sînt mai multe ființe în trupul meu. Răgușeam răcnind de furie, creierul era atent pentru Ana... L-am lovit. Avea sînge, am auzit. Pleoștită nu sînt. Mi-e frică singură pe stradă, acolo. Să mă duci, te rog, David.

— La gară, de ce ai fost ?

— Am crezut, acolo... Nu se mai uită decît la genunchii ei acoperiți de șal, la gleznele înfășurate în perna electrică. Se întunecase chipul frumos din fața ei.

— Sînt numai *ei* în fotografie ?

— Așa spunea Matei, Anei adresată. Altceva nimic.

— Xena...

— Știu, sînt incoerentă, așteaptă. Nu vreau ceai. Așteaptă.

Pe marginea canapelei, așteptă, dorind s-o vadă închizînd ochii. Își împreună mîinile ca să nu miște, să-și stăpînească privirea dornică s-o contemple, nevoia s-o ia în brațe, s-o apere de orice atingere rea. Încordat, cu nervii susceptibili de a capta cea mai subtilă senzație în vibrarea unei exprimări, se gîndi că odaia va păstra ceva din emanația psihică și respirația ființei fragile, care îl vrăjise din prima zi cînd o văzuse. Aștepta, chibzuind întrebările, simțind-o atît de retractilă, lapidară în răspunsuri. Ce avea să afle, ce ar putea extrage pentru altă cercetare ? Nici trimișii lui, nici anunțurile lui Matei nu avuseseră rezultat. Varvara sosea și ea fără să fi descoperit ceva. Se uită la telefonul de lîngă canapea. Pe unde o urmărea inima Anei ?

— Ce frumoase sînt portocalele pe farfuria ta de argint. Cînd plecăm o să-ți iau una... S-a rostogolit pe peron, am lăsat-o. Nu visez, David. Vroiau să-mi fie consolare, dintr-o fereastră, fugind cu trenul. Plicul a fost adus, nu expediat. Nici timbru, ștampilă poștală. Numai scrisul... *„Ai învățat acum"*... Dădu la o parte șalul și perna electrică, își încălță pantofii. Se ridicară amîndoi în același timp.

— Vreau să telefonez, Matei sigur este la noi. M-am încălzit, acum, David. L-am lovit cu scaunul. Mă primise strălucind de bucurie, mă dusese în brațe și el. Am fost sigură... de vești, în fine, își păstră adevărul. El îi văzuse. Ana se încuiase, nevrînd să-l atingă. Am vrut să-l li-

pească, să-l ascund în sertar, a insistat ca să-i vadă Ana. Nimic n-a înțeles. L-am izbit, am putut fugi. Am auzit, am ascultat ca o servitoare la ușă, cum nici Ana nu vroia. Aici, aici, David, toți anii, toți, jefuiți din mine, îi arăta, fără s-o atingă, întorcînd capul de la bărbatul încruntat de milă, la geanta de lîngă ea. „Pentru doamna Ana Damaschin". Mă urmărește, urmărește fără să-l știu, ochiul roșu. Simți, tu trebuie să simți cum îl văd, îl văd fără să știu de unde, de unde, se azvîrli în pieptul lui David, din nou cutremurată să fugă mai repede la vie, lucidă în regretul ascuțit de a se ști singură iar, regret împuns subit din moleșeala dulce, din armonia lucrurilor frumoase din jur, din certitudinea devoțiunii nemărginite a dragostei lui. Păzește-mă, ascunde-mă, se apăsă cu fruntea, se agăță cu mîinile de mătasea cămășii lui !

— Frică, *ție* să-ți fie frică, o legănă încet, vorbind domol, căutînd ținta sigură ca s-o redreseze.

— Oroare, oroare de dușman ascuns și nu fățiș. Pricepe, o, pricepe David, strigă înăbușit, păstrează-mă, ține-mă aici...

„Și mîine ? în gaură de șarpe s-ar ascunde, să n-o găsesc." Tremură vrînd s-o desprindă, continuă s-o legene, îi simți dogoarea mîinilor, a obrajilor prin mătasea subțire, dorința îl rănì pînă în străfunduri, și extazul de a o ști adăpostită în brațele lui hrăni voința cea mare. „Nu am dreptul, pentru *ea*, nu am dreptul s-o pierd."

— Tot ce-mi spui pricep, vreau și să simt ca tine... trebuie, pentru asta, să cunosc omul. Pentru asta, numai tu, cu inima, cu simțurile, cu trăirile tale poți să mă faci să-l văd. Lungea frazele, tonul era blînd, și încrețirea frunții numai vădea imensul efort în care își silea inima să-și domolească ritmul. Ești un om sănătos, fără tare psihice. Voința ta formidabilă este cea mai sigură confirmare. Criza nervoasă, brutalitatea față de Matei sînt rezultatul zăvorîrii pe care ți-o impui. Își stăpînì un oftat, izbutise. Amuțită, Xena scuturase totuși din cap. Bine, altfel nu poți. Adică nu ai putut. Acum, liberează-te, vorbește-mi. balastul ăsta anormal te distruge încet, dar sigur. Ne îngreuiezi cu el, de cînd te-am văzut, Varvara și cu mine. Fără să știm nimic, am bănuit amîndoi că porți o povară inumană.

Nu se desprinse. Auzea glasul lui David, și nu-i asculta decît graba inimii, bătînd cu încăpățînarea unui apel. O

implora ? conștient că era pe marginea unui abis, aplecat asupra acestui abis ? Nu se desprinse.

— Vezi, ești singura ființă căreia îi cer ajutor. Nu sînt oțel. Mă știu fricoasă, și apar dîrză. Pe tine mă sprijin, îți dau griji, mi-e rușine, nu se desfăcu de brațul lui, se uită în sus. Acum, să-i vorbesc lui Matei. Mă duci pe urmă, David. Foarte ostenită sînt, șoptise aproape fără să vrea, intimidată de răscolirea lui, îngrijorată să-l țină atent numai asupra epuizării ei fizice. Tu crezi că mi-am ieșit din fire, dar dacă n-ar fi Ana, numai aici m-aș simți în siguranță, încă nu se desprinse. Dar grija delicată să-l liniștească în taina lui și-o împlinise.

— Telefonul lasă-l, o așeză iar cu gingășie David. Poate să răspundă mama și vocea ta o s-o îngrozească. Ai mîncat tu ceva astăzi ? așteaptă, răspunse clătinării ei din cap. Lasă șalul așa, vei fi și răcit atîta pe străzi, ești ba roșie, ba palidă.

Nu-i simți pașii de pisică întorcîndu-se. Acea ușoară, abia perceptibilă lăsare pe spate a capului, aplecate pleoapele și brațele din umeri uitate, sfîșietoare părăsire în ființă, îl opriră aproape de fotoliu. „Și în destinderea morții o să-și păstreze obrazul ăsta tragic."

— Nimic nu pot, întoarse privirea de la cafea și biscuiți. Formează tu numărul, să mă știe aici o să-i liniștească. Dar eu să vorbesc.

— Sînt la David, Ana, o să mă aducă el. Spune-i lui Matei că-l rog să mă aștepte. La fel cu tine. Dar anume pentru Matei am telefonat.

— Era îngrijorată ? Așa îi vorbești întotdeauna ? David desfășura o batistă subțire, i-o ghemotoci la îndemînă.

— Așa sîntem. Ce să fac cu batista ?

— Glasul ți-a trăit. Deci, acum poți să înghiți cafeaua. Biscuitul îl atingi de ea și nu are nevoie de masticație. Pe nemîncate, cîtva timp coniacul amăgește, dar o să-ți facă rău.

— Vorbesc, nu pot înghiți. Poate, acasă.

Îi acoperi ceașca cu farfurioara biscuiților, îi trecu batista răcoroasă pe obraji.

— Din ce ești tu făcută, să ieși teafără după o zi ca asta ?

— Din așteptare. Mîinile se înnodară în batistă.

— Xena, este adevărat că *de atunci* nici cu mama nu ai vorbit despre... Niciodată ?

Dădu din cap. Privirea, gîndul reveneau încet spre el.

— Ai vrut să fii singură. Nu mai eşti. Acum nu este demn pentru nici unul dintre noi trei pojghiţa de nefiresc pe care o întreţii, ca să las deoparte amărăciunea distanţei sufleteşti în care te-ai instalat.

— Nu, sufleteşti, nu. Nu pot, desfăcu palmele. Mîine vreau să mă ducă Matei la vie.

David o privi lung, mută măsuţa cu ceaşca de cafea, tăcu.

— M-au recunoscut. Şi la bancă. Ieri la facultate un asistent mi-a propus... La vie o să aştept, nu mă vede nimeni. Acolo nu trebuie să veniţi, David, o să vă scriu, dar nu veniţi. Nici la cantină... m-am dus, sînt o... Faima, nu mai pot, o să-ţi scriu de acolo. Nu mă primesc, nu înţelegi ? pîngăresc pîinea săracilor, atrag muştele ca mierea... Nu mai pot, David. Plec mîine, trebuie aşa. Eu nu cutez să mă întorc singură acasă, nu vezi ?

Nici o patimă, nici răzvrătire. Doar o imensă oboseală în glas, în privire.

— Te-am născut a noastră. Varvara te iubeşte, este răsfăţată la vîrsta ei, vrea să te ştie aproape, să te vadă des. Vizibilă, invizibilă, voi fi umbra ta, cît o să trăiesc. Ai încredere, ţi-o cer pentru tine.

— Am avut, am încredere în tine. Dar şi tu te-ai înşelat, încrederea ne-a fost greşită. Sînt răi oamenii, este cruzime peste tot. Aş vrea să plecăm acum, du-mă acasă.

— O să pleci mîine la vie, o să plecăm în curînd pînă la voi. Vorbeşte-mi. Ştiu faptele. Dar Varvara mi-a povestit aşa cum a vrut ea să afle de la doamna Ana, adică totul axat pe grija şi afecţiunea ei pentru tine. Cu Matei nu vroiam să vorbesc, să aflu altfel decît prin tine. Vorbeşte-mi, cu încredere, puţin cu grije şi pentru mine care rămîn apăsat, neîmpărtăşit în suferinţa ta.

Se aşeză iar pe marginea canapelei, privindu-i profilul nemişcat deodată. Îşi privi raftul cu discurile, întinse o mînă, îi atinse umărul uşor, o retrase.

— Începe cu greul. Va fi mai uşor pe urmă, liberează-te. Începe... O deprimantă şi nobilă resemnare i se imprimă în trăsături. Începe cu nenorocirea. Apoi, o să ne fie mai puţin greu. Ascultă-mă, cu nenorocirea începe.

O văzu ascunzîndu-şi pumnii sub încheietura braţelor. Atît de mat alb deveni tot chipul, încît avu o pornire să-i caute pulsul. Nu se mişcă, hipnotizat de ochii

desnădăjduiți, ațintiți asupra lui. O durere necunoscută îi străpunse inima. Pentru dincolo de viață. O durere necurată... Își privi discurile.

— Începe, ai încredere.

Se întoarse toată spre el, crezu să se ridice. Înțepenea doar picioarele în parchet, puterea întreagă rămase în ochii pînă la urmă neclintiți în obrazul lui.

— Mi-era frică să nu latre cîinii...

. . . . . .

Rămînea fiecare în tăcerea celuilalt. Se așteptau. Să n-o mai privească ar fi vrut, și nu îndrăznea să-i lase singuri obrazul aprins și ochii căutînd un gol. Cu pleoapele în jos o ascultase un timp, și numai brusca schimbare a ritmului, strania tonalitate a unui monolog monocord, indiferent ca o durere care a depășit paroxismul îl neliniștiseră. I se păruse că amintirea se desprindea din glasul ei, căzînd în bucăți carbonizate. Ar fi vrut să fie așa. Dar o cunoștea prea bine.

— Ca și cum aș fi vorbit despre altcineva... Sînt străină de mine, David...

— Te odihnești în mine, m-ai primit în puterea ta spirituală de așteptare. Greutatea gîndului știi acum că trebuie s-o întrebi în mine.

Cuvintele nu aveau nevoie de tărie. Din afirmarea profundei înțelegeri ele se întîlneau.

— Nu știu de ce, nu întreba, și mîinile ei găsiră în poală batista lui, o întinse pe față, urmînd mai potolit : puțin, am nevoie numai să stau așa. Își lăsă trupul pe spetează, cu tot chipul acoperit de batistă.

Nu întrebă. Dar așa nu-i era cu putință s-o aibe în față. Simplicitatea în repeziciunea vorbelor îl mișcă aproape mai adînc decît semnificația gestului. Se ridică. În diagonală de fotoliul ei, se opri în fața vitrinei. În porțelan, doi cîini de vînătoare adulmecau. „Iată, inteligența singură nu mă poate ajuta. Instinctul, acest mozaic complicat, atît de fără greș la animale, în perpetuă șovăire intelectuală la om... Nu știu să renunț ? ori simt că trebuie să scape de *tot* ? nu vrea, ori nu știe ce a tăcut ?“ Nu știa. Nimic nu o putea clinti din prăpastia durerii pe care o ascultase. Durerea pe care ea de nimic nu știa, nu vroia s-o apropie ? Rămase nemișcat, amuțit, uitîndu-se la geanta ei, ghicind brusc adevărul din imprudența lui Matei. „Ar fi putut să moară“ Se întoarse.

— Avusesem senzația unei încîlciri în obrazul meu, își căutau locul nasul, sprîncenele, nu știu. O să beau cafeaua, îi întinse batista, dar nu vreau să ajung acasă fără să știu lipit plicul. Te rog, deschide poșeta, ajută-mă și în asta. Am un altul mai mare lîngă celălalt.

Îi luă geanta, se duse în stînga ferestrei, o deschise pe marginea biroului îngust. „Șapte ani, tăcută în creierul ei, dospise injuria hîrtiei găsită în odaia copiilor. Numai prin glasul ei, retrăind-o, o expulzase, scăpase de ea ca de un abces mocnind în țesuturi, diminuîndu-i viața", se gîndi ușurat oarecum.

— De ce să-l păstrezi, nu e mai înțelept să-l distrugi ? lipi plicul fotografiei, fără să se întoarcă spre ea. L-am închis în ăsta, amîndouă sînt lipite. Ce zici ?

— Nu. Te rog, lasă-l înăuntru, îți mulțumesc.

— Xena, răspunde-mi numai dacă vrei. Îl urăști ? continuă tot cu spatele la ea.

— Aștept să moară. Nu-l urăsc.

Închizătoarea poșetei pocni peste plicuri. David i-o așeză pe genunchi.

— De cînd prima oară am vrut despărțirea, de atunci vroiam să moară. Al doilea an. O mare rușine, divorțul. Deloc nu se putea — fără justificări, fără motive. Nimeni să mă susțină. Nu aveam 17 ani. Nu am avut curaj să insist la Ana. Și rușine... Pe urmă... pe urmă, am crezut că pentru copii nu trebuia să mai exist. Pe urmă... pe urmă, Ana m-a deșteptat... Pe urmă, am fost roasă de ură, așteptînd de la Catrina, n-am mai așteptat, am înțeles că trebuia să-mi mențin verticalitatea psihică. Ura mă devora. Fără sațietatea răzbunării, fără un gest, uite, un gest ca ăsta, apăsă cu amîndouă mîinile pe geantă, ura ricoșa înspre mine. Într-un fel, atingeam aproape ridicolul, pentru că știusem îndată că numai moartea lui mi-i va aduce, gîfîi puțin. Intenția, fapta, consecința trimiterii... O imagine a tinereții Anei, o imagine a copilăriei mele cînd eram logodită... Trece peste umilința eredității *de mine* însămînțată, trece, mizînd pe consecința șocului care ar fi putut să-mi fie fatal. Dispariția mea îl va ușura, numai dispariția mea...

— O încercare de îndreptare, o dorință să liniștească temeri în privința copiilor, sînt excluse pentru tine deci, o întrerupse David, așezîndu-i-se în față.

— Ciudată presupunere, David, şi tu ca Matei. Anei adresată, fără un cuvînt ? Pricepi, fără nici un indiciu, ca să nu-i găsim. De ce vă închipuiţi că am nevoie eu de menajamente ? se irită.

— Nu-mi va trece prin cap niciodată asta, îi atinse braţul. Nu-l cunosc, întrebarea era doar informativă. Nu i se poate da de urmă, are copiii, o versiune desigur a născocit uşor pentru ei. Nu mai rămîne decît ipoteza sau concluzia că te urmăreşte cu ura.

— I-a furat, se ascunde. Nu pot fi sigură că mă urăşte. se îngîndură brusc. Ce simţămînt să aibă încă loc în teroarea de care este el încolţit ? Trăiesc înfăşurată în flacăra nădejdei eu, în concentrarea aşteptării vestei de moarte. Ea mi-i va aduce mai repede decît vîrsta liberului lor arbitru. Orice le-ar fi spus, orice ar fi inventat, nu vor accepta faimoasa formulă „onoare spălată în sînge". Sînt covîrşită de trecut. Pentru ei, trecutul va însemna numai despărţirea de mine. Povara le va fi viitorul. Cu teroarea lui trăieşte şi el. Poate că încă nu au întrebat... Dar de la vîrsta de 13 şi 14 ani, vor trebui să afle, doar în junglă dacă ar fi n-ar avea cunoştinţă de alţi părinţi despărţiţi. Fotografia asta nu din junglă a fost trimisă. Poate că mintea începe să i se tulbure... Mai bine pentru el. De ce să-l mai urăsc ? Nu le-a putut sacrifica patima lui, asta o să-l condamne în inimile lor. Nu mai pot, să nu mai vorbim despre tot, David. Nu o distrug, mă întăreşte, pentru mine fotografia este un semn, trimisă aşa.

— Viitorul tău prinde puteri cu fiecare zi ce trece, ţi-ai luat, nu ţi-ai părăsit copiii, ai fi putut şi n-ai fugit. Anii te-au apăsat, dar a urcat şi vîrsta lor. Li s-a lărgit orizontul, dar nu pot să uite că *de lîngă tine* au fost smulşi. Lasă trecutul să se înece în apele lui negre, adăugă, văzînd-o clătinînd din cap, din nou răscolit de aparenţa ei fragilă, briză primăvăratecă, ascunzînd uimitorul mănunchi de voinţă.

— Trebuie să plecăm. Şi să-ţi spun, dă-mi mîna, să am curaj, surîseră ochii. Pînă adineaori, nimic nu m-ar fi abătut din hotărîrea de a pleca mîine la vie. Definitiv. Nu te încrunta, nu mai suportam.

Îi luă mîna între mîinile lui.

— Nu pentru hotărîrea ta mă încrunt. E peste puterile mele să înţeleg cum ai suportat ziua asta. Graba

spre singurătate era firească. Dar la vie, acolo, tu nu te vei duce decît cînd îi vei lua cu tine, să le-o amintești. Făgăduiește, acum, tăriei din prietenia noastră, că *niciodată*, nici *o hotărîre* nu vei împlini înainte de a mi-o spune. Nu ca să te împiedic. S-o *știm împreună* dinainte. Făgăduiește.

— Totdeauna, făgăduiesc, vroise să rostească apăsat, și glasul șoptise numai, hotărît, dar ca dintr-o vinovăție mărturisită. Fruntea lui David devenise roșie, trăsăturile alterate. Își trase mîinile, se ridică și trecu în sufragerie.

— Să nu-i vorbești mamei despre vie, veni liniștit înapoi, nu o tulbura și pe dînsa.

— Stai aici încă, David, am să-ți spun iar. Ai auzit, am rugat să mă aștepte Matei, el m-ar fi dus mîine. Mi s-a întîmplat ciudățenia din obrazul meu. Sub batista ta am înțeles. Cum să-ți spun... simt ca o decorticare a obsesiei, oroarea de gîndurile oamenilor despre mine, despre drumul meu de viață. Poate după ce am tăcut, puțin poate și președinta cantinei, de acolo, fără să știu, începuse decorticarea într-un fel. Sînt umilită. Drumul... sfîrșitul lui. Au stat alături în mine cu frica înjositoare ! Mi se păruse că sînt străină de mine după ce vorbisem. Dar, *frica* devenise de mine străină. Un rîs scurt răni gîtlejul. Nu, la vie nu mă voi duce, am simțit că fără tine, fără doamna Varvara, acolo m-aș prăbuși. Nimeni nu mi-a fost, nu-mi va fi ce însemnați voi pentru mine. Dar destinsă, lîngă tine sînt, asta de la început o știi. La facultate, însă, nu mai intru.

— Ultimele luni pînă la licență ? Spuneai de frică ? Înjositoare, nu. Omenească, însă în adevăr nepotrivită cu ce ești. Acuma, semeni definitiv cu tine. Cum să pierzi tot anul ?

— Acolo, nu ; e altceva. Nu pot acolo, inutil să insiști. O să-mi dai să lucrez acasă.

Îi fu milă încă s-o mai răscolească.

— Bine. La anul o să-ți fie mai ușor, cu materia toată aproape știută. Să ne sfătuim acum puțin. Pînă vine Varvara, aș vrea să te duci într-o stațiune, undeva, dar printre oameni, pensiune sau hotel ? Lasă-mă să continui. Înțeleg prin asta să-i vezi, să-i auzi, oamenii, nu să te alături lor. Schiezi cumva ? asta ar fi binefăcător. Îți trebuie o schimbare de climă, de climat. Ești slabă, palidă...

— Numai patinajul părea, era inofensiv, se uită în sus. Asta știu. Ascensiuni, de multe ori. De la Urlătoare începeam, cu Tudor, cu alții... Numai de acolo știu drumul în sus, coboram tot acolo. Pe un vîrf de munte... Marea, nu era permisă. Prăpăstiile mă înspăimîntau, mă atrăgeau violent. De ce vidul mă atrage ? vidul... Nu, nicăieri nu plec. Cu voi, aici, rămîn.

— Foarte mulți au atracția vidului, e știut. Nu te opri la asta...

— Sînt sănătoasă, nici tu nu te opri la asta. Dar pînă la o mașină, acum nu sînt în stare.

— Cine te-a recunoscut la bancă ?

— Dactilografă, am auzit-o întîmplător. Ține minte, David, i-am spus că îmi ești naș. Să-mi dai și adresa celei cu ochi flămînzi.

Îl văzu trăgînd sertarul scrinului liliputan de la capătul canapelei, îl auzi deschizînd ceva.

— Apleacă puțin capul înspre mine. „Niciodată să nu uiți că întîi conștiinței tale ești dator să răspunzi", mi-a spus mama cînd împlineam șapte ani. Nici noaptea nu-l scoteam de la gît. Dar mai departe de douăzeci de ani nu s-a mai putut, mă sugruma. O să-ți poarte noroc. Lănțișorul șovăi, și i se așeză pe piept un dreptunghi din două plăcuțe de aur suprapuse, ca două coperți gravate în caractere grecești pe cele patru fațete.

— Cum ți-a ajutat ție ? apăsă încă odată gămălia de smaragd care deschidea plăcuțele.

— În cel mai miraculos noroc. M-a împăcat cu mine, luă farfuria cu ceașca de cafea. Mă duc după taxi, te îmbrac cînd mă întorc, rămîi așa.

Își strecură lanțul sub bluză ; ghici. Nu-l mai auzi plecînd. Choralul de Bach intrase în odaie. „Tu ai partea mai ușoară"...

. . . . . .

O găsi îmbrăcată.

— În fiecare sîmbătă te duci la concert ? întrebă coborînd susținută scara.

— Numai dacă mă atrag programul, dirijorii, soliștii. Sîmbăta asta puneți-vă capacele voastre pe urechi. Recital Beethoven, pianist străin.

— Nu mai mi-e frică singură, Ana trebuie însă să te cunoască în seara asta.

— Sînt emoționat s-o văd, ar fi trebuit să-mi spui în casă. Ți-au și umezit părul, adăugă David, și se îndreptară spre mașină.

Ningea. Ningea plăpînd, zăpada încă nu simțise frigul. Xena întinse palma deschisă. Transparenți, fără consistență, fulgii mîngîiară în trecerea răcoroasă de o clipă, pieiră, ca un adio pentru pămînt.

— Acum două luni, ce hotărîți mă așteptau...

Se lăsă dusă ca fulgii de zăpadă, spre ceva nou, fără formă, încălzindu-i sufletul veșnic cutremurat de aceeași întrebare.

— Îți purifică gîndurile, nu-i așa ? rosti David.

Viscolise din senin trei nopți, a treia dimineață oamenii păreau uriașe pete negre într-un joc necunoscut, sclipind alb. Îi mișcau strîmb poleiul sub picioare și vîntul mai pîndind la colțul străzilor. Apoi, gerul încremenise două zile și două nopți văzduhul, pînă sîmbătă dimineața. De la unsprezece, sulițele dinspre streșini se subțiau străveziu, pocnind în cîte o căciulă imprudentă, ori în băltoace înveselite de soare. O trezise monotonia repetării încăpățînate a sunetului pe gresia balconului. Dormise. După plecarea lui David, de seara pînă în dimineața, și îndată după masă nu-și putea ține ochii deschiși. Dormise somn greoi. Matei o deștepta pe la șase, doar cîteva minute rămînea, sorbind în picioare ceaiul pregătit de Ana, și pleca de teama mașinii acoperită de zăpadă.

Și telefonul meu e deranjat. Vă rog trimiteți prin băiat un cuvînt. Dacă ați rămas în pană de păcură, trimit radiatoare electrice, orice este nevoie. Nu uitați recitalul de astă seară.

Omagii,
David.

Liliac alb peste coșuleț cu struguri sosiseră cu un comisionar, primit dimineața de Ana. Se uită în oglindă. Se strîmbă. Ochii umflați în obrazul îngălbenit de două nopți nedormite. De joi. Colcăia veninul...

Încremenit rămăsese David în fața Anei. „Știu că nu ne vom spune la revedere", îi întinsese mîna Ana. „Dar nefiind inițiată, puțin mă tem de teoria dumitale, și pentru

că uneori cuvintele sînt copleşite de sensul pe care vor să-l exprime, mîinile ne vor cunoaşte la început". Se înclinase tăcut şi ceruse. David îi ceruse ajutor ! „Xena, trebuie să spui că nimic nu ai mîncat. Doar o cafea, doamnă", se priviseră apoi în ochi, văzînd-o îndreptîndu-se spre Matei. „Tu să-mi dai ceva să dorm, Matei".

Plecaseră amîndoi, aproape îndată.

„Pînă seara, poate se vor desumfla ochii". Se uită pe fereastră. Pe marginea trotuarelor, caraghios ca într-un decor neizbutit, zăpada cădea în paftale mari din copaci. Crengile se răzleţeau într-o dantelă parcă anume zdrenţuită la întîmplare. Veninul... Cum se stingeau lămpile în casă, era un animal hărţuit între foame şi groaza de cuşcă. Noaptea era inflexibilă. Nici un somnifer nu fusese eficace, nici o lectură nu abătuse gîndul. Veninul... În beznă, se întindea ca un sfredel în ea, un antagonism urît îi invada creierul. Aprindea, reîncepea fugărirea de la sertarul în care o aştepta, înspre uşa care îi poruncea să se regăsească. Adormea doar cînd încerca lumina să vibreze în dimineaţă nouă. Se trezea obosită, întruna cu Ana în preajmă, ziua prea scurtă trecea, liberată numai de tensiunea intrării la cursuri.

— Dacă revine tonul şi David telefonează, spune-i că am adormit. Neapărat vreau să intru cum s-or deschide uşile. Nici Matei să nu ştie...

Plecase. Ana coborîse şi ea, deschisese şi încuiase la loc cutia goală de scrisori. Pînă la poartă o ţinuse strîns de mînă. „În locul tău, nici eu nu aş fi riscat alt moment neplăcut la facultate. Reluarea în toamnă o să aibă distanţa de partea ei". Numai în dimineaţa aceasta îi spusese Anei toate avatarurile de luni. „Nu uita să-ţi laşi peste rochie lanţul. îţi şade bine aurul şi se potriveşte pe catifea, i se uitase Ana drept în ochi. Spune-i lui David ce zvelt rămîne liliacul pe scrinul meu". De cînd nu o mai sărutase pe Ana ? „Oboseşte acum răul de noi, cînd ţi-am mai spus-o eu ? Ai încredere".

Nu era încă nimeni în grădina Ateneului. De cîteva ori străbătu încet faţada pînă se aprinseră înăuntru luminile. Urcă treptele şi nu se mişcă din dreptul primei uşi, cu spatele spre grădină, cu biletul pregătit în mînă. „Ce hotărîtă e lipsa de emoţie în mine", se gîndi, auzind în urmă paşi apropiindu-se pe scări. „Aş fi în stare să cobor la un telefon, s-o liniştesc pe Ana."

Şi la vestiar, şi sus, intrînd în sală, realiză iar ce tîrziu percepuse, în teama de oameni, crusta de indiferenţă în cruzimea sincerităţii lor trecătoare. În ultimul rînd, sub loja centrală, îşi ocupă imediat locul, în cap de bancă. Picioarele le simţea reci. Nu-i plăcuse să-şi încalţe şoşoni. Nu ştiu dacă frigul de afară era pricina, ori agitaţia să surprindă uimirea şi bucuria în obrazul lui David.

Nu privi decît înainte. Prin cele două uşi de lîngă scenă, obişnuiţii concertelor se revărsau înaintînd, întîrziind unii în picioare de vorbă, ştiindu-şi locurile, alţii căutînd ori îndrumaţi de plasatori. Din spatele ei, în dreapta şi în stînga, zgomotul grăbiţilor pe scările spiralate de marmură se atenua în clipa pătrunderii în culoarele dintre stalurile laterale şi cel din mijloc. Locul lui David nu putea fi decît tot un cap de rînd, jos. Cu neputinţă să nu-l zărească imediat ce ar fi în sală. O singură dată fu nevoită să lase liberă trecerea unui grup de trei tinere în rîndul ei. În picioare, se uită înspre loji, înregistră ţinuta pretenţioasă în primul rang, se reaşeză subit neliniştită. Mai erau mai mult de zece minute, dar sala era deja ticsită, un plasator aducea două scaune suplimentare lîngă primele rînduri. Ce sigură aşteptase. Ce-i pregătea accelerarea neplăcută a pulsului ? Imprevizibilul din misterul vieţii lui l-ar fi dispărut iar ? Atinse şi părăsi iute talismanul din lanţ. „Ca spălătoresele, dezbară-te de superstiţii", se nemulţumea Ana, văzîndu-i ceaşca de cafea răsturnată pe furiş, în vremuri. Îşi întinse mult picioarele sub fotoliul din faţă, aplecîndu-şi capul, încleştă mîinile pe poşeta mică, aurie. David înainta chiar spre marginea din stînga a scenei, marginea stalului central, marginea ei. O recunoştinţă de copil îi coloră obrajii. Îl va uimi în pauză. Îl văzu din spate, îl văzu refuzînd programul şi închizînd mîna omului peste ce-i dăruise. Îl văzu aşezîndu-se în rîndul şase, la capătul băncii. I se păru că nu mai poate răsufla. Un păienjeniş încerca s-o împresoare, s-o izoleze de toată pregătirea acestei seri. Plecă spre locul Catrinei.

— Tigrule !

— Şi tu, făgăduieşte şi tu că nu vei pleca niciodată fără s-o ştiu dinainte, şopti desmeticită, înălţîndu-şi ochii spre uluiala lui David.

— Puiule ! o înlănţuia, sărutîndu-i fruntea Costache, fără să-i dea drumul.

— Puiul, puiule, o luă de gît şi Viorica, apropiindu-şi capul blond de umărul ei.

— Prietenul nostru, David Karibian, despre care v-am vorbit, surîdea febril Matei.

Ţîşniseră pe rînd, încercuind-o, grup şoptitor lîngă locul Catrinei.

— Fericit să vă fiu prezentat, doamnă. Fiindcă vă cunosc, rosti grav David. Patru muritori fericiţi în seara asta, adăugă, neluîndu-şi ochii din lacrimile Vioricăi. Şi recunoscători, se întoarse spre Xena.

Clătinară din cap. Costache îi mîngîie părul, îi dădu drumul. Toţi amuţiţi.

— Acuma, plec, mişcă buzele, îşi apăsă obrazul de urechea Vioricăi, nu mai putu să spună nimic.

Se întoarse la banca din fund, un pas lateral, şi dispăru repede pe scăriţă.

— Ocupaţi-vă locurile, vă rugăm, se auzi din sala încă zgomotoasă.

— Eşti ca un portret de demult, îl auzi pe David în spatele ei, privind-o în oglinda mare.

Îi surîse, surîsul ei, mereu la hotar de suferinţă. Îl luă de braţ.

— Ai coborît mai repede decît mine, de ce nu ai rămas în sală ? Poţi să rămîi cu mine ?

— Toţi trei, pentru asta m-au trimis.

Ieşiră în stradă. Ieşiră la liman.

— Ţi-ai închipuit că te las să pleci acasă singură ? Ne urcăm repede într-o maşină. Iarnă, şi eşti numai în pantofi.

— Nu acasă, încă nu. Du-mă într-un restaurant, te rog.

— E un impuls subit ? Efectul acestui cer care seamănă cu rochia şi pelerina ta de catifea ? Xena, îi ridică bărbia cu degetele fine, milostiveşte-mă cu toate deodată, dacă mai ai surprize.

— Du-mă întîi. Ajută-mă să am...

Se întristă în bucuria lui strălucitoare. Şi rugămintea, şi tulburarea profundă lîngă Costache şi Viorica reflectau în ei alt sens decît cel din care izvorîseră. Tot ce nu exterioriza concret timiditatea ei, ori un fel de avariţie, poate inconştientă, pentru autocunoaşterea în adîncuri, lua forma unei amăgiri, minciună atrăgătoare uneori — oglindind-o altfel decît singură se ştia. Costache, Matei, Viorica — nici unul nu-şi mai amintiseră că lîngă locul Catrinei erau

opriți. Își văzu viața parcă fragmentată, prin ceea ce însemnase și în spiritul altora. Nu exista numai prin propria ei individualitate. Un aspect al ființei ei pierise odată cu dispariția celor care o trăiseră ? Amintirea redase Catrinei clipa vie, care se tulburase în indiscreția dureroasă a regretului incapabil să se resemneze.

— Ai o pasiune pentru glugi ?

— Influența Anei. De cînd eram copil știam ce-mi stă bine, îl văzu din coada ochiului rîzînd fără glas.

Erau superficiali. Era nevoie...

— Mergem la Capșa, îți convine ?

— *Văd* că ajungem la Capșa. Cum să știu dacă locul îmi convine... E ger, o să fie înăuntru cald. Ce ai luat ? îl surprinse punînd ceva în buzunar.

— Mentă, să mă abțin puțin de la țigări — îi desprinse brațul și deschise ușa.

„Mentă", răspundea în fugă Catrina, camuflînd cutiuța. Își adună strîns pelerina pe trup.

— Xena ! Doamne, Xena ! țipă de lîngă garderobă o tînără femeie, lovindu-se de David și azvîrlindu-se spre Xena. Xena ! hohoti deodată, cuprinzînd-o cu brațele, tocmai acum, ce ghinion, ce ghinion !

Doi bărbați, portarul și fata dintre paltoanele cuierelor rămaseră în loc, amuzați și curioși. Impasibil, David se rezemă de masa telefonului, concentrat asupra expresiei Xenei. Consternată, figura răsărise din gluga dată pe spate.

— M-a adus soțul meu în București cînd am știut, și n-am dat, n-am dat de tine... Nu ții minte că ne mutasem la Constanța ? Ce ghinion, ce tînără ești, uită-te la mine...

Debitul era atît de rapid, sincer dezolat, nimeni nu mai zîmbea în fața lor.

— Ești Magda ! pe fața Xenei tremură înduioșarea. Ești Magda ! repetă încet, scoțîndu-și mîinile din pelerină, și o scrută întreagă, ținînd-o de umeri. „Ce zveltă și frumoasă la patruzeci de ani a rămas Viorica", se umbri puțin privirea.

— Sînt aici, în hotel, și pleacă trenul la nouă, ce ghinion, după douăzeci de ani, așa să ne vedem ! Spune-mi adresa, ai telefon ? te chem mîine, să ne înțelegem. De cinci zile sînt aici, ce ghinion, ce...

— Caută-mă în carte, am telefon, liniștește-te, îi trecu mîinile peste lacrimi, și se pomeni cu batistă de la David.

Seara să mă chemi, la același nume, opri întrebarea pe buzele tremurînde. Să nu pierzi trenul, o sărută Xena.

— Scuză-mă, domnule, mi-am pierdut cumpătul, de cînd aveam opt ani nu ne-am mai văzut și... scuză-mă.

— Nimic mai firesc, doamnă, vă rog. Pot să vă ajut ?

— Mulțumesc, am taxiul în stradă. Bună seara, trecu la ușe, jenată, fără să-i mai privească.

— Geanta, doamnă, întinse garderobiera mîna.

Xena o luă repede.

— Te conduc la mașină, îi cuprinse umerii și ieșiră amîndouă.

— Hazardul, marele necunoscut, deschise puțin bratele bărbatul mai vîrstnic, uitîndu-se surîzător la David. Avem masă rezervată, *mon cher,* vorbi spre celălalt. Intrară înțepeniți în restaurant.

— Ești mînjită cu roșu, așteaptă, rîse David dispărînd și revenind cu un șervet umezit la un colț.

— I-am lăsat batista, plîngea prea abundent, își frecă gînditoare Xena obrazul.

Puține mese erau ocupate. Negrăbit, David o ținea de mînă, simți capetele întoarse în urma lor.

— În fundul sălii e masa mea obișnuită.

— Cum, obișnuită ? Aici mănînci zilnic ?

— De trei ori pe săptămînă, seara. Telefonez să-mi fie reținută cînd se nimerește să merg la concert în alte seri. Te simți bine în locul ăsta ? lîngă tine sau în fața ta să stau ? Xena, își luă loc în fața ei, a fost premeditată dorința asta ? își puse tabacherea și bricheta lîngă tacîm. Fiindcă...

— Ana nu știe, nu poate bănui că sîntem împreună aici. La concert mă știe, de luni îi spusesem. Se poate telefona de aici ?

— Sigur. Numai să funcționeze al vostru. Pînă viu, ocupă-te de listă.

— David. îl sili să se aplece puțin. Spune-i că *eu ți-am cerut să venim aici...* să se bucure de tot.

— Trimisesem la voi un băiat de la telefoane. Păcătosul abia la 7 a rezolvat deranjamentul, se întoarse de la telefon. Doamna Ana era liniștită. Restul, îi vei povesti tu. Ai învățat lista pe dinafară ?

— Spune-mi repede ceva, să par că te ascult. se uită toți la noi. De ce sînt numai bărbați aici ?

— La ora asta, celibatarii sînt obișnuiții sîmbăta. Melomanii, după concerte, iar cei de la spectacole năvălesc după căderea cortinei peste ultima scenă. Ce ai hotărît ?

— Nu știu să aleg, dă-mi ce crezi. Strugurii tăi i-am mîncat astăzi, îi întinse lista. Nu am fost niciodată singură cu un bărbat într-un restaurant, David. Și niciodată nu mi se părea ceva mai greu decît să am inițiativa și să întrețin o conversație cu un bărbat singur lîngă mine, chiar într-o adunare de cunoscuți.

Destinsă, figura i se împlinise în obișnuința tristeței ei nedisimulată acum, dăruită. Privirile lor se întîlniră, se mărturisiră în aceeași singurătate. Pentru a doua oară de cînd o cunoștea, într-un prilej de intensă bucurie în prezența ei, bărbatul avu aceeași insuportabilă presimțire a unei despărțiri.

— Îți șade bine aurul. Pînă în seara asta, nu te-am văzut îmbrăcată în catifea. Nu te preocupa de ceilalți, naturalețea ta i-a lămurit că avem o durată în tovărășia noastră.

— Naturalețea ! Cît ai lipsit, m-am abținut cu greu să nu trag draperia asta din spate, să mă ascundă.

— Știi așa de bine să te închizi în tine, ce îți displace nu te poate atinge. Deci, acum ești în largul tău. Să vedem cum te hrănesc. Chiar în Anglia dacă am fi — acolo excentricitatea o întîlnești la tot pasul — capetele tot s-ar imobiliza o clipă la o astfel de apariție, *tu* lîngă mine... Cum vrei să reacționeze balcanismul nostru ? — inofensiv, de altfel. Fii sigură că numele meu e scris acum în mintea lor pe o lesă de cîine. Am vorbit destul ca să pari interesată ? lăsă lista pe masă. Tu vrei să-mi spui ceva...

— Exact vorbele Anei le-ai repetat, pentru aurul de la tine.David, ai putere și la telefoane ? Ești tu foarte bogat ?

— Am puterea mincinoasă a banului, vorbi rar, fericit s-o poată privi în timpul frazelor lungi. Ce înțelegi, ce înglobezi tu în bogăția materială ?

— Dacă de trei ori pe săptămînă vii aici, poți să mă iei cu tine ? Dar seara, și vreau șampanie.

Își aprinse lent o țigară, se uită în jos, se uită în ochii ei. Ar fi vrut să fie sigur, din sala concertului să persiste reacția. Greși.

— Sper să-mi iei apărarea față de Varvara, la întoarcerea ei. Dar nu-ți torn șampanie, decît după ce vei mînca ceva. Tigrule, m-au înduioșat amîndoi în sală. Erai tulburată, însă, înainte de ei, de ce ?

— Pentru tine venisem, să te bucuri. Întîrziai. Te rog, toarnă-mi acum. Atît de rău îmi părea să fi dispărut, după obiceiul tău misterios. Nu-i văzusem înainte, dar știam că trebuie să fie la concert. Sînt abonați, din totdeauna. M-au emoționat, dar foarte agitată din pricina ta eram. Sorbi șampania cu voluptate. Nu te vreau integrat în ei, în ce *sînt ei* din *ce a fost,* scăpără și se îmblînzi îndată. Cum să-i spună frica ? Frica grozavă că locul lui în locul Catrinei ar însemna, poate, același destin în viața ei ? Dispariția care din nou ar lăsa-o descumpănită și fără putere de redresare ? Descoperi și apucă sticla înainte s-o împiedice David, își turnă. Arată-mi menta, David.

— Ce să arăt ? A !, era ultima, nu am alta. Mi-a plăcut cum îți spuneau „puiule", dar acum avem treabă cu icrele, mulțumi din ochi bătrînului chelner care îi servea. Astea moi ți-au plăcut la Varvara, norocul meu că bănuisem. E un diminutiv nou acest *puiule* ?

— Era un nume pentru ei, diminutivul mă reprezenta pe mine, mi se potrivea în diferența mare de vîrstă.

Tăcură, urmărindu-și reciproc aparenta absorbire în fața farfuriilor.

— Aproape toate mie mi le-ai dat. Nu regret, tu e mai bine să cinezi frugal. Te abții, sau îți este indiferent ?

— Nu mă abțin deloc, tot nu aș ajunge la un rezultat. Îmi distilez întîi efectul exploziei de tandrețe a celor care nu au încetat de a te iubi. Știi ce m-a scuturat cel mai mult ? ca și pe tine, dealtfel... Ghinionul... prieteniei care numai adevărul din ziare l-a cunoscut. Acea dragoste a copilăriei, acea nevoie neînfrînată de a-ți fi alături în catastrofa de ziare relatată, aceea din ziare, repetă David. Luni... și astăzi, sîmbătă, continuă cu același glas scăzut, fără să se uite la ea, fără să întrerupă gesturile pentru ea atente. Și cei doi, înainte de a-l ști acel adevăr, nu te îndepărtaseră din inimile lor. Dar te cunoscuseră, te cîntăriseră poate, asta nu știu... Din clipa *ghinionului* ești înecată în frumusețe, o privi în fine.

Dar Xena tăcea, atentă, serioasă, încă suspendată în așteptare.

— Ghicești. Da, mai am să-ți spun. Îți cer ceva. Pe urmă îți trec rîndul, le văd în ochi, dar se zbat și nu e chip să le citesc întrebările tale. Uite. Într-o pasiune nefericită, doar cel slab nu știe că chinul de viața lui, și nu a celuilalt, a fost generat. Nu, nu te aduna din noi. Nu crede că va fi nevoie de prefaceri. O singură privire în tine. Ești cea puternică. Desprinde-i, nu o mai părăsi din ochi. Desprinde-i într-o singură așteptare. A lor. Cealaltă este o diminuare spirituală. Sosește peștele. Pentru desert ne vom hotărî după ce mănînc și eu. Mai fumezi ? am în palton două pachete pentru dumneata, îl apucă prietenos de încheietura mîinii pe bătrînul chelner. Cred că e bine să mai frapăm o sticlă.

— David, vreau să-mi spui dacă atunci cînd dispari este necesar secretul, întrebă fără să-i răspundă rugăminții lui.

— Nu dispar, și nu e secret, zîmbi curios. Plec în interes de serviciu.

— Atunci, promiți că-mi vei spune înainte.

— Nu promit, uneori se întîmplă să nu știu nici eu decît strict înainte. Dar dacă e timp, sigur că te anunț.

— David, șopti atentă în jur, utilizează-mă, dă-mi o misiune, o însărcinare. Pune-mă la încercare, o să vezi, se aplecă peste masă.

— Începe nisetrul, rîse înveselit. Tu mănîncă, eu investighez.

— În adevăr, vreau să-ți ajut, mă știu în stare.

— Să răspunzi la o singură întrebare, a doua, și repede. La cea dintîi, indispensabilă și cea mai importantă, am răspuns eu acum pentru tine.

— Cum ? ! așeză furculița înfiptă în pește.

— Nu iubești oamenii, Xena. Fără iubire pentru semenii tăi, nu poți să fii utilă.

Xena îl cercetă pătrunzător.

— E mai grav. Din nefericire nu-mi sînt indiferenți. Iar cei care ar avea de mine nevoie, le-aș fi aproape.

— Bine. Presupunînd că din această clipă e un reviriment în sentimentele tale. Presupunînd... Ești liberă să nu ții seamă de libertatea ta ?

— Ești, deci, veșnic amenințat, împinse farfuria în mijlocul mesei, își aruncă dintr-o mișcare părul spre spate. Nu mă fixa așa, răspunde-mi. Dar orice ai răspunde, de neliniște nu o să scap. Ce o să mă fac eu ?

— Ce imaginativă ! Aproape trei ani, o singură dată am lipsit. M-am jucat puțin cu tine, își turnă și el șampanie, pentru că Varvara îmi spusese că aveai bănuieli ciud... nepermise. Atîta tot. Bău. Ce o să faci ? Să te apuci să lucrezi pînă cînd îți vei reîncepe anul pe care îl pierzi acum la facultate. Ai disciplina voinței tale, cînd o vrei și cînd tu crezi că e necesară. Îți lipsește disciplina muncii în colectiv. Deocamdată o să traduci, va trebui, însă, să te pliezi unui lucru organizat și nu în funcție de stări pur personale, nervi. O să-ți aranjez să fi încadrată pentru colaborare externă, cu obligații de strictă respectare a termenelor. Nu încă, așteptăm pe Varvara. O să-ți fie ușor, cu materia aproape terminată în ultimul an, să ai și această activitate. O să-ți facă alt grătar, mîncăm împreună acum. Ți-am ținut o adevărată prelegere. Hai să ne liniștim.

— Nu comanda alt grătar, îmi place și rece. Te aștept, dar toarnă-mi. Îngrădită între ore de birou, cînd aș simți nevoie liberă să fiu, nu voi fi în stare. Dar vorbea fără animație, era dintr-odată stinsă. Am promisiunea, în orice caz, a înștiințării prealabile cînd...

— Xena, poți tu să-mi spui, întrerupse blînd, ce sîntem, în fond, noi pentru tine ?

— Înviere, rosti simplu, dar mirată, cu limpede lumină în ochii adînciți de emoție.

Pe chipul lui David unduiră atît de subtil fericirea și suferința, singură clipă în slăbiciune... Xena își lăsă șervetul să cadă, se aplecă să-l ia. În adorația lui David, sacrificiul renunțării care îl îndepărta de ea îi fusese deodată intolerabil. Absurd, necontrolat simțămînt în inima ei.

— Îți încredințez o taină, păstrează cu sfințenie ce-ți spun acum. Am dispărut atunci pentru că m-am lăsat să fiu descotorosît de o panglică groasă de seu care îmi căptușea burta. Misterul...

— Încerc încă să fiu definitiv aderentă propriei mele extravaganțe, David. Nu-mi place să-ți închipui că pot fi maleabilă pentru cele fără nici un sens. Dacă e o dorință să ștergi cu o astfel de glumă tulburarea acestei prime extravaganțe — trec de la o extremă la cealaltă — ne strici seara.

— M-am întors ca un fulg, și nu ați clipit măcar, urmă David, fără să zîmbească. Atunci, de ce m-aș lipsi de plăcerea bunătăților ? Te rog încă odată să păstrezi asta pentru tine. Varvara ar fi mortificată să afle că ochiul ei nu a

sesizat imediat circumferința totuși diminuată, iată de ce între noi doi să zacă cicatricea mea, încă dureroasă la modificări atmosferice. O scrută sfios și temător. Revenirea amintirii fostului jurat se lega de întoarcerea lui la Varvara, dar mărturisirea operației fusese o imprudență. Suferi în fibra cea mai profundă a dragostei lui. Xena rămînea tăcută, fără un gest, fără o privire asupra lui. Tigrule, de ce numești extravagantă hotărîrea asta înțeleaptă ? Tu ai darul de a tăia în carne vie, își alese o țigară, o aprinse, era singurul mijloc să ieși din sălbăticiune. Glumă am încercat eu vreodată cu tine, chiar înainte de *toate* ?

— Trebuie să mai beau, David, îmi torni cîte puțin, de ce ? nu mă amețesc.

— Tigrule, îi atinse degetele, te rog, dă-mi să-ți păstrez eu plicul.

Cu ochii aproape închiși, clătină încet capul.

— Vine Matei. Niciodată să nu uiți : tu cunoști un Karibian de la Varvara, director, colecționar, spuse foarte repede și încetișor David, adică adevărul, sfîrși apăsat pe ultimul cuvînt. Uite, impulsivul nostru doctor, se ridică. Ghicesc cum ne-ai dat de urmă. N-ai stat pînă la sfîrșit la concert.

Pe canapea, Matei luă între mîini capul Xenei, o sărută pe amîndoi obrajii, întinse mîna lui David.

— O să aflăm în ziare mîine cum a cîntat pianistul. Data viitoare sînteți musafirii mei. David, comandă o sticlă, sînt fericit, ce vreți... Am telefonat în pauză Anei să știu cum ai ajuns, se uită la profilul nemișcat al Xenei. Mi-a spus, nu am rezistat, iată-mă. Tu poate vrei să pleci acum, se aplecă s-o vadă în față.

— Nu, nu, își trecu mîna sub brațul lui. Pînă la ce oră putem rămîne aici, David ?

— Pînă cînd vrem, privi îngrijorat frica în adîncul ochilor negri.

— Pînă cînd vrem, mîine e duminică, și eu vă duc acasă, le turnă Matei șampania. Cu o mînă o luă de gît pe Xena, cu cealaltă înhăță paharul plin din fața lui.

De la mesele apropiate, surîsurile fals discrete întîrziau spre chipurile lor.

— Te-ai sculat acum ?

— De mult, m-a trezit o grije grea.

— Altă grije ! întoarse David capul. De ce nu m-ai sunat ?

— Era timpul meu, tot veșted. Din somn uneori e vestit pustiu.

— Atunci, alteori...

— Alteori, îmi uneltește.

— Persiști în existența asta de atîtea luni. Rămîne ceva precar, cu flux și reflux de febră, care e disgrațios, pentru care nu ești victimă, ci vinovată. Și pentru care trebuie să găsești o soluție.

— Datoria mi-o fac. Înainte de termen ți-am dat amîndouă lucrările.

— Mă refer și la efectul nociv al inversării timpului pentru somn și lucru.

— Am încercat să fumez, pînă la greață. Nu prind gustul tutunului. Preferi să beau, David ?

Nu-i răspunse. Se uită în jurul lui. Mobilele vechi, perdelele, covoarele erau orînduite cu un potențial de simpatie între ele, imprimînd încăperii o armonie în care viața continua să vibreze în tristețea ei activă. Atît de expresiv în severitatea tinerească, capul de bronz părea că cere răspuns unei nedreptăți. Se ridică.

— Camera ta poți să mi-o arăți ?

— De ce ? Acolo, timpul răstoarnă orele.

— Viu să te iau ?

Nu. Plecăm toți de la doamna Varvara.

•

— Semeni adevărat cu un colecționar tremurînd de frică să nu i se spargă cupa delicată în mîinile neatente. Și, știi, îl sfredeli Varvara trăgîndu-l la fereastră, Xena pierde nopți, și gălbejiți obrajii tăi sînt. Niște caraghioși sînteți amîndoi, tu și doctorul. Ori poate aveți predispoziții masochiste. Degeaba rîzi, se căzni răstită, întorcîndu-se să nu o vadă voioasă. Am rămas cu gura căscată, văzînd-o la aeroport alergînd dintre voi spre mine. La Capșa, de trei ori pe săptămînă, cîteodată încă mă minunez. Nu mai vine la Ateneu ! Nu mai vine, are chef să

asculte de acasă. Îți scormonești pricini să te știi îngrijorat, la fel și doctorul. Joacă și cărți, două nopți, ori trei. Ei și ? Poate se reface ca o plantă, întărită de gunoiul-pocher nimerit în pămîntul care o susține. E prea gravă rana vieții ei, ca să te încurci în scrupule burgheze. Ce crezi ? n-aș avea poftă să-l învăț ? Perspective de analiză în gama expresiilor partenerilor. Sînt sigură, mai ales în plăcerea asta s-a prins Xena. Haide, nu mai fii belfer. Dați-i pace fetei. Uită ce este, între jucătorii ceia bătrîni, rîde cu alt rîs decît al ei la farsele cacialmalelor mai nevinovate decît viața. Obosește acolo, apoi poate o visa de regele de pică, de... Uite cum tremură pomișorul ăla din față, din toate frunzele, ca un copil care ar învăța să umble. Rău îmi pare numai că nu cutreieră în aer liber. Nu-i mai da de lucru, poate se mai plimbă pe înserat. Plicul ăla destul o otrăvește. Asta să ne îngrijoreze : să nu cumva să-l deschidă, nu pocherul. Ceva străin de ființa ei, de aspirația ei a simțit că trebuie să facă. Instinctul ei este infailibil, dați-i pace. De ce ai venit înaintea ei ? Nu mergem la curse ?

— Să mă adăp la nesecatul matale optimism. Peste un ceas vine și Xena. Să cer Babușcăi o cafea ?

•

— Se zbate într-o tensiune fără soluție, cu fotografia pecetluită și încuiată în sertar. Cel puțin dacă ar distruge-o ! Nu vă dați seama că îi mușcă nervii clipă de clipă ? Ca medic, vă spun că greșiți. Nopțile albe îi macină sănătatea, nu faptul că joacă pocher. I-aș pune fotografia în mînă, pur și simplu. Un minut de stupoare, șocul, și liberarea. Ce pot, singur, cînd și Ana simte ca ea ?

— Nu. Xena știe de ce trebuie să reziste. Să numere în mod concret aproape opt ani trecuți, modelînd figura adolescentă cu pasta moale a copilăriei din care abia au ieșit ? Contemplarea acestei fotografii i-ar distruge echilibrul, și violența mocnind în temperamentul ei și-ar prăvăli zăgazurile. Torturată în dorința să-i vadă, înlocuindu-se cu o stare depășind noțiunea timpului, pentru că nu știe cît, cum va rezista, Xena se aruncă din ea. E învestită, tiranic, cu puterea voinței ei, dar... I-am vorbit, crezînd s-o conving de latura nedemnă în regularitatea

jocului de cărți. „Preferi să beau ?“ Nu, Matei, se trînti David ca un pietroi pe canapea, să-i dăm pace, cum cere Varvara. Degradare fizică, nici morală nu vor fi niciodată grijile noastre pentru Xena. Dar noi am devenit lacomi, se ridică sprinten. Numai o întîmplare absurdă ne-ar duce pe urmele lor, urmări cu degetul conturul colorat al continentelor pe globul planetei din spatele lui Matei. Mergem s-o luăm ? Varvara e obosită, nu vine în seara asta la Capșa.

•

— Se luminează de la trei, noaptea nu o mai chinuie prea lung. Din aprilie, obrazul și-a mai pierdut anxietatea care mă izbise cînd am sosit. Nici ție nu ți-a arătat odaia ei ? Nici o presimțire nu ai ? Poate că doctorul are dreptate totuși ? Șase luni de cînd a primit-o. Devine halucinantă... suspină Varvara.

•

— *Unde să mă duc ? E casa plină de șoapte... unde să mă duc ? o șoaptă m-a trezit... mă caută un strigăt...*

— *Visezi încă... rămîi aici. Amparo e* acolo...

— *N-auzi ? mă strigă, vino cu mine... Lasă-mă, mă strigă... mă duc și singură.*

— *Nu trebuie, de ieri nu poate să vorbească... ți se pare, mi-a spus Amparo să nu intrăm* acolo.

— *Trebuie să fiu* acolo, *vino, să fim amîndoi.*

— *Tăcere !... de ce nu ascultați... lăsați-i liniște.*

— *Amparo, se apropie cea mică, de ce mîna dreaptă doar pînă la piept o mișcă ?*

— *Acuma o mișcă, văd, și-adună degetele. Nu te apropia de el. Ce faci, ce faci !*

— *Să-și facă semn de cruce vrea, nu poate, îl ajut... Îl ajută fetița, brațul căzu la loc.*

— *Tată ! mă auzi ? sînt lîngă urechea ta...*

— *Lasă-l, duceți-vă, copii, lăsați-l liniștit, ori stai lîngă fereastră, ca fratele tău.*

— *Tată, se aplecă mai mult, tată, dacă mă auzi, să strîngi din ochi... Tată ! te iert, te iert, dacă nu a murit și Xena,* te iert, *dar spune-ne ! Te iert...*

— *Oribilă, oribilă ești, te rog, Amparo, ia-o, ia-o !*

Un frison încreți fruntea îngălbenită, tîmplele, obrazul, gura mută.

— N-a murit Xena ! n-a murit Xena ! n-a murit, n-a murit ! se zvîrcoli cea mică peste pat, țipă zvîrcolită în brațe, țipă prin toată casa, purtată departe de acolo.

•

3 martie

Îți plac dumitale cursele ? După amiaza asta am privit cum alergau caii la curse. Pentru întîia oară. Era pasionant. Timpul scandat între tensiunea animală și resemnarea de după victorie. Urmăream, cînd reveneau după alergare, rumoarea din vinele lor, tulburarea privirii, istovirea furioasă care unduia pe coapsele lor lucioase. Și jokeii, dintr-odată zbîrciți ca nucile vechi, bălăbănindu-se pe șea, goliți de voință. Tot spectacolul, cu soarele topind culoarea peluzelor, avea cadență de viață. M-am sfiit să pariez, și cel pe care l-aș fi vrut în gînd a cîștigat. Poate că odată...

Dar de ei, nu mă apropii decît la vreo trei metri. Mi-e frică chiar de găini dacă ar cotcodăci prea apropiat.

Peste scrisoarea nedeschisă sosită în martie, prinse foița ei cu un ac. Din iarnă le mutase în vechea ei casetă de la internat. Sertarul nu le mai cuprindea. Fără să se gîndească, răsturnă caseta pe divan. Apărură primele, cele patru deschise. Deasupra, prinse tot cu un ac, rîndurile ei pasionate. O nehotărîre, se uită la ceas, o șopîrlă de întrebare, și cu mîinile amîndouă le apăsă iar în casetă.

Ploaia de mult încetase. Poate că Ana cu Matei și Pașca ajunseseră la vie. Intră la Ana, o să doarmă de acum înainte în odaia Anei. Ușa debaralei era încă deschisă. Dădu cu ochii de rucksacul ei vechi, așezat cu ghetele pentru munte pe ultimul raft. Îl trase, îl simți destul de greu, îi deschise buzunarul mare. Cele două termos-uri, pantofi de pînză. Cînd ajungeau sus, la odihnă, se descălța de cei din urcuș. Ce-i mai pusese înăuntru Ana ? Deschise buzunarul ascuns. Șase pachete de ciocolată ! De la David ! Zîmbi. Ca să nu le înghită pe toate într-o zi, Ana i le ascunsese. Totdeauna fusese obsedată de ciocolată, nu o răbda s-o știe, o mînca, scăpa de obsesie. Lăsă sacul pe jos. Nu știa ce să mai facă, nu știa, nu știa.

Un vîntișor brusc, tînăr, cu zgomot de scoici. Îmbrățișare insinuantă a nerăbdării, nervozității, iritației progresive. Toată amărăciunea micilor decepții. Și toate secundele orelor... Ploaie minuțioasă, grăbită. Exasperare în toată verdeața, plopul din față țîșnind în tunet. Casa de vis-à-vis tresare, pleznită de o lumină. O mînă invizibilă, dintr-un jet, a trasat un semicerc uriaș, sever prin forma impecabilă, apărut pe cerul cenușiu. Trecătorii se opresc. Moșneagul din curte apare în prag, înaintează în grădină, își înalță capul de Abraham, îl clatină, privește lung.

David reveni în fotoliu, se reinstală în bucuria secretă, amară a solitudinii lui. Privi spre vitrină. Parcă lucrurile lui frumoase se înstrăinau de el, nu-l mai închideau în hotarul de înaltă mîndrie sufletească. Ceea ce crezuse pornit din bunătate și interes milos îi dilatase puterea de viață, devenise centrul preocupărilor afective, îi devasta echilibrul interior. Dar își iubea tulburarea, neliniștea, grija. Și o liniștire ciudată, neașteptată, cu sentimentul că își păzește atmosfera odăii, ca un alchimist colțul lui de experiențe îi potoli sufletul. Încercă să-și fixeze o imagine a ochilor întunecați, absenți. Nu izbuti. Întruna, Xena se libera, scăpa, nici una din atitudini nu putea s-o rețină. Oftă adînc. Întinse mîna spre raftul din stînga. Iphigenia în Aulida. Se uită la ceas. Se cufundă în lectură.

Ajunse la poartă, se întoarse. Lîngă mașină, pîndise îndoiala. Încuie. Cheile erau calde, întîrzie mîinile brusc înghețate peste ele. Intră în curte. Își simți inima în dinți, citi. Sună. Palmele amîndouă acoperiră clanța. Alergau sprinteni. Pașii cui ? Ușor, mîinile se înlăturară. Vibrase ușa. Îi va deschide golul, ori magica împlinire ?

— ...Dumneata... ! !

— Nu, nu te retrage ! Ți-e rău ! De ce te sperii ? întinse, mîinile rugară.

— Dumneata ! !... De ce ! ?

— Ești...

— Dumneata ?... singură sînt...

— Singură... Cum...

— Xena mă cheamă... De ce ! ?

— Nu, nu te retrage, am scris. Nu mai mi-e frică... Două silabe, ca al meu... Sînt singur, de cînd, atunci, din bal am plecat din ţară. Ţi-am scris... este aşa. Xena ! Xena ! nu te retrage, aevea sînt. Dă-mi mîna, nu sîntem vis... Nici un răspuns, de ce ?

— De ce ! ?

— Ce te învăluie şi te îndepărtează ? Xena ! Xena ! aceeaşi eşti, aceeaşi, cu altă privire. De ce ?

— ...De ce ai venit ?

— Să te iau... Ori să mă primeşti...

— ...Vino !

În tremur, mîinile li se legară. Urcară. Se lăsă dus, cu ochii închişi în revelaţia care prindea trup dintr-un sentiment de stupefacţie că-i regăsea acelaşi ritm neschimbat, păstrat în el de cînd, dansînd, o ţinuse în braţe. De-a lungul tăcerii anilor mulţi.

Îl opri în prag. Simţi în toţi muşchii o invincibilă putere — puterea spaimei. Oglinda mare, în camera Anei. Nu ştiu dacă amîndoi tremurau. Intrară.

— Xena ! În viaţa din oglindă doar rochia de văpaie nu apare ! De mînă, ca atunci... ca atunci !

„Este... este Andrei... ? ... Cu Andrei... sînt ? !"... Se încleştă, să nu cadă. „Cu Andrei"...

— Xena ! înaintă, de el şi de oglindă apropiind-o, eşti încă odată... Xena ! din urmă, încă odată ? Nu, nu... din altă viaţă, altcineva, altcineva... Du-mă de aici, du-mă, se opri, se întoarse cu ea de mînă, privind chipul de bronz, înalt în faţa lor, pe etajera Anei. Îi prinse înfrigurat şi cealaltă mînă. Du-mă de aici !

— Andrei, îi trecu repede în faţă, la mîinile lor întîi se uită, şi înălţă încet chipul, pînă cînd ochii li se împărţiră. Ascultă... Să nu vorbeşti... să nu vorbeşti...

„Şase luni... şase luni..".

„Aceeaşi ? Indicibila, indicibila stare... aceeaşi, revenea ? aceeaşi ? pierită prin moarte, revenea... ? De cînd o ţinea aşa strins în braţe ? Indicibila, indicibila..."

— ...De ce ? pentru ce vii ? pentru ce vii ? îşi oglindi întrebarea în ochii cenuşii.

— *Dream,* eşti Xena, Andrei sînt, noi, în realitatea noastră, *numai pentru în totdeauna,* numai. O să-i găsesc, o să-i găsim, să ţi-i aduc. Să ne grăbim, nu-i dădea drumul din braţe, să pornesc la Ana, să mă primească Dada. Du-mă la David, să mă ştie şi doamna Varvara, să

mi-i dai, să fie ai noştri, murmura zguduit de milă, în dragoste şi suferinţă, cu fiecare nume întîrziind, adîncindu-şi tristeţea unui trecut în care nu fusese inclus, din care clocotea s-o smulgă întreagă. A lui, întreagă. Doamne, murmură, aducîndu-i iară fruntea în pieptul lui, iartă-mă Xena, sînt fericit... numai eu fericit...

„Indicibila, indicibila...".

— O ! ce frumos ! roti Andrei în mînă cupa. Prelung, dangătul vibră în toată casa.

— De ce ai intrat ? L-ai lovit. E de la David. S-a stins, lasă-l la fel. La David mergem întîi. „Poate l-a auzit ?"...

— Îi ducem caseta asta ?

— Îi duc caseta, o să vezi.

Nu se uitau unul la altul.

— Maşina ta ?

— De la aeroport m-am dus şi am închiriat-o. Doar mi-am lăsat valiza la hotel, apoi... Cum, a mea ? rîse încet şi-i purtă mîna pe obrazul lui.

— Mai rîzi.

Nu se uitau unul la altul.

— Tigrule, strigă deasupra lor în şoaptă.

— Ne aşteptai !

— Am auzit maşina, v-am văzut. Eram la fereastră, răspunse din uşe David, uitîndu-se numai la Andrei. O luă de mînă, îl lăsă să intre.

— Sînt Andrei Străjescu, vorbi concentrat, viu din Canada, acum două ceasuri am aterizat.

— David, îţi aduc un basm, spuse grăbit Xena, punînd caseta pe canapea.

— Basmele sînt totdeauna vechi, de obicei copiii le ştiu pe dinafară, continuă să n-o privească, fără s-o lase din mînă.

Înalt, impasibil, Andrei aştepta, închis în emoţia unei intimidări subite.

— Andrei Străjescu, de cînd o cunoşti pe Xena, sună curtenitor glasul lui David.

— De cînd sînt pe lume, se destinse Andrei, atins în inimă de extraordinara duioşie apărută brusc în ochii lui David.

— Așază-te, o liberă. Andrei, înaintă spre el, aș vrea s-o întreb și pe Xena. Știi, poate, ce o să-mi răspundă ?

— Cred, poate că știu, șovăi, trecîndu-și mîna prin păr și căutînd privirea Xenei. Nu, nu știu. Nu știu nici de ce deodată îmi este frică. De ce îi spui dumneata Tigrule ? De cînd *eu* o cunosc are importanță. Dar de ce Tigru ?

— Ea nu-și aduce aminte. Cum să mai știe ? Ne-am cunoscut cînd era tigru, și eu o gazelă, rîse David. De un tigru cu gheare și ochi de catifea, ți-nchipui că nu ai de ce să-ți fie frică. Dar numele ăsta e apanajul meu. Xena, de cînd îl cunoști tu pe Andrei ? întrebă, ducîndu-l pe Andrei în fața vitrinei.

— Deschide întîi caseta, îl așteptă lîngă canapea.

— Ce a exclamat Varvara, i-a cerut să-i pozeze ? veni aproape, cu Andrei de braț.

— De aici, cu tine, mergem împreună, susținu cu o urmă de exaltare privirea impenetrabilă a lui David asupra ei.

Clipita stărui.

— Xena, pe David de cînd îl cunoști, încercă un surîs Andrei.

— De cînd eram o particulă vagabondă de viață, disperată că s-ar fi putut el să nu o întîlnească, îl fixă gravă, suspendîndu-i gestul posesiv al mîinii înspre ea.

— Pînă la răspunsul tău, să ne mulțumim cu atîta. Andrei, ai băgat de seamă cum știe ea să se topească în două ceasuri ? Dar, basmele se citesc sau se ascultă nu în picioare, și eu devin nerăbdător.

Xena se așeză lîngă casetă, Andrei trase fotoliul alături.

— Sînt chiar emoționat, glumi David, oficiem un ritual. Își trase batista din buzunarul de la piept, și-o atinse de palme, o lăsă alături.

— Dar stai jos, aici, lîngă casetă, insistă Xena.

— Tigrule, se ridică drept, scrisorile voastre sînt ale voastre, apăsă la loc capacul și întinse cutia lui Andrei.

— Ale mele sînt, o reașeză Xena lîngă ea. Te rog, te rog David, nu te scula, îl trase de mînecă. Plicurile toate se împrăștiară între amîndoi.

— Cum ? ! Andrei se înțepeni. Un aflux de sînge îl înroșise pînă la rădăcina părului ; lent, obrajii, buzele se albiră. Se ridică.

Aplecată puțin, cu brațele în jurul scrisorilor, se uită pe rînd la ei. „Ca doi judecători asupra mea"... Așa va fi Andrei în moarte , o străpunse un fior, și suferi pentru întunecimea din ochii lui David. Încercă să le surîdă. „Se frînge", tresări același gînd în amîndoi bărbații. Chipurile se îndulciră.

— Poți să-i dai ceva de băut, David ? De un ceas rămîne așa de palidă !

— David, nu vreau, aproape strigă.

David nu se mișcă.

— Eu sînt așa, Andrei, nu te îngrijora, stai lîngă David. Decît tine, noi sîntem mai vechi. Un răspuns, încă o întrebare... Pare, și nu e un joc teatral. Să pricepeți... și plecăm.

— Vrei tu sau Andrei să-mi spună începutul, se înclină David și îi netezi de două ori șuvițele brune. Să avem răbdare cu ea, se așeză pe fotoliu, lîngă canapea.

— Citește, pentru tine citește, îi arătă pe rînd singurele patru plicuri deschise.

Andrei se duse la fereastră. Nu înălțară pleoapele spre el.

Cheița casetei se răsuci, închizînd-o.

— Atunci ? reveni Andrei. Sînt o esență bine decantată de zgura întîmplărilor. De aceea am cultul simbolurilor. Ți-am părut poate pueril, răspunzîndu-ți la întrebare. Acum știi și de cînd în adevăr Xena mă cunoaște.

— Acum, sigur că știu. Dumneata, Andrei, nu știi. O să-ți spună, și o să fii mai fericit.

— O, nu ! strigară simultan.

Între amîndouă glasurile, David le ascultă tăcerea, la fel izbucnită.

— Am citit începutul, sfîrșitul îl am în față. Este cel mai captivant basm din tot ce știu. Ia-l de pe genunchii mei, Xena, sînt înmărmurit. „O, nu !", înseamnă ce ? Andrei, lămurește-mă.

— E ca și cînd te-aș ști din copilărie, David. Andrei puse spontan un genunchi pe brațul fotoliului. Numai în copilărie am cunoscut o astfel de blîndețe, cum au ochii dumitale acum.

— Simbol, și eu ?

— Nu glumesc. Nu am întîlnit un om ca dumneata, sînt fericit să mă primești lîngă Xena. Să-ți lămuresc : atît, mai, foarte, cel mai... cum să spun ? nu suport super-

lativele totdeauna puțin perfide cu scara lor mereu în crescendo. Sînt fericit.

— Crezusem altceva, se sculă David. Pentru Xena, în toate simțămintele trebuie să fie *tot* sau deloc... Adică, aproape la fel cu dumneata.

— Întreabă-mă acum, David, se ridică și Xena.

— Xena, de cînd îl cunoști tu pe Andrei ?

— De aproape un ceas, chiar un ceas.

— De cînd am venit !

— De cînd amîndoi am apărut în oglindă.

David trecu dintre ei.

— Xena, simțisem drept, în ochii tăi, răspunsul nerostit din soarta care ne încerca, neîndrăzneți în tinerețea noastră ? Peste neliniștea din ei, ochii cenușii nu clipeau, scădea doar glasul.

— Drept. Irealizabila nevoie de evadare. Atît. Nu aveam încă dreptul să visez, eu. De realitate eram încătușată.

— Tigrule, stai jos, ascultă-mă, se rugă David de la fereastră.

— De ce, doi ani, nu le-ai citit ?

— Le așteptam nerăbdătoare numai. Să nu încetezi avea însemnătate.

— Dar niciodată, un răspuns !

— Nu. Cum aș fi cunoscut clipa de azi ?

— Cu frica singurului tău răspuns, cînd am sunat, și în singura ta întrebare ne atîrna soarta ! Un joc ți-ai fi putut închipui, descurajat dacă m-aș fi oprit să scriu ?

— Aș fi putut... N-ar fi fost basm.

— Ești transfigurat, Andrei, îl luă blînd de umăr David. Dacă din copilărie mă știi, vrei să-mi spui ce ți-a răspuns, ce te-a întrebat, ce ai răspuns ? Tigrul, acum, pînă la Varvara, trebuie să tacă.

— E straniu, veneam cu o singură frică : Xena poate n-ar fi fost... singură. Nu sînt un infatuat, dar era singura mea frică, repetă stînjenit. „De ce ai venit", m-a întrebat. Numai pentru în totdeauna, adevărul am răspuns, se uită în ochii lui David. E ca în ușe, în prima clipă, David. Să se odihnească.

— Ai geniul răspunsurilor pe care ea le așteaptă. Nu pricep bine simbolurile. Minunile, însă, mă fericesc pentru voi. Din bal pînă azi, între voi nu a existat distanța Timp. Doar incapacitatea de a acorda minunea la greoiul

instrument care este ființa omenească. Ești transfigurat, repetă David, apăsîndu-și mîna pe umărul lui.

Din atmosfera intermediară între viață și extaz, gestul îl limpezi pe Andrei într-un simțămînt de adevărat reconfort.

— Fără voi aș vrea să mă duc la doamna Varvara. Să mă cunoască singur, să nu fie nici o răsfrîngere din Xena și din basm asupra mea. Este posibil, fără să o anunțăm ?

— E chiar foarte bine așa. La urmă o să te și certe că nu te-ai repezit în America să-i vezi expoziția.

— În spital am aflat, plecase. De zece zile am ieșit.

— Dar numai trei săptămîni în martie nu ai scris ! trei luni în spital ? se desprinse Xena de brațul lui David.

— La începutul lui martie. Accident de călărie. Mă trîntise calul, nu ne cunoscusem dinainte. O blamabilă imprudență. Silește-o să bea ceva, David, ori să mănînce. Vă găsesc aici ? Să vă duc pe voi întîi acasă, acum ? O tristețe se înfiltrase în glasul lui Andrei.

— O să ne găsești la Xena. O țin acum să-i dau ceva. Curînd nu o să-ți dea drumul Varvara. Să-i povestești tot, așa e Varvara, îl conduse David pînă jos. Ascultă, Andrei, îl ținu la ușe. În drama ei, Xena se vrea singură, *așa* este puternică. A respirat, vorbindu-ți, în tristețea ei. Nu te îmbiba și tu, e o greșeală. Te-a adus aici, pentru că nu poate decît întreagă să fie într-o prietenie. Dar și ca să ieși din casa saturată de tot ce ai aflat. De *tot* ce nimeni nu a știut pînă la tine. Nici mama ei, nici noi. Du-te liniștit. Ai ajuns la capătul basmului minunat, luminează-l pentru viață. Îl așteptă să intre în mașină, îi făcu semn cu toată bunătatea lui în ochi, închise ușa. „Pentru ea, pentru ea trăiești, bucură-te pentru ea", își îngădui spasmul de suferință. S-ar fi putut să nu o știe așteptîndu-l sus...

Cu fruntea lipită de geam, rămase încă la fereastră după ce îl auzi intrînd.

— Nemișcată să fiu în gîndul tău, numai nemișcată, rosti cu un fel de îndîrjire în glas.

O întoarse cu fața spre el.

— E bine că Varvara nu te aude. De noi nu te poți clinti, ne ești zidită. Ai greșit, sînt mîhnit. Nu merit șovăirea ta pentru ce știi că noi cunoaștem în tine. Ce gravă eroare spectaculul scrisorilor nedeschise pentru Andrei ! De două ori gravă pentru că inutil mai ales să-i impui pre-

zența mea în ceea ce numai pe voi doi vă privește. În adevăr, o cruzime de fiară, Tigrule.

— Andrei a vrut să-l aduc. Ai înțeles perfect de ce trebuia să citești. De un ceas este în viața mea Andrei. Nu scrisorile ne-au legat. Sosirea, neputința de a mai trăi departe de mine. Neputința mea de a mă ști despărțită încă de el de acum înainte, vorbi într-un suflet și uitîndu-se în ochii lui. De ce nu mă ajuți, ferecat în tulburarea ta nu vezi că mă lași singură ? Ce mi se întîmplă ? vreau azi să-ți fie milă, nu simți ? Andrei trebuie tot să știe, dar nu vreau să citească foița mea. Atunci ? Nu mai sînt eu ?

— Nu trebuie s-o citească. Să nu rupi, cînd o să fiți bătrîni să-i arăți...

— David, îl întrerupse, ce amețeală în suflet ! Și nici ție nu pot să-ți spun.

— Și să nu-mi spui, o scutură de umeri. Ce ți se întîmplă ? Pornește val de viață, lasă-te în voia lui. Din puterea subconștientului deșteptat după doisprezece ani în fuga unui tramvai, Andrei crede că ești simbolul atracției pămîntului în care s-a născut. Și din amintirea spontanei, naivei propuneri să te fure din bal, doi ani ești clădită în această magnifică dragoste prin scrisori fără răspuns, prin împlinirea acestei sosiri. Te regăsește, cum te-a visat. Nu mai visează. „Pentru ce vii ?“ Există mai sublim răspuns, după ce te cunoaște întreagă în drama ta ? Sînt emoționat că l-ai adus, la el trebuie să te gîndești. Ești răscolită, dar trebuie să ai altă față. De Andrei mi-este milă. Tot pentru că o știi, ai fățărnicia tu, *tu* să vrei milă ! Tigrule, se îmblînzi, minunile sînt doar o lege a compensațiilor. Acum, vino în sufragerie. O să mănînci acolo, acolo o să vrei coniac, altă ciudățenie a ta, fiindcă *aici* mi-ai povestit întîia oară mie. Care îmi convine, surîseră ochii, așa nemișcată cum ești în mine, o mai scutură puțin din umeri.

— David, de ce, după alergările din martie scriam eu pentru Andrei, cînd el, rănit de un cal, avea trei luni să zacă imobil, luîndu-și hotărîrea ca să vină ? Poate e un semn și pentru visul invocat de mine ?

— Cînd o să fiți bătrîni să-i spui... *tu* să nu uiți asta. Vino.

— Varvara, ce-ai gîndit cînd a intrat ? se așeză David lîngă ea.

— Aici eram, nu se mișcă Varvara de pe canapea. I-am spus că seamănă cu un mesteacăn, voința i se desenează în nări. Model pentru alegorie. De unde era să știu ? „Acum două ceasuri am venit din Canada. Pentru Xena" ! Nu cred că le *coup de foudre* pentru el a împietrit-o pe Xena mai teribil decît trăznetul ăsta pentru mine. L-am prins, fără să vreau, de mînă. „Cu surîs copilăros, ce-mi știi dumneata de Xena ? De cînd o cunoști ?" O să-ți spun cum a răspuns. Dar mă prind că tu ai bănuit-o pe Xena furișată de noi ? Sculptorița nu se întorcea, cu privirea înainte, vorbea rar, cu gravitate neobișnuită în glas.

— Mă prind că mata...

— Nu, eu nu am bănuit-o, nici nu aveam timp. *Tot,* mi-a povestit. Înțelege Xena ce este băiatul ăsta hipersensibil pentru viața ei ? Nu-mi răspunde, o să văd eu. Dacă mi-aș fi dorit un fiu, l-aș fi închipuit ca pe acest Andrei. Nobilă calitate. Este un liric, se dăruise unei năluci. Mi-e frică de tristețea ei acaparantă. Mi-ai spus odată că sînt o vampiră care soarbe toată vlaga spirituală din model și o înfund în lutul care prinde viață. Xena complică viața altora fără să-și dea seama. Vezi cum ne-a legat de ea. A devenit cea mai importantă preocupare a noastră. Toarnă-ți și tu, goli păhărelul, nici nu am urcat pentru siestă. Am băut două pînă acum. Pricepi tu că fericirea ei nu poate fi decît o nădejde adusă de tînărul ăsta ? Dispare ori pierzi o dragoste, timpul vindecă. Nimeni, nimic nu umple golul prin moartea unui copil. Durerea va fi aceeași viața întreagă, pecetluită și neatinsă. Dar smuls prin furt, să nu știi, să nu-l *închipui* unde este, tortura asta mi se pare cea mai grozavă tragedie. Tot ce i se întîmplă ei, dar tot, încă din copilărie, în lovituri de trăznet le primește. Nu pot să scap de imaginea lor : 15 și 23 de ani, el zvelt, armonios în dansul lor, fragilă și sprințară ea, în rochia ca flacăra din ochii ei ! Deja în jugul măritișului, se amărî gura sculptoriței. Bărbatul schiță un gest de respingere, se opri. Știi ce are foarte atrăgător Andrei ? o energie elegantă, nu apăsătoare, și privirea hotărîtă ca un jurămînt cînd mi-a răspuns...

— La fel mi-a răspuns de cînd o cunoaște, Varvara. De Andrei, și nu de Xena trebuie să avem grijă acum.

Citim amîndoi un capitol patetic şi... Se întrerupse brusc.

— Da, se uită la el cu ascuţime în privire Varvara, eşti un pion important în acest extraordinar joc al soartei, şi eu mă bizui pe tine, oftă apăsat deodată. Parcă şi tu slăbeşti puţin, nu izbuti să-şi stăpînească mila din glas.

— Varvara, eşti scutul meu, îi prinse mîna. Mie toarnă-mi porto acuma. Andrei pleacă la vie, dar nu cred că va fi în stare Xena să vie aici pe seară, cum mi-a spus. Te-ar şi speria, aprinse o ţigară.

— M-a sărutat pe amîndoi obrajii. Maniere de american, dar mi-a plăcut.

— Canada nu e America, Varvara.

— Tot aceleaşi obiceiuri şi mentalitate. I-am reproşat că nu a venit să vadă expoziţia. Dar mă gîndeam adineaori, înainte să apari, ce noroc că nu a venit. Portretul ei, atît de viu în ce o apasă, i-ar fi intimidat elanul spre ea. Era în spital. Rău înspre bine, nu crezi ? N-ar fi azi aici.

— Ar fi suferit că nu a venit mai curînd, Varvara, urmări David fumul albăstrui în spirală topindu-se rapid prin bibliotecă.

Paralel cu vorbele rostite, alte înţelesuri se împleteau, semne de întrebare scornite în acelaşi năvod. Tăcură.

— Xena !

— La Ana sînt, aici vino Andrei.

— Andrei ai spus !

— Vino, stăm aici. Unde vrei să te aşezi, pe divan rămîn eu. A plecat îngrijat David că nu ai vrut să mănînci. Stai jos, Andrei.

— Ai spus iarăşi ! La picioarele tale, jos pe covor să stau. Ochii, auzul, mîinile, cu certitudinea perceperii. Nu te mai imaginez. De ce la Ana stăm ?

— Să-i spui, o să se bucure să ştie. La mine încă nu e soare.

— Xena, acolo mi-au rămas prieteni, mă preţuiau. Dar totdeauna de pe un mal la altul simţeam că le vorbesc. David, doamna Varvara, prin tine îi ştiu deodată ai mei. Timid m-am simţit în faţa lor, conştient de ceea ce sînt, de ce aş fi dorit să fiu. În toată imperfecţia mea nu am găsit apărare. Te-am iubit poate mai tînăr, ca să ascund

timiditatea dintr-un prea plin de admirație pentru ei. Unde te duci ?

— Nu mă ridic, întind doar mîna. Deschide cutia și citește, Andrei. Și ține-le, acum, foițele. Sînt ale tale. Acum m-am hotărît. Nu vroiam să știi de cea dintîi.

— Acum sînt ale noastre.

— Citește.

— Mai aștept. Scoase încet acul din foiță. Se reculese, citi. Își apăsă fruntea pe genunchii ei. O înălță. Nu simți ? Emoția mea, scriindu-ți, avea calitate de premoniție. Se leagă întîmplarea de demult cu ce trăim astăzi. Se adevărește așa sensul celei vechi și realitatea noastră acum. Nimic să nu rămînă nedesăvîrșit. Nu asta înseamnă destin ?

Tăcură, încercînd un adăpost clipelor.

— Ai două-trei ceasuri pînă acolo. Trebuie să pleci.

— Mai ține-mă. Acum, orice clipă de despărțire are suprafață monumentală. Sînt lîngă tine, dar cu veacuri de absență concretă în spinare. Nu te-a îndepărtat Timpul de mine, m-a lăsat străin de bucurie.

— Pe drum necunoscut, nu vreau să te știu noaptea.

— Mă odihnesc de tine, nu te mai gîndesc. Mai ține-mă. Spune-mi de cînd erai mică. Nu mai sînt trist de mine.

— S-a adus în curte coteț mare, nou, pentru un porc ce încă nu sosise. Am intrat în el, am închis ușa, am stat așa.

„Porc vrei să fii" ? m-a găsit Dada după trei ceasuri. Adormisem. „Nu vreau. Vream să știu ce simte porcul singur într-o casă a lui ?" De patru ani eram.

— Spune încă.

— Mi-era groază de patrafirul popei chiar în casă, cînd venea cu crucea. Eram hoață cît am fost în școală. În clasele primare, eram mîncinoasă. Ai mei erau cerceii, rochiile noi, frumoase. Mi le furam pentru la școală, foarte bine juram strîmb. Nimica nu păteam. Numai o dată, din geanta Anei am furat un carnețel legat în piele, avea lănțuc și două încuietori de aur. Pentru mine l-am păstrat. Mi l-au găsit la internat. Scrisesem în el ce-mi trecea prin cap. Pedepsită pentru hoția asta doar am fost. Ceva adevărat era în file.

— Cu rău te-au pedepsit ? Erau fete sărace ?

— Mai rîzi. N-am avut voie sîmbăta să mă ia acasă. Pe urmă, știam să fiu prinsă vinovată. Cărți nepermise lăsate înadins în pupitru. Patru pedepse într-un trimestru

mi-ar fi luat bursa. Nu știam atunci că o să mă retrag de tot. *Erau* sărace. N-am pierdut bursa. De jos, Regina nopții începe să ne ajungă aici. Mai stai. Începe apusul, să ieșim pe balcon.

— Întinde-te pe șezlong, ești ostenită, îl trag înspre grădină. Eu să-ți opresc zidul, stau pe celălalt șezlong mai mic.

— Andrei, nimic nu mai răsuflă. Încremenește clipa.

— De ce ți-e frică ? Numai pe munte înspăimîntă. În ciclul noapte-zi, totdeauna m-am gîndit că e cea mai scurtă fază. Bunicii aprindeau repede o lampă, să nu mă sperii de stafii. Suflam în flacără, eram nerăbdător să-l văd cum pleacă. Prea repede începeau foșnetele pe afară.

— Nu pleacă. Amurgul moare dintr-odată. E ca o prevestire. Ana spune că este minutul înțelepciunii în renunțare. Ziua și seara nu-i sînt prieteni, îi desparte. Mie îmi este totdeauna apăsare.

Se îmbujora orizontul, amurgul se desfășura. Cerul părea că se înalță, boltindu-și albastrul și mai sus, apărîndu-și seninul purității de jocul culorilor mereu schimbate. Împinsă de înserare, umbra începea să se ridice din pămînt.

— Închide ochii, nu-l privi.

Încet, din umăr, de-a lungul brațului îi netezi mîneca toată, pe rînd urmări degetele, îl prinse strîns de mînă.

— Pînă la prima stea, îți spun un vis din cea din urmă noapte în spital. Eram cu tine, înminunați de ce se petrecea cu noi. Vroiam să ne explicăm atracția care ne adusese miraculos unul spre altul după atîția ani. Ai vrut să ne luăm unul altuia prenumele. Erai *eu*, deveneam tu. Deodată, unul din noi trebuia să plece, ducînd deci cu el personalitatea celuilalt. Descumpănit, pentru că eram tu, rămîneam cu un prea scurt trecut în aducere aminte, și, fiindcă erai eu, îmi chemam ceea ce timp îndelungat fusesem și pe care ți-l însușiseși. Transfuzia de suflete crea obligația inseparabilității. M-am trezit fericit. Și singur... Și hotărît să știu dacă mă primești. Xena; deschide ochii. O știi ? Ești viața mea.

Era sugrumat de fericire, să i-o spună nu-și găsea cuvinte, s-o asculte întrebîndu-l, să-l vrea cunoscut cum ea se povestise și-ar fi dorit. Dar cunoștința suferinței ei era stavilă în orice înflorire. De ce i se hărăzise o soartă

atît de ciudată nu se întreba. O avusese dintr-odată în față, nu-și dorea decît pînă la sfîrșit să-i fie. Din cînd în cînd tăcerea ei îl stingherea, lipsită de firesc, de naturaleţe, ca într-o căutare de el, rece cîntărită. Un soare de ace i se încrusta în piept. Și primul sunet din glasul ei îl îngrămădea iar în dor și uimire.

— Ești viața mea, adică fără tine nu exist, ființa mea ești. Gîndul de tine nu mă lăsa disperării, lumina, fără efort, doar pentru că era flacără.

— De mine, ai fost departe.

— Poate. Fiindcă de inima mea, de sufletul meu uneori în somn sînt departe, în afara mea. Atunci mă simt zdrobit.

Nesimțit, vibrante pînă aproape de suferință, pauzele se legau mai des una de alta, ceasul echivoc al nopții înclește inimile în anxietate.

— Pe tine te iubesc întîi, pe urmă dragostea din noi. Pe tine, răspunde-mi, Xena.

— De ce ne cauți în cuvinte ? Tu ai prioritatea unei permanențe. Doi ani m-ai trăit legîndu-mă de ceilalți doisprezece. Ce să fac eu ? Mi-ai izbucnit în suflet. Ești însă încă cel din bal. Aici te vreau, și-mi trebuie să pleci. Andrei, lasă-mi trecutul nostru scurt. Așteaptă-mă. Nemodelați, fără nuanțe, să ies din hiatusul atîtor ani. Vino înăuntru, e luna în vîrful plopului din față.

— Îl apleacă, se ridică Andrei. E prea înalt, cere iertare pentru el. Te iubește David. Mi-ai povestit de ei, și nu mi-ai spus.

— Nu bănuiește că de mult știu. Și *niciodată* nu trebuie s-o simtă. Numai pentru mine mă iubește. A lui e taina, nu a mea. Andrei, umbră în noi. Nu între noi, îi lăsă mîna.

— Cum o să fie Dunărea în noapte ? nu îndrăzni un gînd să-i ceară.

— De sus, din deal, tăiș de sabie. Dar tu ajungi în zori. Mai bine să pleci mîine ? se îngrijoră iară.

— Vreau să intru între zidurile voinței tale, mai repede. E cea din urmă despărțire a noastră. Mereu mai sus se trage luna, stelele o trădează. Xena, distanță să nu fie între noi. Pînă mîine, du-mă de mînă în somnul tău. Să-mi spui cînd încetez să-ți fiu trecut. Mai știi ce-mi ești ?

— Îmi aparții. Sînt roaba supunerii tale, nu întreba. Silabele nu pot de noi să lege clipa. Aici te aștept, n-am

să vorbesc cu nimeni, îl luă de mînă, intrară în camera Anei.

De veghe în lumina palidă a lunii, ireductibila singurătate a pleoapelor de bronz îl pironi ca o mustrare.

— Să ştergi acel „pînă atunci", e ţelul meu de acum înainte. O să-i avem, îi tremurară genele de milă şi o primi întreagă în braţe.

Cutremurat să-i simtă inima în pieptul lui, şi temător fără să se înţeleagă, îi murmură cu chipul îngropat în părul ei :

— Atunci, soare, soare în noi, sori între noi, între noi... O să-i găsesc, să-ţi readuc în ochi, în dinţii tăi rîsul zglobiu de altădată. Arma mîrşavă se va întoarce împotriva lui. Să-mi dai fotografia mîine. În toată lumea am putere ca s-o public. Şi tremurul cumplit din trupul ei îi clătină în zbucium de furtună.

— Nu, nu, nu vreau să-i caut, ei o să vină, o să vină, sălbatică, şoapta abia îl ajungea.

— Fiinţa mea, ceva trebuie să-i zdruncine din tot ce le-o fi spus. Altfel, cum să pornească ? atît de cruzi încă ! E greu să fii tînăr în amintiri nedesluşite, o înlănţui mai blînd. Un animal rănit i se zbătuse în braţe. Fotografia din anunţ, ea o să le trezească ce moştenesc din tine. Curajul, în nevoia de adevăr, voinţa să-l descopere. Sigur, prin el nu-l vor cunoaşte. „De ce nu ştim de ce ai trimis-o ?" Gîndeşte-te, mai mult decît pe tine l-au avut. Dar întrebarea lor, chiar fără răspunsul ei, fără chiar ei s-o simtă, le va înmuguri un dor şi înspre tine. O să-ţi dau drumul, mi-e mai uşor aşa să ştii. Putem cerne tot pămîntul, sînt bogat. De ce să aşteptăm ? Şi pînă să-i avem, să afle adevărul tot, o să-l mai iubească, n-o să-l desprindă întreg din inimile lor. Să-mi dai fotografia mîine. Tu vezi că am dreptate, se opri, acoperit de nemişcarea trupului din braţe.

— Xena ? ! Speriat, încercă s-o cuprindă iar. O putere de neînfrînt în mîinile subţiri îi desprinse braţele din jurul ei. Încremeni. Un ciclon mut în obrazul ei, îi mai văzu ochii rătăcind să-l piardă, şi într-o mişcare de apărare în groază îşi ascunse toată faţa în mîinile amîndouă.

— Pleacă... pleacă adevărat, fără întoarcere pleacă, îl îngheţă calmul din vocea ei. Îl ocoli trecînd ca fulgerul din faţa lui.

Înţelese.

„Cuvintele adevărului... şi ale puterii răului". O auzi încuindu-se în odaia ei. Aşteptă, totuşi, fără nădejde. Închise uşa încet în urma lui. Coborî. Ieşi în curte, privi rapid noaptea candidă în cer şi din ferestre, păşi automat şi rar pînă la poartă, devastat de gînduri. Drumul deschis în viaţa lui şi-l năruise singur.

— Allo ! eram sigură că nici tu nu dormi. Crezi că a şi pornit Andrei de la vie, ca să ajungă în noaptea asta aici ?

— ...David, dacă ar sosi copiii, s-ar muta cu toţii ? ar accepta Xena să plece în Canada ? Aha, culcă-te. Ce mutre vrei să avem mîine ? Nu mai fuma. Noapte bună. Eu eram sigură, te puneam la încercare, să văd dacă greşeşti. Păi, n-ai văzut că nu are nici un accent ? De-asta eram sigură, de la început am ştiut. Nu-i pot suferi pe românii maimuţăriţi cu accent străin, dacă au stat pe acolo.

— Nu sînt în stare să mă scuz, David. Doar uşurat că nu te-am trezit la două noaptea. Se vede din stradă lumina ta în casă. Oricum, aş fi sunat însă.

— Vorbeşte, articulă în fine, neclintit din teama răvăşirii pe care o avea în faţă.

— Nu pentru Xena, pentru mine e răul, îşi luă mîna rezemată de canatul uşii.

David se urni, liberă intrarea.

— Intră, îl luă de braţ, ai nevoie de o cafea, Andrei.

— Cînd o să plec.

— Te întorci de la vie ? stai jos, înlătură scrumiera plină. Doamna Ana, Dada ori...

— Sînt viu eu, dintr-o năruire, David. Sînt alungat ca un strigoi, o întruchipare a răului. Atît rămîn în viaţa Xenei. S-a încuiat.

— Încearcă să-mi spui de la început. Ea îţi povestise tot, nu cuteza să întrebe dintr-odată, înghesuit în nelinişte.

— De ce ai lăsat-o să-şi întreţină dorul cu himera că nu-şi iubesc copiii tatăl ?

În picioare, dominîndu-l, David se stăpîni. Andrei era palid, cu brazde roşietice de la bărbie la frunte.

— Îţi repet, dacă ai uitat, că totul numai tu l-ai auzit. Xena nu şi-a spus nici mamei ei, în nici un fel, durerea. Mie, numai furtul copiilor mi l-a descris, nu altceva.

O luminiţă trecu în ochii cenuşii adînciţi în orbite.

— Cum să bănuiesc ? se înălţă, începu să străbată camera, povesti. Am senzaţia unui gol înspăimîntător, parcă şi oasele mi s-au golit de măduvă, parcă aud greu şi văd superficial. Dacă ai putea să închipui expresia de oroare în privirea ei fugind de pe mine, glasul ca o poruncă din fundul pămîntului, îşi apăsă tîmplele, se aşeză din nou.

— Nu de tine avea oroare, de adevărul crunt din spusele tale. Xena este o exclusivă.

— Da. Rămîn un fel de ucigaş a ceea ce păstra mai scump în suflet. De mine întreg leagă acum această oroare. Şi altceva. Nu mi-am dat seama ieri, cînd mi-a deschis. Credeam în tulburarea că sosisem fără veste. Tîrziu, pe terasă, unele tăceri, atingeri, cum te întrebi de nu visezi... atît de des ca o nălucă m-am simţit. Din ce în ce, mai limpede înţeleg. Din prag chiar, am fost pentru Xena un fel de revenire...

— Te-a primit. Altfel, nu ţi-ar fi spus totul. Şi nu te-ar fi adus aici. Andrei, priveşte lucrurile în adevăratul lor aspect.

— Adevăratul aspect ! Pînă la Xena, eu nu am fost împărtăşit în fericire. Nu am experienţa ei, dar...

— Viaţa i-a hărăzit întîmplări teribile, dar Xena nu are nici o experienţă, întrerupse trist David.

— O cunoşti mai mult. Niciodată nu te-ai gîndit, nu ţi-ai spus că pentru totdeauna rămîne marcată, marcată de cel care nu a vrut să trăiască fără ea, de cel care a ucis ca să nu o piardă ? izbucni pătimaş, fără reţinere dintr-odată. Eu nu sînt decît revenirea acelei amintiri. De ce, „dintre cei morţi îl cauţi pe cel viu ?“, m-am abţinut să-i spun. Atît de rătăcită, disperată, privirea se opri îndelung în ochii lui David.

— Cunoşti, ai citit o întrebare mai tulburătoare ? răspunse cu o infinită compasiune. Xena a trăit şase luni absolutul unei iubiri, ea, însetată, tiranizată de absolut. Amintirea trăieşte în ea. Cum s-ar putea altfel, cînd totul s-a sfîrşit cum ştim ! Dar de cînd au dispărut copiii, *asta* este singura ei suferinţă. Trăieşte amintirea, dar fără participarea ei. Nu eşti revenire. Eşti minunea vieţii ei. Ai nevoie să te gîndeşti ce trebuie să faci ?

Andrei nu răspunse. O ispită urîtă îl traversă, înălţă pleoapele. Îi fu ruşine. Liniştit, adînc în privire, David îl ţintuia.

— O iubesc, o iubim, Varvara şi cu mine. Pentru ce este, pentru ce trebuie viaţa s-o merite de acum înainte. Pentru bucuria că i-am fost pavăză, pînă la tine, durerii ei mute. Ne-a intrigat, întîi, această tinereţe parcă fugărită de ea însăşi, ne-a atras şi aparenţa. Fără curiozitatea indiscreţiei, fără să ştim de ce ne era milă, totul s-a transformat în afecţiune adîncă. Pînă am aflat. De atunci, nu ne putem lipsi unii de alţii. O iubim pentru ce este. O iubeşti pentru că este. Nu banaliza încercările unui astfel de basm cu îndoiala. Ai nevoie să te gîndeşti ce trebuie să faci ? repetă rar.

— Plec la vie. Mă întorc diseară, te rog să mă primeşti, o să ai o veste de la Xena. Te rog, David. Pînă cînd va trebui să aştept, un cort o să-mi întind acolo. Cumpăr un deal aproape de al lor. O să-mi clădesc ceva, dacă şi iarna o să treacă aşa. O să aştept. Din absolutul meu nu vreau să fac simbol, vreau să-l trăiesc. Ştiu, ne lasă fericirea singuri. Nu ne va despărţi, ne leagă dragostea. Trişti vom fi pînă îi vom găsi. Nici unul nu m-aţi întrebat, ce sînt, ce fac în Canada ? Am fost mişcat, jenat să v-o spun singur. Specializat în construcţie de avioane, o formulă nouă, şi peste noapte m-am pomenit bogat. De ce nu vrea Xena să-i căutăm, să-mi dea fotografia ? Cu numele schimbat, anunţ fără fotografia lor poate să treacă neobservat. Pe cînd...

— Şi doctorul încercase, şi eu cînd am ştiut, fără să-i spunem Xenei. Nu ca să-i ascundem anume, cu ea nu trebuie aşa. În cazul unui eşec, să nu o smulgem din ţinta aşteptării ei. M-am gîndit mereu că timpul este clement pentru Xena, nu în trecerea lui care, de obicei, amorţeşte durerile. Pentru ea, timpul stagnează în rana vie, poate nu are noţiunea lui în certitudinea că nu o vor uita, că-i vor sosi singuri. Credinţa în moartea tatălui e ca un fel de drog, ca o beţie inconştientă care o susţine. Ţi-a spus ? Un instinct sigur o împiedică să-i vadă în fotografie. Spuneam că timpul e clement cu ea, fiindcă s-a oprit în sufletul ei. Dacă i-ar trece prin suflet, Xena şi-ar da seama de cîţi ani există fără ei. Mi-e frică întruna de clipa asta, şi o doresc totuşi. Mai ales acum o doresc. De cînd eşti aici, Xena trăieşte, înţelegi Andrei ? Totdeauna

basmele gîfiie de obstacole. Clipa dintîi în viaţa voastră a fost revelatoare. Ai biruit timpul. A mai rămas secunda cea mai dură, cea care sugrumă ultima speranţă. Sînt liniştit. Varvara ţi-ar spune : „tot răul spre bine".

— Eşti liniştit ! ?

— De unde ştim dacă adevărul din noaptea asta nu mocnea, sau, cu anii, nu a ros un şanţ inconştient în platoşa din inima ei ? O bănuială îmi este refuzul, rezistenţa ei în tentaţia de a-şi privi copiii. Îşi pierde nopţile jucînd la vecini cărţi. E prea închisă în sine, ca să ştim sigur. Dragostea voastră o s-o susţină. Andrei, mama Xenei este convinsă că pierduţi sînt copiii pentru ele, eu nu vreau să mă opresc în gîndul ăsta. Dimpotrivă, sper în cotitura adolescenţă-adult. Desigur, cu migală nesimţită, amintirile au fost deformate. Nu cunoaştem insul. Cît din egoismul lui, ce aport din forţa ei de caracter moştenesc copiii ? Dacă cel dintîi predomină, prea tîrziu vor înţelege sau simţi să se absolve de remuşcări. Distanţa — în timp — distanţa în spaţiu distanţează la vîrste atît de crude şi amintirile. Drama despărţirii, Xena o va purta pînă în clipa din urmă. Chiar avîndu-i în faţă, îi va trăi doar în acel trecut din care fuseseră smulşi de lîngă ea. Dar, eşti aici, menit s-o susţii. Trebuie, însă, să aştepţi singură să răsară din adevărul crunt al spuselor tale. E bine că pleci la vie. De ce te uiţi aşa la mine ?

— Învăţ de ce este atît de ataşată Xena de dumneata, ştiu ce ar însemna pentru mine să mă socoteşti prieten.

— N-ai fi în casa asta, dacă n-ai fi ştiut că *îţi sînt* prieten, Andrei. Dar Xena nu este *atît*, ci ataşată de mine. Ce faci cu perfidia superlativelor în crescendo ? Devii un adept al acestor imprudenţe ? Acum o să-ţi fac o cafea. Pleci direct de la mine la vie ?

— Trec întîi la hotel. Poate că...

— Nu. Xena nu atît de repede, nuu, o să apară între noi. Şi din partea ta ar fi o greşeală să încerci s-o vezi.

— Nu, se strînse ca de frică Andrei. Nu realizezi, totuşi, ce arătau, ce spuneau ochii ei, dacă poţi să crezi că aş putea să încerc s-o văd. De aceea, după ce-mi vei spune diseară o veste, mă voi reîntoarce pe deal. Acolo aştept. Dar trebuie să ştiu cum e, dacă este sănătoasă, dacă... îşi întreţesu nefericit degetele. Şi sînt nevoit să cer un şofeur la hotel. Nu mă simt stăpîn pe volan. Singură, în toată casa... O laşi aşa, nu vrei să te duci acolo ?

— Dacă pînă mîine dimineaţă nu mă cheamă, mă voi duce acolo. Acum vino în bucătărie, să facem cafeaua. Nu te mai gîndi decît aşa cum mi-ai spus adineaori ; dacă invers ai fi rostit fraza... cine ştie, poate nu *atît* de prieten ţi-aş fi.

Andrei îl privi nedumerit, nu întrebă.

— Nu mi-ar fi plăcut să spui : ne iubim, dar fericirea ne lasă singuri. Nu ştiu, amară îţi place cafeaua ?

•

— Domnule, nu mai sunaţi. Nu e nimeni acasă. M-au trezit pe la trei nişte paşi pe scară, am deschis uşa cînd am auzit poarta, şi am găsit un bilet. Domnişoara a plecat într-o excursie, mă roagă să-i spun femeii dumnealor că e la munte, dacă se întoarce de la vie înaintea dumneaei. Am ieşit pe balcon, dar n-am putut s-o strig, că aş fi trezit lumea. Avea un rucksac în spate şi fustă pantalon.

— Sărut mîna, doamnă, şi vă mulţumesc.

— Telefonez din gară, Varvara. Mata nu te speria. Nu ne aştepta azi la dejun. Plec la Buşteni, aştept la Urlătoare pînă coboară Xena de pe munte. Nu, nu. Andrei e în casa de pe deal. Cred că diseară se întoarce cu Matei. Spune-le, dacă vin înaintea noastră. Cum ? Un fel de trăznet, da. Te rugai cînd erai mică un lucru rău să-l găseşti schimbat în bine ? Nu mă întrerupe, să am timp să-mi iau bilet. Mata roagă-te aşa. Dacă a plecat Xena fără... zîna lui Andrei şi a ei să-i schimbe în sac ceva cu plicul... ştii mata care. Cred, cred, eşti vrăjitoare, schiţează-mă, dar bine pentru ei e să fiu acolo cînd coboară. Cum ? A, cu aripi la picioare. Telefonez cînd vom porni spre Bucureşti.

Coborî. Era chiar în dreptul puiului de mesteacăn zărit pieziş prin fereastra vagonului în mersul încetinit al trenului. Încovoiat de vîntorile iernii în formă de arc, soarele îi juca în frunze, argintîndu-l. Era ca un pîrîu. Tărăgăni paşii, să-i treacă înainte grupul celor cinci. Două

perechi, cu un licean de 14 ani. Sporovăiseră în compartiment tot timpul. Rucksacul ei fusese pricină de tovărășie în urcuș. „Dacă rămîi în urmă, lansează un semnal, duduie. Mihai bate recordul în povîrniș, se întoarce și te remorchează". Aproape ajungea la Uriătoare. Poate se vor potoli undele cînd reci, cînd fierbinți în creierul ei. Ar fi vrut pe coridor să fie, cu fruntea răcorită pe un geam. Înțesat, abia își făcea loc controlorul. Încercase să pară absorbită de peisaj. Învăluit în ceață, Omul era teatral. Acolo sus, parcă ar fi fost cratere exalînd rotocoale imense de fum în jurul crestelor profilate pe cer. Simți umezeala, zgomotul Urlătoarei o întîmpină, și se închipui cu mintea dereglată, învălmășită ființă, plutind în negațiune. Totul, inform ca într-o viziune dantescă. Bucățile de apă cădeau ritmic, trebuia repede să scape de ele. În dreapta, cărarea prin pădure era domoală, ușor alergă pînă se mistui zgomotul din urechi. Brusc se simți rău, o transpirație rece o slăbi din toate mădularele, îi veni greață. Se propti de primul stejar în cotitura potecii. Trebui să se lase în iarbă. Mai avu putere să-și tragă alături rucksacul din spate. Inspiră adînc aerul înviorător, dar starea de moleșeală stăruia, ușor și amețeală, doar greața aproape dispăruse. Ceva trebuia să știe, și în mintea ei nimic nu mișca. Își descoperise fața numai după ce zgomotul mașinii pornind cu Andrei se auzise din stradă. Bîjbîise prin întunericul odăii cu storurile lăsate. Simțul direcției între mobilele ei îi dispăruse cu desăvîrșire. Cu mîinile întinse înainte, trîntise ceva și pricepuse că în sacul de munte se împiedicase. Nimerise în fine ușa, aprinsese lumina, ochii întîi de sac se loviseră. Un semn, semn salvator îl socotise îndată. Impulsul care o îndreptase spre debara, să-și revadă sacul după atîția amar de ani. Sacul cutreierînd cu Tudor și cu ea potecile din munți ! În toată casa făcuse lumină, cu gesturi precise împăturise în primul buzunar din sac o vestă subțire de lînă, cafea pentru un termos pregătise, pe celălalt îl umpluse cu apă. Felii de pîine cu unt, ciocolata de la David, săpun și un șervet, pe toate potrivite și închise în despărțitura mare alăturată. Cînd numai printre gene începea afară lumina să privească, gata echipată ieșise, urcase scara la chiriași, strecurînd hîrtia pe sub ușe. Proaspătă știa că simțise adierea în curte, îi ușurase respirația. Fugise sus, și ca într-o alarmă de incendiu intrase și ieșise iar din casă. Nu putea, în casa otrăvită de cuvinte

grele, înăbușiți să-i lase. Pipăi cu palma pînza tare, ținu între degete lacătul mic al buzunarului dublat, ascuns al sacului. Erau. Plicurile închise, lipite de David. O exclamație zbură ca o pasăre pe deasupra capului ei, și veselie de pași duduind în șerpuirea coborîșului. „Aveți răul de munte ? o salutară doi tineri înalți. Grupul dumneavoastră vă transmite că vă așteaptă la Schiel. Aveți noroc de o zi fainâ. Ieri ne-a plouat pînă la piele dimineața. Dar după masă, Omul părea transparent în soare. Urmați tot după traseu. Nu porniți pînă nu vă trece. Mai ai tu o ciocolată ? întrebă unul, să-i dăm, nu ne mai trebuie.“ „Mulțumesc, am și eu“. „Îți trece după prima pantă, pe urmă nu mai simți nimic“, spunea întîia oară Tudor. Nu se mișcă. Urmări verdele nepăsător al brazilor strălucind, clipind, stingîndu-se în drumul soarelui, aprinzîndu-se iar. Avu iar nostalgia unui schit, cu viața fără zgomot, mișcări și cuvinte inutile, în liniștea îmbătătoare.

Își potrivi curelele pe umăr, porni. Urca ușoară, aerul din ce în ce era mai falnic, pasul înțelept învățat cu Tudor și-l amintea. Îi venea într-un suflet să alerge la fiecare cotitură. O înmărmurise în prima lui ascensiune povestită, dar tăcuse. Cum să-și închipuie că urca muntele înconjurîndu-l într-o continuă iscodire pe toate laturile, și nu drept, din poale pînă în vîrf ! Mereu mai deși, brazii răspîndeau în aroma lor un iz de tămîie. În treacăt, cu un deget, atinse bobul de rășină lăcrimînd din scoarță. Se îndepărtă, urcă. Erau deodată antipatici, cu morga lor, singuri neatinși, neîncovoiați în vreme. Urcă. Trăznit văzuse o dată unul, din vîrf în rădăcină pe lung spintecat în două, tot drept înfrunta cerul. Urcă. Se încălzise, începu puțin, din aținire, pînă la Schiel nu trebuia să se trezească. Pînă la Schiel... Din istovire, platoul vast o s-o întregească. Urcă. Se adîncea, mai mult pe stînga, în dreapta mai ispititoare, valea. Se înfrigură. Odată, nu-și aminti de tot, pe unde, păsări cernite, rotite în cercuri frînte, păreau coroane mortuare pe copaci. Mai luminoasă, aproape aurie în spirală devenea cărarea. În cotitura înaltă se opri. Privi în urmă. În jos, toți brazii căzuseră în picioare. Urcă. Se cățărau acum ca niște robi doar jnepii. Privi în jur, pe muchea stîncoasă unghiuri vajnice, privi în sus, cerul liniștit, ca o apă adormită de soare. Nu mai avea decît, de-a lungul cablului de reazem, treptele grele săpate în stîncă. Urcase repede, fără să-și dea seama. Cu sacul

aplecat spre frunte să-i ţie umbră, se odihni un timp mai lung. Însetată, se abţinu. Întîi cafea, pe urmă apă. Pîine, untul şi mierea, la urmă ciocolata. Insista în cerul gurii gustul de cenuşă. De aici, o părăsea tăcerea în drum. Ştiuse. Respiră iar adînc, şi încă odată. Acolo sus, Acolo sus, singură şi liberată de amăgirile din turma timpului ei vitreg, acolo sus, precisă în Natură. Nu umilită dar umilă, în măreţia înălţimii, să-şi caute adevărul nu-i va fi frică. Mai rămînea neomenoasa scară în stîncă. O începu. Treaptă de treaptă înaltă, mai în adînc neizbăvită încă.

— Păi dacă sînteţi aşa de antrenată, păcat, pe un timp ca ăsta să nu veniţi cu noi, se repezi s-o tragă sus liceanul. Uite, mamă, c-a şi ajuns.

— Ce bine, te-ai şi bronzat, eu nu suport, şi nici cumnata mea fără pălărie la urcuş, o ajută una din ele să-şi dea jos sacul. Vino la umbră, în canton te răcoreşti, ne-au dat şi ceai, se adunară zgomotoşi şi îndatoritori în faţa ei. Noi am mîncat, dar te aşteptăm să te odihneşti dacă te-ai răzgîndit şi vii. La Babele întîi, abia e zece ceasul. Mihai vrea să ne tragă tot azi şi la Cruce.

— Să vedem cum rezistaţi. De anul trecut tot am mai îmbătrînit, clătină din cap tatăl lui Mihai.

— Mulţumesc, trebuie să fiu pînă seara în Bucureşti. Aici mă odihnesc, pe piatra asta de sub streaşină, se uită la fiecare, neizbutind să-şi lămurească surprinzătorul simţămînt de biruinţă, zvîcnind în muşchi, în oasele frînte de oboseală. Uite, Mihai, ciocolată, îi întinse două pachete, dar e amăruie.

— Sărut mîna, sărut mîna, rîse gura pînă la urechi. Asta dă mai multă putere la munte.

— Mai taci, dragă, să-l mai lăsăm să moţăie pe tata. Haidem lîngă el, aici e popas de odihnă, nu ai ce să priveşti.

Îşi desfăcu pe umeri jacheta de lînă mai jos de glezne îşi răsuci şosetele. Simţi arsura soarelui în spinare, se îndreptă în umbră. O nouă vigoare în ozonul care îi uşura plămînii, gemuse vîntul prin jnepii din stînga ? Nu-i suferi, tentacule înfipte arţăgos, i se păru că-i aude sugînd vlagă din vinele muntelui, şuierînd blesteme în cumpăna văzduhului. Nu avea ce să privească !... Îi simţi pe ceilalţi pregătiţi să plece. Un fior o străbătu.

— Atunci, la revedere, strigară femeile.

— Sărut mîna, salutară bărbaţii şi băiatul, începîndu-şi drumul.

Le făcu semne, îi urmări, dispărură. Se ridică. Ajungea la capătul ei. Trecu în spatele cantonului, trecu mai înainte, trecu într-una printre jnepi, trecu de piatra neclintită în ani, cea dintîi care o plînsese. Cea dintîi, cînd încercase să fugă din ea, ea de şaisprezece ani. O ţinea minte pe cealaltă, mai jos puţin, piatra pătrată. Ajunse. Se aşeză. Cu sacul în poală. Ca o ghiulea, i se păru că-i înfigea tălpile în stîncă. Îl lăsă repede în iarbă, ţinîndu-l de curele. Tălpile îi înălţară la loc genunchii, răsuflă. Din buzunarul fustei scoase cheiţa, lacătul mic sări în iarbă, se odihni şi sacul alături. Întinse gîtul, nările le simţi strînse, lipite, îşi scuturâ capul să miste aer în jurul lui. Învolburată în primejdie, se aminti. Simţi cartonul tare, îl netezi cu palma bine deschisă. Nu să-i întoarcă ea, din faţă, ei dintr-odată s-o privească. Ce imparţial era cerul, violentă lumina...

—*Atît* de vinovată ! ?... vinovat*ăă*, apăsă văzduhul. *Atît* de vinovată ! ? lovi în el... vinovat*ăă !* striga, deschis şi cerul, jur-împrejur... Gemu în răgete, încovoiată peste ei, cu pîntecele sugrumat de mîinile cu degetele înţepenite. O sfîrtecau pe dinăuntru, o sfîşiau de inimă, bucată cu bucată... Cine erau străinii, cine ? străini care îi îngînau pe ai ei !... Străini crescuţi, amîndoi din cei apăraţi în sîngele ei ?... Cine, turbă strigătul din ascuţişul altei dureri deodată... Cine ? Cine să-i ierte, din ea fugiţi pînă la ei ? Cine... c*inee*... Cine ?... ci-*nee*...

Tăcerea se ruga, se ruga, se ruga...

Gemu lung, îndelung, cu ochii seci gemu înăbuşit, gemu pînă secă glasul, secă şi gîndul. În freamătul înteţit din jnepi gemu fără oprire doar legănarea ca un lugubru bocet neîncetat din suflet...

„Maree fără rezonanţă... fără rezonanţă, ca viaţa mea..." îi dezmorţea tîrziu în creier umbra ei mereu închinată şi trasă din iarbă. „Maree... neviaţă... neviaţă"...

O rafală de vînt, şi nu-l simţi înfăşurînd-o ca într-o plesnitură lungă de bici. „Ispititoarea vale, valea adîncă, fără rezonanţă..." Îşi trase braţele de peste ei. Orbeşte, vîntul învîrteji cartonul pînă în obrazul ars de soare, îl încîlci de şerpii verzi din jnepi. Se aruncă asupra lor,

neputincioasă în mîinile înlemnite... Şi hohoti în sarea lacrimilor neistovite, hohoti din anii toţi opriţi în lacrimile zăgăzuite, sortite numai bucuriei zilei fericite... Hohoti frecîndu-şi mîinile de iarba încinsă, hohoti în tinereţea ei ciuntită. Hohoti, pînă cînd o mîntuiră mîinile ca să-i adune, hohoti...

Încuie sacul. Aşezată în iarbă, de piatră sprijinită, oboseala sufletului nici nu şi-o simţea, atît de stoarsă de forţă vitală era fiecare celulă. Binefacerea tăcută în adîncul din vale... Nu pentru ea vrusese întîia oară... „Nu te gîndi numai la tine"... Vorbele lui David treceau prin minte, un singur înţeles îi aşezau. „Eşti fiinţa mea, o ştii ?"... — — — „Nu, fără tine... Xena, nu, cu şovăirea ta"... Păcatul de atunci, răsfrînt încă odată în clipa nouă... — — — „Eşti fiinţa mea, nu exist fără tine"... — — — „Acum, e mai puternic decît moartea, visul meu... E intangibil... Nu, cu şovăirea ta"... — — — Binefacerea tăcută, tăcută din vale... — — — „Acum, nu te gîndi numai la tine"... — — — Încă odată, dialogul în clipa morţii să răsune ?... Nu putea să scape de ea... Binefacerea tăcută, tăcută, din vale... Trecu prin minte şi strania asemănare, strania... Trupul, glasul, mişcările, intensitatea întrebărilor din ochi... Acel absolut reîntrupat în dăruirea de peste ani a lui Andrei, tulburător ca o iertare de vina ei nelegiuită... Trecu şi extazul de o zi în ea, în Andrei... Trecură necredinţa şi junghiul de durere în spusele lui Andrei, înmărmurirea în alungarea lui, nedreptatea pentru Andrei... Ştiu şi setea şi neîmplinirea în invocarea gîndului ei... Ştiu irepresibila atracţie din clipa dintîi... Ştiu că niciodată nu va mai fi fericită, ştiu... Păcatul greu, nemărturisit lui Andrei, închis în ea şi în moarte... În absolutul ei nu mai putea fi întregită... Nimic. Nimic... De ea nu putea să scape, să scape...

. . . . . .

O să coboare... Dar aştepta *să simtă* tot ce ştia. Aştepta... Era pustie, încă pustiită de ea însăşi... Era ca o casă din care se mutase... Era uşa dată de perete... Să simtă, tot ce ştia... Pe urmă, o să coboare... Pe urmă... Să se închidă încet, încet, uşa dată de perete...

Tăcu vîntul. Tăcură jnepii. Tăcu şi pămîntul.

. . . . . .

Născu un vuiet, crescu o rumoare, se contopiră în aer... Urcau pe scara din stîncă... scara de iertare... urcau paşi vioi, paşi tineri, paşi nerăbdători...

Nu se mişcă. Obrazul plîns se întoarse întreg o dată numai. Erau un grup... Pe lîngă piatră nu-i vroia să ajungă... Plînsese... Începu vîntul... îi aduse glasuri, cuvinte întretăiate... Nu se mişcă... Ea plînsese... Din stînga, îndrăznea o umbră... Nu se mişcă, să n-o surprindă... Ea plînsese... În stînga iar, se lungi înainte umbra, şi se opri... se mişcă iară... „Maree... maree..."

— Atît de sus, şi nu e linişte aici, doar razele în soare tac... Ce straniu... *vîntul* vorbeşte ?...

Nu se mişcă... „Ce gînd indiscret", se apără în tăcere... pentru că ea plînsese.

— De jos, cînd îi priveşti... par munţii că ei proptesc cerul... nu e aşa ?...

Era sfios şi dulce glasul, trebuia să-i răspundă. Fără să se întoarcă... pentru că ea plînsese.

— Şi mie, cînd aveam vîrsta dumitale şi urcam, mi se părea că ei vor... că ei ajung pînă la cer... pînă la ceer.....

— .....Eu,... şi înapoi..., se zbuciumă umbra.

Centrul Industriei Poligrafice

Lector : ELIS BUŞNEAG
Tehnoredactor : ELENA PREDA

Apărut 1981. Bun de tipar 20.10.1981.
Coli tipar 17.

Comanda nr. 10 299
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti,
Republica Socialistă România

Lei 10

Colecția
„Romanul de dragoste"
182

Primul roman al Elenei Balamaci (autoare a volumului de versuri Casa dintîi **— 1972) constituie o confirmare, nu numai a unui talent, ci și a unei conștiințe artistice care a meditat îndelung asupra paginii, evocînd cu sobrietate, forță artistică și tensiune emoțională viața unei femei greu încercată de avatarurile existenței.**
Roman cu sondaje psihologice, Xena și umbrele ei **este și un poem al dragostei, în adevăratul înțeles al cuvîntului, în care fiorul liric ce caracterizează ființa scriitoricească a Elenei Balamaci dă relief descrierilor și dramatismului din încercările unei vieți tinzînd către limanul limpezirii.**

VALERIU RÂPEANU

ULTIMELE APARIȚII:

172 Liviu Rebreanu — **Ion**
173 Henry James — **Între două țărmuri**
174 Emmanuel Roblès — **Anotimp zbuciumat**
175 Henry James — **Piața Washington**
176 Theodor Fontane — **Păcatul • Cécile**
177 Georges Blond — **Glorie și frumusețe**
178 Yves Gandon — **Domnul Miracle**
179 Vicente Blasco Ibáñez — **Printre portocali**
180 Marie-Anne Desmarest — **Torente III**
181 Iris Murdoch — **Vlăstarul cuvintelor**